

**T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı**

HUKUK MUHAKEMELERİ MEVZUATI

Ocak-2017

Yayına Hazırlayan

Adalet Bakanlığı
Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı

Adres

Cevizlidere Mah. Gökkuşuğu Cad.
1246/1 Sok. No: 5
06520 Balgat/Çankaya/ANKARA

Telefon

0 (312) 573 18 49-573 17 24

Faks

0 (312) 219 71 92

Elektronik İletişim

yayin@adalet.gov.tr
www.yayin.adalet.gov.tr

Baskı ve Cilt

Ankara Açık Cezaevi Müdürlüğü
0 (312) 278 76 10

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

Hukuk Muhakemeleri Kanunu.....	47
Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu	235
Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği	257
Tebliğat Kanunu	297
Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik	325
Yurt Dışı Tebliğat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ	367
Elektronik İmza Kanunu	375
Elektronik Tebliğat Yönetmeliği.....	391

İÇİNDEKİLER

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Yargı Yeri Belirlenmesi

BİRİNCİ AYIRIM

Görev

Görevin belirlenmesi ve niteliği	47
Asliye hukuk mahkemelerinin görevi	47
Ölüm veya vücut bütünlüğünün yitirilmesinden doğan zararların tazmini davalarında görev	47
Sulh hukuk mahkemelerinin görevi	47

İKİNCİ AYIRIM

Yetki

Genel kural	48
Genel yetkili mahkeme	48
Davalının birden fazla olması hâlinde yetki	48
Bir yerde geçici olarak oturanlara karşı açılacak davalarda yetki	49
Türkiye’de yerleşim yerinin bulunmaması hâlinde yetki	49
Sözleşmeden doğan davalarda yetki	49
Mirastan doğan davalarda yetki	49
Taşınmazın aynından doğan davalarda yetki	50
Karşı davada yetki	50
Şubeler ve tüzel kişilerle ilgili davalarda yetki	50
Sigorta sözleşmelerinden doğan davalarda yetki	51

Haksız fiilden doğan davalarda yetki.....	51
Yetki sözleşmesi	51
Yetki sözleşmesinin geçerlilik şartları	52
Yetki itirazının ileri sürülmesi.....	52

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Görevsizlik veya Yetkisizlik Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler ve Yargı Yeri Belirlenmesi

Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler.....	53
Yargı yeri belirlenmesini gerektiren sebepler.....	53
İnceleme yeri	54
İnceleme usulü ve sonucu	54

İKİNCİ BÖLÜM

Yargılamaya Hâkim Olan İlkeler

Tasarruf ilkesi	55
Taraflarca getirilme ilkesi	55
Taleple bağıllık ilkesi	55
Hukuki dinlenilme hakkı	55
Aleniyet ilkesi.....	56
Dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü.....	56
Usul ekonomisi ilkesi	57
Hâkimin davayı aydınlatma ödevi	57
Yargılamanın sevk ve idaresi	57
Hukukun uygulanması.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Hâkimin Yasaklılığı, Reddi ve
Hukuki Sorumluluğu

BİRİNCİ AYIRIM
Hâkimin Davaya Bakmaktan
Yasaklılığı ve Reddi

Yasaklılık sebepleri.....	57
Çekinme kararının sonuçları	58
Ret sebepleri	58
Hâkimin bizzat çekilmemesi hâli	59
Ret usulü.....	59
Çekilme kararının incelenmesi.....	60
Ret talebini incelemeye yetkili merci	60
Ret talebinin geri çevrilmesi	61
Ret talebinin incelenmesi.....	61
Ret talebine ilişkin kararlara karşı istinaf.....	62
Ret talebine ilişkin kararların temyizi.....	63
Zabıt kâtibinin yasaklılığı ve reddi.....	63

İKİNCİ AYIRIM
Hâkimin Hukuki Sorumluluğu

Devletin sorumluluğu ve rücu.....	64
Davaların açılacağı mahkeme	65
Dava dilekçesi ve davanın ihbarı.....	65
Davanın reddi hâlinde verilecek ceza	65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Taraflar ve Davaya Katılan Üçüncü Kişiler****BİRİNCİ AYIRIM****Tarafların Ehliyetleri**

Taraf ehliyeti.....	66
Dava ehliyeti.....	66
Davada kanuni temsil.....	66
Dava takip yetkisi.....	66
Temsil veya izin belgelerinin verilmesi.....	66
Dava sırasında taraflardan birinin ölümü.....	67
Kanuni temsilci atanması sebebiyle yargılamanın ertelenmesi.....	67

İKİNCİ AYIRIM**Dava Arkadaşlığı**

İhtiyari dava arkadaşlığı.....	68
İhtiyari dava arkadaşlarının davadaki durumu.....	68
Mecburi dava arkadaşlığı.....	68
Mecburi dava arkadaşlarının davadaki durumu.....	68

ÜÇÜNCÜ AYIRIM**Davanın İhbarı ve Davaya Müdahale**

İhbar ve şartları.....	69
İhbarın şekli.....	69
İhbarda bulunulan kişinin durumu.....	69
İhbarın etkisi.....	69
Asli müdahale.....	70
Fer'î müdahale.....	70
Fer'î müdahale talebi ve incelenmesi.....	70

İçindekiler

Fer'î müdahilin durumu.....	70
Fer'î müdahalenin etkisi	71
Cumhuriyet savcısının davada yer alması	71

DÖRDÜNCÜ AYIRIM **Davaya Vekâlet**

Genel olarak.....	71
Davaya vekâlet hakkında uygulanacak hükümler.....	72
Davaya vekâletin kanuni kapsamı	72
Davaya vekâlette özel yetki verilmesini gerektiren hâller	72
Birden fazla vekil görevlendirilmesi.....	73
Vekâletnamenin ibrazı.....	73
Vekâletnamesiz dava açılması ve işlem yapılması	73
Vekilin vekâlet veren huzurundaki beyanı	74
Vekilin veya vekâlet verenin duruşmada uygun olmayan tutum ve davranışı	74
Tarafın davasını takip edebilecek ehliyetinde olmaması.....	75
Vekilin azli ve istifasının şekli	75
Vekilin istifası.....	75
Vekilin azli	76

BEŞİNCİ BÖLÜM **Teminat**

Teminat gösterilecek hâller.....	76
Teminat gerektirmeyen hâller	76
Teminat kararı.....	77
Teminatın tutarı ve şekli	77
Teminat gösterilmemesinin sonuçları	77
Teminatın iadesi.....	78

ALTINCI BÖLÜM

Süreler, Eski Hâle Getirme ve Adli Tatil

BİRİNCİ AYIRIM

Süreler

Sürelerin belirlenmesi.....	78
Sürelerin başlaması	78
Sürelerin bitimi	78
Tatil günlerinin etkisi	79
Kesin süre	79

İKİNCİ AYIRIM

Eski Hâle Getirme

Talep	79
Süre	79
Talebin şekli ve kapsamı	80
Talep ve inceleme mercii	80
Talebin yargılamaya ve hükmün icrasına etkisi.....	80
İnceleme ve karar	80
Giderler	81

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Adli Tatil

Adli tatil süresi.....	81
Adli tatilde görülecek dava ve işler	81
Adli tatilin sürelerle etkisi.....	83

İKİNCİ KISIM

Dava Çeşitleri, Dava Şartları ve İlk İtirazlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Dava Çeşitleri

Eda davası.....	83
Tespit davası.....	83
Belirsiz alacak ve tespit davası.....	84
İnşâî dava.....	84
Kısmi dava.....	84
Davaların yığılması.....	85
Terditli dava.....	85
Seçimlik dava.....	85
Topluluk davası.....	86

İKİNCİ BÖLÜM

Dava Şartları ve İlk İtirazlar

BİRİNCİ AYIRIM

Dava Şartları

Dava şartları.....	86
Dava şartlarının incelenmesi.....	87

İKİNCİ AYIRIM

İlk İtirazlar

Konusu.....	87
İleri sürülmesi ve incelenmesi.....	88

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yazılı Yargılama Usulü

BİRİNCİ BÖLÜM

Davanın Açılması

Davanın açılma zamanı	88
Dava dilekçesinin içeriği	88
Harç ve avans ödenmesi	89
Belgelerin birlikte verilmesi.....	89
Dava dilekçesinin tebliği	90
Davanın geri alınması.....	90
Tarafta iradî değişiklik	90
Dava konusunun devri.....	90

İKİNCİ BÖLÜM

Cevap Dilekçesi

Cevap dilekçesinin verilmesi	91
Cevap dilekçesini verme süresi	91
Süresinde cevap dilekçesi verilmemesinin sonucu	91
Cevap dilekçesinin içeriği.....	92
Cevap dilekçesinde eksiklik bulunması	92
Cevap dilekçesi verilmesinin sonucu.....	92
Karşı dava açılabilmesinin şartları.....	93
Karşı davanın açılması ve süresi	93
Asıl davanın sona ermesi	93
Uygulanacak hükümler.....	93

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cevaba Cevap ve İkinci Cevap Dilekçesi

Tarafların ikinci dilekçeleri.....	94
------------------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Ön İnceleme

Ön incelemenin kapsamı.....	94
Dava şartları ve ilk itirazlar hakkında karar	95
Ön inceleme duruşmasına davet.....	95
Ön inceleme duruşması	95
İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi .	96
Süreler hakkında karar.....	97

BEŞİNCİ BÖLÜM
Tahkikat ve Tahkikat Sırasındaki
Özel Durumlar

BİRİNCİ AYIRIM
Tahkikat

Tahkikatın konusu.....	97
Tarafların dinlenilmesi	97
Sonradan delil gösterilmesi.....	97
Mevcut delillerle davanın aydınlanması	98

İKİNCİ AYIRIM
Duruşma

Tarafların duruşmaya daveti	98
Mahkemenin çalışma zamanı	98
Ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrası	98
Tarafların duruşmaya gelmemesi, sonuçları ve davanın açılmamış sayılması	99
Duruşma düzeni	100
Soru yöneltme.....	100
Kayıt ve yayın yasağı	101

Tutanak.....	101
Tutanağın imzalanması ve imza atamayanların durumu	102
Tutanağın ispat gücü	102
Zabıt kâtibi bulundurulması zorunluluğu.....	103
Tutanak örneği verilmesi	103
Dosyaya belge konulması ve dosyanın başka yere gönderilmesi	103
Dizi listesi.....	103
Dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi	104
Dosyanın hâkimin incelemesine hazır tutulması	104

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Ön Sorun ve Bekletici Sorun

Ön sorunun ileri sürülmesi.....	104
Ön sorunun incelenmesi	104
Bekletici sorun.....	105

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması

Davaların birleştirilmesi	105
Davaların ayrılması	106
Kanun yolları	106

BEŞİNCİ AYIRIM

İsticvap

Konusu	107
İsticvap olunacak kişilerin belirlenmesi.....	107
İsticvap olunacak tarafın davet edilmesi	107
Bizzat isticvap olunma	107

İçindekiler

İsticvabın yapılması.....	108
Tutanak düzenlenmesi.....	108
Kıyasen uygulanacak hükümler	109

ALTINCI AYIRIM

İslah ve Maddi Hataların Düzeltilmesi

Kapsamı ve sayısı.....	109
İslahın zamanı ve şekli	109
İslah sebebiyle ortaya çıkan yargılama giderleri ve karşı tarafın zararının ödenmesi	109
İslahın etkisi.....	110
Davanın tamamen ıslahı	110
Kısmen ıslah	110
Kötüniyetli ıslah.....	110
Maddi hataların düzeltilmesi.....	111

ALTINCI BÖLÜM

Tahkikatın Sona Ermesi ve Sözlü Yargılama

Tahkikatın sona ermesi.....	111
Toplu mahkemelerde tahkikatın sona ermesi	111
Sözlü yargılama	112

DÖRDÜNCÜ KISIM

İspat ve Deliller

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İspatın konusu.....	112
İkrar.....	113
İspat hakkı	113

İspat yükü	113
Karşı ispat.....	114
Kanunda düzenlenmemiş deliller	114
Delil sözleşmesi	114
Somutlaştırma yükü ve delillerin gösterilmesi	114
Başka yerden getirtilecek deliller	114
Delilden vazgeçme	115
Delillerin incelenmesi ve istinabe.....	115
Delillerin değerlendirilmesi	115

İKİNCİ BÖLÜM

Belge ve Senet

Belge	115
Senetle ispat zorunluluğu.....	116
Senede karşı tanıkla ispat yasağı	116
Delil başlangıcı	116
Senetle ispat zorunluluğunun istisnaları.....	116
İlamların ve resmî senetlerin ispat gücü.....	117
Adi senetlerin ispat gücü	117
İmza atamayanların durumu.....	118
Senette çıkıntı, kazıntı ve silinti	118
Yazı veya imza inkârı.....	118
Yazı veya imza inkârının sonucu	119
Güvenli elektronik imzalı belgenin inkârı.....	119
Sahtelik incelemesi.....	120
Sahte senedin iptali	120
Haksız yere sahtelik iddiası.....	121
Sahtelik hakkında hukuk ve ceza mahkemesi kararlarının etkisi	121
Belgelerin halefler aleyhine kullanılması.....	121

İçindekiler

Mahkemece belge aslının istenmesi ve geri verilmesi ..	121
Belge aslının ibrazı usulü.....	122
Belgenin yerinde incelenmesi	122
Tarafların belgeleri ibrazı zorunluluğu	123
Tarafın belgeyi ibraz etmemesi	123
Üçüncü kişinin belgeyi ibraz etmemesi	124
Ticari defterlerin ibrazı ve delil olması.....	124
Yabancı dilde yazılmış belgeler	125
Yabancı resmî belgelerin yetkili makamlar tarafından onaylanması zorunluluğu.....	125

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yemin

Yeminin konusu.....	126
Yemine konu olamayacak vakıalar.....	126
Yemin teklifi.....	126
Yemine davet.....	126
Yemin etmemenin sonuçları	127
Yeminin iade olunamayacağı hâller	127
Ölüm veya fiil ehliyetinin kaybı.....	127
Yemini yerine getirecek kimseler.....	127
Yeminin şekli.....	128
Sağır ve dilsizlerin yemini	128
Hasta veya engellilerin mahkeme dışında yemini.....	129
Yemin edecek kimsenin mahkemenin yargı çevresi dışında olması	129
Yemin konusunun açıklattırılması.....	129
Yemin tutanağının düzenlenmesi	129
Yalan yere yemin iddiası	130

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Tanık**

Tanık gösterme şekli	130
Tanıklardan bir kısmının dinlenilmesiyle yetinilmesi... ..	130
Tanıklığın izne bağlı olduğu hâller.....	130
Tanığın davet edilmesi	131
Davetiyenin içeriği	131
Çağrıya uyma zorunluluğu.....	132
Tanığa soru kâğıdı gönderilmesi	132
Tanıklıktan çekinme hakkı.....	132
Kişisel nedenlerle tanıklıktan çekinme	133
Sır nedeniyle tanıklıktan çekinme	133
Menfaat ihlali tehlikesi nedeniyle tanıklıktan çekinme.	133
Tanıklıktan çekinme hakkının istisnaları	134
Çekinme sebeplerinin bildirilmesi ve incelenmesi.....	134
Çekinmenin kabul edilmemesinin sonucu.....	134
Tanığın kimliğinin tespiti.....	135
Tanıklara itiraz.....	135
Tanığa görevinin önemini anlatma	135
Yeminsiz dinlenecekler	135
Yeminin zamanı ve şekli	136
Tanıkların mahkemede dinlenilmesi.....	136
Tanığın bilgilendirilmesi	137
Tanığın dinlenilme şekli	137
Yasak davranışlar.....	137
Tercüman ve bilirkişi kullanılması	138
Yalan yere veya menfaat temin ederek tanıklık edilmesi ve sonuçları.....	138
Tanığa ödenecek ücret ve giderler.....	138

BEŞİNCİ BÖLÜM
Bilirkişi İncelemesi

Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller.....	139
Bilirkişi sayısının belirlenmesi.....	139
Bilirkişilerin görevlendirilmesi	139
Bilirkişilik görevinin kapsamı.....	140
Bilirkişilik görevini kabulle yükümlü olanlar.....	141
Bilirkişiye yemin verdirilmesi.....	141
Bilirkişinin görevini yapmaktan yasaklı olması ve reddi	142
Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi.....	143
Bilirkişinin görev süresi.....	143
Bilirkişinin haber verme yükümlülüğü	144
Bilirkişinin görevini bizzat yerine getirme yükümlülüğü	144
Bilirkişinin sır saklama yükümlülüğü.....	144
Bilirkişinin yetkileri	144
Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor.....	145
Bilirkişi raporunun verilmesi	146
Bilirkişi raporuna itiraz.....	146
Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi.....	146
Bilirkişi gider ve ücreti.....	147
Bilirkişinin ceza hukuku bakımından durumu.....	147
Bilirkişinin hukuki sorumluluğu.....	147
Davaların açılacağı mahkeme	147
Rücu davasında zamanaşımı	148

ALTINCI BÖLÜM
Keşif

Keşif kararı	148
--------------------	-----

Keşfe yetkili mahkeme	148
Keşfin yapılması	148
Keşfe katlanma zorunluluğu	149
Soybağı tespiti için inceleme	149

YEDİNCİ BÖLÜM

Uzman Görüşü

Uzman görüşü.....	150
-------------------	-----

BEŞİNCİ KISIM

Hüküm ve Davaya Son Veren Taraf İşlemleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Hüküm

Hüküm, hükmün verilmesi ve tefhimi	150
Hükmün müzakeresi.....	151
Hükmün oylanması ve yeter sayı	151
Hükmün kapsamı	152
Hükmün yazılması	152
Hükmün imza edilememesi.....	153
Hükmün korunması.....	153
Hüküm nüshası	153
İlamın alınması, kesinleşme kaydı ve harçlar.....	154
Kesin hüküm.....	154

İKİNCİ BÖLÜM

Hükmün Tashihi ve Tavzihi

Hükmün tashihi.....	155
Hükmün tavzihi.....	155
Tavzih talebi ve usulü.....	155

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Davaya Son Veren Taraf İşlemleri

Davadan feragat	156
Davayı kabul.....	156
Feragat ve kabulün şekli	156
Feragat ve kabulün zamanı	157
Feragat ve kabulün sonuçları	157
Feragat ve kabul hâlinde yargılama giderleri	157
Sulh.....	157
Sulhun zamanı	157
Sulhun etkisi	158

ALTINCI KISIM
Basit Yargılama Usulü

Basit yargılama usulüne tabi dava ve işler	158
Dilekçelerin verilmesi	159
Delillerin ikamesi.....	159
İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı	159
Ön inceleme ve tahkikat	160
Hüküm.....	161
Uygulanacak hükümler.....	161

YEDİNCİ KISIM
Yargılama Giderleri ve Adli Yardım

BİRİNCİ BÖLÜM
Yargılama Giderleri

Yargılama giderlerinin kapsamı	161
Delil ikamesi için avans.....	162

Resen yapılması gereken işlemlere ilişkin giderler.....	163
Yargılama giderlerinden sorumluluk.....	163
Dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle yargılama giderlerinden sorumluluk.....	163
Fer'î müdahale gideri	164
Kötüniyetle veya haksız dava açılmasının sonuçları.....	164
Vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedilmesi.....	164
Esastan sonuçlanmayan davada yargılama gideri.....	165
Yargılama giderlerine hükmedilmesi.....	165
Avansın iadesi.....	165

İKİNCİ BÖLÜM

Adli Yardım

Adli yardımdan yararlanacak kişiler.....	166
Adli yardımın kapsamı	166
Adli yardım talebi	167
Adli yardım talebinin incelenmesi.....	167
Adli yardım kararının kaldırılması	168
Adli yardımla ertelenen yargılama giderlerinin tahsili..	168
Adli yardım kararıyla atanan avukatın ücretinin ödenmesi	169

SEKİZİNCİ KISIM

Kanun Yolları

BİRİNCİ BÖLÜM

İstinaf

İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar.....	169
İstinaf dilekçesi	170
İstinaf dilekçesinin verilmesi	171

İçindekiler

Harç ve giderlerin yatırılması.....	171
Başvuru süresi.....	172
İstinaf dilekçesinin reddi.....	172
İstinaf dilekçesine cevap.....	172
Katılma yolu ile başvurma.....	173
Başvurma hakkından feragat.....	173
Başvurunun icraya etkisi.....	173
Kötüniyetle istinaf yoluna başvurma	174
Ön inceleme.....	174
Duruşma yapılmadan verilecek kararlar	174
İnceleme	175
İncelemenin kapsamı.....	176
Duruşma yapılmasına karar verilmesi.....	176
Yapılamayacak işlemler.....	176
Duruşmaya gelinmemesi ve giderlerin ödenmemesi.....	176
Karar	177
Uygulanacak diğer hükümler	178

İKİNCİ BÖLÜM

Temyiz

Temyiz edilebilen kararlar	179
Temyiz edilemeyen kararlar.....	180
Kanun yararına temyiz	181
Temyiz dilekçesi	181
Temyiz dilekçesinin verilmesi	182
Kıyas yoluyla uygulanacak hükümler.....	182
Temyizin icraya etkisi	182
Kötüniyetle temyiz.....	183
Temyiz incelemesi ve duruşma	183
Onama kararları	184

Bozma sebepleri.....	185
Yargıtay kararlarının tebliği.....	185
Bozmaya uyma veya direnme	185

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yargılamanın İadesi

Konu.....	187
Yargılamanın iadesi sebepleri.....	187
Üçüncü kişilerin hükmün iptalini talep etmesi	188
Süre.....	188
İnceleyecek mahkeme ve teminat.....	189
Talebin ön incelemesi.....	190
Yeniden yargılama veya hükmün iptali	190
İcranın durdurulması	190

DOKUZUNCU KISIM

Çekişmesiz Yargı

Çekişmesiz yargı işleri	191
Görevli mahkeme.....	196
Çekişmesiz yargı işlerinde yetki.....	196
Yargılama usulü.....	196
Mühürleme, deftere geçirme ve yemin tutanağı düzenlenmesi usulü	197
Kararlara karşı başvuru yolları	197
Kararların niteliği.....	197

ONUNCU KISIM
Geçici Hukuki Korumalar

BİRİNCİ BÖLÜM
İhtiyati Tedbir

İhtiyati tedbirin şartları	197
İhtiyati tedbir talebi	198
İhtiyati tedbir kararı.....	198
İhtiyati tedbirde teminat gösterilmesi	199
İhtiyati tedbir kararının uygulanması.....	199
İhtiyati tedbir kararına karşı itiraz	200
Teminat karşılığı tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması	201
Durum ve koşulların değişmesi sebebiyle tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması.....	201
İhtiyati tedbiri tamamlayan işlemler	201
Tedbire muhalefetin cezası	202
Tazminat.....	202

İKİNCİ BÖLÜM
Delil Tespiti ve
Diğer Geçici Hukuki Korumalar

Delil tespitinin istenebileceği hâller	203
Görev ve yetki.....	203
Delil tespiti talebi ve karar.....	204
Acele hâllerde tespit	204
Delil tespiti kararında uygulanacak hükümler.....	204
Tutanak ve diğer belgeler	205
Diğer geçici hukuki korumalar.....	205

ONBİRİNCİ KISIM**Tahkim**

Uygulanma alanı	205
Tahkime elverişlilik.....	205
İtiraz hakkından feragat.....	205
Tahkimde görevli ve yetkili mahkeme.....	206
Mahkemenin yardımı	206
Tahkim sözleşmesinin tanımı ve şekli	206
Tahkim itirazı.....	207
İhtiyati tedbir ve delil tespiti	207
Hakem sayısı.....	208
Hakemlerin seçimi	208
Ret sebepleri	210
Hakemin reddi usulü	210
Hakemlerin sorumluluğu	211
Görevin yerine getirilememesi	211
Yeni hakem seçilmesi.....	212
Hakemin kendi yetkisi hakkında karar vermesi.....	212
Tarafların eşitliği ve hukuki dinlenilme hakkı.....	213
Yargılama usulünün belirlenmesi.....	213
Tahkim yeri	213
Dava tarihi	213
Tahkim süresi.....	214
Dava ve cevap dilekçesi.....	214
Duruşma yapılması veya dosya üzerinden inceleme.....	215
Taraflardan birinin yargılamaya katılmaması.....	215
Hakem veya hakem kurulunca bilirkişi seçimi.....	216
Delillerin toplanması	216
Hakem kurulunun karar vermesi	217
Sulh.....	217

İçindekiler

Tahkim yargılamasının sona ermesi	217
Hakem kararının şekli, içeriği ve saklanması	218
Hakem kararının tavzihi, düzeltilmesi ve tamamlanması	218
Tebliğat	219
İptal davası	220
Hakem ücreti.....	221
Yargılama giderleri	222
Avans yatırılması ve giderlerin ödenmesi	223
Yargılamanın iadesi.....	224
Uygulanmayacak hükümler	224

ONİKİNCİ KISIM **Son Hükümler**

Elektronik işlemler	224
Disiplin para cezası	225
Diğer kanunlardaki yargılama usulü ile ilgili hükümler	225
Zaman bakımından uygulanma	226
Yönetmelik	226
Yürürlükten kaldırılan hükümler.....	226
Parasal sınırların artırılması	226
Yürürlük	228
Yürütme.....	228
12/1/2011 Tarihli ve 6100 Sayılı Kanuna İşlenemeyen Hükümler	229
1-17/4/2013 tarihli ve 6460 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddeleri	229
6100 Sayılı Kanuna Ek ve Değişiklik Getiren Mevzuatın Yürürlüğe Giriş Tarihini Gösterir Liste	230

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam.....	235
Tanımlar	235

İKİNCİ BÖLÜM

Arbuluculuğa İlişkin Temel İlkeler

İradi olma ve eşitlik.....	236
Gizlilik	236
Beyan veya belgelerin kullanılmaması.....	236

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arbulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması	238
Ücret ve masrafların istenmesi.....	238
Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması.....	238
Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi ..	238
Reklam yasağı.....	239
Tarafların aydınlatılması.....	239
Aidat ödenmesi	239

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arbuluculuk Faaliyeti

Arbulucuya başvuru.....	239
Arbulucunun seçilmesi.....	240
Arbuluculuk faaliyetinin yürütülmesi	240

İçindekiler

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi	240
Arabuluculuğun sona ermesi.....	241
Tarafların anlaşması	242

BEŞİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması	243
Arabulucular siciline kayıt şartları.....	243
Arabulucular sicilinden silinme.....	244

ALTINCI BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi.....	244
Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi	245
İzin süresinin uzatılması	245
Arabuluculuk yetki belgesi	246
Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü.....	246
Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali.....	246

YEDİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat.....	246
Daire Başkanlığı.....	247
Daire Başkanlığının görevleri	247
Kurul	248
Kurulun görevleri.....	249

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlali..... 250

DOKUZUNCU BÖLÜM
Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar..... 251
Değiştirilen hükümler..... 251
Yönetmelikler 252
Yürürlük 253
Yürütme..... 253

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç	257
Kapsam.....	257
Dayanak.....	258
Tanımlar	258

İKİNCİ BÖLÜM

Arbuluculuğun Temel İlkeleri

İradi olma ve eşitlik.....	259
Gizlilik	260
Beyan veya belgelerin kullanılamaması.....	260

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arbulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Tarafsızlık.....	262
Unvanın kullanılması	262
Ücret ve masrafların istenmesi.....	262
Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması.....	262
Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi ..	263
Reklam yasağı.....	263
Tarafların aydınlatılması.....	265

Belge saklama yükümlülüğü.....	265
Aidat ödenmesi	265

İKİNCİ KISIM

Özel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuk Faaliyeti

Arabulucuya başvuru.....	266
Arabulucunun seçilmesi.....	266
Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi	267
Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi	268
Arabuluculuğun sona ermesi.....	268
Tarafların anlaşması	270

İKİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması	271
Arabulucular siciline kayıt olma şartları	271
Arabulucular sicilinden silinme.....	273

ÜÇÜNCÜ KISIM

Eğitim, Sınav ve Denetim

BİRİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi.....	274
Arabuluculuk eğitimi başarı belgesi	276
Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi	276
İzin süresinin uzatılması	277

İçindekiler

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü.....	278
Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali.....	278

İKİNCİ BÖLÜM

Sınav, Sınav Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Sınavlar	279
Sınavların yeri, şekli ve günü.....	279
Sınavların konusu.....	279
Sınav kurulu ve oluşumu	279
Sınav kurulunun görevleri	280
Sınav başvuru mercii ve şekli	281
Başvuru formunun incelenmesi.....	281
Sınavların yapılışı	281
Sınavlarda başarı puanı.....	282
Sınavların sonuçlarının açıklanması ve itiraz.....	282
Uygulamalı sınava katılamama	283
Sınavların geçersiz sayılması	283
Sınavlarda başarısız kabul edilme	283
Tekrardan sınav hakkı	284
Sınav evrakının saklanması ve imhası	284

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetim

Denetim usulü.....	284
Denetim görevlileri	285
Denetimin kapsamı.....	285
Denetim sonucunun izlenmesi	286

DÖRDÜNCÜ KISIM**Teşkilat****BİRİNCİ BÖLÜM****Daire Başkanlığı**

Daire Başkanlığı.....	287
Daire Başkanlığının görevleri	287

İKİNCİ BÖLÜM**Arabuluculuk Kurulu ve Görevleri**

Arabuluculuk Kurulu.....	288
Kurulun görevleri.....	290

BEŞİNCİ KISIM**Çeşitli ve Son Hükümler**

Sınav kurulunda geçici olarak görev alma	291
Adalet uzman yardımcılarının geçici olarak görevlendirilmesi	292
Yürürlük	292
Yürütme.....	292

TEBLİGAT KANUNU

BİRİNCİ BAP

Umumi Hükümler

BİRİNCİ FASIL

Kanunun Şümülü

Tebliğatın yapılması.....	297
Tebliğatın memur vasıtasıyla yapılması.....	298
Ücret tarifesi.....	298
Memur vasıtasıyla tebliğlerde zaruri masraflar	299
Ücret ve masrafın peşin ödenmesi.....	299
Tebliğ evrakının ziyat halinde masraflar.....	299
Uçak, telgraf ve diğer vasıtalarla tebliğat ve ücretleri...	300
Elektronik tebliğat.....	300

İKİNCİ FASIL

Tebliğat Esasları

Tebliğ evrakının nüshaları ve makbuz verilmesi	301
Davetiyenin ihtiva edeceği kayıtlar	301
Bilinen adreste tebliğat	301
Vekile ve kanuni mümesile tebliğat.....	302
Hükmi şahıslara ve ticarethanelere tebliğat.....	302
Hükmi şahısların memur ve müstahdemlerine tebliğat .	302
Askeri şahıslara tebliğat.....	303
Sefer hali	303
Aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebliğat..	303
Belli bir yerde veya evde meslek ve sanat icrası	303
Otel, hastane, fabrika ve mektep gibi yerlerde tebliğat .	304
Mevkuf ve mahkümlara tebliğat.....	304

Muhatabın muvakkaten başka yere gitmesi.....	304
Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina	305
Yaş ve ehliyet şartı	306
Tebliğ mazbatası	306
İmza edemeyecek durumda olmak.....	307
Yabancı memlekette tebligat usulü.....	307
Siyasî temsilcilik aracılığıyla yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına tebligat	308
Türkiye'deki elçilik veya konsolosluklardan tevdi olunan tebligat evrakı	309
Yabancı memlekette Türk memurlarına ve askeri şahıslarına tebligat.....	309
İlanen tebligat	309
İlan şekli	310
İlanın ihtiva edeceği kayıtlar.....	311
İlanen tebligatta tebliğ tarihi	311
Usulüne aykırı tebliğin hükmü.....	311
Resmi ve adli tatil günlerinde tebligat	311

İKİNCİ BAP

Hususi Hükümler

BİRİNCİ FASIL

Kazai Tebligat

Şümulü	312
Adres değiştirmenin bildirilmesi mecburiyeti	312
Celse esnasında veya kalemde tebligat	313
Avukat katiplerine ve stajyerlerine tebligat.....	313
Vekillerin yekdiğerine tebligat yapması	313
Tebellüğ edecek şahsın hasım olması	314

İçindekiler

Tebliğata ait kararların müstaceliyeti.....	314
Memur vasıtasıyla tebligat.....	314
Müstacel hallerde tebligat.....	314
Cumhuriyet Başsavcılığına tebligat.....	314
Askeri kazada tebligat	314

İKİNCİ FASIL **İdari Tebligat**

Şümulü	315
PTT Teşkilatı olmaması.....	315
Müteaddit şahsın mümessiline tebligat.....	315
Gümrük ve inhisar işlerinde tebligat.....	315
Tapu idarelerince yapılacak tebligat.....	315

ÜÇÜNCÜ FASIL **Mali Tebligat**

Divanı Muhasebat tarafından yapılacak tebligat.....	316
Diğer mali tebligat.....	316

ÜÇÜNCÜ BAP **Cezai Hükümler**

Kanunu tatbik ile mükellef olanların işliyecekleri suçlar.	316
Yanlış adres bildirmek.....	316
Tebliğ evrakının muhatabına verilmemesi ve tebligatı kabulden kaçınma	317
Yalan beyan	317
Tebliğ evrakının taliki ile ilgili suçlar.....	318
Tebliğ memurları aleyhine işlenen suçlar	318

DÖRDÜNCÜ BAP
Müteferrik Hükümler

Tebliğin vaktinde yapılmaması:	318
Tebliğ mazbatalı kapalı zarf.....	318
Yönetmelik	319
Diğer kanunlardaki atıflar	319
Kaldırılan hükümler	319
Bağımsız bölüm sahiplerine tebligat.....	320
Teknik altyapının kurulması, tüzük hükümlerinin uygulanması.....	320
Kanunun mer'iyete girmesi	321
Kanunu icra edecek makam	321
7201 Sayılı Kanuna Ek ve Değişiklik Getiren Mevzuatın veya Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilen Hükümlerin Yürürlüğe Giriş Tarihini Gösterir Liste	322

TEBLİGAT KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç	325
Kapsam.....	325
Dayanak.....	325

İKİNCİ BÖLÜM

Tebliğatin Yapılması

Tebliğatin yapılması.....	325
Tebliğatin memur vasıtasıyla yapılması.....	326
Ücret tarifesi	326
Memur vasıtasıyla tebliğde zorunlu masraflar.....	326
Ücret ve masrafların peşin ödenmesi.....	327
Tebliğ evrakının kaybı halinde masraflar.....	327
Uçak, telgraf ve diğer seri veya özel vasıtalarla tebliğat	328
Uçak, telgraf ve diğer seri veya özel vasıtalarla tebliğat ücretleri.....	328
Elektronik tebliğat.....	329

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tebliğat Esasları

Tebliğ evrakının nüshaları ve makbuz verilmesi	329
Davetiyelerin tanzimi	329
Müddet tayini.....	329
Bilinen adreste tebliğat	330

Adresten başka yerde tebligat	330
Vekile tebligat.....	330
Kanuni temsilciye tebligat	331
Tüzel kişilere ve ticari işletmelere tebligat.....	331
Tüzel kişilerin memur ve müstahdemlerine tebligat	332
Er ve erbaşlara tebligat	332
Diğer askeri şahıslara tebligat	332
Seferde askeri şahıslara tebligat	333
Aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebligat..	333
Meslek ve sanat erbabına tebligat.....	333
Otel, hastane, fabrika ve okul gibi yerlerde tebligat.....	333
Tutuklu ve hükümlülere tebligat	334
Muhatabın geçici olarak başka yere gitmesi.....	334
Muhatabın adreste bulunmaması, ölmesi veya adresinden sürekli olarak ayrılması halinde yapılacak işlem	335
Tebliğ imkânsızlığı ve tebellüğden kaçınma ile adres kayıt sistemindeki adreste bulunamama halinde yapılacak işlem	336
Tebliğ tarihi	337
Tebliğ evrakının saklanması ve ihbarnamenin kapıda kalma süresi	337
Muhatap yerine tebligat yapılacak kişinin yaş ve ehliyet şartı	337
Tebliğ mazbatasında bulunması gereken bilgiler ve tanzimi.....	338
Kimlik araştırması.....	339
İmza edemeyecek durumda olmak	339

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yabancı Ülkede Yapılacak, Yabancı Ülkeden Gelecek veya Yabancılara Yapılacak Tebligat

Yabancı ülkelerde bulunanlara tebligat.....	340
Tebliğ evrakının düzenlenmesi	340
Tebliğ evrakının tercüme ettirilmesi.....	341
Müddet tayini.....	341
Yabancı ülkelerdeki Türk vatandaşı olmayanlara tebligat	341
Yabancı ülkelerde Türk vatandaşına yapılacak tebligat	342
Yabancı ülkelerden gelen evrakın tebliği.....	343
Türkiye’de yabancılara tebligat.....	343
Yabancı ülkelerde Türk memurlarına tebligat.....	344
Yabancı ülkelerde Türk askerî şahıslarına tebligat	344

BEŞİNCİ BÖLÜM

İlanen Tebligat

Adresin meçhul olması	345
İlanen tebligat usulü	345
İlanın yaptırılması	346
İlanın içeriği.....	346
Tebliğ tarihi	346

ALTINCI BÖLÜM

Usulsüz Tebligat, Gece ve Tatil Günlerinde Tebligat

Usulüne aykırı tebliğin hükmü.....	347
Gece vakti tebligat.....	347

Tatil günlerinde tebligat.....	347
--------------------------------	-----

YEDİNCİ BÖLÜM

Kazaî Tebligat

Kazaî tebligatın kapsamı.....	347
Değiştirilen adresin bildirilmesi zorunluluğu ve yapılacak işlemler	348
Celse esnasında veya kalemde tebligat	349
Avukat kâtiplerine ve stajyerlerine tebligat.....	349
Vekillerin birbirlerine tebligat yapması	349
Tebliğ mazbatasını tanzim edilmemesi.....	349
Tebellüğ edecek şahsın hasım olması	349
Tebliğ kararlarının ivediliği	349
Yargı yerlerinde memur vasıtasıyla tebliğ	350
Cumhuriyet başsavcılığına tebligat.....	350
Askerî kazada tebligat	350

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İdari Tebligat

Kapsamı.....	351
Birden fazla kişinin temsilcisine tebligat	351
Gümrük ve tekel işlerinde tebligat.....	351
Tapu idarelerince yapılacak tebligat.....	351

DOKUZUNCU BÖLÜM

Malî Tebligat

Sayıştay tarafından yapılacak tebligat.....	352
Diğer mali tebligat.....	352

ONUNCU BÖLÜM
Tebliğ Evrakının Hazırlanması ve
PTT İşletmesine Tevdi

Tebliğ mazbatalı zarfın düzenlenmesi	352
Telgrafla tebligat	352
Liste ile tevdi	353
Tebliğ evrakının tetkiki	353
Tebliğ evrakının kabulü.....	353

ONBİRİNCİ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Tebliğin vaktinde yapılmaması	353
Basılı evrak.....	354
Atıflar.....	354
Yürürlük.....	354
Yürütme.....	354
Örnekler.....	357

**YURT DIŞI TEBLİGAT VE İSTİNABE
TALEPLERİNDE UYULMASI GEREKEN
USUL VE ESASLARA DAİR TEBLİĞ**

Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde
Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ 367

ELEKTRONİK İMZA KANUNU

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç	375
Kapsam.....	375
Tanımlar	375

İKİNCİ KISIM

Güvenli Elektronik İmza ve Sertifika Hizmetleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Güvenli Elektronik İmza, Güvenli Elektronik İmza Oluşturma ve Doğrulama Araçları

Güvenli elektronik imza	376
Güvenli elektronik imzanın hukukî sonucu ve uygulama alanı	377
Güvenli elektronik imza oluşturma araçları	377
Güvenli elektronik imza doğrulama araçları	378

İKİNCİ BÖLÜM

Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı, Nitelikli Elektronik Sertifika ve Yabancı Elektronik Sertifikalar

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı.....	378
Nitelikli elektronik sertifika.....	379
Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının yükümlülükleri.	380
Nitelikli elektronik sertifikaların iptal edilmesi.....	381

Bilgilerin korunması.....	382
Hukukî sorumluluk.....	383
Yabancı elektronik sertifikalar	384

ÜÇÜNCÜ KISIM

Denetim ve Ceza Hükümleri

Denetim.....	384
İmza oluşturma verilerinin izinsiz kullanımı.....	385
Elektronik sertifikalarda sahtekârlık.....	385
İdarî para cezaları.....	385
Tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirleri	386

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Yönetmelik	387
Kamu kurum ve kuruluşları hakkında uygulanmayacak hükümler.....	387
Yürürlük	387
Yürütme.....	387

5070 Sayılı Kanuna Ek ve Değişiklik Getiren Mevzuatın veya Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilen Hükümlerin Yürürlüğe Giriş Tarihini Gösterir Liste	388
--	------------

ELEKTRONİK TEBLİGAT YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve İlkeler

Amaç ve kapsam.....	391
Dayanak.....	391
Tanımlar.....	391
İlkeler.....	393

İKİNCİ BÖLÜM

Elektronik Tebligatla İlgili Genel Hükümler

Elektronik tebligat hizmeti.....	393
Elektronik tebligat adresi edinme.....	393
Elektronik tebligat hizmetinden yararlanma.....	394
Tebligatı çıkaran merci tarafından elektronik tebligatın gönderilmesi.....	395
İdare tarafından elektronik tebligatın alınması ve muhataba iletilmesi	395
Muhatabın diğer usullerle bilgilendirilmesi	396
Hizmet sağlayıcılar tarafından kullanılacak işlem sertifikasında bulunması gerekli hususlar	397
Muhatabın elektronik tebligatı alma usulü.....	397
Elektronik tebligat hizmetinin kullanıma kapatılması...	397

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Elektronik Tebligat Hizmetiyle İlgili İdarenin ve Diğer Hizmet Sağlayıcıların Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Elektronik tebligat hizmetiyle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar.....	399
Elektronik tebligat hizmetlerinin ücretlendirilmesi.....	401

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Uygulanacak hükümler.....	401
Yürürlük.....	401
Yürütme.....	401

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU

Kanun No: 6100

Kabul Tarihi: 12/1/2011

BİRİNCİ KISIM **Genel Hükümler**

BİRİNCİ BÖLÜM **Görev, Yetki ve Yargı Yeri Belirlenmesi**

BİRİNCİ AYIRIM **Görev**

Görevin belirlenmesi ve niteliği

Madde 1- (1) Mahkemelerin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar, kamu düzenindedir.

Asliye hukuk mahkemelerinin görevi

Madde 2- (1) Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir.

(2) Bu Kanunda ve diğer kanunlarda aksine düzenleme bulunmadıkça, asliye hukuk mahkemesi diğer dava ve işler bakımından da görevlidir.

Ölüm veya vücut bütünlüğünün yitirilmesinden doğan zararların tazmini davalarında görev

Madde 3- (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 16/2/2012 tarihli ve E.: 2011/35, K.: 2012/23 sayılı Kararı ile.)

Sulh hukuk mahkemelerinin görevi

Madde 4- (1) Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

- a) Kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayırık olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları,
- b) Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davaları,
- c) Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davaları,
- ç) Bu Kanun ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davaları, görürler.

İKİNCİ AYIRIM

Yetki

Genel kural

Madde 5- (1) Mahkemelerin yetkisi, diğer kanunlarda yer alan yetkiye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, bu Kanundaki hükümlere tabidir.

Genel yetkili mahkeme

Madde 6- (1) Genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.

(2) Yerleşim yeri, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre belirlenir.

Davalının birden fazla olması hâlinde yetki

Madde 7- (1) Davalı birden fazla ise dava, bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir. Ancak, dava sebebine göre kanunda, davalıların tamamı hakkında ortak

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

yetkiyi taşıyan bir mahkeme belirtilmişse, davaya o yer mahkemesinde bakılır.

(2) Birden fazla davalının bulunduğu hâllerde, davanın, davalılardan birini sırf kendi yerleşim yeri mahkemesinden başka bir mahkemeye getirmek amacıyla açıldığı, deliller veya belirtilerle anlaşılırsa, mahkeme, ilgili davalının itirazı üzerine, onun hakkındaki davayı ayırarak yetkisizlik kararı verir.

Bir yerde geçici olarak oturanlara karşı açılacak davalarda yetki

Madde 8- (1) Memur, işçi, öğrenci, asker gibi, bir yerde geçici olarak oturanlara karşı açılacak alacak veya taşınır mal davaları için, orada bulunmaları uzunca bir süre devam edebilecekse, buldukları yer mahkemesi de yetkilidir.

Türkiye’de yerleşim yerinin bulunmaması hâlinde yetki

Madde 9- (1) Türkiye’de yerleşim yeri bulunmayanlar hakkında genel yetkili mahkeme, davalının Türkiye’deki mutad meskeninin bulunduğu yer mahkemesidir. Ancak, diğer özel yetki hâlleri saklı kalmak üzere, malvarlığı haklarına ilişkin dava, uyuşmazlık konusu malvarlığı unsurunun bulunduğu yerde de açılabilir.

Sözleşmeden doğan davalarda yetki

Madde 10- (1) Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.

Mirastan doğan davalarda yetki

Madde 11- (1) Aşağıdaki davalarda, ölen kimsenin son yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir:

a) Terekenin paylaşılmasına, yapılan paylaşma sözleşmesinin geçersizliğine, ölüme bağlı tasarrufların iptali ve

tenkisine, miras sebebiyle istihkaka ilişkin davalar ile mirasçılar arasında terekenin yönetiminden kaynaklanan davalar.

b) Terekenin kesin paylaşımına kadar mirasçılara karşı açılacak tüm davalar.

(2) Terekede bulunan bir mal hakkında açılmak istenen istihkak davası, terekenin yazımı ve tespiti zamanında mal nerede bulunuyorsa, orada da açılabilir.

(3) Mirasçılık belgesinin iptali ve yeni mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda, mirasçıların her birinin oturduğu yer mahkemesi de yetkilidir.

Taşınmazın aynından doğan davalarda yetki

Madde 12- (1) Taşınmaz üzerindeki aynı hakka ilişkin veya aynı hak sahipliğinde değişikliğe yol açabilecek davalar ile taşınmazın zilyetliğine yahut alıkoyma hakkına ilişkin davalarda, taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir.

(2) İrtifak haklarına ilişkin davalar, üzerinde irtifak hakkı kurulan taşınmazın bulunduğu yer mahkemesinde açılır.

(3) Bu davalar, birden fazla taşınmaza ilişkinse, taşınmazlardan birinin bulunduğu yerde, diğerleri hakkında da açılabilir.

Karşı davada yetki

Madde 13- (1) Kesin yetkinin söz konusu olmadığı hallerde, asıl davaya bakan mahkeme, karşı davaya bakmaya da yetkilidir.

Şubeler ve tüzel kişilerle ilgili davalarda yetki

Madde 14- (1) Bir şubenin işlemlerinden doğan davalarda, o şubenin bulunduğu yer mahkemesi de yetkilidir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Özel hukuk tüzel kişilerinin, ortaklık veya üyelik ilişkileriyle sınırlı olmak kaydıyla, bir ortağına veya üyesine karşı veya bir ortağın yahut üyenin bu sıfatla diğerlerine karşı açacakları davalar için, ilgili tüzel kişinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir.

Sigorta sözleşmelerinden doğan davalarda yetki

Madde 15- (1) Zarar sigortalarından doğan davalar, sigorta, bir taşınmaza veya niteliği gereği bir yerde sabit bulunması gereken yahut şart kılınan taşınıra ilişkinse, malın bulunduğu yerde; bir yerde sabit bulunması gerekmeyen veya şart kılınmayan bir taşınıra ilişkinse, rizikonun gerçekleştiği yerde de açılabilir.

(2) Can sigortalarında, sigorta ettirenin, sigortalının veya lehtarın leh veya aleyhine açılacak davalarda onların yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir.

(3) Bu hüküm deniz sigortalarından doğan davalarda uygulanmaz.

Haksız fiilden doğan davalarda yetki

Madde 16- (1) Haksız fiilden doğan davalarda, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.

Yetki sözleşmesi

Madde 17- (1) Tacirler veya kamu tüzel kişileri, aralarında doğmuş veya doğabilecek bir uyuşmazlık hakkında, bir veya birden fazla mahkemeyi sözleşmeyle yetkili kılabilirler. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça dava sadece sözleşmeyle belirlenen bu mahkemelerde açılır.

Yetki sözleşmesinin geçerlilik şartları

Madde 18- (1) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri konular ile kesin yetki hâllerinde, yetki sözleşmesi yapılamaz.

(2) Yetki sözleşmesinin geçerli olabilmesi için yazılı olarak yapılması, uyuşmazlığın kaynaklandığı hukuki ilişkinin belirli veya belirlenebilir olması ve yetkili kılınan mahkeme veya mahkemelerin gösterilmesi şarttır.

Yetki itirazının ileri sürülmesi

Madde 19- (1) Yetkinin kesin olduğu davalarda, mahkeme yetkili olup olmadığını, davanın sonuna kadar kendiliğinden araştırmak zorundadır; taraflar da mahkemenin yetkisiz olduğunu her zaman ileri sürebilir.

(2) Yetkinin kesin olmadığı davalarda, yetki itirazının, cevap dilekçesinde ileri sürülmesi gerekir. Yetki itirazında bulunan taraf, yetkili mahkemeyi; birden fazla yetkili mahkeme varsa seçtiği mahkemeyi bildirir. Aksi takdirde yetki itirazı dikkate alınmaz.

(3) Mahkeme, yetkisizlik kararında yetkili mahkemeyi de gösterir.

(4) Yetkinin kesin olmadığı davalarda, davalı, süresi içinde ve usulüne uygun olarak yetki itirazında bulunmazsa, davanın açıldığı mahkeme yetkili hâle gelir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Görevsizlik veya Yetkisizlik Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler ve Yargı Yeri Belirlenmesi

Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler

Madde 20- (1) Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin, (...) ¹ süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde, bu mahkemece davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

(2) Dosya kendisine gönderilen mahkeme, kendiliğinden taraflara davetiye gönderir.

Yargı yeri belirlenmesini gerektiren sebepler

Madde 21- (1) Aşağıdaki hâllerde, davaya bakacak mahkemenin tayini için yargı yeri belirlenmesi yoluna başvurulur:

a) Davaya bakmakla görevli ve yetkili mahkemenin davaya bakmasına herhangi bir engel çıkarsa.

¹ Anayasa Mahkemesi'nin 10/2/2016 tarihli ve E:2015/96, K:2016/9 sayılı Kararı ile, bu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...bu karar verildiği anda kesin ise bu tarihten..." ibaresi iptal edilmiş olup, Kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı 23/2/2016 tarihinden başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır.

b) İki mahkeme arasında yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesi konusunda bir tereddüt ortaya çıkarsa.

c) İki mahkeme de görevsizlik kararı verir ve bu kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşirse.

ç) Kesin yetki hâllerinde, iki mahkeme de yetkisizlik kararı verir ve bu kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşirse.

İnceleme yeri

Madde 22- (1) Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına herhangi bir engel bulunduğu yahut iki mahkeme arasında yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesinde tereddüt ortaya çıktığı takdirde, yetkili mahkemenin tayininde, ilk derece mahkemeleri için bölge adliye mahkemelerine, bölge adliye mahkemeleri için Yargıtaya başvurulur.

(2) İki mahkemenin aynı dava hakkında göreve veya yetkiye ilişkin olarak verdikleri kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleştiği takdirde, görevli veya yetkili mahkeme, ilgisine göre bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca belirlenir.

İnceleme usulü ve sonucu

Madde 23- (1) Yargı yerinin belirlenmesine ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılabilir.

(2) Bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca verilen yargı yeri belirlenmesi ile kanun yolu incelemesi sonucunda kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Yargılamaya Hâkim Olan İlkeler

Tasarruf ilkesi

Madde 24- (1) Hâkim, iki taraftan birinin talebi olmaksızın, kendiliğinden bir davayı inceleyemez ve karara bağlayamaz.

(2) Kanunda açıkça belirtilmedikçe, hiç kimse kendi lehine olan davayı açmaya veya hakkını talep etmeye zorlanamaz.

(3) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri dava konusu hakkında, dava açıldıktan sonra da tasarruf yetkisi devam eder.

Taraflarca getirilme ilkesi

Madde 25- (1) Kanunda öngörülen istisnalar dışında, hâkim, iki taraftan birinin söylemediği şeyi veya vakıaları kendiliğinden dikkate alamaz ve onları hatırlatabilecek davranışlarda dahi bulunamaz.

(2) Kanunla belirtilen durumlar dışında, hâkim, kendiliğinden delil toplayamaz.

Taleple bağlılık ilkesi

Madde 26- (1) Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir.

(2) Hâkimin, tarafların talebiyle bağlı olmadığına ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

Hukuki dinlenilme hakkı

Madde 27- (1) Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler.

(2) Bu hak;

a) Yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını,

b) Açıklama ve ispat hakkını,

c) Mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirilmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini,
içerir.

Aleniyet ilkesi

Madde 28- (1) Duruşma ve kararların bildirilmesi alenidir.

(2) Duruşmaların bir kısmının veya tamamının gizli olarak yapılmasına ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut resen mahkemece karar verilebilir.

(3) Tarafların gizlilik talebi ön sorunlar hakkındaki hükümler çerçevesinde gizli duruşmada incelenir ve karara bağlanır. Hâkim, bu kararının gerekçelerini, esas hakkındaki kararı ile birlikte açıklar.

(4) Hâkim, gizli yargılama işlemleri sırasında hazır bulunanları o yargılamayla ilgili edindikleri bilgileri açıklamaları hususunda uyarır ve 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun gizliliğin ihlaline ilişkin hükmünün uygulanacağını ihtar ederek bu hususu tutanağa geçirir.

Dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü

Madde 29- (1) Taraflar, dürüstlük kuralına uygun davranmak zorundadırlar.

(2) Taraflar, davanın dayanağı olan vakıalara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlüdürler.

Usul ekonomisi ilkesi

Madde 30- (1) Hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür.

Hâkimin davayı aydınlatma ödevi

Madde 31- (1) Hâkim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabilir; soru sorabilir; delil gösterilmesini isteyebilir.

Yargılamanın sevk ve idaresi

Madde 32- (1) Yargılamayı, hâkim sevk ve idare eder; yargılama düzeninin bozulmaması için gerekli her türlü tedbiri alır.

(2) Okunamayan veya uygunsuz yahut ilgisiz olan dilekçenin yeniden düzenlenmesi için uygun bir süre verilir ve bu dilekçe dosyada kalır. Verilen süre içinde yeni bir dilekçe düzenlenmezse, tekrar süre verilemez.

Hukukun uygulanması

Madde 33- (1) Hâkim, Türk hukukunu resen uygular.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hâkimin Yasaklılığı, Reddi ve Hukuki Sorumluluğu

BİRİNCİ AYIRIM

Hâkimin Davaya Bakmaktan Yasaklılığı ve Reddi

Yasaklılık sebepleri

Madde 34- (1) Hâkim, aşağıdaki hâllerde davaya bakamaz; talep olmasa bile çekinmek zorundadır:

- a) Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgili olduğu davada.
- b) Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin davasında.
- c) Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun davasında.
- ç) Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın davasında.
- d) Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların davasında.
- e) Nişanlısının davasında.
- f) İki taraftan birinin vekili, vasisi, kayyımı veya yasal danışmanı sıfatıyla hareket ettiği davada.

Çekinme kararının sonuçları

Madde 35- (1) Çekinme kararına karşı üst mahkemeye başvurulabilir. Yasaklama sebebinin doğduğu tarihten itibaren, o hâkimin huzuru ile yapılan bütün işlemler, üst mahkemenin kararı ile iptal olunabilir. Hüküm ve kararlar ise herhâlde iptal olunur. Bu durumda, hâkim yargılama giderlerine mahkûm edilebilir.

(2) Çekinme kararının ilk derece mahkemesi hâkimince verildiği hâllerde, başvuru üzerine bölge adliye mahkemesinin vereceği karar kesindir.

Ret sebepleri

Madde 36-(1) Hâkimin tarafsızlığından şüpheyi gerektiren önemli bir sebebin bulunması hâlinde, taraflardan biri hâkimi reddedebileceği gibi hâkim de bizzat çekilebilir. Özellikle aşağıdaki hâllerde, hâkimin reddi sebebinin varlığı kabul edilir:

- a) Davada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

b) Davada, iki taraftan birine veya üçüncü kişiye kanunen gerekmediği hâlde görüşünü açıklamış olması.

c) Davada, tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş veya hâkim ya da hakem sıfatıyla hareket etmiş olması.

ç) Davanın, dördüncü derece de dâhil yansoy hısımlarına ait olması.

d) Dava esnasında, iki taraftan birisi ile davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması.

Hâkimin bizzat çekilmemesi hâli

Madde 37- (1) Hâkim, reddini gerektiren sebeplerden biri varken bizzat çekilmezse, iki taraftan biri ret talebinde bulununcaya kadar davaya bakabilir.

Ret usulü

Madde 38- (1) Hâkimin reddi sebebini bilen tarafın, ret talebini en geç ilk duruşmada ileri sürmesi gerekir. Taraf, ret sebebini davaya bakıldığı sırada öğrenmiş ise en geç öğrenmeden sonraki ilk duruşmada, yeni bir işlem yapılmadan önce bu talebini hemen bildirmek zorundadır. Belirtilen sürede yapılmayan ret talebi dinlenmez.

(2) Hâkimin reddi, dilekçeyle talep edilir. Bu dilekçede, ret talebinin dayandığı sebepler ile delil veya emarelerin açıkça gösterilmesi ve varsa belgelerin eklenmesi gerekir.

(3) Hâkimin reddi dilekçesi, reddi istenen hâkimin mensup olduğu mahkemeye verilir.

(4) Ret talebi geri alınamaz.

(5) Hâkimi reddeden taraf, dilekçesini karşı tarafa tebliğ ettirir. Karşı taraf bir hafta içinde cevap verebilir. Bu süre geçtikten sonra yazı işleri müdürü tarafından ret dilekçesi, varsa karşı tarafın cevabı ve ekleri, dosya ile birlikte reddi istenen hâkime verilir. Hâkim bir hafta içinde dosyayı inceler

ve ret sebeplerinin kanuna uygun olup olmadığı hakkındaki düşüncesini yazı ile bildirerek, dosyayı hemen merciine gönderilmek üzere yazı işleri müdürüne verir.

(6) Ret sebebi sabit olmasa bile, merci bunu muhtemel görürse, ret talebini kabul edebilir.

(7) Ret sebepleri hakkında yemin teklif olunamaz.

(8) Hâkimi çekilmeye davet, hâkimin reddi hükmündedir.

(9) Bu kararlar aleyhine ancak hükümle birlikte kanun yollarına başvurulabilir.

Çekilme kararının incelenmesi

Madde 39- (1) Hâkim, taraflardan birinin ret talebi üzerine veya kendiliğinden çekilme yönünde görüş bildirirse, ret talebini incelemeye yetkili merci, bu çekilmenin kanuna uygun olup olmadığına karar verir.

Ret talebini incelemeye yetkili merci

Madde 40- (1) Hâkimin reddi talebi, reddi istenen hâkim katılmaksızın mensup olduğu mahkemece incelenir.

(2) Reddedilen hâkimin katılmamasından dolayı mahkeme toplanamıyor ya da mahkeme tek hâkimden oluşuyor ise ret talebi, o yerde asliye hukuk hâkimliği görevini yapan diğer mahkeme veya hâkim tarafından incelenir. O yerde, asliye hukuk hâkimliği görevi tek hâkim tarafından yerine getiriliyorsa, o hâkim hakkındaki ret talebi, asliye ceza hâkimi varsa onun tarafından, yoksa en yakın asliye hukuk mahkemesince incelenir.

(3) Sulh hukuk hâkimi reddedildiği takdirde, ret talebi, o yerdeki diğer sulh hukuk hâkimi tarafından incelenir. O yerde, sulh hukuk hâkimliği görevi tek hâkim tarafından yerine getiriliyorsa, o hâkim hakkındaki ret talebi, bulunma sıralarına göre; o yerdeki sulh ceza hâkimi, asliye hukuk hâkimi, asliye

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

ceza hâkimi, bunların da bulunmaması hâlinde, en yakın yerdeki sulh hukuk hâkimi tarafından incelenir.

(4) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin başkan ve üyelerinin reddi talebi, reddedilen başkan ve üye katılmaksızın görevli olduğu dairece karara bağlanır. Hukuk dairelerinin toplanmasını engelleyecek şekildeki toplu ret talepleri dinlenmez.

Ret talebinin geri çevrilmesi

Madde 41- (1) Hâkimin reddi talebi, aşağıdaki hâllerde kabul edilmeyerek geri çevrilir:

a) Ret talebi süresinde yapılmamışsa.

b) Ret sebebi ve bu sebebe ilişkin inandırıcı delil veya emare gösterilmemişse.

c) Ret talebinin davayı uzatmak amacıyla yapıldığı açıkça anlaşılıyorsa.

(2) Bu hâllerde ret talebi, toplu mahkemelerde reddedilen hâkimin müzakereye katılmasıyla; tek hâkimli mahkemelerde ise reddedilen hâkimin kendisi tarafından geri çevrilir.

(3) İlk derece mahkemesinin bu kararlarına karşı istinaf yoluna, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin başkan ve üyeleri hakkındaki kararlarına karşı da temyiz yoluna ancak hükümlerle birlikte başvurulabilir.

Ret talebinin incelenmesi

Madde 42- (1) Hâkimin reddi talebine ilişkin karar, dosya üzerinden inceleme yapılarak da verilebilir.

(2) Reddi istenen hâkim, ret hakkında merci tarafından karar verilinceye kadar o davaya bakamaz. Şu kadar ki, gecikmesinde sakınca bulunan iş ve davalar bunun dışındadır. Daha önce hakkındaki ret talebi mercice reddolunan hâkimin,

aynı durum ve olaylara dayanarak yeniden reddedilmesi hâli, hâkimin davaya bakmasına engel oluşturmaz.

(3) Ret talebinin merci tarafından kabul edilmemesi hâlinde, reddi istenen hâkim davaya bakmaya devam eder.

(4) Ret talebinin, kötünîyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her biri hakkında beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına hükmolunur.

(5) Hâkim hakkında aynı davada aynı tarafça ileri sürülen ret talebinin reddi hâlinde verilecek disiplin para cezası, bir önceki disiplin para cezasının iki katından az olamaz.

(6) Disiplin para cezasının tahsili için, davaya bakan mahkeme, dosyanın geliş tarihinden başlayarak iki hafta içinde gereğini yapar.

Ret talebine ilişkin kararlara karşı istinaf

Madde 43- (1) Esas hüküm bakımından istinaf yolu kapalı bulunan dava ve işlerde, hâkimin reddi talebiyle ilgili merci kararları kesindir.

(2) Esas hüküm bakımından istinaf yolu açık bulunan dava ve işlerde ise ret talebi hakkındaki merci kararlarına karşı tefhim veya tebliği tarihinden itibaren bir hafta içinde istinaf yoluna başvurulabilir; bu hâlde 347 nci madde hükmü uygulanmaz. Bölge adliye mahkemesinin bu husustaki kararları kesindir.

(3) Ret talebinin reddine ilişkin merci kararının bölge adliye mahkemesince uygun bulunmayarak kaldırılması veya ret talebinin kabulüne ilişkin merci kararının bölge adliye mahkemesince uygun bulunması hâlinde, ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen hâkimce yapılmış olan ve

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

ret talebinde bulunan tarafça itiraz edilen esasa etkili işlemler, davaya daha sonra bakacak hâkim tarafından iptal olunur.

Ret talebine ilişkin kararların temyizi

Madde 44- (1) Esas hüküm bakımından temyiz yolu kapalı bulunan dava ve işlerde, bölge adliye mahkemesi başkan ve üyelerinin reddine ilişkin bölge adliye mahkemesi kararları kesindir.

(2) Esas hüküm bakımından temyiz yolu açık bulunan dava ve işlerde ise ret talebi hakkındaki karar, tefhim veya tebliği tarihinden itibaren bir hafta içinde temyiz edilebilir. Bu hâlde 347 nci madde hükmü uygulanmaz. Yargıtayın bu husustaki kararı kesindir.

(3) Bölge adliye mahkemesi hâkiminin reddine ilişkin talebin reddi konusundaki kararın temyizi üzerine Yargıtayca bozulması veya ret talebinin kabulüne ilişkin kararın Yargıtayca onanması hâlinde, ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen hâkimce yapılmış olan ve ret talebinde bulunan tarafça itiraz edilen esasa ilişkin işlemler, davaya daha sonra bakacak olan bölge adliye mahkemesi tarafından iptal olunur.

Zabıt kâtibinin yasaklılığı ve reddi

Madde 45- (1) Davada görevli zabıt kâtibi hakkında 34 ve 36 ncı maddelerde düzenlenen sebeplerden birisiyle ret talebinde bulunulabilir. Ret talebi, zabıt kâtibinin görev yaptığı mahkeme tarafından karara bağlanır. Bu konuda verilecek kararlar kesindir.

(2) Zabıt kâtibi 34 üncü maddedeki sebepleri bildirerek görevden çekinebilir. Bu hâlde gereken karar, görev yaptığı mahkeme tarafından verilir.

(3) Zabıt kâtibinin aynı işte hâkim ile birlikte reddi veya çekinmesinin istenmesi hâlinde, hâkim hakkında ret veya çekinmeyi inceleyecek olan merci, her ikisi hakkında karar verir.

İKİNCİ AYIRIM

Hâkimin Hukuki Sorumluluğu

Devletin sorumluluğu ve rücu

Madde 46- (1) Hâkimlerin yargılama faaliyetinden dolayı aşağıdaki sebeplere dayanılarak Devlet aleyhine tazminat davası açılabilir:

a) Kayırma veya taraf tutma yahut taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle hukuka aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.

b) Sağlanan veya vaat edilen bir menfaat sebebiyle kanuna aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.

c) Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması.

ç) Duruşma tutanağında mevcut olmayan bir sebebe dayanılarak hüküm verilmiş olması.

d) Duruşma tutanakları ile hüküm veya kararların değiştirilmiş yahut tahrif edilmiş veya söylenmeyen bir sözün hüküm ya da karara etkili olacak şekilde söylenmiş gibi gösterilmiş ve buna dayanılarak hüküm verilmiş olması.

e) Hakkın yerine getirilmesinden kaçınılmış olması.

(2) Tazminat davasının açılması, hâkime karşı bir ceza soruşturmasının yapılması yahut mahkûmiyet şartına bağlanamaz.

(3) Devlet, ödediği tazminat nedeniyle, sorumlu hâkime ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder.

Davaların açılacağı mahkeme

Madde 47- (1) (Değişik: 1/4/2015-6644/3 md.) Devlet aleyhine açılan tazminat davası, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi hâkimlerinin fiil ve kararlarından dolayı, Yargıtay ilgili hukuk dairesinde; Yargıtay Başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların fiil ve kararlarından dolayı Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesinde ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülür. Dava, bu dairenin Başkan ve üyelerinin fiil ve kararlarından dolayı ise yargılama Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesinde yapılır. Verilen kararların temyiz incelemesi Hukuk Genel Kurulunca yapılır. Temyiz incelemesine, kararı veren başkan ile üyeler katılamaz.

(2)Devletin sorumlu hâkime karşı açacağı rücu davası, tazminat davasını karara bağlamış olan mahkemede görülür.

Dava dilekçesi ve davanın ihbarı

Madde 48- (1) Tazminat davası dilekçesinde hangi sorumluluk sebebine dayanıldığı ve delilleri açıkça belirtilir; varsa belgeler de eklenir.

(2)Mahkeme, açılan tazminat davasını, ilgili hâkime resen ihbar eder.

Davanın reddi hâlinde verilecek ceza

Madde 49- (1) Dava esastan reddedilirse davacı, beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına mahkûm edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Taraflar ve Davaya Katılan Üçüncü Kişiler

BİRİNCİ AYIRIM

Tarafların Ehliyetleri

Taraf ehliyeti

Madde 50- (1) Medenî haklardan yararlanma ehliyetine sahip olan, davada taraf ehliyetine de sahiptir.

Dava ehliyeti

Madde 51- (1) Dava ehliyeti, medenî hakları kullanma ehliyetine göre belirlenir.

Davada kanuni temsil

Madde 52- (1) Medenî hakları kullanma ehliyetine sahip olmayanlar davada kanuni temsilcileri, tüzel kişiler ise yetkili organları tarafından temsil edilir.

Dava takip yetkisi

Madde 53- (1) Dava takip yetkisi, talep sonucu hakkında hüküm alabilme yetkisidir. Bu yetki, kanunda belirtilen istisnai durumlar dışında, maddi hukuktaki tasarruf yetkisine göre tayin edilir.

Temsil veya izin belgelerinin verilmesi

Madde 54- (1) Kanuni temsilciler, davanın açılıp yürütülmesinin belli bir makamın iznine bağlı olduğu hâllerde izin belgelerini, tüzel kişilerin organları ise temsil belgelerini, dava veya cevap dilekçesiyle mahkemeye vermek zorundadırlar; aksi takdirde dava açamaz ve yargılamayla ilgili hiçbir işlem yapamazlar. Şu kadar ki, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mahkeme, kanuni temsilcilerin veya tüzel kişilerin organlarının, yukarıda belirtilen eksikliği gidermeleri şartıyla

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

dava açmalarına yahut davayla ilgili işlem yapmalarına izin verebilir.

(2) İzin belgesinin alınması için mahkemeye müracaat edilmesi gerekiyorsa ilgiliye, müracaatı için kesin süre verilir. Bu süre içinde mahkemeye başvurulması hâlinde bu konuda karar verilinceye kadar beklenir.

(3) Süresi içinde belgelerin ibraz edilmemesi veya mahkemeye başvurulmaması hâlinde, dava açılmamış veya gerçekleştirilen işlemler yapılmamış sayılır.

Dava sırasında taraflardan birinin ölümü

Madde 55- (1) Taraflardan birinin ölümü hâlinde, mirasçılar mirası kabul veya reddetmemişse, bu hususta kanunla belirlenen süreler geçinceye kadar dava ertelenir. Bununla beraber hâkim, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, talep üzerine davayı takip için kayyım atanmasına karar verebilir.

Kanuni temsilci atanması sebebiyle yargılamanın ertelenmesi

Madde 56- (1) Taraflardan birinin vesayet altına alınması veya kendisine yasal danışman atanması talebi mahkemece uygun bulunur ya da mahkemece gerekli görülürse, bu konuda kesin bir karar verilinceye kadar yargılama ertelenebilir.

(2) Taraflardan biri kanun gereğince tedavi, gözlem veya koruma altına alınmış yahut başkalarıyla görüşmekten yasaklanmış olup da kendisi veya vekilinin mahkemede bulunması mümkün değilse, o kimse hakkında davayı takip için kayyım atanıncaya kadar yargılama ertelenebilir.

İKİNCİ AYIRIM

Dava Arkadaşlığı

İhtiyari dava arkadaşlığı

Madde 57- (1) Birden çok kişi, aşağıdaki hâllerde birlikte dava açabilecekleri gibi aleyhlerine de birlikte dava açılabilir:

a) Davacılar veya davalılar arasında dava konusu olan hak veya borcun, elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olması.

b) Ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri.

c) Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması.

İhtiyari dava arkadaşlarının davadaki durumu

Madde 58- (1) İhtiyari dava arkadaşlığında, davalar birbirinden bağımsızdır. Dava arkadaşlarından her biri, diğerinden bağımsız olarak hareket eder.

Mecburi dava arkadaşlığı

Madde 59- (1) Maddi hukuka göre, bir hakkın birden fazla kimse tarafından birlikte kullanılması veya birden fazla kimseye karşı birlikte ileri sürülmesi ve tamamı hakkında tek hüküm verilmesi gereken hâllerde, mecburi dava arkadaşlığı vardır.

Mecburi dava arkadaşlarının davadaki durumu

Madde 60- (1) Mecburi dava arkadaşları, ancak birlikte dava açabilir veya aleyhlerine de birlikte dava açılabilir. Bu tür dava arkadaşlığında, dava arkadaşları birlikte hareket etmek zorundadır. Ancak, duruşmaya gelmiş olan dava arkadaşlarının yapmış oldukları usul işlemleri, usulüne uygun

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

olarak davet edildiği hâlde duruşmaya gelmemiş olan dava arkadaşları bakımından da hüküm ifade eder.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Davanın İhbarı ve Davaya Müdahale

İhbar ve şartları

Madde 61- (1) Taraflardan biri davayı kaybettiği takdirde, üçüncü kişiye veya üçüncü kişinin kendisine rücu edeceğini düşünüyorsa, tahkikat sonuçlanıncaya kadar davayı üçüncü kişiye ihbar edebilir.

(2) Dava kendisine ihbar edilen kişinin de aynı şartlarda bir başkasına ihbarda bulunması mümkündür ve bu şekilde ihbar tevali ettirilebilir.

İhbarın şekli

Madde 62- (1) İhbar yazılı olarak yapılır; ihbar sebebinin gerekçeleriyle birlikte açıklanması ve yargılamanın hangi aşamada bulunduğunun belirtilmesi gerekir.

(2) Davanın ihbarı sebebiyle yargılama bir başka güne bırakılmaz ve ihbarın tevali etmesi gibi zorunlu olan durumlar dışında süre verilemez.

İhbarda bulunulan kişinin durumu

Madde 63- (1) Dava kendisine ihbar edilen kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı olan taraf yanında davaya katılabilir.

İhbarın etkisi

Madde 64- (1) İhbar edilen davada verilen hükmün ihbar eden kişiye etkisi hakkında 69 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü kıyasen uygulanır.

Asli müdahale

Madde 65- (1) Bir yargılamanın konusu olan hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak iddia eden üçüncü kişi, hüküm verilinceye kadar bu durumu ileri sürerek, yargılamanın taraflarına karşı aynı mahkemede dava açabilir.

(2) Asli müdahale davası ile asıl yargılama birlikte yürütülür ve karara bağlanır.

Fer'î müdahale

Madde 66- (1) Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'î müdahil olarak davada yer alabilir.

Fer'î müdahale talebi ve incelenmesi

Madde 67- (1) Müdahale talebinde bulunan üçüncü kişi, yanında katılmak istediği tarafı, müdahale sebebini ve bunun dayanaklarını belirten bir dilekçeyle mahkemeye başvurur.

(2) Müdahale dilekçesi, davanın taraflarına tebliğ edilir. Mahkeme, gerekirse taraflarla birlikte üçüncü kişiyi de dinlemek üzere davet eder, gelmeseler dahi müdahale talebi hakkında karar verir.

Fer'î müdahilin durumu

Madde 68- (1) Müdahale talebinin kabulü hâlinde müdahil, davayı ancak bulunduğu noktadan itibaren takip edebilir. Müdahil, yanında katıldığı tarafın yararına olan iddia veya savunma vasıtalarını ileri sürebilir; onun işlem ve açıklamalarına aykırı olmayan her türlü usul işlemlerini yapabilir.

(2) Mahkeme, katıldığı noktadan itibaren, taraflara bildirilen işlemleri müdahile de tebliğ eder.

Fer'î müdahalenin etkisi

Madde 69- (1) Müdahilin de yer aldığı asıl davada hüküm, taraflar hakkında verilir.

(2) Fer'î müdahilin, tarafla rücu ilişkisinde, asıl davadaki uyumsuzluk hakkında yanlış karar verildiği iddiası dinlenilmez. Ancak, müdahil, zamanında ihbar yapılmadığı için davaya geç katıldığını veya yanında katıldığı tarafın iddia ve savunma imkânlarını kullanmasını engellediğini ya da kendisince bilinmeyen iddia ve savunma imkânlarının, tarafın ağır kusuru sebebiyle kullanılmadığını belirterek, yanında katıldığı tarafın yargılamayı hatalı yürüttüğünü ileri sürebilir.

Cumhuriyet savcısının davada yer alması

Madde 70- (1) Cumhuriyet savcısı, kanunda açıkça öngörülen hâllerde, hukuk davası açar veya açılmış olan hukuk davasında taraf olarak yer alır.

(2) Cumhuriyet savcısı, resmî dairenin bildirimine rağmen dava açmaz ise ihbar eden resmî daire, Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza merkezine en yakın kıdemli asliye hukuk mahkemesi hâkimine itiraz edebilir. Bu hususta 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 172 ve 173 üncü maddeleri kıyasen uygulanır.

(3) Cumhuriyet savcısının yer aldığı dava ve işler üzerinde taraflar serbestçe tasarruf edemezler.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

Davaya Vekâlet

Genel olarak

Madde 71- (1) Dava ehliyeti bulunan herkes, davasını kendisi veya tayin ettiği vekil aracılığıyla açabilir ve takip edebilir.

Davaya vekâlet hakkında uygulanacak hükümler

Madde 72- (1) Davanın vekil aracılığıyla açılması ve takip edilmesinde, kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak üzere, 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun temsile ilişkin hükümleri uygulanır.

Davaya vekâletin kanuni kapsamı

Madde 73- (1) Davaya vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinleşinceye kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün işlemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna ilişkin makbuz vermesine ve bu işlemlerin tamamının kendisine karşı da yapılabilmesine ilişkin yetkiyi kapsar.

(2) Belirtilen bu yetkiyi kısıtlamaya yönelik bütün sınırlandırıcı işlemler, karşı taraf yönünden geçersizdir.

Davaya vekâlette özel yetki verilmesini gerektiren hâller

Madde 74- (1) Açıkça yetki verilmemiş ise vekil; sulh olamaz, hâkimi reddedemez, davanın tamamını ıslah edemez, yemin teklif edemez, yemini kabul, iade veya reddedemez, başkasını tevkil edemez, haczi kaldıramaz, müvekkilinin iflasını isteyemez, tahkim ve hakem sözleşmesi yapamaz, konkordato veya sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunamaz ve bunlara muvafakat veremez, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz, davadan veya kanun yollarından feragat edemez, karşı tarafı ibra ve davasını kabul edemez, yargılamanın iadesi yoluna gidemez, hâkimlerin fiilleri sebebiyle Devlet aleyhine tazminat davası açamaz, hangileri

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

hakkında yetki verildiği açıklanmadıkça kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez.

Birden fazla vekil görevlendirilmesi

Madde 75- (1) Dava için birden fazla vekil görevlendirilmiş ise vekillerden her biri, vekâletten kaynaklanan yetkileri, diğerinden bağımsız olarak kullanabilir. Aksi yöndeki sınırlamalar, karşı taraf bakımından geçersizdir.

Vekâletnamenin ibrazı

Madde 76- (1) Avukat, açtığı veya takip ettiği dava ve işlerde, noter tarafından onaylanan ya da düzenlenen vekâletname aslını veya avukat tarafından onaylanmış aslına uygun örneğini, dava yahut takip dosyasına konulmak üzere ibraz etmek zorundadır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşlarının avukatlarına, yetkili amirleri tarafından usulüne uygun olarak düzenlenip verilmiş olan temsil belgeleri de geçerli olup, ayrıca noterce onaylanmasına gerek yoktur.

Vekâletnamesiz dava açılması ve işlem yapılması

Madde 77- (1) Vekâletnamesinin aslını veya onaylı örneğini vermeyen avukat, dava açamaz ve yargılamayla ilgili hiçbir işlem yapamaz. Şu kadar ki, gecikmesinde zarar doğabilecek hâllerde mahkeme, vereceği kesin süre içinde vekâletnamesini getirmek koşuluyla avukatın dava açmasına veya usul işlemlerini yapmasına izin verebilir. Bu süre içinde vekâletname verilmez veya asıl taraf yapılan işlemleri kabul ettiğini dilekçeyle mahkemeye bildirmez ise dava açılmamış veya gerçekleştirilen işlemler yapılmamış sayılır.

(2) Vekâletnamesiz işlem yapmasına izin verilen ancak haklı bir sebep olmaksızın süresi içinde vekâletname ibraz

etmeyen avukat, celse harcı ile diğer yargılama giderleri ve karşı tarafın uğradığı zararları ödemeye mahkûm edilir. Bunu kötüniyetle yapan avukat aleyhine, ceza ve disiplin soruşturması açılmasını sağlamak üzere, Cumhuriyet başsavcılığına ve vekilin bağlı olduğu baro başkanlığına durum yazıyla bildirilir.

(3) Bir tarafın avukat tutmak istemesi sebebiyle, yargılama hiçbir şekilde başka bir güne bırakılamaz.

(4) Avukatın istifa etmesi, azledilmesi veya dosyayı incelememiş olması sebebiyle yargılama başka bir güne bırakılamaz. Ancak, dosyanın incelenmemiş olması geçerli bir özre dayanıyorsa, hâkim bir defaya mahsus olmak üzere, kısa bir süre verebilir. Verilen süre sonunda, dosya incelenmemiş olsa bile davaya devam olunur.

Vekilin vekâlet veren huzurundaki beyanı

Madde 78- (1) Kendisinin de hazır olduğu duruşmada, vekili tarafından yapılan açıklamalara derhâl ve açıkça itiraz etmeyen taraf, bu açıklamalara rıza göstermiş sayılır.

Vekilin veya vekâlet verenin duruşmada uygun olmayan tutum ve davranışı

Madde 79- (1) Vekil, duruşma sırasında uygun olmayan tutum ve davranışta bulunursa, hâkim tarafından uyarılır; vekil uyarıya uymaz ve fiil disiplin suçu veya adli suç teşkil eder nitelikte görülürse, duruşma salonunda bulunan kişilerin kimlik bilgileri, adresleri de yazılarak olay tutanağa geçirilir ve duruşma ertelenir. Vekil hakkında gerekli yasal işlem yapılmak üzere mahkemece vekilin kayıtlı olduğu baroya ve gerekiyorsa Cumhuriyet başsavcılığına bildirimde bulunulur.

(2) Davasını kendisi takip eden kimse, duruşmada uygun olmayan tutum ve davranışta bulunursa, hâkim kendisini

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

uyarır; bu uyarılara uyulmaz ve gerekli görülürse kendisini vekil ile temsil ettirmesine karar verip, hemen duruşma salonundan dışarıya çıkartılmasını sağlar; vekil ile temsil ettirmemesi hâlinde, tarafın yokluğu hâlinde uygulanacak hükümlere göre işlem yapılır.

Tarafın davasını takip edebilecek ehliyetinde olmaması

Madde 80- (1) Hâkim, taraflardan birisinin, davasını bizzat takip edecek yeterlikte olmadığını görürse, ona uygun bir süre tanıyarak, davasını vekil aracılığıyla takip etmesine karar verebilir. Verilen karara uymayan taraf hakkında, yokluğu hâlindeki hükümlere göre işlem yapılır.

Vekilin azli ve istifasının şekli

Madde 81- (1) Vekilin azli veya istifasının, mahkeme ve karşı taraf bakımından hüküm ifade edebilmesi için, bu konudaki beyanın dilekçeyle bildirilmesi veya tutanağa geçirilmesi ve gerektiğinde ilgilisine yapılacak tebligat giderinin de peşin olarak ödenmesi zorunludur.

Vekilin istifası

Madde 82- (1) İstifa eden vekilin vekâlet görevi, istifanın müvekkiline tebliğinden itibaren iki hafta süreyle devam eder.

(2) Vekilin istifa etmiş olması hâlinde, vekâlet veren davayı takip etmez ve başka bir vekil de görevlendirmez ise tarafın yokluğu hâlinde uygulanacak hükümlere göre işlem yapılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda yer alan hususlar, istifa eden vekilin istifa dilekçesi ile birlikte vekâlet verene ihtaren bildirilir.

Vekilin azli

Madde 83- (1) Vekil ile takip edilen davada, vekilin azli hâlinde vekâlet veren, davayı takip etmez ve iki hafta içinde bir başka vekil de görevlendirmez ise tarafın yokluğu hâlinde uygulanacak hükümlere göre işlem yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teminat

Teminat gösterilecek hâller

Madde 84- (1) Aşağıdaki hâllerde davalı tarafın muhtemel yargılama giderlerini karşılayacak uygun bir teminat gösterilir:

a) Türkiye’de mutad meskeni olmayan Türk vatandaşının dava açması, davacı yanında davaya müdahil olarak katılması veya takip yapması.

b) Davacının daha önceden iflasına karar verilmiş, hakkında konkordato veya uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma işlemlerinin başlatılmış bulunması; borç ödemededen aciz belgesinin varlığı gibi sebeplerle, ödeme güçlüğü içinde bulunduğu belgelenmesi.

(2) Davanın görülmesi sırasında teminatı gerektiren durum ve koşulların ortaya çıkması hâlinde de mahkeme teminat gösterilmesine karar verir.

(3) Mecburi dava ve takip arkadaşlığında teminat gösterme yükümlülüğü, bu yükümlülüğün tüm davacılar bakımından mevcut olması hâlinde doğar.

Teminat gerektirmeyen hâller

Madde 85- (1) Aşağıda sayılan hâllerde teminat istenemez:

a) Davacının adli yardımdan yararlanması.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

b) Davacının, yurt içinde istenen teminatı karşılamaya yeterli taşınmaz malının veya aynı teminatla güvence altına alınmış bir alacağının bulunması.

c) Davanın, sırf küçüğün menfaatlerini korumaya yönelik olarak açılmış olması.

ç) İlamla bağlı alacak için ilamlı icra takibi yapılmış olması.

Teminat kararı

Madde 86- (1) Yargılama giderlerini karşılayacak teminata, mahkemece kendiliğinden karar verilir. Hâkim, teminat kararı vermeden önce tarafları veya müdahale talebinde bulunan kişiyi dinleyebilir.

Teminatın tutarı ve şekli

Madde 87- (1) Bir davada verilecek teminatın tutarını ve şeklini hâkim serbestçe tayin eder. Ancak, tarafların teminatın şeklini sözleşmeyle kararlaştırmaları hâlinde, teminat ona göre belirlenir.

(2) Teminatı gerektiren durum ve koşullarda değişiklik olması hâlinde, hâkim teminatın azaltılması, artırılması, değiştirilmesi ya da kaldırılmasına karar verebilir.

Teminat gösterilmemesinin sonuçları

Madde 88- (1) Hâkim tarafından belirlenen kesin süre içinde teminat gösterilmezse, dava usulden reddedilir.

(2) Müdahale talebinde bulunan kişi, kesin süre içinde istenen teminatı vermezse, müdahale talebinden vazgeçmiş sayılmasına karar verilir.

Teminatın iadesi

Madde 89- (1) Teminat gösterilmesini gerektiren sebep ortadan kalktığı takdirde, ilgilinin talebi üzerine mahkeme, teminatın iadesine karar verir.

ALTINCI BÖLÜM

Süreler, Eski Hâle Getirme ve Adli Tatil

BİRİNCİ AYIRIM

Süreler

Sürelerin belirlenmesi

Madde 90- (1) Süreler, kanunda belirtilir veya hâkim tarafından tespit edilir. Kanunda belirtilen istisnai durumlar dışında, hâkim kanundaki süreleri artıramaz veya eksiltemez.

(2) Hâkim, kendisinin tespit ettiği süreleri, haklı sebeplerle artırabilir veya eksiltebilir; gerekli gördüğü takdirde, bu konudaki kararından önce tarafları da dinler.

Sürelerin başlaması

Madde 91- (1) Süreler, taraflara tebliğ tarihinden veya kanunda öngörülen hâllerde, tefhim tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Sürelerin bitimi

Madde 92- (1) Süreler gün olarak belirlenmiş ise tebliğ veya tefhim edildiği gün hesaba katılmaz ve süre son günün tatil saatinde biter.

(2) Süre; hafta, ay veya yıl olarak belirlenmiş ise başladığı güne son hafta, ay veya yıl içindeki karşılık gelen günün tatil saatinde biter. Sürenin bittiği ayda, başladığı güne karşılık gelen bir gün yoksa, süre bu ayın son günü tatil saatinde biter.

Tatil günlerinin etkisi

Madde 93- (1) Resmî tatil günleri, süreye dâhildir. Sürenin son gününün resmî tatil gününe rastlaması hâlinde, süre tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati sonunda biter.

Kesin süre

Madde 94- (1) Kanunun belirlediği süreler kesindir.

(2) Hâkim, tayin ettiği sürenin kesin olduğuna karar verebilir. Aksi hâlde, belirlenen süreyi geçirmiş olan taraf yeniden süre isteyebilir. Bu şekilde verilecek ikinci süre kesindir ve yeniden süre verilemez.

(3) Kesin süre içinde yapılması gereken işlemi, süresinde yapmayan tarafın, o işlemi yapma hakkı ortadan kalkar.

İKİNCİ AYIRIM
Eski Hâle Getirme

Talep

Madde 95- (1) Elde olmayan sebeplerle, kanunda belirtilen veya hâkimin kesin olarak belirlediği süre içinde bir işlemi yapamayan kimse, eski hâle getirme talebinde bulunabilir.

(2) Süresinde yapılamayan işlemle ulaşılmak istenen aynı sonuca, eski hâle getirme dışında, başka bir hukuki yoldan ulaşılabiliyorsa, eski hâle getirme talebinde bulunulamaz.

Süre

Madde 96- (1) Eski hâle getirme, işlemin süresinde yapılamamasına sebep olan engelin ortadan kalkmasından itibaren iki hafta içinde talep edilmelidir.

(2) İlk derece ve istinaf yargılamalarında, en geç nihai karar verilmeye kadar eski hâle getirme talebinde bulunmak mümkündür. Ancak, nihai karar bir tarafın yokluğunda

verilmişse, tahkikat aşamasında kaçırılan süreler için kararın verilmesinden sonra da eski hâle getirme talebinde bulunulabilir.

Talebin şekli ve kapsamı

Madde 97- (1) Eski hâle getirme, dilekçeyle talep edilir. Dilekçede, talebin dayandığı sebepler ile bunların delil veya emareleri gösterilir. Süresinde yapılamayan işlemin de eski hâle getirme talebinde bulunmak için öngörülen süre içinde yapılması zorunludur.

Talep ve inceleme mercii

Madde 98- (1) Yapılamayan işlem için eski hâle getirme, bu işlem hakkında hangi mahkemede inceleme yapılacak idiyse, o mahkemeden talep edilir.

(2) Eski hâle getirme, istinaf yoluna başvuru hakkının düşmesi hâlinde, bölge adliye mahkemesinden; temyiz yoluna başvuru hakkının düşmesi hâlinde ise Yargıtaydan talep edilir.

Talebin yargılamaya ve hükmün icrasına etkisi

Madde 99- (1) Eski hâle getirme talebi, yargılamanın ertelenmesini gerektirmez ve hükmün icrasına engel olmaz. Ancak, talebi inceleyen mahkeme, talebi haklı görürse, teminat gösterilmek şartıyla, yargılamanın ertelenmesine veya hükmün icrasının geri bırakılmasına karar verebilir. Mahkeme, gerektiğinde teminat gösterilmeden de yargılamanın ertelenmesine veya icranın geri bırakılmasına karar verebilir.

İnceleme ve karar

Madde 100- (1) İlk derece mahkemeleri veya bölge adliye mahkemelerinde eski hâle getirme talebi, ön sorunlar hakkındaki usule; Yargıtayda ileri sürülecek eski hâle getirme talebi ise temyiz usulüne göre yapılır ve incelenir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Mahkeme, eski hâle getirme talebinin kabulü hâlinde, hangi işlemlerin geçersiz hâle geldiğini kararında belirtir. İslahla geçersiz kılınamayan işlemler, eski hâle getirme talebinden de etkilenmez.

Giderler

Madde 101- (1) Eski hâle getirme talebi sebebiyle ortaya çıkan giderler, talepte bulunan tarafa yükletilir. Ancak, karşı taraf eski hâle getirme talebine karşı asılsız itirazlar ileri sürerek giderlerin artmasına sebep olmuşsa, hâkim, giderlerin tümünün veya bir kısmının karşı tarafa yükletilmesine karar verebilir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Adli Tatil

Adli tatil süresi

Madde 102- (Değişik: 8/8/2011-KHK-650/33 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/7/2012 tarihli ve E.: 2011/113 K.: 2012/108 sayılı Kararı ile;² Yeniden düzenleme: 27/6/2013-6494/30 md.) (1) Adli tatil, her yıl yirmi temmuzda başlar, otuz bir ağustosta sona erer. Yeni adli yıl bir eylülde başlar.

Adli tatilde görülecek dava ve işler

Madde 103- (1) Adli tatilde, ancak aşağıdaki dava ve işler görülür:

a) İhtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve delillerin tespiti gibi geçici hukuki koruma, deniz raporlarının alınması ve dispeççi atanması talepleri ile bunlara karşı yapılacak itirazlar ve diğer başvurular hakkında karar verilmesi.

² Söz konusu İptal Kararı 1/7/2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

b) Her çeşit nafaka davaları ile soybağı, velayet ve vesayete ilişkin dava ya da işler.

c) Nüfus kayıtlarının düzeltilmesi işleri ve davaları.

ç) Hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin açtıkları davalar.

d) Ticari defterlerin kaybindan dolayı kayıp belgesi verilmesi talepleri ile kıymetli evrakın kaybindan doğan iptal işleri.

e) İflas ve konkordato ile sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin işler ve davalar.

f) Adli tatilde yapılmasına karar verilen keşifler.

g) Tahkim hükümlerine göre, mahkemenin görev alanına giren dava ve işler.

ğ) Çekişmesiz yargı işleri.

h) Kanunlarda ivedi olduğu belirtilen veya taraflardan birinin talebi üzerine, mahkemece ivedi görülmesine karar verilen dava ve işler.

(2) Tarafların anlaşması hâlinde veya dava bir tarafın yokluğunda görülmekte ise hazır olan tarafın talebi üzerine, yukarıdaki iş ve davalara bakılması, adli tatilden sonraya bırakılabilir.

(3) Adli tatilde, yukarıdaki fıkralarda gösterilenler dışında kalan dava ve işlerle ilgili olarak verilen dava, karşı dava, istinaf ve temyiz dilekçeleri ile bunlara karşı verilen cevap dilekçelerinin ve dosyası işlemde kaldırılan davaları yenileme dilekçelerinin alınması, ilam verilmesi, her türlü tebligat, dosyanın başka bir mahkemeye, bölge adliye mahkemesine veya Yargıtaya gönderilmesi işlemleri de yapılır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(4) Bu madde hükümleri, bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay incelemelerinde de uygulanır.

Adli tatilin sürelerine etkisi

Madde 104- (1) Adli tatile tabi olan dava ve işlerde, bu Kanunun tayin ettiği sürelerin bitmesi tatil zamanına rastlarsa, bu süreler ayrıca bir karara gerek olmaksızın adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılır.

İKİNCİ KISIM

Dava Çeşitleri, Dava Şartları ve İlk İtirazlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Dava Çeşitleri

Eda davası

Madde 105- (1) Eda davası yoluyla mahkemeden, davalının, bir şeyi vermeye veya yapmaya yahut yapmamaya mahkûm edilmesi talep edilir.

Tespit davası

Madde 106- (1) Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir.

(2) Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararı bulunmalıdır.

(3) Maddi vakıalar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturamaz.

Belirsiz alacak ve tespit davası

Madde 107- (1) Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.

(2) Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir.

(3) Ayrıca, kısmi eda davasının açılabilirdiği hâllerde, tespit davası da açılabilir ve bu durumda hukuki yararın var olduğu kabul edilir.

İnşâî dava

Madde 108- (1) İnşâî dava yoluyla, mahkemedен, yeni bir hukuki durum yaratılması veya mevcut bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılması talep edilir.

(2) Bir inşâî hakkın, dava yoluyla kullanılmasının zorunlu olduğu hâllerde, inşâî dava açılır.

(3) Kanunlarda aksi belirtilmedikçe, inşâî hükümler, geçmişe etkili değildir.

Kısmi dava

Madde 109- (1) Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir.

(2) (Mülga: 1/4/2015-6644/4 md.)

(3) Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olması hâli dışında, kısmi dava

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez.

Davaların yığılması

Madde 110- (1) Davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, birlikte dava edilen taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer alması ve taleplerin tümü bakımından ortak yetkili bir mahkemenin bulunması şarttır.

Terditli dava

Madde 111- (1) Davacı, aynı davalıya karşı birden fazla talebini, aralarında aslilik-ferîlik ilişkisi kurmak suretiyle, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, talepler arasında hukuki veya ekonomik bir bağlantının bulunması şarttır.

(2) Mahkeme, davacının asli talebinin esastan reddine karar vermedikçe, fer'î talebini inceleyemez ve hükme bağlayamaz.

Seçimlik dava

Madde 112- (1) Seçimlik borçlarda, seçim hakkı kendisine ait olan borçlu veya üçüncü kişinin bu hakkı kullanmaktan kaçınması hâlinde, alacaklı seçimlik dava açabilir.

(2) Seçimlik davada mahkeme, talebin hukuka uygun olduğu sonucuna varırsa, seçimlik mahkûmiyet hükmü verir.

(3) Seçimlik mahkûmiyet hükmünü cebrî icraya koyan alacaklı, takibinin konusunu, mahkûmiyet hükmünde yer alan edimlerden birine hasretmek zorundadır. Ancak, bu durum, borçlunun, diğer edimi ifa etmek suretiyle borcundan kurtulma hakkını ortadan kaldırmaz.

Topluluk davası

Madde 113- (1) Dernekler ve diğer tüzel kişiler, statüleri çerçevesinde, üyelerinin veya mensuplarının yahut temsil ettikleri kesimin menfaatlerini korumak için, kendi adlarına, ilgililerin haklarının tespiti veya hukuka aykırı durumun giderilmesi yahut ilgililerin gelecekteki haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesi için dava açabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Dava Şartları ve İlk İtirazlar

BİRİNCİ AYIRIM

Dava Şartları

Dava şartları

Madde 114- (1) Dava şartları şunlardır:

- a) Türk mahkemelerinin yargı hakkının bulunması.
- b) Yargı yolunun caiz olması.
- c) Mahkemenin görevli olması.
- ç) Yetkinin kesin olduğu hâllerde, mahkemenin yetkili bulunması.
- d) Tarafların, taraf ve dava ehliyetine sahip olmaları; kanuni temsilin söz konusu olduğu hâllerde, temsilcinin gerekli niteliğe sahip bulunması.
- e) Dava takip yetkisine sahip olunması.
- f) Vekil aracılığıyla takip edilen davalarda, vekilin davaya vekâlet ehliyetine sahip olması ve usulüne uygun düzenlenmiş bir vekâletnamesinin bulunması.
- g) Davacının yatırması gereken gider avansının yatırılmış olması.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

ğ) Teminat gösterilmesine ilişkin kararın gereğinin yerine getirilmesi.

h) Davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması.

1) Aynı davanın, daha önceden açılmış ve hâlen görülmekte olmaması.

i) Aynı davanın, daha önceden kesin hükme bağlanmamış olması.

(2) Diğer kanunlarda yer alan dava şartlarına ilişkin hükümler saklıdır.

Dava şartlarının incelenmesi

Madde 115- (1) Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler.

(2) Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir. Ancak, dava şartı noksanlığının giderilmesi mümkün ise bunun tamamlanması için kesin süre verir. Bu süre içinde dava şartı noksanlığı giderilmemişse davayı dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddeder.

(3) Dava şartı noksanlığı, mahkemece, davanın esasına girilmesinden önce fark edilmemiş, taraflarca ileri sürülmemiş ve fakat hüküm anında bu noksanlık giderilmişse, başlangıçtaki dava şartı noksanlığından ötürü, dava usulden reddedilemez.

İKİNCİ AYIRIM

İlk İtirazlar

Konusu

Madde 116- (1) İlk itirazlar aşağıdakilerden ibarettir:

a) Kesin yetki kuralının bulunmadığı hâllerde yetki itirazı.

b) Uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenmesi gerektiği itirazı.

c) İş bölümü itirazı.

İleri sürülmesi ve incelenmesi

Madde 117- (1) İlk itirazların hepsi cevap dilekçesinde ileri sürülmek zorundadır; aksi hâlde dinlenemez.

(2) İlk itirazlar, dava şartlarından sonra incelenir.

(3) İlk itirazlar, ön sorular gibi incelenir ve karara bağlanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yazılı Yargılama Usulü

BİRİNCİ BÖLÜM

Davanın Açılması

Davanın açılma zamanı

Madde 118- (1) Dava, dava dilekçesinin kaydedildiği tarihte açılmış sayılır. Dava dilekçesine davalı sayısı kadar örnek eklenir.

(2) Dava dilekçesinin kaydına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Dava dilekçesinin içeriği

Madde 119- (1) Dava dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

a) Mahkemenin adı.

b) Davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri.

c) Davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası.

ç) Varsa tarafların kanuni temsilcilerinin ve davacı vekilinin adı, soyadı ve adresleri.

d) Davanın konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, dava konusunun değeri.

e) Davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

f) İddia edilen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği.

g) Dayanılan hukuki sebepler.

ğ) Açık bir şekilde talep sonucu.

h) Davacının, varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin imzası.

(2) Birinci fıkranın (a), (d), (e), (f) ve (g) bentleri dışında kalan hususların eksik olması hâlinde, hâkim davacıya eksikliği tamamlaması için bir haftalık kesin süre verir. Bu süre içinde eksikliğin tamamlanmaması hâlinde dava açılmamış sayılır.

Harç ve avans ödenmesi³

Madde 120- (1) Davacı, yargılama harçları ile her yıl Adalet Bakanlığınca çıkarılacak gider avansı tarifesinde belirlenecek olan tutarı, dava açarken mahkeme veznesine yatırmak zorundadır.

(2) Avansın yeterli olmadığına dava sırasında anlaşılması hâlinde, mahkemece, bu eksikliğin tamamlanması için davacıya iki haftalık kesin süre verilir.

Belgelerin birlikte verilmesi

Madde 121- (1) Dava dilekçesinde gösterilen ve davacının elinde bulunan belgelerin asıllarıyla birlikte harç ve vergiye tabi olmaksızın davalı sayısından bir fazla düzenlenmiş örneklerinin veya sadece örneklerinin dilekçeye eklenerek, mahkemeye verilmesi ve başka yerlerden getirtilecek belge ve dosyalar için de bunların bulunabilmesini sağlayıcı açıklamanın dilekçede yer alması zorunludur.

³ Bu maddenin birinci fıkrasında yer alan tarife ile ilgili olarak 1/10/2016 tarihli ve 29844 sayılı Resmî Gazete'ye bakınız.

Dava dilekçesinin tebliği

Madde 122- (1) Dava dilekçesi, mahkeme tarafından davalıya tebliğ edilir. Davalının iki hafta içinde davaya cevap verebileceği tebliğ zarfında gösterilir.

Davanın geri alınması

Madde 123- (1) Davacı, hüküm kesinleşinceye kadar, ancak davalının açık rızası ile davasını geri alabilir.

Tarafta iradî değişiklik

Madde 124- (1) Bir davada taraf değişikliği, ancak karşı tarafın açık rızası ile mümkündür.

(2) Bu konuda kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır.

(3) Ancak, maddi bir hatadan kaynaklanan veya dürüstlük kuralına aykırı olmayan taraf değişikliği talebi, karşı tarafın rızası aranmaksızın hâkim tarafından kabul edilir.

(4) Dava dilekçesinde tarafın yanlış veya eksik gösterilmesi kabul edilebilir bir yanlışlığa dayanıyorsa, hâkim karşı tarafın rızasını aranmaksızın taraf değişikliği talebini kabul edebilir. Bu durumda hâkim, davanın tarafı olmaktan çıkarılan ve aleyhine dava açılmasına sebebiyet vermeyen kişi lehine yargılama giderlerine hükmeder.

Dava konusunun devri

Madde 125- (1) Davanın açılmasından sonra, davalı taraf, dava konusunu üçüncü bir kişiye devrederse, davacı aşağıdaki yetkilerden birini kullanabilir:

a) İsterse, devreden tarafla olan davasından vazgeçerek, dava konusunu devralmış olan kişiye karşı davaya devam eder. Bu takdirde davacı davayı kazanırsa, dava konusunu devreden ve devralan yargılama giderlerinden müteselsilen sorumlu olur.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

b) İsterse, davasını devreden taraf hakkında tazminat davasına dönüştürür.

(2) Davanın açılmasından sonra, dava konusu davacı tarafından devredilecek olursa, devralmış olan kişi, görülmekte olan davada davacı yerine geçer ve dava kaldığı yerden itibaren devam eder.

İKİNCİ BÖLÜM **Cevap Dilekçesi**

Cevap dilekçesinin verilmesi

Madde 126- (1) Davalı, cevap dilekçesini, davanın açılmış olduğu mahkemeye verir.

(2) Cevap dilekçesine davacı sayısı kadar örnek eklenir.

(3) Cevap dilekçesi, havale edildiği tarihte verilmiş sayılır.

(4) Cevap dilekçesinin örneği mahkeme tarafından davacıya tebliğ edilir.

Cevap dilekçesini verme süresi

Madde 127- (1) Cevap dilekçesini verme süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftadır. Ancak, durum ve koşullara göre cevap dilekçesinin bu süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, yine bu süre zarfında mahkemeye başvuran davalıya, bir defaya mahsus olmak ve bir ayı geçmemek üzere ek bir süre verilebilir. Ek cevap süresi talebi hakkında verilen karar taraflara derhâl bildirilir.

Süresinde cevap dilekçesi verilmemesinin sonucu

Madde 128- (1) Süresi içinde cevap dilekçesi vermemiş olan davalı, davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü vakıaların tamamını inkâr etmiş sayılır.

Cevap dilekçesinin içeriği

Madde 129- (1) Cevap dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

a) Mahkemenin adı.

b) Davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri; davalı yurt dışında ise açılan dava ile ilgili işlemlere esas olmak üzere yurt içinde göstereceği bir adres.

c) Davalının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası.

ç) Varsa, tarafların kanuni temsilcilerinin ve davacı vekilinin adı, soyadı ve adresleri.

d) Davalının savunmasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri.

e) Savunmanın dayanağı olarak ileri sürülen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği.

f) Dayanılan hukuki sebepler.

g) Açık bir şekilde talep sonucu.

ğ) Davalının veya varsa kanuni temsilcisinin yahut vekilinin imzası.

(2) 121 inci madde hükmü cevap dilekçesi hakkında da uygulanır.

Cevap dilekçesinde eksiklik bulunması

Madde 130- (1) 129 uncu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (ğ) bentlerinin cevap dilekçesinde eksik olması hâlinde, bunun giderilmesi için hâkim tarafından bir haftalık süre verilir; eksikliğin bu süre zarfında da giderilmemesi hâlinde cevap dilekçesi verilmemiş sayılır.

Cevap dilekçesi verilmesinin sonucu

Madde 131- (1) Cevap dilekçesinin verilmesinden sonra, cevap süresi dolmamış olsa bile ilk itirazlar ileri sürülemez.

Karşı dava açılabilmesinin şartları

Madde 132- (1) Karşı dava açılabilmesi için;

a) Asıl davanın açılmış ve hâlen görülmekte olması,

b) Karşı davada ileri sürülecek olan talep ile asıl davada ileri sürülen talep arasında takas veya mahsup ilişkisinin bulunması yahut bu davalar arasında bağlantının mevcut olması, şarttır.

(2) Belirtilen bu şartlar gerçekleşmeden karşı dava açılacak olursa, mahkeme, talep üzerine yahut resen, karşı davanın asıl davadan ayrılmasına; gerekiyorsa dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesine karar verir.

(3) Karşı davaya karşı, dava açılmaz.

Karşı davanın açılması ve süresi

Madde 133- (1) Karşı dava, cevap dilekçesiyle veya esasa cevap süresi içinde ayrı bir dilekçe verilmek suretiyle açılır.

(2) Süresinden sonra karşı dava açılması hâlinde, mahkeme davaların ayrılmasına karar verir.

Asıl davanın sona ermesi

Madde 134- (1) Asıl davanın herhangi bir sebeple sona ermesi, karşı davanın görülüp karara bağlanmasına engel oluşturmaz.

Uygulanacak hükümler

Madde 135- (1) Bu Kanunun dava ile ilgili hükümleri, aksine özel düzenleme bulunmayan hâllerde, karşı dava hakkında da uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cevaba Cevap ve İkinci Cevap Dilekçesi

Tarafların ikinci dilekçeleri

Madde 136- (1) Davacı, cevap dilekçesinin kendisine tebliğinden itibaren iki hafta içinde cevaba cevap dilekçesi; davalı da davacının cevabının kendisine tebliğinden itibaren iki hafta içinde ikinci cevap dilekçesi verebilir.

(2) Davacının cevaba cevap, davalının da ikinci cevap dilekçesi hakkında, dava ve cevap dilekçelerine ilişkin hükümler, niteliğine aykırı düşmediği sürece kıyasen uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ön İnceleme

Ön incelemenin kapsamı

Madde 137- (1) Dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra ön inceleme yapılır. Mahkeme ön incelemede; dava şartlarını ve ilk itirazları inceler, uyuşmazlık konularını tam olarak belirler, hazırlık işlemleri ile tarafların delillerini sunmaları ve delillerin toplanması için gereken işlemleri yapar, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda onları sulhe veya arabuluculuğa⁴ teşvik eder ve bu hususları tutanağa geçirir.

(2) Ön inceleme tamamlanmadan ve gerekli kararlar alınmadan tahkikata geçilemez ve tahkikat için duruşma günü verilemez.

⁴ 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Kanununun 35 inci maddesiyle, bu fıkırdaki yer alan “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi eklenmiştir.

Dava şartları ve ilk itirazlar hakkında karar

Madde 138- (1) Mahkeme, öncelikle dava şartları ve ilk itirazlar hakkında dosya üzerinden karar verir; gerektiği takdirde kararını vermeden önce, bu konuda tarafları ön inceleme duruşmasında dinleyebilir.

Ön inceleme duruşmasına davet

Madde 139- (1) Mahkeme, dilekçelerin karşılıklı verilmesinden ve yukarıdaki maddelerde belirtilen incelemeyi tamamladıktan sonra, ön inceleme için bir duruşma günü tespit ederek taraflara bildirir. Çıkarılacak davetiyede, duruşma davetiyesine ve sonuçlarına ilişkin diğer hususlar yanında, taraflara sulh için gerekli hazırlığı yapmaları, duruşmaya sadece taraflardan birinin gelmesi ve yargılamaya devam etmek istemesi durumunda, gelmeyen tarafın yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği ve diğer tarafın, onun muvafakati olmadan iddia ve savunmasını genişletebileceği yahut değiştirebileceği ayrıca ihtar edilir.

Ön inceleme duruşması⁵

Madde 140- (1) Hâkim, ön inceleme duruşmasında, dava şartları ve ilk itirazlar hakkında karar verebilmek için gerekli görürse tarafları dinler; daha sonra, tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları tek tek tespit eder.

(2) Uyuşmazlık konularının tespitinden sonra hâkim, tarafları sulhe veya arabuluculuğa teşvik eder; bu konuda

⁵ 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Kanununun 35 inci maddesiyle, bu maddenin ikinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa”, üçüncü fıkrasına “sulh” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuk” ibaresi eklenmiştir.

sonuç alınacağı kanaatine varırsa, bir defaya mahsus olmak üzere yeni bir duruşma günü tayin eder.

(3) Ön inceleme duruşmasının sonunda, tarafların sulh veya arabuluculuk faaliyetinden bir sonuç alıp almadıkları, sonuç alamadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tutanakla tespit edilir. Bu tutanağın altı, duruşmada hazır bulunan taraflarca imzalanır. Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür.

(4) Ön inceleme tek duruşmada tamamlanır. Zorunlu olan hâllerde bir defaya mahsus olmak üzere yeni bir duruşma günü tayin edilir.

(5) Ön inceleme duruşmasında, taraflara dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirtilecek belgelerin getirilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları için iki haftalık kesin süre verilir. Bu hususların verilen kesin süre içinde tam olarak yerine getirilmemesi hâlinde, o delile dayanmaktan vazgeçilmiş sayılmasına karar verilir.

İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi

Madde 141- (1) Taraflar, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri ile serbestçe; ön inceleme aşamasında ise ancak karşı tarafın açık muvafakati ile iddia veya savunmalarını genişletebilir yahut değiştirebilirler. Ön inceleme duruşmasına taraflardan biri mazeretsiz olarak gelmezse, gelen taraf onun muvafakati aranmaksızın iddia veya savunmasını genişletebilir yahut değiştirebilir. Ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra iddia veya savunma genişletilemez yahut değiştirilemez.

(2) İddia ve savunmanın genişletilip değiştirilmesi konusunda ıslah ve karşı tarafın açık muvafakati hükümleri saklıdır.

Süreler hakkında karar

Madde 142- (1) Ön inceleme duruşması tamamlandıktan sonra, hâkim tahkikata başlamadan önce, hak düşürücü süreler ile zamanaşımı hakkındaki itiraz ve def'ileri inceleyerek karara bağlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tahkikat ve Tahkikat Sırasındaki Özel Durumlar

BİRİNCİ AYIRIM

Tahkikat

Tahkikatın konusu

Madde 143- (1) Tarafların davada ileri sürdükleri bütün iddia ve savunmalar birlikte incelenir.

(2) Hâkim, muhakemeyi basitleştirmek veya kısaltmak için resen veya taraflardan birinin talebi üzerine tahkikatın her aşamasında iddia veya savunmalardan birinin veya bir kısmının diğerinden önce incelenmesine karar verebilir.

Tarafların dinlenilmesi

Madde 144- (1) Tahkikat aşamasında mahkeme, her iki tarafı usulüne uygun olarak davet edip, davada ileri sürülen vakıalar hakkında dinleyebilir.

(2) Mahkemenin, dinlenilmek üzere mahkemeye gelmeleri için iki tarafa vereceği süre iki haftadan az olamaz. Bu süre, gerektiğinde, mahkemece resen veya iki taraftan birinin talebi üzerine uzatılabileceği gibi kısaltılabilir.

Sonradan delil gösterilmesi

Madde 145- (1) Taraflar, Kanunda belirtilen süreden sonra delil gösteremezler. Ancak bir delilin sonradan ileri sürülmesi yargılamayı geciktirme amacı taşııyorsa veya

süresinde ileri sürülememesi ilgili tarafın kusurundan kaynaklanmıyorsa, mahkeme o delilin sonradan gösterilmesine izin verebilir.

Mevcut delillerle davanın aydınlanması

Madde 146- (1) Mahkeme, taraflarca gösterilmiş olan delillerin incelenmesinden sonra, davanın muhakeme ve hüküm için yeterli derecede aydınlandığını anlarsa, tahkikatın bittiğini kendilerine bildirir.

İKİNCİ AYIRIM

Duruşma

Tarafların duruşmaya daveti

Madde 147- (1) Taraflar, ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra tahkikat için duruşmaya davet edilir.

(2) Taraflara gönderilecek davetiyede, belirlenen gün ve saatte geçerli bir özrü olmadan mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde, duruşmaya yokluklarında devam edileceği ve yapılan işlemlere itiraz edemeyecekleri bildirilir.

Mahkemenin çalışma zamanı

Madde 148- (1) Mahkemeler, resmî çalışma gün ve saatlerinde görev yaparlar. Ancak, zorunluluk veya gecikmesinde zarar olan hâllerde, keşif, delillerin tespiti ve günlük duruşma listesinde yazılı işler gibi işlemlerin, resmî tatil günlerinde veya çalışma saatlerinin dışında da yapılmasına karar verilebilir.

Ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrası

Madde 149- (1) Mahkeme, tarafların rızası olmak şartıyla, kendilerinin veya vekillerinin, aynı anda ses ve görüntü

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

nakledilmesi yoluyla buldukları yerden duruşmaya katılmalarına ve usul işlemleri yapabilmelerine izin verebilir.

(2) Tarafların rızası olmak kaydıyla, mahkeme; tanığın, bilirkişinin, uzmanın veya bir tarafın dinlenilmesi esnasında başka bir yerde bulunmalarına izin verebilir. Dinleme, ses ve görüntü olarak aynı anda duruşma salonuna nakledilir.

Tarafların duruşmaya gelmemesi, sonuçları ve davanın açılmamış sayılması

Madde 150- (1) Usulüne uygun şekilde davet edilmiş olan taraflar, duruşmaya gelmedikleri veya gelip de davayı takip etmeyeceklerini bildirdikleri takdirde dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilir.

(2) Usulüne uygun şekilde davet edilmiş olan taraflardan biri duruşmaya gelir, diğeri gelmezse, gelen tarafın talebi üzerine, yargılamaya gelmeyen tarafın yokluğunda devam edilir veya dosya işlemden kaldırılır. Geçerli bir özrü olmaksızın duruşmaya gelmeyen taraf, yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemez.

(3) Duruşma gününün belli edilmesi için tarafların başvurması gereken hâllerde gün tespit ettirilmemişse, son işlem tarihinden başlayarak bir ay geçmekle dosya işlemden kaldırılır.

(4) Dosyası işlemden kaldırılmış olan dava, işlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde taraflardan birinin dilekçe ile başvurusu üzerine yenilenebilir. Yenileme dilekçesi, duruşma gün, saat ve yeri ile birlikte taraflara tebliğ edilir. Dosyanın işlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak bir ay geçtikten sonra yenileme talebinde bulunulursa, yeniden harç alınır, bu harç yenileyen tarafça ödenir ve karşı tarafa

yüklenemez. Bu şekilde harç verilerek yenilenen dava, eski davanın devamı sayılır.

(5) İşlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde yenilenmeyen davalar, sürenin dolduğu gün itibarıyla açılmamış sayılır ve mahkemece kendiliğinden karar verilerek kayıt kapatılır.

(6) İşlemden kaldırılmasına karar verilmiş ve sonradan yenilenmiş olan dava, ilk yenilenmeden sonra bir defadan fazla takipsiz bırakılamaz. Aksi hâlde dava açılmamış sayılır.

(7) Hangi sebeple olursa olsun açılmamış sayılan davadaki talep dahi vaki olmamış sayılır.

Duruşma düzeni

Madde 151- (1) Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, avukatlar hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.

(2) Bir kimse, ihtara rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhâl yakalanır ve hakkında dört güne kadar disiplin hapsi uygulanır. Bu fıkra hükmü avukatlar hakkında uygulanmaz.

(3) Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu durum bir tutanak ile Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir ve gerekiyorsa, avukatlar hariç, fiili işleyenin tutuklanmasına da karar verilir.

Soru yöneltme

Madde 152- (1) Duruşmaya katılan taraf vekilleri; tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağrılan diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler. Taraflar ise hâkim aracılığıyla soru sorabilirler. Yöneltilen soruya itiraz

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

edildiğinde, sorunun yöneltmesinin gerekip gerekmediğine hâkim karar verir.

(2) Toplu mahkemelerde, hâkimlerden her biri, birinci fıkrada belirtilen kişilere soru sorabilir.

Kayıt ve yayın yasağı

Madde 153- (1) Duruşma sırasında fotoğraf çekilemez ve hiçbir şekilde ses ve görüntü kaydı yapılamaz. Ancak, dava dosyasında saklı kalmak kaydıyla, yargılamanın zorunlu kıldığı hâllerde, mahkemece çekim yapılabilir ve kayıt alınabilir. Bu şekilde yapılan çekim ve kayıtlar ile kişilik haklarını ilgilendiren konuları içeren dava dosyası içindeki her türlü belge ve tutanak, mahkemenin ve ilgili kişilerin açık izni olmadıkça hiçbir yerde yayımlanamaz.

(2) Duruşma sırasında bu yasağa aykırı davranan kişi hakkında 151 inci madde hükmü uygulanır.

(3) Kayıt ve yayın yasağına aykırı davranan kişi hakkında, ayrıca Türk Ceza Kanununun 286 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Tutanak

Madde 154- (1) Hâkim, tahkikat ve yargılama işlemlerinin icrasıyla, iki tarafın ve diğer ilgililerin sözlü açıklamalarını, gerekirse özet olarak zabıt kâtabi aracılığıyla tutanağa kaydettirir.

(2) Taraflar veya diğer ilgililer sözlü açıklamalarını hâkimin izniyle doğrudan da tutanağa yazdırabilir.

(3) Aşağıdaki hususlar mutlak olarak tutanağa yazılır:

a) Mahkemenin adı, duruşmanın açıldığı yer, gün ve saat.

b) Hâkim, zabıt kâtabi, hazır bulunan taraflar ve varsa vekilleri, kanuni temsilcileri, fer'î müdahil ve tercümanın ad ve soyadları.

c) Yargılamanın aleni ya da gizli yapıldığı.

ç) Beyanda bulunana okunmak ve imzası alınmak kaydıyla ikrar, yeminin edası, davanın geri alınmasına muvafakat, davadan feragat, davayı kabule ilişkin beyanlar ve sulh müzakereleri ile sonucu.

d) Beyanda bulunana okunmak kaydıyla taraf, tanık, bilirkişi veya uzman kişi beyanı.

e) Duruşma dışında yapılan işlemlerin özeti.

f) Tarafların sundukları belgelerin neler olduğu.

g) Tarafların soruşturmaya ilişkin istekleri ile diğer kanunların tutanağa yazılmasını emrettiği konular.

ğ) Ara kararları ve hükmün sonucu.

h) Karar veya hükmün açıklanma biçimi.

(4) Tutanakta sözü edilen veya dosyaya konduğu belirtilen belgeler de tutanağın eki sayılır.

(5) Tahkikat ve yargılama sırasında yapılan işlemler teknik araçlarla kayda alınır, bu durum bir tutanakla tespit olunur.

Tutanağın imzalanması ve imza atamayanların durumu

Madde 155- (1) Tutanak, hâkim ve zabıt kâtibi tarafından derhâl imzalanır.

(2) Tutanağa imza atamayacak durumda olan kimsenin parmak izi alınır, bunun hangi parmağa ait olduğu belirtilir. Ancak elinde parmak bulunmayanlar, imza yerine mühür veya özel işaret kullanabilirler.

Tutanağın ispat gücü

Madde 156- (1) Ön inceleme, tahkikat ve yargılama işlemleri, ancak tutanakla ispat olunabilir.

Zabıt kâtibi bulundurulması zorunluluğu

Madde 157- (1) Mahkemede veya mahkeme dışında hâkim huzuruyla yapılacak bütün işlemlerde zabıt kâtibinin hazır bulunması zorunludur.

(2) Hukuki veya fiilî engellerle zabıt kâtibi görev yapamayacak durumda olur ve işin gecikmesinde sakınca bulunursa, görevin niteliğine uygun yemin ettirilmek koşuluyla, başka bir kimse, zabıt kâtibi olarak görevlendirilebilir.

Tutanak örneği verilmesi

Madde 158- (1) Tutanakların tamamı veya bir kısmının örnekleri, talep hâlinde taraflara veya fer'î müdahile verilir. Bu örneklere mahkemenin mührü basılır ve aslına uygun olduğu yazı işleri müdürü tarafından imza olunarak onaylanır.

(2) Tutanağın eki niteliğinde bulunan ve gizlilik kararı kapsamında kalan belgelerin örneği ancak hâkimin izni ile verilebilir.

Dosyaya belge konulması ve dosyanın başka yere gönderilmesi

Madde 159- (1) Dava ile ilgili mahkemeye sunulan her türlü dilekçe ve belge hâkim veya yazı işleri müdürüne havale ettirildikten sonra, zabıt kâtibi tarafından dosyasına konulur.

(2) Dosyanın başka bir resmî mercie gönderilmesi gerektiğinde, hâkim resen veya talep üzerine dosyada yer alan bir belgenin aslı yerine onaylı bir örneğinin gönderilmesine karar verebilir.

Dizi listesi

Madde 160- (1) Zabıt kâtibi, dosya içindeki her tür belgeyi gösteren bir dizi listesi düzenlemek zorundadır. Dosyaya ibraz edilen veya çıkarılan belgeler derhâl bu listeye kaydedilir.

Dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi

Madde 161- (1) Zabıt kâtibinin gözetimi altında taraflar veya fer'î müdahil, dava dosyasını inceleyebilir. Dava ile ilgili olanlar da bunu ispatlamak kaydı ve hâkimin izniyle dosyayı inceleyebilir.

(2) Gizli olarak saklanmasına karar verilen belge ve tutanakların incelenebilmesi hâkimin açık iznine bağlıdır.

Dosyanın hâkimin incelemesine hazır tutulması

Madde 162- (1) Zabıt kâtibi, yargılamadan evvel ve gerektiği hâllerde dava dosyasını incelenmek için hâkime vermek ve zamanında eksiksiz almak ile görevlidir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Ön Sorun ve Bekletici Sorun

Ön sorunun ileri sürülmesi

Madde 163- (1) Yargılama sırasında, davaya ilişkin bir ön sorun ortaya çıkarsa, ilgili taraf, bunu dilekçe vermek suretiyle yahut duruşma sırasında sözlü olarak ileri sürebilir.

Ön sorunun incelenmesi

Madde 164- (1) Hâkim, taraflardan birinin ileri sürdüğü ön sorunu incelemeye değer bulursa, belirleyeceği süre içinde, varsa delilleriyle birlikte cevabını bildirmesi için diğer tarafa tefhim veya tebliğ eder.

(2) Ön sorun hakkında iki taraf arasında uyuşmazlık varsa, hâkim gerekirse tarafları davet edip dinledikten sonra kararını verir.

(3) Hâkim, ön sorun hakkındaki kararını taraflara tefhim veya tebliğ eder.

Bekletici sorun

Madde 165- (1) Bir davada hüküm verilebilmesi, başka bir davaya, idari makamın tespitine yahut dava konusuyla ilgili bir hukuki ilişkinin mevcut olup olmadığına kısmen veya tamamen bağlı ise mahkemece o davanın sonuçlanmasına veya idari makamın kararına kadar yargılama bekletilebilir.

(2) Bir davanın incelenmesi ve sonuçlandırılması başka bir davanın veya idari makamın çözümüne bağlı ise mahkeme, ilgili tarafa görevli mahkemeye veya idari makama başvurması için uygun bir süre verir. Bu süre içinde görevli mahkemeye veya idari makama başvurulmadığı takdirde, ilgili taraf bu husustaki iddiasından vazgeçmiş sayılarak esas dava hakkında karar verilir.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması

Davaların birleştirilmesi

Madde 166-(1) Aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalar, aralarında bağlantı bulunması durumunda, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden ilk davanın açıldığı mahkemede birleştirilebilir. Birleştirme kararı, ikinci davanın açıldığı mahkemece verilir ve bu karar, diğer mahkemeyi bağlar.

(2) Davalar, ayrı yargı çevrelerinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış ise bağlantı sebebiyle birleştirme ikinci davanın açıldığı mahkemeden talep edilebilir. Birinci davanın açıldığı mahkeme, talebin kabulü ile davaların birleştirilmesine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren, bununla bağlıdır.

(3) Birleştirme kararı, derhâl ilk davanın açıldığı mahkemeye bildirilir.

(4) Davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda, bağlantı var sayılır.

(5) İstinaf incelemesi ayrı dairelerde yapılması gereken davaların da bu madde hükmüne göre birleştirilmesine karar verilebilir. Bu hâlde istinaf incelemesi, birleştirilen davalarda uyuşmazlığı doğuran asıl hukuki ilişkiye ait kararı inceleyen bölge adliye mahkemesi dairesinde yapılır.

Davaların ayrılması

Madde 167- (1) Mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmasına, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden karar verebilir. Bu durumda mahkeme, ayrılmasına karar verilen davalara bakmaya devam eder.

Kanun yolları

Madde 168- (1) Aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde görülmekte olan davalar yönünden verilen birleştirme ve ayırma hususundaki ilk derece mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna; bölge adliye mahkemesi kararları hakkında ise temyiz yoluna, ancak hükümlerle birlikte gidilebilir. şu kadar ki, bu husus tek başına, bölge adliye mahkemesinde hükmün kaldırılarak esastan incelenme; Yargıtayda ise bozma sebebi teşkil etmez.

BEŞİNCİ AYIRIM
İsticvap

Konusu

Madde 169- (1) Mahkeme, kendiliğinden veya talep üzerine taraflardan her birinin isticvabına karar verebilir.

(2) İsticvap, davanın temelini oluşturan vakıalar ve onunla ilişkisi bulunan hususlar hakkında olur.

İsticvap olunacak kişilerin belirlenmesi

Madde 170- (1) Tüzel kişiler adına, temsil yetkisine sahip kimseler isticvap olunur.

(2) Ergin olmayan veya kısıtlı bir kimse adına yapılmış bir işleme ilişkin olarak, o kişinin kanuni mümessili isticvap olunur.

(3) Ergin olmayan veya kısıtlı kimselere bizzat dava hakkı tanınan hâllerde, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

İsticvap olunacak tarafın davet edilmesi

Madde 171- (1) İsticvabına karar verilen kimseye bizzat davetiye gönderilir ve belirlenen gün ve saatte isticvap olunmak üzere hazır bulunması gerektiği belirtilir. Davetiyede, ayrıca, isticvap konusu vakıalar gösterilir; ilgili tarafın geçerli bir özrü olmaksızın gelmediği veya gelip de sorulara cevap vermediği takdirde, isticvap konusu vakıaları ikrar etmiş sayılacağı ihtarı da yapılır.

(2) Çağrılan taraf özürsüz olarak gelmediği veya gelip de soruları cevapsız bıraktığı takdirde, mahkemece sorulan vakıalar ikrar edilmiş sayılır.

Bizzat isticvap olunma

Madde 172- (1) İsticvap olunacak kimsenin bizzat gelmesi gereklidir. Ancak, isticvap olunacak kişi, mahkemenin bulunduğu

il dışında oturuyor ve bulunduğu yerde aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yolu ile isticvap olunması mümkün değil ise istinabe yolu ile isticvap olunur.

(2) İsticvap olunacak kimse hastalık, engellilik⁶ veya benzeri sebeplerle mahkemeye bizzat gelemeyecek durumda ise bulunduğu yerde isticvap olunur.

İsticvabın yapılması

Madde 173- (1) İsticvabına karar verilen kimse bizzat isticvap olunur.

(2) Hâkim, isticvaba başlamadan önce isticvap olunan tarafa gerçeği söylemesi gerektiği hususunu hatırlatır.

(3) İsticvap esnasında, karşı taraf ve taraf vekilleri hazır bulunabilirler.

(4) İsticvap olunan taraf, mahkemenin izni olmadıkça, yazılı notlar kullanamaz.

Tutanak düzenlenmesi

Madde 174- (1) İsticvap sonunda bir tutanak düzenlenir. İsticvap olunan tarafça yapılan açıklamalar, sorulan sorular ve verilen cevaplar tutanağa yazılır. Tutanak taraflar huzurunda okunduktan sonra altı isticvap olunan tarafa imzalatılır. İsticvap olunan taraf haklı bir gerekçe göstermeksizin tutanağı imzalamaktan kaçınırsa, bu durum hâkim tarafından tutanakla tespit olunur.

⁶ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanununun 81 inci maddesiyle bu fıkra yer alan “sakatlık” ibaresi “engellilik” olarak değiştirilmiştir.

Kıyasen uygulanacak hükümler

Madde 175- (1) Tanıklığa ilişkin 249, 250, 259 ilâ 263 üncü madde hükümleri niteliğine aykırı düşmediği sürece isticvapta da uygulanır.

ALTINCI AYIRIM

Islah ve Maddi Hataların Düzeltilmesi

Kapsamı ve sayısı

Madde 176- (1) Taraflardan her biri, yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir.

(2) Aynı davada, taraflar ancak bir kez ıslah yoluna başvurabilir.

Islahın zamanı ve şekli

Madde 177- (1) Islah, tahkikatın sona ermesine kadar yapılabilir.

(2) Islah, sözlü veya yazılı olarak yapılabilir. Karşı taraf duruşmada hazır değilse veya ıslah talebi duruşma dışında yapılıyorsa, bu yazılı talep veya tutanak örneği, haber vermek amacıyla karşı tarafa bildirilir.

Islah sebebiyle ortaya çıkan yargılama giderleri ve karşı tarafın zararının ödenmesi

Madde 178- (1) Islah eden taraf, ıslah sebebiyle geçersiz hâle gelen işlemler için yapılan yargılama giderleri ile karşı tarafın uğradığı ve uğrayabileceği zararları karşılamak üzere hâkimin takdir edeceği teminatı, bir hafta içinde, mahkeme veznesine yatırmak zorundadır. Aksi hâlde, ıslah yapılmamış sayılır.

(2) Karşı tarafın zararının kesin olarak tespit edilmesinden sonra, mahkeme veznesine yatırılan miktar eksikse tamamlattırılır, fazla ise iade edilir.

Islahın etkisi

Madde 179- (1) Islah, bunu yapan tarafın teşmil edeceği noktadan itibaren, bütün usul işlemlerinin yapılmamış sayılması sonucunu doğurur.

(2) Ancak ikrar, tanık ifadeleri, bilirkişi rapor ve beyanları, keşif ve isticvap tutanakları, yerine getirilmiş olan veya henüz yerine getirilmemiş olmakla beraber, karşı tarafın yerine getireceğini ıslahtan önce bildirmiş olması koşuluyla, yeminin teklifi, reddi veya iadesi ıslah ile geçersiz kılınmaz.

(3) Şu kadar ki, ıslahtan sonra yapılacak tahkikat sonucuna göre, bu işlemlerin göz önünde tutulması gerekmiyorsa, bunlar da yapılmamış sayılır.

Davanın tamamen ıslahı

Madde 180- (1) Davasını tamamen ıslah ettiğini bildiren taraf, bu bildirimden itibaren bir hafta içinde yeni bir dava dilekçesi vermek zorundadır. Aksi hâlde, ıslah hakkı kullanılmış sayılır ve ıslah hiç yapılmamış gibi davaya devam edilir.

Kısmen ıslah

Madde 181- (1) Kısmen ıslaha başvuran tarafa, ıslah ettiği usul işlemini yapması için bir haftalık süre verilir. Bu süre içinde ıslah edilen işlem yapılmazsa, ıslah hiç yapılmamış gibi davaya devam edilir.

Kötüniyetli ıslah

Madde 182- (1) Islahın davayı uzatmak veya karşı tarafı rahatsız etmek gibi kötüniyetli düşüncelerle yapıldığı deliller veya belirtilerle anlaşılırsa, mahkeme, ıslahı dikkate almadan

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

karar verir. Ayrıca hâkim, kötünîyetle ıslaha başvuranı, karşı tarafın bu yüzden uğradığı bütün zararlarını ödemeye ve beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına mahkûm eder.

Maddi hataların düzeltilmesi

Madde 183- (1) Tarafların veya mahkemenin dava dosyasında bulunan belgelerdeki açık yazı ve hesap hataları, karar verilmeye kadar düzeltilebilir. Taraflardan birinin yazı veya hesap hatasını düzeltmesi sonucu yargılama uzamışsa, yargılama giderlerinin belirlenmesinde bu durum da dikkate alınır.

ALTINCI BÖLÜM

Tahkikatın Sona Ermesi ve Sözlü Yargılama

Tahkikatın sona ermesi

Madde 184- (1) Hâkim, tarafların iddia ve savunmalarıyla toplanan delilleri inceledikten sonra, duruşmada hazır bulunan taraflara tahkikatın tümü hakkında açıklama yapabilmeleri için söz verir.

(2) Mahkeme tarafların tahkikatın tümü hakkındaki açıklamalarından sonra, tahkikatı gerektiren bir husus kalmadığını görürse, tahkikatın bittiğini taraflara tefhim eder.

Toplu mahkemelerde tahkikatın sona ermesi

Madde 185- (1) Toplu mahkemelerde, tahkikatı yapmakla görevlendirilen hâkim, tahkikatın tamamlandığı kanaatine varırsa, tarafların davanın tümü hakkında açıklama yapabilmeleri için dosyayı mahkeme başkanına verir.

(2) Toplu mahkeme, gerçeğin ortaya çıkması için gerekli görürse tahkikat için görevlendirilen hâkim tarafından dinlenen

tanıkları ve bilirkişiyi tekrar çağırıp dinleyebileceği gibi, davanın maddi vakıaları hakkında gösterilen ve mahkemeye verilememiş veya getirilmemiş olan delillerin verilmesini veya getirilmesini de kararlaştırabilir. Kurul, eksik gördüğü tahkikatı kendisi tamamlayabileceği gibi hâkimlerden birine de verebilir.

(3) Toplu mahkeme, tarafların tahkikatın tümü hakkındaki açıklamalarından sonra, tahkikatı gerektiren bir husus kalmadığını görürse, tahkikatın bittiğini tefhim eder.

Sözlü yargılama

Madde 186- (1) Mahkeme, tahkikatın bitiminden sonra, sözlü yargılama ve hüküm için tayin olacak gün ve saatte mahkemede hazır bulunmalarını sağlamak amacıyla iki tarafı davet eder. Tarafalara çıkartılacak olan davetiyede, belirlenen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde yokluklarında hüküm verileceği hususu bildirilir.

(2) Sözlü yargılamada mahkeme, taraflara son sözlerini sorar ve hükmünü verir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İspat ve Deliller

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İspatın konusu

Madde 187- (1) İspatın konusunu tarafların üzerinde anlaşamadıkları ve uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek çekişmeli vakıalar oluşturur ve bu vakıaların ispatı için delil gösterilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Herkesçe bilinen vakıalarla, ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz.

İkrar

Madde 188- (1) Tarafların veya vekillerinin mahkeme önünde ikrar ettikleri vakıalar, çekişmeli olmaktan çıkar ve ispatı gerekmez.

(2) Maddi bir hatadan kaynaklanmadıkça ikrardan dönülemez.

(3) Sulh görüşmeleri sırasında yapılan ikrar tarafları bağlamaz.

İspat hakkı

Madde 189- (1) Taraflar, kanunda belirtilen süre ve usule uygun olarak ispat hakkına sahiptir.

(2) Hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan deliller, mahkeme tarafından bir vakıanın ispatında dikkate alınamaz.

(3) Kanunun belirli delillerle ispatını emrettiği hususlar, başka delillerle ispat olunamaz.

(4) Bir vakıanın ispatı için gösterilen delilin caiz olup olmadığına mahkemece karar verilir.

İspat yükü

Madde 190- (1) İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir.

(2) Kanuni bir karineye dayanan taraf, sadece karinenin temelini oluşturan vakıaya ilişkin ispat yükü altındadır. Kanunda öngörülen istisnalar dışında, karşı taraf, kanuni karinenin aksini ispat edebilir.

Karşı ispat

Madde 191- (1) Diğer taraf, ispat yükünü taşıyan tarafın iddiasının doğru olmadığı hakkında delil sunabilir. Karşı ispat faaliyeti için delil sunan taraf, ispat yükünü üzerine almış sayılmaz.

Kanunda düzenlenmemiş deliller

Madde 192- (1) Kanunun belirli bir delille ispat zorunluluğunu öngörmediği hâllerde, Kanunda düzenlenmemiş olan diğer delillere de başvurulabilir.

Delil sözleşmesi

Madde 193- (1) Taraflar yazılı olarak veya mahkeme önünde tutanağa geçirilecek imzalı beyanlarıyla kanunda belirli delillerle ispatı öngörülen vakıaların başka delil veya delillerle ispatını kararlaştırabilecekleri gibi; belirli delillerle ispatı öngörülmemeyen vakıaların da sadece belirli delil veya delillerle ispatını kabul edebilirler.

(2) Taraflardan birinin ispat hakkının kullanımını imkânsız kılan veya fevkalade güçleştiren delil sözleşmeleri geçersizdir.

Somutlaştırma yükü ve delillerin gösterilmesi

Madde 194- (1) Taraflar, dayandıkları vakıaları, ispata elverişli şekilde somutlaştırmalıdır.

(2) Tarafların, dayandıkları delilleri ve hangi delilin hangi vakıanın ispatı için gösterildiğini açıkça belirtmeleri zorunludur.

Başka yerden getirilecek deliller

Madde 195- (1) Tarafların ellerinde bulunmayan ve incelenmesine karar verilen delillerin getirilmesi için, mahkemece ilgili resmî makam ve mercilerle üçüncü kişilere bu husus bildirilir. Mahkemeye getirilmesi mümkün olmayan deliller, bulunduğu yerde incelenebilir veya dinlenebilir.

Delilden vazgeçme

Madde 196- (1) Delil gösteren taraf, karşı tarafın açık izni olmadıkça, o delile dayanmaktan vazgeçemez.

Delillerin incelenmesi ve istinabe

Madde 197- (1) Kanunda belirtilen hâller dışında, deliller davaya bakan mahkeme huzurunda, mümkün olduğu kadar birlikte ve aynı duruşmada incelenir. Zorunlu hâllerde, bazı delillerin incelenmesi başka bir duruşmaya bırakılabilir.

(2) Başka yerde bulunan ve mahkemeye getirilemeyen deliller, o yerde istinabe yoluyla toplanabilir.

(3) Delillerin incelenmesi veya beyanların dinlenmesi sırasında taraflar, istinabe olunan mahkemede hazır bulunabilir ve delillerle ilgili açıklama haklarını kullanabilirler. Bu hususu sağlamak için, taraflara incelemenin yapılacağı tarih ve yer bildirilir. Bu davet üzerine taraflar istinabe olunan mahkemede hazır bulunmasalar dahi deliller incelenir veya beyanlar dinlenir.

Delillerin değerlendirilmesi

Madde 198- (1) Kanuni istisnalar dışında hâkim delilleri serbestçe değerlendirir.

İKİNCİ BÖLÜM

Belge ve Senet

Belge

Madde 199- (1) Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir.

Senetle ispat zorunluluğu

Madde 200- (1) Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri ikibinbeşyüz Türk Lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir. Bu hukuki işlemlerin miktar veya değeri ödeme veya borçtan kurtarma gibi bir nedenle ikibinbeşyüz Türk Lirasından aşağı düşse bile senetsiz ispat olunamaz.

(2) Bu madde uyarınca senetle ispatı gereken hususlarda birinci fıkradaki düzenleme hatırlatılarak karşı tarafın açık muvafakati hâlinde tanık dinlenebilir.

Senede karşı tanıkla ispat yasağı

Madde 201- (1) Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler ikibinbeşyüz Türk Lirasından az bir miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz.

Delil başlangıcı

Madde 202- (1) Senetle ispat zorunluluğu bulunan hâllerde delil başlangıcı bulunursa tanık dinlenebilir.

(2) Delil başlangıcı, iddia konusu hukuki işlemin tamamen ispatına yeterli olmamakla birlikte, söz konusu hukuki işlemi muhtemel gösteren ve kendisine karşı ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş veya gönderilmiş belgedir.

Senetle ispat zorunluluğunun istisnaları

Madde 203- (1) Aşağıdaki hâllerde tanık dinlenebilir:

a) Altsoy ve üstsoy, kardeşler, eşler, kayınbaba, kaynana ile gelin ve damat arasındaki işlemler.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

b) İşin niteliğine ve tarafların durumlarına göre, senede bağlanmaması teamül olarak yerleşmiş bulunan hukuki işlemler.

c) Yangın, deniz kazası, deprem gibi senet alınmasında imkânsızlık veya olağanüstü güçlük bulunan hâllerde yapılan işlemler.

ç) Hukuki işlemlerde irade bozukluğu ile aşırı yararlanma iddiaları.

d) Hukuki işlemlere ve senetlere karşı üçüncü kişilerin muvazaa iddiaları.

e) Bir senedin sahibi elinde beklenmeyen bir olay veya zorlayıcı bir nedenle yahut usulüne göre teslim edilen bir memur elinde veya noterlikte herhangi bir şekilde kaybolduğu kanısını kuvvetlendirecek delil veya emarelerin bulunması hâli.

İlamların ve resmî senetlerin ispat gücü

Madde 204- (1) İlamlar ile düzenleme şeklindeki noter senetleri, sahteliği ispat olunmadıkça kesin delil sayılırlar.

(2) İlgililerin beyanına dayanılarak noterlerin tasdik ettikleri senetlerle diğer yetkili memurların görevleri içinde usulüne uygun olarak düzenledikleri belgeler, aksi ispatlanıncaya kadar kesin delil sayılırlar.

(3) Mahkeme, yukarıdaki belgelerden biri hakkında şüphe uyandıran bir hâl görürse, ilgili daireden açıklama isteyebilir.

Adi senetlerin ispat gücü

Madde 205- (1) Mahkeme huzurunda ikrar olunan veya mahkemece inkâr edenden sadır olduğu kabul edilen adi senetler, aksi ispat edilmedikçe kesin delil sayılırlar.

(2) Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler, senet hükmündedir.

(3) Hâkim, mahkemeye delil olarak sunulan elektronik imzalı belgenin, güvenli elektronik imza ile oluşturulmuş olup olmadığını resen inceler.

İmza atamayanların durumu

Madde 206- (1) İmza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından düzenleme biçiminde oluşturulmasına bağlıdır.

(2) İmza atamayan kimselerin, cüzdanla iş yapmayı usul edinmiş kuruluşlarla olan işlemlerde kullanacakları mühür, kazınmış imza, işaret veya parmak izinin, işlemin başlangıcında hesap defterine veya cüzdanına basılmış olması veya önceden noterde bir örneği saklanmak üzere onanmış bulunması yeterli olup, her işlemde ayrıca onamaya bağlı değildir.

(3) Yukarıda belirtilen hükümler dairesinde noterlerce düzenlenecek olan senetler için ilgisinden harç, vergi ve değerli kâğıt bedeli alınmaz.

Senette çıkıntı, kazıntı ve silinti

Madde 207- (1) Senetteki çıkıntı, kazıntı veya silinti ayrıca onanmamışsa, inkâr hâlinde göz önünde tutulmaz. Bu tür çıkıntı, kazıntı veya silinti mahkemece senedin geçerliliğine ve anlamına etkili olacak nitelikte görülürse, senet kısmen veya tamamen hükümsüz sayılabilir.

Yazı veya imza inkârı

Madde 208- (1) Taraflardan biri, kendisi tarafından düzenlendiği iddia edilen bir belgedeki yazı veya imzayı inkâr etmek isterse, sahtelik iddiasında bulunmalıdır; aksi hâlde belge, aleyhine delil olarak kullanılır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Bir belgenin sahteliği iddia edildiğinde, belgenin mahkemeye verildiği tarih yazılıp mhrlenerek, saklanması için mahkemece gerekli tedbirler alınır.

(3) Bir belgenin sahteliğini iddia eden kimse, bunu aynı mahkemede n sorun Şeklinde ileri sürebileceği gibi, bu konuda ayrı bir dava da açabilir.

(4) Resmî bir senetteki yazı veya imzayı inkâr eden tarafın bu iddiası, ancak ilgili evraka resmiyet kazandıran kişiyi de taraf göstererek açacağı ayrı bir davada incelenip karara bağlanabilir. Asıl davaya bakan hâkim, gerekirse bu konuda imza veya yazıyı inkâr eden tarafa, dava açması için iki haftalık kesin bir süre verir.

Yazı veya imza inkârının sonucu

Madde 209- (1) Adi bir senetteki yazı veya imza inkâr edildiğinde, bu konuda bir karar verilinceye kadar, o senet herhangi bir işleme esas alınamaz.

(2) Resmî senetlerdeki yazı veya imza inkâr edildiğinde, senetteki yazı veya imzanın sahteliği, ancak mahkeme kararıyla sabit olursa, bu senet herhangi bir işleme esas alınamaz.

(3) Senede dayanılarak verilmiş olan ihtiyati tedbir, o senet hakkındaki sahtelik iddiasından etkilenmez ve gerektiğinde senet sahibi haklarının korunması için yeni tedbirler talep edebilir.

Güvenli elektronik imzalı belgenin inkârı

Madde 210- (1) Güvenli elektronik imzayla oluşturulmuş verinin inkârı hâlinde, hâkim tarafından veriyi inkâr eden taraf dinlendikten sonra bir kanaate varılamamıŐsa, bilirkişi incelemesine başvurulur.

Sahtelik incelemesi

Madde 211- (1) Bir belgenin sahteliğinin iddia edilmesi durumunda, bu hususta karşı tarafın açıklamaları da dikkate alınarak, aşağıdaki sıra ile inceleme yapılarak öncelikle karar verilir:

a) Hâkim, yazı veya imzayı inkâr eden tarafı isticvap ettikten sonra bir kanaat edinmemişse, huzurda bu kişiye yazı yazdırıp imza attırmak suretiyle elde ettiği belge ve diğer delilleri değerlendirir. Hâkim, sahtelik konusunda başka bir incelemeye gerek duymadan karar verebilecek durumda ise gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle, senedin sahteliği hakkında bir karar verir. İsticvap için mahkemeye davet edilen taraf, belirtilen günde hazır bulunmadığı takdirde, inkâr etmiş olduğu belgedeki yazı veya imzayı ikrar etmiş sayılır; bu husus kendisine çıkartılacak davetiyede ayrıca ihtar edilir.

b)(a) bendi hükmüne göre yaptığı incelemeye rağmen, hâkimde sahtelik konusunda kesin bir kanaat oluşmamışsa, bilirkişi incelemesine karar verir. Bilirkişi incelemesinden önce, mevcutsa, o tarafa ait olan karşılaştırma yapmaya elverişli yazı ve imzalar, ilgili yerlerden getirilir. Bilirkişi, bu yazı ve imzalarla, o mahkemede elde edilen yazı ve imzaları esas alarak inceleme yapar. Bilirkişi, inceleme için gerekli görürse, kendi huzurunda tarafın yeniden yazı yazması veya imza atmasını mahkemeden talep edebilir.

Sahte senedin iptali

Madde 212- (1) Bir senedin sahte olduğuna dair karar kesinleştikten sonra, senedin altına sahte olduğu yazılarak senet iptal olunur. Resmî senetlerde, senedin ilgili dairedeki aslı da bu yolla iptal edilir.

Haksız yere sahtelik iddiası

Madde 213- (1) Sahtelik iddiası sonunda haksız çıkan taraf kötüniyetli ise bu sebeple ertelenen her bir duruşma için celse harcına ve talep hâlinde bu sebeple diğer tarafın uğradığı zararları tazmin etmeye mahkûm edilir.

(2) Resmî senetteki imza veya yazı inkâr edildiğinde, yukarıdaki harç miktarı iki katı olarak uygulanır.

(3) Bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmesinden önce, tarafların sahteliğe ilişkin iddialarından vazgeçmeleri hâlinde, hâkim, tazminattan indirim yapabileceği gibi tazminata hükmetmeyebilir.

Sahtelik hakkında hukuk ve ceza mahkemesi kararlarının etkisi

Madde 214- (1) Belgenin sahte olmadığına dair hukuk mahkemesince verilen karar kesinleştikten sonra, söz konusu belge hakkında ceza mahkemesinde de sahtelik iddiası dinlenmez.

(2) Ceza mahkemesince belgeyi düzenleyen hakkında ceza verilmesine yer olmadığı ya da beraat kararı verilmiş olması, hukuk mahkemesinin belgenin sahteliğini incelemesini engellemez.

Belgelerin halefler aleyhine kullanılması

Madde 215- (1) Bir kimsenin aleyhine delil olarak kullanılacak belgeler, o kimsenin halefleri aleyhine de delil teşkil eder.

Mahkemece belge aslının istenmesi ve geri verilmesi

Madde 216- (1) Belgenin sadece örneğinin mahkemeye verildiği durumlarda, mahkeme kendiliğinden veya taraflardan birinin talebi üzerine belgenin aslının verilmesini de isteyebilir.

(2) Belgenin aslını elinde bulunduran taraf, üçüncü kişi veya resmî makamlar, istenmesi hâlinde bunu mahkemeye vermek zorundadır.

(3) Mahkeme, belge aslının verilmesi durumunda, belgenin saklanması için gerekli tedbirleri alır veya istendiğinde tekrar verilmek üzere belgeyi ibraz edene geri verebilir.

(4) Taraflardan biri elindeki belgenin aslını mahkemeye verirse, bu belgenin geri verilmesini talep edebilir. Bu takdirde hâkim, belgenin aslının veriliş verilmeyeceğine karar verir. Geri verilmesine karar verildiğinde, aslına uygun olduğu mahkeme mührü ve yazı işleri müdürünün imzasıyla onanmış örneği dosyaya konur.

Belge aslının ibrazı usulü

Madde 217- (1) Bir kişi veya kurumun elinde bulunup mahkemeye teslim edilmesi gereken belgenin aslı istendiğinde, kişi veya kurumun bulunduğu ya da belgenin teslim edileceği yerdeki asliye mahkemesi tarafından örneği onaylanarak aslı mahkemeye gönderilir yahut teslim edilir.

(2) Mahkemece onaylanmış belge örneği, aslı gibi hüküm ifade eder.

Belgenin yerinde incelenmesi

Madde 218- (1) Mahkemeye getirilmesi zor veya sakıncalı olan belgeler, hâkim veya görevlendireceği bilirkişi tarafından yerinde incelenir ya da bu belgelerin mahkemeye sunulmuş örnekleri asıllarıyla karşılaştırılır. İnceleme sonunda bir tutanak düzenlenir ve gerekli görülürse uygun teknik araçlarla belgenin aslı kaydedilir.

(2) Mahkemenin bu yöndeki emrinin yerine getirilmesine haklı bir sebep olmaksızın engel olunması hâlinde hâkim tarafından, engel olan kişi hakkında sebep olduğu giderlere ve

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına hükmolunur. Gerektiğinde zor kullanılmasına da karar verilebilir.

Tarafların belgeleri ibraz zorunluluğu

Madde 219- (1) Taraflar, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorundadırlar. Elektronik belgeler ise belgenin çıktısı alınarak ve talep edildiğinde incelemeye elverişli şekilde elektronik ortama kaydedilerek mahkemeye ibraz edilir.

(2) Ticari defterler gibi devamlı kullanılan belgelerin sadece ilgili kısımlarının onaylı örnekleri mahkemeye ibraz edilebilir.

Tarafın belgeyi ibraz etmemesi

Madde 220- (1) İbrazi istenen belgenin, ileri sürülen hususun ispatı için zorunlu ve bu isteğin kanuna uygun olduğuna mahkemece kanaat getirildiği ve karşı taraf da bu belgenin elinde olduğunu ikrar ettiği veya ileri sürülen talep üzerine sükut ettiği yahut belgenin var olduğu resmî bir kayıtla anlaşıldığı veya başka bir belgede ikrar bulunduğu takdirde, mahkeme bu belgenin ibrazı için kesin bir süre verir.

(2) Mahkemece, ibrazı istenen belgenin elinde bulunduğunu inkâr eden tarafa, böyle bir belgenin elinde bulunmadığına, özenle aradığı hâlde bulamadığına ve nerede olduğunu da bilmediğine ilişkin yemin teklif edilir.

(3) Belgeyi ibraz etmesine karar verilen taraf, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmez ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermez ya da belgenin elinde bulunduğunu inkâr eder ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmezse, mahkeme,

duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanını kabul edebilir.

Üçüncü kişinin belgeyi ibraz etmemesi

Madde 221- (1) Mahkeme, üçüncü kişi veya kurumun elinde bulunan bir belgenin taraflarca ileri sürülen hususun ispatı için zorunlu olduğuna karar verirse, bu belgenin ibrazını emreder.

(2) Belgeyi ibraz etmesine karar verilen herkes, elindeki belgeyi ibraz etmek; belgeyi ibraz edememesi hâlinde ise bunun sebebini delilleri ile birlikte açıklamak zorundadır. Mahkeme yapılan açıklamayı yeterli görmezse, bu kimseyi tanık olarak dinleyebilir.

(3) Belgeyi ibraz zorunda olanlar, tanıklıktan çekinmeye ilişkin hükümlere göre, belgeyi ibrazdan veya bu konudaki tanıklıktan çekinebilirler. Belgeyi ibraz veya bu konuda tanıklık yapmak zorunda olanlar hakkında, tanıklara ilişkin hükümler uygulanır.

Ticari defterlerin ibrazı ve delil olması

Madde 222- (1) Mahkeme, ticari davalarda tarafların ticari defterlerinin ibrazına kendiliğinden veya taraflardan birinin talebi üzerine karar verebilir.

(2) Ticari defterlerin, ticari davalarda delil olarak kabul edilebilmesi için, kanuna göre eksiksiz ve usulüne uygun olarak tutulmuş, açılış ve kapanış onayları yaptırılmış ve defter kayıtlarının birbirini doğrulamış olması şarttır.

(3) İkinci fıkrada belirtilen şartlara uygun olarak tutulan ticari defter kayıtlarının sahibi ve halefleri lehine delil olarak kabul edilebilmesi için, diğer tarafın aynı şartlara uygun olarak tutulmuş ticari defterlerindeki kayıtların bunlara aykırı olmaması veya ilgili hususta hiç bir kayıt içermemesi yahut

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

defter kayıtlarının aksinin senet veya diğer kesin delillerle ispatlanmamış olması gerekir. Bu şartlara uygun olarak tutulan defterlerdeki sahibi lehine ve aleyhine olan kayıtlar birbirinden ayrılamaz.

(4) Açılış veya kapanış onayları bulunmayan ve içerdiği kayıtlar birbirini doğrulamayan ticari defter kayıtları, sahibi aleyhine delil olur.

(5) Taraflardan biri tacir olmasa dahi, tacir olan diğer tarafın ticari defterlerindeki kayıtları kabul edeceğini belirtir; ancak, karşı taraf defterlerini ibrazdan kaçınırsa, ibrazı talep eden taraf iddiasını ispat etmiş sayılır.

Yabancı dilde yazılmış belgeler

Madde 223- (1) Yabancı dilde yazılmış belgeye dayanan taraf, tercümesini de mahkemeye sunmak zorundadır.

(2) Mahkeme kendiliğinden veya diğer tarafın talebi üzerine, belgenin resmî tercümesini de isteyebilir.

Yabancı resmî belgelerin yetkili makamlar tarafından onaylanması zorunluluğu

Madde 224- (1) Yabancı devlet makamlarınca hazırlanan resmî belgelerin, Türkiye’de bu vasfı taşıması, belgenin verildiği devletin yetkili makamı veya ilgili Türk konsolosluk makamı tarafından onaylanmasına bağlıdır.

(2) Türkiye’nin taraf olduğu milletlerarası sözleşmelerin yabancı resmî belgelerin tasdiki ile ilgili hükümleri saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yemin

Yeminin konusu

Madde 225- (1) Yeminin konusu, davanın çözümü bakımından önem taşıyan, çekişmeli olan ve kişinin kendisinden kaynaklanan vakıalardır. Bir kimsenin bir hususu bilmesi onun kendisinden kaynaklanan vakıa sayılır.

Yemine konu olamayacak vakıalar

Madde 226- (1) Aşağıdaki hususlar yemine konu olamaz:

a) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği vakıalar.

b) Bir işlemin geçerliliği için, kanunen iki tarafın irade açıklamalarının yeterli görülmediği hâller.

c) Yemin edecek kimsenin namus ve onurunu etkileyecek veya onu ceza soruşturması ya da kovuşturması ile karşı karşıya bırakacak vakıalar.

Yemin teklifi

Madde 227- (1) Uyuşmazlık konusu vakıanın ispatı için yeminden başka delili olduğunu beyan etmiş olan taraf dahi yemin teklif edebilir.

(2) Yemin teklif olunan kimse, yemini edaya hazır olduğunu bildirdikten sonra, diğer taraf teklifinden vazgeçerek başka bir delile dayanamaz ve yeni bir delil de gösteremez.

Yemine davet

Madde 228- (1) Yemin teklif edilen kimse, duruşmada bizzat hazır bulunmadığı takdirde, kendisine yemin için bir davetiye çıkarılır.

(2) Yemin davetiyesine, yemine konu hususlar hakkında sorulacak sorular ile geçerli bir özrü olmaksızın yemin için

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

tayin olunan gün ve saatte mahkemeye bizzat gelmediği veya gelip de yemini iade etmediği yahut yemini eda etmekten kaçındığı takdirde, yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılacağı yazılır.

Yemin etmemenin sonuçları

Madde 229- (1) Yemin için davet edilen kimse, tayin edilen gün ve saatte mahkemede geçerli bir özrü olmaksızın bizzat hazır bulunmaz yahut hazır bulunup da yemini iade etmez ya da yemini eda etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılır.

(2) Kendisine yemin iade olunan kimse, yemin etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıa ispat edilememiş sayılır.

Yeminin iade olunamayacağı hâller

Madde 230- (1) Yeminin konusunu oluşturan vakıa, her iki tarafın değil, yalnızca kendisine yemin teklif edilen tarafın şahsından kaynaklanıyorsa yemin iade edilemez.

Ölüm veya fiil ehliyetinin kaybı

Madde 231- (1) Yemin edecek taraf gerçek kişi olup, yeminden evvel ölür veya fiil ehliyetini kaybederse yemin teklif edilmemiş sayılır.

Yemini yerine getirecek kimseler

Madde 232- (1) Yemin, tarafa teklif olunur ve tarafça eda yahut iade olunur.

(2) Taraflardan biri tüzel kişi yahut ergin olmayan veya kısıtlı bir kimse ise onlar adına yapılmış bir işleme ilişkin vakıanın ispatı için yemin, tüzel kişiyi temsile yetkili kişi veya organ yahut kanuni mümessil tarafından eda ya da iade olunabilir.

(3) Ergin olmayan veya kısıtlı kimselere bizzat dava hakkı tanınan hâllerde, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Yeminin şekli

Madde 233- (1) Yemin, mahkeme huzurunda eda olunur.

(2) Hâkim, yeminin icrasından önce yemin edecek kimseye, hangi konuda yemin edeceğini açıklar, yeminin anlam ve önemini anlatır ve yalan yere yemin etmesi hâlinde cezalandırılacağı hususunda dikkatini çeker.

(3) Yemin edecek kimse, yemin konusunun yeterli açıklıkta olmadığını ileri sürerse; hâkim, karşı tarafın görüşünü aldıktan sonra derhâl bu konuda kararını verir.

(4) Sonra "Size sorulan sorular hakkında, gerçeğe uygun cevap vereceğinize ve hiçbir şey saklamayacağınıza namusunuz, şerefiniz ve kutsal saydığınız bütün inanç ve değerler üzerine yemin eder misiniz?" diye sorar. O kimse de "Bana sorulan sorular hakkında gerçeğe uygun cevap vereceğime ve hiçbir şey saklamayacağıma namusum, şerefim ve kutsal saydığım bütün inanç ve değerlerim üzerine yemin ediyorum." demekle yemin eda edilmiş sayılır.

(5) Yemin eda edilirken, hâkim de dâhil olmak üzere hazır bulunan herkes ayağa kalkar.

Sağır ve dilsizlerin yemini

Madde 234- (1) Okuma ve yazma bilen sağır veya dilsizler, yemin hakkındaki beyanlarını yazıp imzalayarak yemin ederler.

(2) Okuma ve yazma bilmeyen sağır veya dilsizler, işaretlerinden anlayan bir bilirkişi aracılığıyla yemin ederler.

Hasta veya engellilerin mahkeme dışında yemini⁷

Madde 235- (1) Yemin edecek kimse, mahkemeye gelemeyecek kadar hasta veya engelli ise hâkim, bulunduğu yerde o kimseye yemin ettirir. Bu sırada isterlerse taraf vekilleri ve karşı taraf da hazır bulunabilir.

Yemin edecek kimsenin mahkemenin yargı çevresi dışında olması

Madde 236- (1) Mahkemenin yargı çevresi dışında oturan kimse, yemin için davaya bakan mahkemeye gelmek zorundadır. Ancak, yemin edecek kişi, mahkemenin bulunduğu il dışında oturuyor ve bulunduğu yerde aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yolu ile yemin icrası mümkün değil ise istinabe yolu ile yemin ettirilir.

Yemin konusunun açıklattırılması

Madde 237- (1) Hâkim, eksik olan noktaları tamamlamak veya açık olmayan hususları aydınlatmak için yeminin konusu ile bağlantılı gördüğü soruları yemin eden kimseye sorabilir.

Yemin tutanağının düzenlenmesi

Madde 238- (1) Hâkim, yemin eden kimsenin beyanını dinleyip tutanağa geçirir ve yazılanları yüksek sesle huzurunda okur; beyanında ısrar edip etmediğini sorar ve verilen cevabı tutanağa kaydeder.

⁷ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanununun 81 inci maddesiyle bu maddenin başlığında yer alan “*özürlülerin*” ibaresi “*engellilerin*”, birinci fıkrasında yer alan “*özürlü*” ibaresi “*engelli*” olarak değiştirilmiştir.

Yalan yere yemin iddiası

Madde 239- (1) Yemin edildikten sonra, yalan yere yemin nedeniyle açılan ceza davası, esas dava bakımından bekletici sorun yapılamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tanık

Tanık gösterme şekli

Madde 240- (1) Davada taraf olmayan kişiler tanık olarak gösterilebilir.

(2) Tanık gösteren taraf, tanık dinletmek istediği vakıyı ve dinlenilmesi istenen tanıkların adı ve soyadı ile tebliğ elverişli adreslerini içeren listeyi mahkemeye sunar. Bu listede gösterilmemiş olan kimseler tanık olarak dinlenemez ve ikinci bir liste verilemez.

(3) Tanık listesinde adres gösterilmemiş veya gösterilen adreste tanık bulunamamışsa, tarafa adres göstermesi için, işin niteliğine uygun kesin süre verilir. Bu süre içinde adres gösterilmez veya gösterilen yeni adres de doğru değilse, bu tanığın dinlenilmesinden vazgeçilmiş sayılır.

Tanıklardan bir kısmının dinlenilmesiyle yetinilmesi

Madde 241- (1) Mahkeme, gösterilen tanıklardan bir kısmının tanıklığı ile ispat edilmek istenen husus hakkında yeter derecede bilgi edindiği takdirde, geri kalanların dinlenilmemesine karar verebilir.

Tanıklığın izne bağlı olduğu hâller

Madde 242- (1) Kamu görevlileri, görevlerinden ayrılmış olsalar bile, görevleri gereğince sır olarak saklamak zorunda oldukları hususlar hakkında, sırrın ait olduğu resmî makamın

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

yazılı izni olmadıkça tanık olarak dinlenemezler. Bu izin, milletvekilleri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında Cumhurbaşkanı ve diğerleri hakkında bağlı oldukları bakan veya kuruluşun amiri tarafından verilir.

(2) Tanıklık kamu yararına aykırı bulunmadıkça izin verilmesinden kaçınılamaz.

(3) Bu izin, mahkeme kararı üzerine yazı ile istenir ve izin verilince tanık davet edilerek dinlenir.

Tanığın davet edilmesi

Madde 243- (1) Tanık davetiye ile çağrılır. Ancak, davetiye gönderilmeden taraflarca hazır bulundurulan tanık da dinlenir. Şu kadar ki, tanık listesi için kesin süre verildiği ve dinlenme gününün belirlendiği hâllerde, liste verilmemiş olsa dahi taraf, o duruşmada hazır bulundurursa tanıklar dinlenir.

(2) Davetiyenin duruşma gününden en az bir hafta önce tebliğ edilmiş olması gerekir. Acele hâllerde tanığın daha önce gelmesine karar verilebilir.

(3) Tanığı davet, gerektiğinde telefon, faks, elektronik posta gibi araçlardan yararlanılmak suretiyle de yapılabilir. Ancak, davete rağmen gelmemeye bağlanan sonuçlar, bu durumda uygulanmaz.

Davetiyenin içeriği

Madde 244- (1) Tanıklara gönderilecek davetiyede;

a) Tanığın adı, soyadı ve açık adresi,

b) Tarafların ad ve soyadları,

c) Tanıklık yapacağı konu,

ç) Hazır bulunması gereken yer, gün ve saat,

d) Gelmemesinin veya gelmesine rağmen tanıklıktan ya da yemin etmekten çekinmesinin hukuki ve cezai sonuçları,

e) Adalet Bakanlığınca hazırlanan tarife gereğince ücret ödeneceği,
yazılır.

Çağrıya uyma zorunluluğu

Madde 245- (1) Kanunda gösterilen hükümler saklı kalmak üzere, tanıklık için çağrılan herkes gelmek zorundadır. Usulüne uygun olarak çağrıldığı hâlde mazeret bildirmeksizin gelmeyen tanık zorla getirilir, gelmemesinin sebep olduğu giderlere ve beşyüz Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına hükmolunur. Zorla getirilen tanık, evvelce gelmemesini haklı gösterecek sebepleri sonradan bildirirse, aleyhine hükmedilen giderler ve disiplin para cezası kaldırılır.

Tanığa soru kâğıdı gönderilmesi

Madde 246- (1) Hâkim gerekli görülen hâllerde, sözlü olarak dinlenmesi yerine, belirlenecek süre içinde cevaplarını yazılı olarak bildirmesi için tanığa soru kâğıdı gönderilmesine karar verebilir. Bu şekilde işlem yapılması, tanığın vereceği cevabın hükme yeterli olup olmadığı hususunu hâkimin takdir etmesine engel olamaz. Hâkim, verilen yazılı cevapların yetersiz olması hâlinde, tanığı dinlemek üzere davet edebilir.

Tanıklıktan çekinme hakkı

Madde 247- (1) Kanunda açıkça belirtilmiş olan hâllerde, tanık olarak çağrılmış bulunan kimse, tanıklık yapmaktan çekinebilir.

(2) Kişisel nedenlerle tanıklıktan çekinme sebeplerinin varlığı hâlinde, hâkim tanık olarak çağrılmış kimsenin çekinme hakkı bulunduğunu önceden hatırlatır.

Kişisel nedenlerle tanıklıktan çekinme

Madde 248- (1) Aşağıdaki kimseler tanıklıktan çekinebilirler:

- a) İki taraftan birinin nişanlısı.
- b) Evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi iki taraftan birinin eşi.
- c) Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyu.
- ç) Taraflardan biri ile arasında evlatlık bağı bulunanlar.
- d) Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi kayın hısımları.
- e) Koruyucu aile ve onların çocukları ile koruma altına alınan çocuk.

Sır nedeniyle tanıklıktan çekinme

Madde 249- (1) Kanun gereği sır olarak korunması gereken bilgiler hakkında tanıklığına başvurulacak kimseler, bu hususlar hakkında tanıklıktan çekinebilirler. Ancak, 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu hükmü saklı kalmak üzere sır sahibi tarafından sırrın açıklanmasına izin verildiği takdirde, bu kimseler tanıklıktan çekinemezler.

Menfaat ihlali tehlikesi nedeniyle tanıklıktan çekinme

Madde 250- (1) Aşağıdaki hâllerde tanıklıktan çekinilebilir:

- a) Tanığın beyanı kendisine veya 248 inci maddede yazılı kimselerden birine doğrudan doğruya maddi bir zarar verecekse.
- b) Tanığın beyanı kendisinin veya 248 inci maddede yazılı kimselerden birinin şeref veya itibarını ihlal edecek ya da ceza soruşturmasına veya kovuşturmasına sebep olacaksa.
- c) Tanığın beyanı, meslek veya sanatına ait olan sırların ortaya çıkmasına sebebiyet verecekse.

Tanıklıktan çekinme hakkının istisnaları

Madde 251- (1) 248 ve 249 uncu maddeler ile 250 nci maddenin (a) bendindeki hâllerde;

a) Bir hukuki işlemin yapılması sırasında tanık olarak bulundurulmuş olan kimse o işlemin esas ve içeriği hakkında,

b) Aile bireylerinin doğum, ölüm veya evlenmelerinden kaynaklanan olaylar hakkında,

c) Aile bireyleri arasında, ailevi ilişkilerden kaynaklanan mali uyumsuzluklara ilişkin vakıalar hakkında,

ç) Taraflardan birinin hukuki selefi veya temsilcisi olarak kendisinin yaptığı işler hakkında,
tanıklıktan çekinilemez.

Çekinme sebeplerinin bildirilmesi ve incelenmesi

Madde 252- (1) Tanıklıktan çeken kimse, çekinme sebebini ve bu sebebi haklı gösterecek delilini, dinleneceği gündün önce yazılı veya davet edildiği duruşmada sözlü olarak bildirmek zorundadır.

(2) Çekinme sebeplerini ve bunun dayanaklarını önceden bildirmiş olan tanık belli günde mahkemeye gelmek zorunda değildir.

(3) Mahkeme, duruşmada bulunan tarafları dinledikten sonra tanıklıktan çekinmenin haklı olup olmadığına karar verir.

Çekinmenin kabul edilmemesinin sonucu

Madde 253- (1) Tanık, kanuni bir sebep göstermeden tanıklıktan çekinir, yemin etmez veya göstermiş olduğu sebep mahkemece kabul edilmemesine rağmen tanıklık yapmaktan çekinirse beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına ve bu yüzden doğan giderleri ödemesine hükmedilerek, yeniden dinlenilmek üzere yargılama başka güne bırakılır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Tanık kendisine sorulan sorulara cevap vermez veya yemin etmemekte direnirse o mahkemece iki haftayı geçmemek üzere disiplin hapsine mahkûm edilir.

Tanığın kimliğinin tespiti

Madde 254- (1) Dinleme sırasında öncelikle tanıktan adı, soyadı, doğum tarihi, mesleği, adresi, taraflarla akrabalığının veya başka bir yakınlığının bulunup bulunmadığı, tanıklığına duyulacak güveni etkileyebilecek bir durumu olup olmadığı sorulur.

Tanıklara itiraz

Madde 255- (1) Tanığın davada yararı bulunmak gibi tanıklığının doğruluğu konusunda kuşkuyu gerektiren sebepler varsa, bunu iki taraftan biri iddia ve ispat edebilir.

Tanığa görevinin önemini anlatma

Madde 256- (1) Tanığa dinlenmeden önce;

- a) Gerçeği söylemesinin önemi,
- b) Gerçeği söylememesi hâlinde yalan tanıklık suçundan dolayı cezalandırılacağı,
- c) Doğruyu söyleyeceği hususunda yemin edeceği,
- ç) Duruşmada mahkeme başkanı veya hâkimin açık izni olmadan mahkeme salonunu terk edemeyeceği ve gerekirse diğer tanıklarla yüzleştirilebileceği, anlatılır.

Yeminsiz dinlenecekler

Madde 257- (1) Aşağıdaki kimseler yeminsiz dinlenir:

- a) Dinlendiği sırada onbeş yaşını bitirmemiş olanlar.
- b) Yeminin niteliğini ve önemini kavrayamayacak derecede ayırt etme gücüne sahip olmayanlar.

Yeminin zamanı ve şekli

Madde 258- (1) Yemin, tanığın dinlenilmesinden önce eda edilir.

(2) Yemin eda edilirken, hâkim de dâhil olmak üzere hazır bulunan herkes ayağa kalkar.

(3) Hâkim tanığa, “Tanık sıfatıyla sorulacak sorulara vereceğiniz cevapların gerçeğe aykırı olmayacağına ve bilginizden hiçbir şey saklamayacağınıza namusunuz, şerefiniz ve kutsal saydığınız bütün inanç ve değerler üzerine yemin ediyor musunuz?” diye sorar. Tanık da cevaben, “Sorulacak sorulara, hiçbir şey saklamadan doğru cevap vereceğime namusum, şerefim ve kutsal saydığım bütün inanç ve değerlerim üzerine yemin ediyorum.” demekle yemin eda edilmiş sayılır.

Tanıkların mahkemede dinlenilmesi

Madde 259- (1) Tanıklar davaya bakan mahkemede dinlenir.

(2) Mahkeme, gerçeğin ortaya çıkması için gerekliyse, tanığın olayın gerçekleştiği veya şeyin bulunduğu yerde dinlenilmesine karar verebilir.

(3) Mahkeme, hasta veya engelli⁸ olmasından dolayı gelemeyen tanığı bulunduğu yerde dinler.

(4) Mahkemenin yargı çevresi dışında bulunan tanığın, bulunduğu yer mahkemesi tarafından dinlenmesine karar verilebilir. İstinabe yolu ile dinlenilmesine karar verilen tanığın, nerede, hangi gün ve saatte dinleneceği hususu, talepleri hâlinde taraflara tebliğ edilir. Bu durumda, tanığın, hangi hususlardan dolayı dinleneceğini hâkim belirler.

⁸ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanununun 81 inci maddesiyle bu fıkırdaki yer alan “özürlü” ibaresi “engelli” olarak değiştirilmiştir.

Tanığın bilgilendirilmesi

Madde 260- (1) Tanık dinlenmeden önce hakkında tanıklık yapacağı olayla ilgili olarak, hâkim tarafından kendisine bilgi verilir ve tanıklık edeceği konulara ilişkin bildiklerini söylemesi istenir.

Tanığın dinlenilme şekli

Madde 261- (1) Tanıklar, hâkim tarafından ayrı ayrı dinlenir ve biri dinlenirken henüz dinlenmemiş olanlar salonda bulunamazlar. Tanıklar gerektiğinde yüzleştirilirler.

(2) Tanık, bildiğini sözlü olarak açıklar ve sözü kesilmeden dinlenir. Dinlenilme sırasında, tanık, yazılı notlar kullanamaz. Şu kadar ki, tanık tarihleri ve rakamları tespit etmek veya bazı hususları açıklamak ya da hatırlayabilmek için yazılarına bakmak zorunda olduğunu hâkime söylese, hâkim derhâl yazılarına bakmasına veya belirleyeceği duruşmada yeniden dinlenmesine karar verebilir.

(3) Hâkim, tanık sözünü bitirdikten sonra, ifade ettiği hususların açıklanması veya tamamlanması amacıyla başka sorular da sorabilir.

(4) Toplu mahkemede başkan, hâkimlerden her birinin tanığa doğrudan doğruya soru sormasına izin verir.

(5) Tanığın sözleri tutanağa yazılarak önünde okunur ve tutanağın altı kendisine imza ettirilir.

Yasak davranışlar

Madde 262- (1) Tarafların, tanığın sözünü kesmeleri, söz veya hareketle onu övmeleri veya tahkir etmeleri yasaktır. Buna aykırı davranan taraf veya vekili, hâkimin uyarısına rağmen davranışını devam ettirecek olursa, 79 veya 151 inci maddeler uyarınca işlem yapılır.

Tercüman ve bilirkişi kullanılması

Madde 263- (1) Tanık Türkçe bilmezse tercümanla dinlenir.

(2) Tanık, sağır ve dilsiz olup okuma ve yazmayı biliyorsa, sorular kendisine yazılı olarak bildirilir ve cevapları yazdırılır; okuma ve yazma bilmediği takdirde, hâkim, kendisini işaret dilinden anlayan bilirkişi yardımıyla dinler.

Yalan yere veya menfaat temin ederek tanıklık edilmesi ve sonuçları

Madde 264- (1) Hâkim, tanığın tanıklığı esnasında yalan söylediği veya menfaat temin ederek tanıklık ettiği hakkında yeterli delil veya emare elde ederse bir tutanak düzenler ve bu tutanağı derhâl Cumhuriyet başsavcılığına gönderir.

(2) Hâkim, tanığın ve suçta ortakları varsa onların tutuklanmasına da karar verebilir ve kovuşturma yapılmak üzere Cumhuriyet başsavcılığına sevk eder.

Tanığa ödenecek ücret ve giderler

Madde 265- (1) Mahkeme tarafından çağrılan tanığa, her yıl Adalet Bakanlığınca hazırlanan tarifeye⁹ göre, kaybettiği zaman ile orantılı bir ücret verilir. Tanık hazır olmak için seyahat etmek zorunda kalmışsa yol giderleri ile tanıklığa çağrıldığı yerdeki konaklama ve beslenme giderleri de karşılanır.

(2) Birinci fıkra hükmüne göre ödenmesi gereken ücret ve giderler, hiçbir vergi, resim ve harca tabi değildir.

⁹ Bu maddenin birinci fıkrasında yer alan tarife ile ilgili olarak 1/10/2016 tarihli ve 29844 sayılı Resmî Gazete'ye bakınız.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Bilirkişi İncelemesi

Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller

Madde 266- (1) Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. (**Değişik cümle: 3/11/2016-6754/49 md.**) Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. (**Ek cümle: 3/11/2016-6754/49 md.**) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.

Bilirkişi sayısının belirlenmesi

Madde 267- (1) Mahkeme, bilirkişi olarak, yalnızca bir kişiyi görevlendirebilir. Ancak, gerekçesi açıkça gösterilmek suretiyle, tek sayıda, birden fazla kişiden oluşacak bir kurulun bilirkişi olarak görevlendirilmesi de mümkündür.

Bilirkişilerin görevlendirilmesi

Madde 268- (**Değişik: 3/11/2016-6754/50 md.**) (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden; burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (ç), (d) ve (e) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(3) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak kamu görevlilerine, bağlı buldukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.

Bilirkişilik görevinin kapsamı

Madde 269- (1) Bilirkişilik görevi, mahkemece yapılan davete uyup tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayı, yemin etmeyi ve bilgisine başvuru konuda süresinde oy ve görüşünü mahkemeye bildirmeyi kapsar.

(2) Geçerli bir özrü olmaksızın mahkemece yapılan davete uyup, tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayan yahut mahkemeye gelip de yemin etmekten veya süresinde oy ve görüş bildirmekten kaçınan bilirkişiler hakkında, tanıklığa ilişkin disiplin hükümleri uygulanır ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir.¹⁰

¹⁰ 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Kanunun 51 inci maddesiyle bu fıkarda yer alan “*uygulanır*” ibaresinden sonra gelmek üzere “*ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir*” ibaresi eklenmiştir.

Bilirkişilik görevini kabulle yükümlü olanlar

Madde 270- (1) Aşağıda sayılmış olan kişi ya da kuruluşlar, bilirkişilik görevini kabulle yükümlüdürler:

a) Resmî bilirkişiler ile 268 inci maddede belirtilmiş bulunan listelerde yer almış olanlar.

b) Bilgisine başvurulacak konuyu bilmeksizin, meslek veya zanaatlarını icra etmesine olanak bulunmayanlar.

c) Bilgisine başvurulacak konu hakkında, meslek veya sanat icrasına resmen yetkili kılınmış olanlar.

(2) Bu kişiler, ancak tanıklıktan çekinme sebeplerine veya mahkemece kabul edilebilir diğer bir sebebe dayanarak, bilirkişilikten çekinebilirler.

Bilirkişiye yemin verdirilmesi

Madde 271- (1) Listelere kaydedilmiş kişiler arasından görevlendirilmiş olan bilirkişilere, bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer¹¹ il adli yargı adalet komisyonu huzurunda, “Bilirkişilik görevimi sadakat ve özenle, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsız ve objektif bir biçimde yerine getireceğime, namusum, şerefim ve kutsal saydığım bütün inanç ve değerlerim üzerine yemin ederim.” şeklindeki sözler, tekrarlatılmak suretiyle yemin verdirilir. Bu bilirkişilere, görevlendirildikleri her dava veya işte ayrıca yemin verdirilmez; sadece görevlendirme yazısında, bilirkişilere önceden etmiş buldukları yemine bağlı kalmak suretiyle oy ve görüş bildirmek zorunda oldukları hususu hatırlatılır.

¹¹ 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Kanununun 52 nci maddesiyle bu fıkrada yer alan “*bilirkişilere,*” ibaresinden sonra gelmek üzere “*bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer*” ibaresi eklenmiştir.

(2) Listelere kaydedilmemiş olan kişiler arasından bilirkişiler görevlendirilmişse, kendilerine, görevlendiren mahkemece, huzurda, göreve başlamadan önce, birinci fıkrada belirtilen şekilde yemin verdirilir. Yemine ilişkin tutanak, hâkim, zabıt kâtibi ve bilirkişi tarafından imzalanır.

Bilirkişinin görevini yapmaktan yasaklı olması ve reddi

Madde 272- (1) Hâkimler hakkındaki yasaklılık ve ret sebepleriyle ilgili kurallar, bilirkişiler bakımından da uygulanır. Ancak, bilirkişinin, aynı dava veya işte daha önceden tanık olarak dinlenmiş bulunması, bir ret sebebi teşkil etmez.

(2) Hâkimler hakkındaki yasaklılık sebeplerinden biri, bilirkişinin şahsında gerçekleşmişse, mahkeme, hüküm verilinceye kadar, her zaman bilirkişiyi resen görevden alabileceği gibi, bilirkişi de mahkemedен, görevden alınma talebinde bulunabilir.

(3) Ret sebeplerinden birinin bilirkişinin şahsında gerçekleşmesi hâlinde taraflar, bilirkişinin reddini talep edebileceği gibi, bilirkişi de kendisini reddedebilir. Ret talebi veya bilirkişinin kendisini reddetmesinin, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren en geç bir hafta içinde yapılmış olması şarttır. Ret sebeplerinin ispatı için, yemin teklif edilemez.

(4) Görevden alınma, ret ve bilirkişinin kendisini reddetmesine yönelik talep, bilirkişiyi görevlendiren mahkemece dosya üzerinden incelenir ve karara bağlanır. Kabule ilişkin kararlar kesindir. Redde ilişkin kararlara karşı ise ancak esas hakkındaki kararla birlikte kanun yoluna başvurulabilir.

Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi

Madde 273- (1) Mahkeme, tarafların da görüşünü almak suretiyle bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında, aşağıda belirtilen hususlara yer vermek zorundadır:

a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.

b) Bilirkişinin cevaplaması gereken sorular.

c) Raporun verilme süresi.

(2) Bilirkişiye, görevlendirme yazısının ekinde, inceleyeceği şeyler, dizi pusulasına bağlı olarak ve gerekiyorsa mühürlü bir biçimde teslim edilir; ayrıca bu husus tutanakta gösterilir.

Bilirkişinin görev süresi

Madde 274- (1) Bilirkişi raporunun hazırlanması için verilecek süre üç ayı geçemez. Bilirkişinin talebi üzerine, kendisini görevlendiren mahkeme gerekçesini göstererek, süreyi üç ayı geçmemek üzere uzatabilir.

(2) Belirlenen süre içinde raporunu vermeyen bilirkişi görevden alınır, yerine bir başka kimse, bilirkişi olarak görevlendirilebilir. Bu durumda mahkeme, görevden alınmış olan bilirkişiden, görevden alındığı ana kadar yapmış olduğu işlemler hakkında açıklama yapmasını talep eder ve ayrıca bilirkişinin dizi pusulasına bağlı bir biçimde görevi sebebiyle incelenmek üzere kendisine teslim edilmiş bulunan dosya ve eklerini mahkemeye hemen tevdi etmesini ister. (**Değişik son cümle: 3/11/2016-6754/53 md.**) Ayrıca hukuki ve cezai sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.

Bilirkişinin haber verme yükümlülüğü

Madde 275- (1) Bilgisine başvuru bilirkşi, kendisine tevdi olunan görevin, uzmanlık alanına girmediğini, inceleme konusu maddi vakıaların açıklığa kavuşturulması ve tespiti için, uzman kimliği bulunan başka bir bilirkşi ile işbirliğine ihtiyaç duyduğunu veya görevi kabulden kaçınmasını haklı kılacak mazeretini bir hafta içinde görevlendirmeyi yapan mahkemeye bildirir.

(2) Bilirkşi, incelemesini gerçekleştirebilmek için, bazı hususların önceden soruşturulması ve tespiti ile bazı kayıt ve belgelerin getirilmesine ihtiyaç duyuyorsa, bunun sağlanması için, bir hafta içinde kendisini görevlendiren mahkemeye bilgi verir ve talepte bulunur.

Bilirkişinin görevini bizzat yerine getirme yükümlülüğü

Madde 276- (1) Bilirkşi, mahkemece kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye bırakamaz.

Bilirkişinin sır saklama yükümlülüğü

Madde 277- (1) Bilirkşi, görevi sebebiyle yahut görevini yerine getirirken öğrendiği sırları saklamak, kendisi ve başkaları yararına kullanmaktan kaçınmakla yükümlüdür.

Bilirkişinin yetkileri

Madde 278- (1) Bilirkşi, görevini, mahkemenin sevk ve idaresi altında yürütür.

(2) Bilirkşi, görev alanı veya sınırları hakkında tereddüde düşerse, bu tereddüdünün giderilmesini, her zaman mahkemeden isteyebilir.

(3) Bilirkşi, incelemesini gerçekleştirirken ihtiyaç duyarsa, mahkemenin de uygun bulması kaydıyla, tarafların bilgisine

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

başvurabilir. Taraflardan birinin bilgisine başvurulacağı hâllerde, mahkemece bilirkişiye taraflardan biri bulunmaksızın diğerinin dinlenemeyeceği hususu önceden hatırlatılır.

(4) Bilirkişinin oy ve görüşünü açıklayabilmesi için bir şey üzerinde inceleme yapması zorunlu ise mahkeme kararı ile gerekli incelemeyi yapabilir. Bu işlemin icrası sırasında taraflar da hazır bulunabilir.

Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor

Madde 279- (1) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü yazılı veya sözlü olarak bildirmesine karar verir.

(2) Raporda, tarafların ad ve soyadları, bilirkişinin görevlendirildiği hususlar, gözlem ve inceleme konusu yapılan maddi vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlarla, bilirkişiler arasında görüş ayrılığı varsa, bunun sebebi, düzenlenme tarihi ve bilirkişi ya da bilirkişilerin imzalarının bulunması gerekir. Azınlıkta kalan bilirkişi, oy ve görüşünü ayrı bir rapor hâlinde de mahkemeye sunabilir.

(3) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verirse, bilirkişinin açıklamaları tutanağa geçirilir ve tutanağın altına bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde görevlendirme söz konusu ise bilirkişilerin bilgilerine başvuru hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanakla tespit edilir; tutanağın altı, bilirkişilere imza ettirilir.

(4) **(Değişik: 3/11/2016-6754/54 md.)** Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

Bilirkişi raporunun verilmesi

Madde 280- (1) Bilirkişi, raporunu, varsa kendisine incelenmek üzere teslim edilen şeylerle birlikte bir dizi pusulasına bağlı olarak mahkemeye verir; verildiği tarih rapora yazılır ve duruşma gününden önce birer örneği taraflara tebliğ edilir.

Bilirkişi raporuna itiraz

Madde 281- (1) Taraflar, bilirkişi raporunun, kendilerine tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde, raporda eksik gördükleri hususların, bilirkişiye tamamlattırılmasını; belirsizlik gösteren hususlar hakkında ise bilirkişinin açıklama yapmasını sağlanmasını veya yeni bilirkişi atanmasını mahkemeden talep edebilirler.

(2) Mahkeme, bilirkişi raporundaki eksiklik yahut belirsizliğin tamamlanması veya açıklığa kavuşturulmasını sağlamak için, bilirkişiden, yeni sorular düzenlemek suretiyle ek rapor alabileceği gibi, tayin edeceği duruşmada, sözlü olarak açıklamalarda bulunmasını da kendiliğinden isteyebilir.

(3) Mahkeme, gerçeğin ortaya çıkması için gerekli görürse, yeni görevlendireceği bilirkişi aracılığıyla, tekrar inceleme de yaptırabilir.

Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi

Madde 282- (1) Hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir.

Bilirkişi gider ve ücreti¹²

Madde 283- (1) Bilirkişiye, sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak ve her yıl güncellenecek olan tarife esas alınır.

Bilirkişinin ceza hukuku bakımından durumu

Madde 284- (1) Bilirkişi, Türk Ceza Kanunu anlamında kamu görevlisidir.

Bilirkişinin hukuki sorumluluğu

Madde 285- (1) Bilirkişinin kasten veya ağır ihmal suretiyle düzenlemiş olduğu gerçeğe aykırı raporun, mahkemece hükme esas alınması sebebiyle zarar görmüş olanlar, bu zararın tazmini için Devlete karşı tazminat davası açabilirler.

(2)Devlet, ödediği tazminat için sorumlu bilirkişiye rücu eder.

Davaların açılacağı mahkeme

Madde 286- (1) Devlet aleyhine açılacak olan tazminat davası, gerçeğe aykırı bilirkişi raporunun ilk derece mahkemesince hükme esas alındığı hâllerde, bu mahkemenin yargı çevresi içinde yer aldığı bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinde; bölge adliye mahkemesince hükme esas alındığı hâllerde ise Yargıtay ilgili hukuk dairesinde görülür.

(2)Devletin sorumlu bilirkişiye karşı açacağı rücu davası, tazminat davasını karara bağlamış olan mahkemede görülür.

¹² Bu maddede yer alan tarife ile ilgili olarak 1/10/2016 tarihli ve 29844 sayılı Resmi Gazete'ye bakınız.

Rücu davasında zamanaşımı

Madde 287- (1) Devlet, ödediği tazminat nedeniyle, sorumlu bilirkişiye, ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder. Hükme esas alınan bilirkişi raporu kasten gerçeğe aykırı olarak düzenlenmişse, bu durumda, ceza zamanaşımı süresi uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Keşif

Keşif kararı

Madde 288- (1) Hâkim, uyuşmazlık konusu hakkında bizzat duyu organları yardımıyla bulunduğu yerde veya mahkemede inceleme yaparak bilgi sahibi olmak amacıyla keşif yapılmasına karar verebilir. Hâkim gerektiğinde bilirkişi yardımına başvurur.

(2) Keşif kararı, mahkemece, sözlü yargılamaya kadar taraflardan birinin talebi üzerine veya resen alınır.

Keşfe yetkili mahkeme

Madde 289- (1) Keşif, davaya bakan mahkemece icra edilir. Keşif konusu, mahkemenin yargı çevresi dışında ise inceleme istinabe suretiyle yapılır.

(2) Keşif konusu, büyükşehir belediye sınırları içerisinde ise inceleme, davaya bakan mahkeme tarafından da yerine getirilebilir.

Keşfin yapılması

Madde 290- (1) Keşfin yeri ve zamanı mahkeme tarafından tespit edilir. Keşif, taraflar hazır iseler huzurlarında, aksi takdirde yokluklarında yapılır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Mahkeme keşif sırasında tanık ve bilirkişi dinleyebilir. Keşif sırasında, yapılan tüm işlemler ve beyanları içeren bir tutanak düzenlenir. Plan, çizim, fotoğraf gibi belgeler de tutanağa eklenir.

(3) Mahkeme, bir olayın nasıl geçmiş olabileceğini tespit için temsili uygulama da yaptırabilir.

Keşfe katlanma zorunluluğu

Madde 291- (1) Taraflar ve üçüncü kişiler keşif kararının gereğine uymak ve engelleyici tutum ve davranışlardan kaçınmak zorundadırlar.

(2) Keşif yapılmasına taraflardan birinin karşı koymas hâlinde, o kimse ispat yükü kendisine düşen taraf ise bu delilden vazgeçmiş; diğer taraf ise iddia edilen vakıyı kabul etmiş sayılır. Şu kadar ki, hâkim duruma ve karşı koyma sebebine göre bu hükmü uygulamayabilir.

(3) Keşif, üçüncü kişi için uygun olan zamanda yapılır. Keşif zamanı ve yeri üçüncü kişiye bildirilir. Gecikmesinde zarar umulan hâllerde bildirim yapılmaksızın keşif icra edilir. Keşfe karşı koyma hâlinde hâkim, üçüncü kişiyi karşı koymanın sebep olduğu giderlere ve beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına mahkûm eder; gerektiğinde zor kullanılmasına karar verebilir. Ancak, üçüncü kişi tanıklıktan çekinme sebeplerine dayanarak keşfe katlanma yükümlülüğünden kaçınabilir.

Soybağı tespiti için inceleme

Madde 292- (1) Uyuşmazlığın çözümü bakımından zorunlu ve bilimsel verilere uygun olmak, ayrıca sağlık yönünden bir tehlike oluşturmamak şartıyla, herkes, soybağının tespiti amacıyla vücudundan kan veya doku alınmasına katlanmak zorundadır. Haklı bir sebep olmaksızın bu zorunluluğa

Hukuk Muhakemeleri Kanunu
uyulmaması hâlinde, hâkim incelemenin zor kullanılarak
yapılmasına karar verir.

(2) Üçüncü kişi tanıklıktan çekinme hakkı bulunduğunu
ileri sürerek bu yükümlülükten kaçınamaz.

YEDİNCİ BÖLÜM

Uzman Görüşü

Uzman görüşü

Madde 293- (1) Taraflar, dava konusu olayla ilgili olarak, uzmanından bilimsel mütalaa alabilirler. Sadece bu nedenle ayrıca süre istenemez.

(2) Hâkim, talep üzerine veya resen, kendisinden rapor alınan uzman kişinin davet edilerek dinlenilmesine karar verebilir. Uzman kişinin çağrıldığı duruşmada hâkim ve taraflar gerekli soruları sorabilir.

(3) Uzman kişi çağrıldığı duruşmaya geçerli bir özrü olmadan gelmezse, hazırlamış olduğu rapor mahkemece değerlendirmeye tabi tutulmaz.

BEŞİNCİ KISIM

Hüküm ve Davaya Son Veren Tarafların İşlemleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Hüküm

Hüküm, hükmün verilmesi ve tefhimi

Madde 294- (1) Mahkeme, usule veya esasa ilişkin bir nihai kararla davayı sona erdirir. Yargılama sonunda uyuşmazlığın esası hakkında verilen nihai karar, hükümdür.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Hüküm, yargılamanın sona erdiği duruşmada verilir ve tefhim olunur.

(3) Hükümün tefhimi, her hâlde hüküm sonucunun duruşma tutanağına geçirilerek okunması suretiyle olur.

(4) Zorunlu nedenlerle sadece hüküm sonucunun tefhim edildiği hâllerde, gerekçeli kararın tefhim tarihinden başlayarak bir ay içinde yazılması gerekir.

(5) Hükümün tefhimini, duruşmada bulunanlar ayakta dinler.

(6) Hükme ilişkin hususlar, niteliğine aykırı düşmedikçe, usule ilişkin nihai kararlar hakkında da uygulanır.

Hükümün müzakeresi

Madde 295- (1) Hüküm, gizli müzakere edilerek hazırlanır ve alenen tefhim olunur.

(2) Hükümü, yargılamanın sona erdiğinin bildirildiği duruşmada hazır bulunan hâkim veya hâkimler verir. Bu şekilde hüküm verebilecek hâkimlerin tamamı hazır bulunmadıkça hüküm hakkında görüşme yapılamaz.

(3) Hükümün müzakeresi sırasında, yargılamanın sona erdiğinin bildirildiği duruşmada hazır bulunan hâkim bulunmuyorsa, gerekli görüldüğü takdirde tarafların sözlü açıklamaları tekrar dinlendikten sonra müzakere edilir ve hüküm verilir.

Hükümün oylanması ve yeter sayı

Madde 296- (1) Toplu mahkemelerde hüküm hakkındaki müzakereyi mahkeme başkanı idare eder. Müzakere yapıldıktan sonra, başkan, müzakereye katılan en kıdemsiz üyeden başlayarak her üyenin ayrı ayrı oyunu alır ve en son kendi oyunu açıklar.

(2) Hüküm, oy çokluğu ile de verilebilir.

Hükmün kapsamı

Madde 297- (1) Hüküm “Türk Milleti Adına” verilir ve bu ibareden sonra aşağıdaki hususları kapsar:

a) Hükmü veren mahkeme ile hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin ad ve soyadları ile sicil numaraları, mahkeme çeşitli sıfatlarla görev yapıyorsa hükmün hangi sıfatla verildiğini.

b) Tarafların ve davaya katılanların kimlikleri ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile adreslerini.

c) Tarafların iddia ve savunmalarının özetini, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delilleri, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesini, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebepleri.

ç) Hüküm sonucu, yargılama giderleri ile taraflardan alınan avansın harcanmayan kısmının iadesi, varsa kanun yolları ve süresini.

d) Hükmün verildiği tarih ve hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin imzalarını.

e) Gerekçeli kararın yazıldığı tarihi.

(2) Hükmün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir.

Hükmün yazılması

Madde 298- (1) Hüküm, hükmü veren hâkim, toplu mahkemelerde başkan veya hükme katılmış olan hâkimlerden başkanın seçeceği bir üye tarafından yazılır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(2) Gerekçeli karar, tefhim edilen hüküm sonucuna aykırı olamaz.

(3) Hükümde gerekçesi ile birlikte karşı oya da yer verilir.

(4) Hüküm, hükmü veren hâkim veya hâkimler ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır.

Hükümün imza edilememesi

Madde 299- (1) Hüküm sonucu tefhim edildikten sonra gerekçeli karar imzalanmadan, hâkim ölür veya herhangi bir sebeple imzalamayacak hâle düşerse, yeni hâkim, tefhim edilen hükme uygun olarak gerekçeli kararı bizzat yazarak imzalar. Toplu mahkemelerde böyle bir durumun gerçekleşmesi hâlinde, hüküm diğer hâkimler tarafından imzalanır ve başkan veya en kıdemli hâkim tarafından, hükmün altına diğer hâkimin imza edememesinin sebebi yazılarak imza olunur.

Hükümün korunması

Madde 300- (1) Hükme katılan hâkimlerle zabıt kâtibinin imzalarını ve mahkeme mührünü taşıyan hüküm arşivde korunur.

Hüküm nüshası

Madde 301- (1) Hüküm yazılıp imza edildikten ve mahkeme mührü ile mühürlendikten sonra, nüshaları yazı işleri müdürü tarafından taraflardan her birine makbuz karşılığında verilir ve bir nüshası da gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ edilir. Hükümün bir nüshası da dosyasında saklanır.

(2) Taraflardan her birine verilen hüküm nüshası ilamdır.

(3) Tarafların elinde bulunan hüküm nüshalarının farklı olması hâlinde karar kartonundaki esas alınır.

İlamın alınması, kesinleşme kaydı ve harçlar

Madde 302- (1) Taraflar, harcının ödenmiş olup olmamasına bakılmaksızın ilamı her zaman alabilirler.

(2) Bakiye karar ve ilam harcının ödenmemiş olması, hükmün tebliğ çıkarılmasına, takibe konmasına ve kanun yollarına başvurulmasına engel teşkil etmez.

(3) 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu dâhil, diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

(4) Hükmün kesinleştiği, ilamın altına veya arkasına yazılıp, tarih ve mahkeme mührü konmak ve başkan veya hâkim tarafından imzalanmak suretiyle belirtilir.

Kesin hüküm

Madde 303- (1) Bir davaya ait şekli anlamda kesinleşmiş olan hükmün, diğer bir davada maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilmesi için, her iki davanın taraflarının, dava sebeplerinin ve ilk davanın hüküm fıkrası ile ikinci davaya ait talep sonucunun aynı olması gerekir.

(2) Bir hüküm, davada veya karşılık davada ileri sürülen taleplerden, sadece hükme bağlanmış olanlar hakkında kesin hüküm teşkil eder.

(3) Kesin hüküm, tarafların külli halefleri hakkında da geçerlidir.

(4) Bir dava dolayısıyla ortaya çıkan kesin hüküm, o hükmün kesinleşmesinden sonra dava konusu şeyin mülkiyetini tarafların birisinden devralan yahut dava konusu şey üzerinde sınırlı bir ayni hak veya fer'î zilyetlik kazanan kişiler hakkında da geçerlidir. Ancak, Türk Medenî Kanununun iyiniyetle mal edinmeye ait hükümleri saklıdır.

(5) Müteselsil borçlulardan biri veya birkaçı ile alacaklı arasında yahut müteselsil alacaklılardan biri veya birkaçı ile

borçlu arasında oluşan kesin hüküm, diğerleri hakkında geçerli değildir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hükümün Tashihi ve Tavzihi

Hükümün tashihi

Madde 304- (1) Hükümdeki yazı ve hesap hataları ile diğer benzeri açık hatalar, mahkemece resen veya taraflardan birinin talebi üzerine düzeltilebilir. Hüküm tebliğ edilmişse hâkim, tarafları dinlemeden hatayı düzeltemez. Davet üzerine taraflar gelmezse, dosya üzerinde inceleme yapılarak karar verilebilir.

(2) Tashih kararı verildiği takdirde, düzeltilen hususlarla ilgili karar, mahkemede bulunan nüshalar ile verilmiş olan suretlerin altına veya bunlara eklenecek ayrı bir kâğıda yazılır, imzalanır ve mühürlenir.

Hükümün tavzihi

Madde 305- (1) Hüküm yeterince açık değilse veya icrasında tereddüt uyandırıyor yahut birbirine aykırı fıkralar içeriyorsa, icrası tamamlanıncaya kadar taraflardan her biri hükümün açıklanmasını veya tereddüt ya da aykırılığın giderilmesini isteyebilir.

(2) Hüküm fıkrasında taraflara tanınan haklar ve yüklenen borçlar, tavzih yolu ile sınırlandırılmaz, genişletilemez ve değiştirilemez.

Tavzih talebi ve usulü

Madde 306- (1) Tavzih, dilekçeye tarafların sayısı kadar nüsha eklenmek suretiyle hükümü veren mahkemeden istenebilir. Dilekçenin bir nüshası, cevap süresi mahkemece belirlenerek

karşı tarafa tebliğ edilir. Cevap, tanzih talebinde bulunan tarafa tebliğ olunur.

(2) Mahkeme, cevap verilmemiş olsa bile dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir; ancak gerekli görürse iki tarafı sözlü açıklamalarını yapabilmeleri için davet edebilir.

(3) Mahkeme tanzih talebini yerinde gördüğü takdirde 304 üncü madde uyarınca işlem yapar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Davaya Son Veren Taraf İşlemleri

Davadan feragat

Madde 307- (1) Feragat, davacının, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir.

Davayı kabul

Madde 308- (1) Kabul, davacının talep sonucuna, davalının kısmen veya tamamen muvafakat etmesidir.

(2) Kabul, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri davalarda hüküm doğurur.

Feragat ve kabulün şekli

Madde 309- (1) Feragat ve kabul, dilekçeyle veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır.

(2) Feragat ve kabulün hüküm ifade etmesi, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir.

(3) Kısmen feragat veya kabulde, feragat edilen veya kabul edilen kısmın, dilekçede yahut tutanakta açıkça gösterilmesi gerekir.

(4) Feragat ve kabul, kayıtsız ve şartsız olmalıdır.

Feragat ve kabulün zamanı

Madde 310- (1) Feragat ve kabul, hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabilir.

Feragat ve kabulün sonuçları

Madde 311- (1) Feragat ve kabul, kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur. İrade bozukluğu hâllerinde, feragat ve kabulün iptali istenebilir.

Feragat ve kabul hâlinde yargılama giderleri

Madde 312- (1) Feragat veya kabul beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir. Feragat ve kabul, talep sonucunun sadece bir kısmına ilişkin ise yargılama giderlerine mahkûmiyet, ona göre belirlenir.

(2) Davalı, davanın açılmasına kendi hâl ve davranışıyla sebebiyet vermemiş ve yargılamanın ilk duruşmasında da davacının talep sonucunu kabul etmiş ise yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilmez.

Sulh

Madde 313- (1) Sulh, görülmekte olan bir davada, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek amacıyla, mahkeme huzurunda yapmış oldukları bir sözleşmedir.

(2) Sulh, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıkları konu alan davalarda yapılabilir.

(3) Dava konusunun dışında kalan hususlar da sulhun kapsamına dâhil edilebilir.

(4) Sulh, şarta bağlı olarak da yapılabilir.

Sulhun zamanı

Madde 314- (1) Sulh, hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabilir.

Sulhun etkisi

Madde 315- (1) Sulh, ilgili bulunduğu davayı sona erdirir ve kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur. Mahkeme, taraflar sulhe göre karar verilmesini isterlerse, sulh sözleşmesine göre; sulhe göre karar verilmesini istemezlerse, karar verilmesine yer olmadığına karar verir.

(2) İrade bozukluğu ya da aşırı yararlanma hâllerinde sulhun iptali istenebilir.

ALTINCI KISIM

Basit Yargılama Usulü

Basit yargılama usulüne tabi dava ve işler

Madde 316- (1) Basit yargılama usulü, kanunlarda açıkça belirtilenler dışında, aşağıdaki durumlarda uygulanır:

- a) Sulh hukuk mahkemelerinin görevine giren dava ve işler.
- b) Doğrudan dosya üzerinden karar vermek konusunda kanunun mahkemeye takdir hakkı tanıdığı dava ve işler.
- c) İhtiyati tedbir, ihtiyati haciz, delil tespiti gibi geçici hukuki koruma talepleri ile deniz raporlarının alınması, dispeççi atanması talepleri ve bunlara karşı yapılacak olan itirazlar.
- ç) Her çeşit nafaka davaları ile velayet ve vesayete ilişkin dava ve işler.
- d) Hizmet ilişkisinden doğan davalar.
- e) Konkordato ve sermaye şirketleri veya kooperatiflerin uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin açılacak davalar.
- f) Tahkim hükümlerine göre, mahkemenin görev alanına giren dava ve işler.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

g)Diğer kanunlarda yer alan ve yazılı yargılama usulü dışındaki yargılama usullerinin uygulanacağı belirtilen dava ve işler.

Dilekçelerin verilmesi

Madde 317- (1) Dava açılması ve davaya cevap verilmesi dilekçe ile olur.

(2)Cevap süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftadır. Ancak mahkeme durum ve koşullara göre cevap dilekçesinin bu süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, yine bu süre zarfında mahkemeye başvuran davalıya, bir defaya mahsus ve iki haftayı geçmemek üzere ek bir süre verebilir. Ek cevap süresi talebi hakkında verilen karar taraflara derhâl bildirilir.

(3)Taraflar cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi veremezler.

(4)Dava ve cevap dilekçeleri yönetmelikte belirlenecek formun doldurulması suretiyle de verilebilir.

Delillerin ikamesi

Madde 318- (1) Taraflar dilekçeleri ile birlikte, tüm delillerini açıkça ve hangi vakıanın delili olduğunu da belirterek bildirmek; ellerinde bulunan delillerini dilekçelerine eklemek ve başka yerlerden getirilecek belge ve dosyalar için de bunların bulunabilmesini sağlayan bilgilere dilekçelerinde yer vermek zorundadır.

İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı

Madde 319- (1) İddianın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı dava açılmasıyla; savunmanın genişletilmesi veya

değiştirilmesi yasağı cevap dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlar.

Ön inceleme ve tahkikat

Madde 320-(1) Mahkeme, mümkün olan hâllerde tarafları duruşmaya davet etmeden dosya üzerinden karar verir.

(2) Daha önce karar verilemeyen hâllerde mahkeme, ilk duruşmada dava şartları ve ilk itirazlarla hak düşürücü süre ve zamanaşımı hakkında tarafları dinler; daha sonra tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları tek tek tespit eder. Uyuşmazlık konularının tespitinden sonra hâkim, tarafları sulhe veya arabuluculuğa¹³ teşvik eder. Tarafların sulh olup olmadıkları, sulh olmadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tutanağa yazılır; tutanağın altı hazır bulunan taraflarca imzalanır. Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür.

(3) Mahkeme, tarafların dinlenmesi, delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemlerinin yapılmasını yukarıdaki fıkrada belirtilen duruşma hariç, iki duruşmada tamamlar. Duruşmalar arasındaki süre bir aydan daha uzun olamaz. İşin niteliği gereği bilirkişi incelemesinin uzaması, istinabe yoluyla tahkikat işlemlerinin yürütülmesi gibi zorunlu hâllerde, hâkim gerekçesini belirterek bir aydan sonrası için de duruşma günü belirleyebilir ve ikiden fazla duruşma yapabilir.

¹³ 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Kanununun 35 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “*tarafları sulhe*” ibaresinden sonra gelmek üzere “*veya arabuluculuğa*” ibaresi eklenmiştir

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(4)Basit yargılama usulüne tabi davalarda, işlemden kaldırılmasına karar verilmiş olan dosya, yenilenmesinden sonra takipsiz bırakılırsa, dava açılmamış sayılır.

Hüküm

Madde 321- (1) Tahkikatın tamamlanmasından sonra, mahkeme tarafların son beyanlarını alır ve yargılamanın sona erdiğini bildirerek kararını tefhim eder. Taraflara beyanda bulunabilmeleri için ayrıca süre verilmez.

(2)Kararın tefhimi, mahkemece hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte açıklanması ile gerçekleşir. Ancak zorunlu hâllerde, hâkim bu durumun sebebini de tutanağa geçirmek suretiyle, sadece hüküm özetini tutanağa yazdırarak kararı tefhim edebilir. Bu durumda gerekçeli kararın en geç bir ay içinde yazılarak tebliğle çıkartılması gerekir.

Uygulanacak hükümler

Madde 322- (1) Bu Kanun ve diğer kanunlarda basit yargılama usulü hakkında hüküm bulunmayan hâllerde, yazılı yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır.

(2)Paylaştırma ve ortaklığın giderilmesi için satış yapılması gereken hâllerde, hâkim satış için bir memur görevlendirir. Taşınır ve taşınmaz malların satışı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yapılır.

YEDİNCİ KISIM

Yargılama Giderleri ve Adli Yardım

BİRİNCİ BÖLÜM

Yargılama Giderleri

Yargılama giderlerinin kapsamı

Madde 323- (1) Yargılama giderleri şunlardır:

- a) Celse, karar ve ilam harçları.
- b) Dava nedeniyle yapılan tebliğ ve posta giderleri.
- c) Dosya ve sair evrak giderleri.
- ç) Geçici hukuki koruma tedbirleri ve protesto, ihbar, ihtarname ve vekâletname düzenlenmesine ilişkin giderler.
- d) Keşif giderleri.
- e) Tanık ile bilirkişiye ödenen ücret ve giderler.
- f) Resmî dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler.
- g) Vekil ile takip edilmeyen davalarda tarafların hazır buldukları günlere ait gündelik, seyahat ve konaklama giderlerine karşılık hâkimin takdir edeceği miktar; vekili bulunduğu hâlde mahkemece bizzat dinlenmek, isticvap olunmak veya yemin etmek üzere çağrılan taraf için takdir edilecek gündelik, yol ve konaklama giderleri.
- ğ) Vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücreti.
- h) Yargılama sırasında yapılan diğer giderler.

Delil ikamesi için avans

Madde 324- (1) Taraflardan her biri ikamesini talep ettiği delil için mahkemece belirlenen avansı, verilen kesin süre içinde yatırmak zorundadır. Taraflar birlikte aynı delilin ikamesini talep etmişlerse, gereken gideri yarı yarıya avans olarak öderler.

(2) Taraflardan birisi avans yükümlülüğünü yerine getirmezse, diğer taraf bu avansı yatırabilir. Aksi hâlde talep olunan delilin ikamesinden vazgeçilmiş sayılır.

(3) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği dava ve işler hakkındaki hükümler saklıdır.

Resen yapılması gereken işlemlere ilişkin giderler

Madde 325- (1) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği dava ve işlerde, hâkim tarafından resen başvurulmuş deliller için gereken giderlerin, bir haftalık süre içinde taraflardan birisi veya belirtilecek oranda her ikisi tarafından ödenmesine karar verilir. Belirlenen süre içinde bu işlemlere ait giderleri karşılayacak miktarda avans yatırılmazsa, ileride bu gideri ödemesi gereken taraftan alınmak üzere Hazineden ödenmesine hükmedilir.

Yargılama giderlerinden sorumluluk

Madde 326- (1) Kanunda yazılı hâller dışında, yargılama giderlerinin, aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verilir.

(2) Davada iki taraftan her biri kısmen haklı çıkarsa, mahkeme, yargılama giderlerini tarafların haklılık oranına göre paylaşır.

(3) Aleyhine hüküm verilenler birden fazla ise mahkeme yargılama giderlerini, bunlar arasında paylaşabileceği gibi, müteselsilen sorumlu tutulmalarına da karar verebilir.

Dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle yargılama giderlerinden sorumluluk

Madde 327- (1) Gereksiz yere davanın uzamasına veya gider yapılmasına sebebiyet vermiş olan taraf, davada lehine karar verilmiş olsa bile, karar ve ilam harcı dışında kalan yargılama giderlerinin tamamını veya bir kısmını ödemeye mahkûm edilebilir.

(2) Bir kişi davada sıfatı olmadığı hâlde, davacıyı, davalı sıfatı kendisine aitmiş gibi yanıltıp, kendisine karşı dava açılmasına sebebiyet verirse, davanın sıfat yokluğu nedeniyle

reddi hâlinde, davalı yararına yargılama giderlerine hükmedilemez.

Fer'î müdahale gideri

Madde 328- (1) Fer'î müdahil olarak davada yer alan kimse, yanında katıldığı taraf haksız çıkarsa, yalnızca fer'î müdahale giderinden sorumlu tutulur, aksi hâlde bu giderler diğer tarafa yükletilir. Ancak, hüküm üçüncü kişinin katıldığı taraf lehine verilmiş olsa bile, lehine hükmolunan tarafın hâl ve davranışı, üçüncü kişinin davaya katılmasını gerektirmişse, müdahale giderinin tamamı veya bir kısmı, lehine hüküm verilen tarafa yükletilebilir.

Kötüniyetle veya haksız dava açılmasının sonuçları

Madde 329- (1) Kötüniyetli davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan taraf, yargılama giderlerinden başka, diğer tarafın vekiliyle aralarında karşılaştırılan vekâlet ücretinin tamamı veya bir kısmını ödemeye mahkûm edilebilir. Vekâlet ücretinin miktarı hakkında uyuşmazlık çıkması veya mahkemece miktarının fahiş bulunması hâlinde, bu miktar doğrudan mahkemece takdir olunur.

(2) Kötüniyet sahibi davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan taraf, bundan başka beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası ile mahkûm edilebilir. Bu hâllere vekil sebebiyet vermiş ise disiplin para cezası vekil hakkında uygulanır.

Vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedilmesi

Madde 330- (1) Vekil ile takip edilen davalarda mahkemece, kanuna göre takdir olunacak vekâlet ücreti, taraf lehine hükmedilir.

Esastan sonuçlanmayan davada yargılama gideri

Madde 331- (1) Davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hâllerde, hâkim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir ve hükmeder.

(2) Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, yargılama giderlerine o mahkeme hükmeder. Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder.

(3) Davanın açılmamış sayılmasına karar verilen hâllerde yargılama giderleri davacıya yükletilir.

Yargılama giderlerine hükmedilmesi

Madde 332- (1) Yargılama giderlerine, mahkemece resen hükmedilir.

(2) Yargılama gideri, tutarı, hangi tarafa ve hangi oranda yükletildiği ve dökümü hüküm altında gösterilir.

(3) Hükümden sonraki yargılama giderlerini hangi tarafın ödeyeceği, miktarı ve dökümü ile bu giderlerin hangi tarafa yükletileceği, mahkemece ilamın altına yazılır.

Avansın iadesi

Madde 333- (1) Hükümün kesinleşmesinden sonra mahkeme kendiliğinden, yatırılan avansın kullanılmayan kısmının iadesine karar verir. Bu kararın tebliğ gideri iade edilecek avanstan karşılanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Adli Yardım

Adli yardımdan yararlanacak kişiler

Madde 334- (1) Kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimseler, iddia ve savunmalarında, geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması¹⁴ kaydıyla adli yardımdan yararlanabilirler.

(2) Kamuya yararlı dernek ve vakıflar, iddia ve savunmalarında haklı göründükleri ve mali açıdan zor duruma düşmeden gerekli giderleri kısmen veya tamamen ödeyemeyecek durumda oldukları takdirde adli yardımdan yararlanabilirler.

(3) Yabancıların adli yardımdan yararlanabilmeleri ayrıca karşılıklılık şartına bağlıdır.

Adli yardımın kapsamı

Madde 335- (1) Adli yardım kararı, ilgiliye, aşağıdaki hususları sağlar:

a) Yapılacak tüm yargılama ve takip giderlerinden geçici olarak muafiyet.

b) Yargılama ve takip giderleri için teminat göstermekten muafiyet.

¹⁴ 11/4/2013 tarihli ve 6459 sayılı Kanununun 22 nci maddesi ile bu fıkrafta yer alan “haklı oldukları yolunda kanaat uyandırmak” ibaresi “taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması” şeklinde değiştirilmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

c) Dava ve icra takibi sırasında yapılması gereken tüm giderlerin Devlet tarafından avans olarak ödenmesi.

ç) Davanın avukat ile takibi gerekiyorsa, ücreti sonradan ödenmek üzere bir avukat temini.

(2) Mahkeme, talepte bulunanın, yukarıdaki bentlerde düzenlenen hususlardan bir kısmından yararlanmasına da karar verebilir.

(3) Adli yardım, hükmün kesinleşmesine kadar devam eder.

Adli yardım talebi

Madde 336- (1) Adli yardım, asıl talep veya işin karara bağlanacağı mahkemeden; icra ve iflas takiplerinde ise takibin yapılacağı yerdeki icra mahkemesinden istenir.

(2) Talepte bulunan kişi, iddiasının özeti ile birlikte, iddiasını dayandıracığı delilleri ve yargılama giderlerini karşılayabilecek durumda olmadığını gösteren mali durumuna ilişkin belgeleri mahkemeye sunmak zorundadır.

(3) Kanun yollarına başvuru sırasında adli yardım talebi bölge adliye mahkemesine veya Yargıtaya yapılır.

(4) Adli yardım talebine ilişkin evrak, her türlü harç ve vergiden muaftır.

Adli yardım talebinin incelenmesi

Madde 337- (1) Mahkeme, adli yardım talebi hakkında duruşma yapmaksızın karar verebilir. **(Ek cümle: 11/4/2013-6459/23 md.)** Ancak, talep hâlinde inceleme duruşmalı olarak yapılır. **(Ek cümle: 11/4/2013-6459/ 23 md.)** Adli yardım taleplerinin reddine ilişkin mahkeme kararlarında sunulan bilgi ve belgelerin kabul edilmeme sebebi açıklanmalıdır.

(2) **(Değişik: 11/4/2013-6459/ 23 md.)** Adli yardım talebinin reddine ilişkin kararlara karşı, tebliğinden itibaren bir hafta

içinde kararı veren mahkemeye dilekçe vermek suretiyle itiraz edilebilir. Kararına itiraz edilen mahkeme, itirazı incelemesi için dosyayı o yerde adli yardım talebi yapılan hukuk mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde adli yardım talebi yapılan hukuk mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde ise aynı işlere bakmakla görevli en yakın mahkemeye gönderir. İtiraz incelemesi neticesinde verilen karar kesindir. Adli yardım talebi reddedilirse, ödeme gücünde sonradan gerçekleşen ciddi bir azalmaya dayanılarak tekrar talepte bulunulabilir.

(3) Adli yardım, daha önce yapılan yargılama giderlerini kapsamaz.

Adli yardım kararının kaldırılması

Madde 338- (1) Adli yardımdan yararlanan kişinin mali durumu hakkında kasten veya ağır kusuru sonucu yanlış bilgi verdiği ortaya çıkar veya sonradan mali durumunun yeteri derecede iyileştiği anlaşılırsa adli yardım kararı kaldırılır.

Adli yardımla ertelenen yargılama giderlerinin tahsili

Madde 339- (1) Adli yardım kararından dolayı ertelenen tüm yargılama giderleri ile Devletçe ödenen avanslar dava veya takip sonunda haksız çıkan kişiden tahsil olunur. Adli yardımdan yararlanan kişinin haksız çıkması hâlinde, uygun görülürse yargılama giderlerinin en çok bir yıl içinde aylık eşit taksitler hâlinde ödenmesine karar verilebilir.

(2) **(Ek: 11/4/2013-6459/ 24 md.)** Adli yardım kararından dolayı Devletçe ödenen veya muaf tutulan yargılama giderlerinin tahsilinin, adli yardımdan yararlananın mağduriyetine neden olacağı mahkemece açıkça anlaşılırsa, mahkeme,

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

hükümde tamamen veya kısmen ödemeden muaf tutulmasına karar verebilir.

Adli yardım kararıyla atanan avukatın ücretininödenmesi

Madde 340- (1) Adli yardımdan yararlanan kişi için mahkemenin talebi üzerine baro tarafından görevlendirilen avukatın ücreti, yargılama gideri olarak Hazineden ödenir.

SEKİZİNCİ KISIM **Kanun Yolları**

BİRİNCİ BÖLÜM **İstinaf**

İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar¹⁵

Madde 341- (1) İlk derece mahkemelerinden verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü hâlinde, itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir.

(2)Miktar veya değeri üç bin Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir. **(Ek cümle: 24/11/2016-6763/41 md.)** Ancak manevi tazminat davalarında verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın istinaf yoluna başvurulabilir.

(3)Alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda üç bin Türk Liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir.

¹⁵ 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanununun 41 inci maddesi ile bu maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan “binbeşyüz” ibareleri “üç bin” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) Alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda, kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü üç bin Türk Lirasını geçmeyen taraf, istinaf yoluna başvuramaz.

(5) İlk derece mahkemelerinin diğer kanunlarda temyiz edilebileceği veya haklarında Yargıtaya başvurulabileceği belirtilmiş olup da bölge adliye mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işlere ilişkin nihai kararlarına karşı, bölge adliye mahkemelerine başvurulabilir.

İstinaf dilekçesi

Madde 342- (1) İstinaf yoluna başvurma, dilekçeyle yapılır ve dilekçeye, karşı tarafın sayısı kadar örnek eklenir.

(2) İstinaf dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

a) Başvuran ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve adresleri.

b) Varsa kanuni temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri.

c) Kararın hangi mahkemeden verilmiş olduğu ve tarihi ile sayısı.

ç) Kararın başvurana tebliğ edildiği tarih.

d) Kararın özeti.

e) Başvuru sebepleri ve gerekçesi.

f) Talep sonucu.

g) Başvuranın veya varsa kanuni temsilci yahut vekilinin imzası.

(3) İstinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla, başvuru kararını yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması durumunda diğer hususlar bulunmasa bile reddolunmayıp, 355 inci madde çerçevesinde gerekli inceleme yapılır.

İstinaf dilekçesinin verilmesi

Madde 343- (1) İstinaf dilekçesi, kararı veren mahkemeye veya başka bir yer mahkemesine verilebilir. İstinaf dilekçesi hangi mahkemeye verilmişse, o mahkemece bölge adliye mahkemesi başvuru defterine kaydolunur ve başvurana ücretsiz bir alındı belgesi verilir.

(2) Kararı veren mahkemeden başka bir mahkemeye verilmiş olan istinaf dilekçesi, bu mahkemece yukarıdaki fıkraya göre işlem yapıldıktan sonra kararı veren mahkemeye örnekleriyle birlikte gönderilir. Bu durum derhâl mahkemesine bildirilir.

(3) İstinaf yoluna başvurma tarihi konusunda 118 inci madde hükmü uygulanır.

(4) Dosya, kararı veren mahkemece, istinaf dilekçesinde gösterilen daire ile bağlı kalınmaksızın, ilgili bölge adliye mahkemesine gönderilir.

Harç ve giderlerin yatırılması

Madde 344- (1) İstinaf dilekçesi verilirken, istinaf kanun yoluna başvuru için gerekli harçlar¹⁶ ve tebliğ giderleri de dâhil olmak üzere tüm giderler ödenir. Bunların hiç ödenmediği veya eksik ödenmiş olduğu sonradan anlaşılırsa, kararı veren mahkeme tarafından verilecek bir haftalık kesin süre içinde tamamlanması, aksi hâlde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı hususu başvurana yazılı olarak bildirilir. Verilen

¹⁶ 15/8/2016 tarihli ve 674 sayılı KHK'nin 18 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan "*başvuru harcı*" ibaresi "*başvuru için gerekli harçlar*" şeklinde değiştirilmiş olup, daha sonra bu hüküm 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

kesin süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkeme başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verir. Bu karara karşı istinaf yoluna başvurulması hâlinde, 346 ncı maddenin ikinci fıkrası hükmü kıyas yoluyla uygulanır.

Başvuru süresi

Madde 345- (1) İstinaf yoluna başvuru süresi iki haftadır. Bu süre, ilamın usulen taraflardan her birine tebliğiyle işlemeye başlar. İstinaf yoluna başvuru süresine ilişkin özel kanun hükümleri saklıdır.

İstinaf dilekçesinin reddi

Madde 346- (1) İstinaf dilekçesi, kanuni süre geçtikten sonra verilir veya kesin olan bir karara ilişkin olursa, kararı veren mahkeme istinaf dilekçesinin reddine karar verir ve 344 üncü maddeye göre yatırılan giderden karşılanmak suretiyle ret kararını kendiliğinden ilgiliye tebliğ eder.

(2) Bu ret kararına karşı tebliği tarihinden itibaren bir hafta içinde istinaf yoluna başvurulabilir. İstinaf yoluna başvurulduğu ve gerekli giderler de yatırıldığı takdirde dosya, kararı veren mahkemece yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilir. Bölge adliye mahkemesi ilgili dairesi istinaf dilekçesinin reddine ilişkin kararı yerinde görmezse, ilk istinaf dilekçesine göre gerekli incelemeyi yapar.

İstinaf dilekçesine cevap

Madde 347- (1) İstinaf dilekçesi, kararı veren mahkemece karşı tarafa tebliğ olunur.

(2) Karşı taraf, tebliğden itibaren iki hafta içinde cevap dilekçesini kararı veren mahkemeye veya bu mahkemeye gönderilmek üzere başka bir yer mahkemesine verebilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(3) Kararı veren mahkeme, dilekçeler verildikten veya bunun için belli süreler geçtikten sonra, dosyayı dizi listesine bağlı olarak ilgili bölge adliye mahkemesine gönderir.

Katılma yolu ile başvurma

Madde 348- (1) İstinaf dilekçesi kendisine tebliğ edilen taraf, başvurma hakkı bulunmasa veya başvuru süresini geçirmiş olsa bile, vereceği cevap dilekçesi ile istinaf yoluna başvurabilir. İstinaf yoluna asıl başvuran taraf, buna karşı iki hafta içinde cevap verebilir.

(2) İstinaf yoluna başvuran, bu talebinden feragat eder veya talebi bölge adliye mahkemesi tarafından esasa girilmeden reddedilirse, katılma yolu ile başvuranın talebi de reddedilir.

Başvurma hakkından feragat

Madde 349- (1) Taraflar, ilamın kendilerine tebliğinden önce, istinaf yoluna başvurma hakkından feragat edemez.

(2) Başvuru yapıldıktan sonra feragat edilirse, dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmez ve kararı veren mahkemece başvurunun reddine karar verilir. Dosya, bölge adliye mahkemesine gönderilmiş ve henüz karara bağlanmamış ise başvuru feragat nedeniyle reddolunur.

Başvurunun icraya etkisi

Madde 350- (1) İstinaf yoluna başvurma, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

(2) Kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.

Kötüniyetle istinaf yoluna başvurma

Madde 351- (1) İstinaf başvurusunun kötüniyetle yapıldığı anlaşılırsa, bölge adliye mahkemesince, 329 uncu madde hükümleri uygulanır.

Ön inceleme

Madde 352- (1) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince dosya üzerinde yapılacak ön inceleme sonunda; incelemenin başka bir dairece yapılması gerektiği, kararın kesin olduğu, başvurunun süresi içinde yapılmadığı, başvuru şartlarının yerine getirilmediği, başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmediği tespit edilen dosyalar hakkında öncelikle gerekli karar verilir. Eksiklik bulunmadığı anlaşılan dosya incelemeye alınır.

Duruşma yapılmadan verilecek kararlar

Madde 353- (1) Ön inceleme sonunda dosyada eksiklik bulunmadığı anlaşılırsa;

a) Aşağıdaki durumlarda bölge adliye mahkemesi, esasla incelemeden kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesine ya da görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir:

1) Davaya bakması yasak olan hâkimin karar vermiş olması.

2) İleri sürülen haklı ret talebine rağmen reddedilen hâkimin davaya bakmış olması.

3) Mahkemenin görevli ve yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

bakmış bulunması veyahut mahkemenin bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi dışında kalması.

4) Diğer dava şartlarına aykırılık bulunması.

5) Mahkemece usule aykırı olarak davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına, merci tayinine karar verilmiş olması.

6) Mahkemece, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbiri toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması.

b) Aşağıdaki durumlarda davanın esasıyla ilgili olarak;

1) İncelenen mahkeme kararının usul veya esas yönünden hukuka uygun olduğu anlaşıldığı takdirde başvurunun esastan reddine,

2) Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında,

3) Yargılamada bulunan eksiklikler duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte ise bunların tamamlanmasından sonra yeniden esas hakkında,

duruşma yapılmadan karar verilir.

İnceleme

Madde 354- (1) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince inceleme, davanın özelliğine göre heyetçe veya görevlendirilecek bir üye tarafından yapılır.

(2) İnceleme sırasında gereken hâllerde başka bir bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesi istinabe edilebilir.

İncelemenin kapsamı

Madde 355- (1) İnceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır. Ancak, bölge adliye mahkemesi kamu düzenine aykırılık gördüğü takdirde bunu resen gözetir.

Duruşma yapılmasına karar verilmesi

Madde 356- (1) 353 üncü maddede belirtilen hâller dışında inceleme, duruşmalı olarak yapılır. Bu durumda duruşma günü taraflara tebliğ edilir.

Yapılamayacak işlemler

Madde 357- (1) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinde karşı dava açılmaz, davaya müdahale talebinde bulunulamaz, davanın ıslahı ve 166 ncı maddenin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere davaların birleştirilmesi istenemez, bölge adliye mahkemesince resen göz önünde tutulacaklar dışında, ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmalar dinlenemez, yeni delillere dayanılmaz.

(2) Bölge adliye mahkemeleri için yetki sözleşmesi yapılamaz.

(3) İlk derece mahkemesinde usulüne uygun olarak gösterildiği hâlde incelenmeden reddedilen veya mücbir bir sebeple gösterilmesine olanak bulunmayan deliller bölge adliye mahkemesince incelenebilir.

Duruşmaya gelinmemesi ve giderlerin ödenmemesi

Madde 358- (1) Duruşmalı olarak incelenen işlerde taraflara çıkartılan davetiyelerde, duruşmada hazır bulunmadıkları takdirde tahkikatın yokluklarında yapılarak karar verileceği hususu ile başvuran tarafa çıkartılacak davetiyede, ayrıca, yapılacak tahkikatla ilgili olarak bölge adliye mahkemesince

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

belirlenen gideri duruşma gününe kadar avans olarak yatırması gerektiği açıkça belirtilir.

(2) Başvuran, kabul edilebilir bir mazerete dayanarak duruşmaya gelemediğini bildirdiği takdirde, yeni bir duruşma günü tayin edilerek taraflara bildirilir.

(3) Başvuran mazeretsiz olarak duruşmalara katılmadığı veya tahkikatla ilgili giderler süresi içinde yatırılmadığı takdirde, dosyanın mevcut durumuna göre karar verilir. Şu kadar ki, öngörülen tahkikat yapılmaksızın karar verilmesine olanak bulunmayan hâllerde başvuru reddedilir.

Karar

Madde 359- (1) Karar aşağıdaki hususları içerir:

a) Kararı veren bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi ile başkan, üyeler ve zabıt kâtibinin ad ve soyadları, sicil numaraları.

b) Tarafların ve davaya ilk derece mahkemesinde müdahil olarak katılanların kimlikleri ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa kanuni temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri.

c) Tarafların iddia ve savunmalarının özeti.

ç) İlk derece mahkemesi kararının özeti.

d) İleri sürülen istinaf sebepleri.

e) Taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlarla bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebep.

f) Hüküm sonucu ile varsa kanun yolu ve süresi.

g) Kararın verildiği tarih, başkan ve üyeler ile zabıt kâtibinin imzaları.

ğ) Gerekçeli kararın yazıldığı tarihi.

(2) Hükümün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında, açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir.

Uygulanacak diğer hükümler

Madde 360- (1) Bu Bölümde aksine hüküm bulunmayan hâllerde, ilk derece mahkemesinde uygulanan yargılama usulü, bölge adliye mahkemesinde de uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM
Temyiz¹⁷

Temyiz edilebilen kararlar

Madde 361- (1) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihai kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde temyiz yoluna başvurulabilir.

(2) Davada haklı çıkmış olan taraf da hukuki yararı bulunmak şartıyla temyiz yoluna başvurabilir.

¹⁷ Bu bölümün uygulanması ile ilgili olarak Geçici Madde 3 aşağıdadır:

Geçici Madde 3- (Ek: 31/3/2011-6217/30 md.) (1) Bölge adliye mahkemelerinin, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca Resmî Gazete’de ilan edilecek göreve başlama tarihine kadar, 1086 sayılı Kanunun temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar 1086 sayılı Kanunun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(3) Bu Kanunda bölge adliye mahkemelerine görev verilen hallerde bu mahkemelerin göreve başlama tarihine kadar 1086 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Temyiz edilemeyen kararlar¹⁸

Madde 362- (1) Bölge adliye mahkemelerinin aşağıdaki kararları hakkında temyiz yoluna başvurulamaz:

a) Miktar veya değeri kırk bin Türk Lirasını (bu tutar dâhil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar.

b) 4 üncü maddede gösterilen davalar ile (23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan doğup taşınmazın ayınına ilişkin olan davalar hariç) özel kanunlarda sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiği belirtilen davalarla ilgili kararlar.

c) Yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyuşmazlıklarını çözmek için verilen kararlar ile merci tayinine ilişkin kararlar.

ç) Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar.

d) Soybağına ilişkin sonuçlar doğuran davalar hariç olmak üzere, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin davalarla ilgili kararlar.

e) Yargı çevresi içindeki ilk derece mahkemeleri hâkimlerinin davayı görmeye hukuki veya fiili engellerinin çıkması hâlinde, davanın o yargı çevresi içindeki başka bir mahkemeye nakline ilişkin kararlar.

f) Geçici hukuki korumalar hakkında verilen kararlar.

(2) Birinci fıkranın (a) bendindeki kararlarda alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda, kırk bin Türk Liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir. Alacağın tamamının dava edilmiş olması hâlinde, kararda asıl

¹⁸ 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanununun 42 nci maddesi ile bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrasında yer alan “yirmibeşbin” ibareleri “kırk bin” şeklinde değiştirilmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

talebinin kabul edilmeyen bölümü kırk bin Türk Lirasını geçmeyen tarafın temyiz hakkı yoktur. Ancak, karşı taraf temyiz yoluna başvurduğu takdirde, diğer taraf da düzenleyeceği cevap dilekçesiyle kararı temyiz edebilir.

Kanun yararına temyiz

Madde 363- (1) İlk derece mahkemelerinin ve bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin kesin olarak verdikleri kararlarla, istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlara karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur.

(2) Temyiz talebi Yargıtayca yerinde görüldüğü takdirde, karar kanun yararına bozulur. Bu bozma, kararın hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmaz.

(3) Bozma kararının bir örneği Adalet Bakanlığına gönderilir ve Bakanlıkça Resmî Gazetede yayımlanır.

Temyiz dilekçesi

Madde 364- (1) Temyiz, dilekçe ile yapılır ve dilekçeye, karşı tarafın sayısı kadar örnek eklenir.

(2) Temyiz dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

a) Temyiz eden ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve adresleri.

b) Bunların varsa kanuni temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri.

c) Temyiz edilen kararın hangi bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinden verilmiş olduğu, tarihi ve sayısı.

ç) Yargıtayın bozma kararı üzerine, bozmaya uygun olarak ilk derece mahkemesince verilen yeni kararın veya direnme

kararına karşı temyizde direnme kararının, hangi mahkemeye ait olduğu, tarihi ve sayısı.

d) İlamın temyiz edene tebliğ edildiği tarih.

e) Kararın özeti.

f) Temyiz sebepleri ve gerekçesi.

g) Duruşma istenmesi hâlinde bu istek.

ğ) Temyiz edenin veya varsa kanuni temsilci yahut vekilinin imzası.

(3) Temyiz dilekçesinin, temyiz edenin kimliği ve imzasıyla temyiz olunan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması hâlinde, diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp temyiz incelemesi yapılır.

Temyiz dilekçesinin verilmesi

Madde 365- (1) Temyiz dilekçesi, kararı veren bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine veya Yargıtayın bozması üzerine hüküm veren ilk derece mahkemesine yahut temyiz edenin bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine veya ilk derece mahkemesine verilebilir.

(2) Temyiz dilekçesi, kararı veren mahkemeden başka bir mahkemeye verilmişse temyiz defterine kaydolunur ve durum derhâl kararı temyiz edilen mahkemeye bildirilir.

(3) Temyiz edene ücretsiz bir alındı belgesi verilir.

Kıyas yoluyla uygulanacak hükümler

Madde 366- (1) Bu Kanunun istinaf yolu ile ilgili 343 ilâ 349 ve 352 nci maddeleri hükümleri, temyizde de kıyas yoluyla uygulanır.

Temyizin icraya etkisi

Madde 367- (1) Temyiz, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 nci

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

(2) Kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.

Kötüniyetle temyiz

Madde 368- (1) Temyiz talebinin kötüniyetle yapıldığı anlaşılırsa Yargıtayca 329 uncu madde hükümleri uygulanır.

Temyiz incelemesi ve duruşma¹⁹

Madde 369- (1) Yargıtay, tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleriyle bağlı olmayıp, kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebilir.

(2) Yargıtay temyiz incelemesini dosya üzerinde yapar. Ancak, tüzel kişiliğin feshine veya genel kurul kararlarının iptaline, evlenmenin butlanına veya iptaline, boşanma veya ayrılığa, velayete, soybağına ve kısıtlamaya ilişkin davalarla miktar veya değeri altmışbin Türk Lirasını aşan alacak ve ayın davalarında taraflardan biri temyiz veya cevap dilekçesinde duruşma yapılmasını talep etmiş ise Yargıtayca bir gün belli edilerek taraflara usulen davetiye gönderilir. Tebliğ tarihi ile duruşma günü arasında en az iki hafta bulunması gerekir; taraflar gelmişlerse bu süreye bakılmaz. Tebligat gideri verilmemişse duruşma talebi dikkate alınmaz. Duruşma giderinin eksik ödenmiş olduğu anlaşılırsa, dairenin başkanı tarafından verilecek bir haftalık kesin süre içinde tamamlanması, aksi hâlde duruşma talebinden vazgeçilmiş sayılacağı, duruşma isteyene yazılı olarak bildirilir. Verilen

¹⁹ 31/3/2011 tarihli ve 6217 sayılı Kanununun 28 inci maddesiyle, bu fıkralarda yer alan “yirmibin” ibareleri “altmışbin” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

süre içinde giderler tamamlanmadığı takdirde, Yargıtay incelemesini dosya üzerinde yapar.

(3) Altmışbin Türk Liralık duruşma sınırının belirlenmesinde 362 nci maddenin ikinci fıkrası kıyas yoluyla uygulanır.

(4) Yargıtay, ikinci fıkra hükmü ile bağlı olmaksızın, bilgi almak üzere resen de duruşma yapılmasına karar verebilir.

(5) Duruşma günü belli edilen hâllerde Yargıtay, tarafları veya gelen tarafı dinledikten sonra, taraflardan hiçbiri gelmemiş ise dosya üzerinde inceleme yaparak kararını verir.

(6) Duruşma günü kararı verilemeyen işlerin en geç bir ay içinde karara bağlanması zorunludur.

(7) Kanunda ivedi olduğu bildirilen dava ve işlere ait temyiz incelemesi öncelikle yapılır.

Onama kararları

Madde 370- (1) Yargıtay, onama kararında, onadığı kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermek zorundadır.

(2) **(Değişik: 31/3/2011-6217/29 md.)** Temyiz olunan kararın, esas yönünden kanuna uygun olup da kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş olmasından dolayı bozulması gerektiği ve kanuna uymayan husus hakkında yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde Yargıtay, kararı düzelterek onayabilir. Esas yönünden kanuna uygun olmayan kararlar ile hâkimin takdir yetkisi kapsamında karara bağladığı edalar hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz.

(3) Tarafların kimliklerine ait yanlışlıklarla, yazı, hesap veya diğer açık ifade yanlışlıkları hakkında da bu hüküm uygulanır.

(4) Karar, usule ve kanuna uygun olup da gösterilen gerekçe doğru bulunmazsa, gerekçe değiştirilerek ve düzelterek onanır.

Bozma sebepleri

Madde 371- (1) Yargıtay, aşağıda belirtilen sebeplerden dolayı gerekçe göstererek temyiz olunan kararı kısmen veya tamamen bozar:

a) Hukukun veya taraflar arasındaki sözleşmenin yanlış uygulanmış olması.

b) Dava şartlarına aykırılık bulunması.

c) Taraflardan birinin davasını ispat için dayandığı delillerin kanuni bir sebep olmaksızın kabul edilmemesi.

ç) Karara etki eden yargılama hatası veya eksiklikleri bulunması.

Yargıtay kararlarının tebliği

Madde 372- (1) Yargıtayın bozma kararları ile onama kararları mahkeme yazı işleri müdürü tarafından derhâl taraflara tebliğ edilir.

(2) Tebliğ giderleri, temyiz dilekçesiyle birlikte, temyiz talebinde bulunandan peşin olarak alınır. Bu giderlerin ödenmemesi hâlinde 344 üncü madde hükmü uygulanır.

Bozmaya uyma veya direnme²⁰

Madde 373- (1) Yargıtay ilgili dairesinin tamamen veya kısmen bozma kararı, başvurunun bölge adliye mahkemesi tarafından esastan reddi kararına ilişkin ise bölge adliye mahkemesi kararı kaldırılarak dosya, kararı veren ilk derece mahkemesine veya uygun görülecek diğer bir ilk derece mahkemesine, kararın bir örneği de bölge adliye mahkemesine gönderilir.

²⁰ 17/4/2013 tarihli ve 6460 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle bu maddenin beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(2) Bölge adliye mahkemesinin düzelterek veya yeniden esas hakkında verdiği karar Yargıtayca tamamen veya kısmen bozulduğu takdirde dosya, kararı veren bölge adliye mahkemesi veya uygun görülen diğer bir bölge adliye mahkemesine gönderilir.

(3) Bölge adliye mahkemesi, 344 üncü madde uyarınca peşin alınmış olan gideri kullanmak suretiyle, kendiliğinden tarafları duruşmaya davet edip dinledikten sonra Yargıtayın bozma kararına uyulup uyulmayacağına karar verir.

(4) Yargıtayın bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesince bozmaya uygun olarak karar verildiği takdirde, bu karara karşı temyiz yoluna başvurulabilir.

(5) İlk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi kararında direnirse, bu kararın temyiz edilmesi durumunda inceleme, kararına direnilen dairece yapılır. Direnme kararı öncelikle incelenir. Daire, direnme kararını yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderir.²¹

(6) **(Ek: 17/4/2013-6460/1 md.)** Davanın esastan reddi veya kabulünü içeren bozmaya uyularak tesis olunan kararın önceki bozmayı ortadan kaldıracak şekilde yeniden bozulması üzerine alt mahkemece verilen kararın temyiz incelemesi, her hâlde Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca yapılır.

²¹ 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanununun 43 üncü maddesi ile bu fıkrada yer alan “*Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca yapılır.*” ibaresi “*kararına direnilen dairece yapılır. Direnme kararı öncelikle incelenir. Daire, direnme kararını yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderir.*” şeklinde değiştirilmiştir.

(7)Hukuk Genel Kurulunun verdiği karara uymak zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Yargılamanın İadesi

Konu

Madde 374- (1) Yargılamanın iadesi, kesin olarak verilen veya kesinleşmiş olan hükümlere karşı istenebilir.

Yargılamanın iadesi sebepleri

Madde 375- (1) Aşağıdaki sebeplere dayanılarak yargılamanın iadesi talep edilebilir:

a)Mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması.

b)Davaya bakması yasak olan yahut hakkındaki ret talebi, merciince kesin olarak kabul edilen hâkimin karar vermiş veya karara katılmış bulunması.

c)Vekil veya temsilci olmayan kimselerin huzuruyla davanın görülmüş ve karara bağlanmış olması.

ç)Yargılama sırasında, aleyhine hüküm verilen tarafın elinde olmayan nedenlerle elde edilemeyen bir belgenin, kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması.

d)Karara esas alınan senedin sahteliğine karar verilmiş veya senedin sahte olduğunun mahkeme veya resmî makam önünde ikrar edilmiş olması.

e)İfadesi karara esas alınan tanığın, karardan sonra yalan tanıklık yaptığının sabit olması.

f)Bilirkişi veya tercümanın, hükme esas alınan husus hakkında kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunduğunun sabit olması.

g) Lehine karar verilen tarafın, karara esas alınan yemini yalan yere ettiğinin, ikrar veya yazılı delille sabit olması.

ğ) Karara esas alınan bir hükmün, kesinleşmiş başka bir hükümle ortadan kalkmış olması.

h) Lehine karar verilen tarafın, karara tesir eden hileli bir davranışta bulunmuş olması.

1) Bir dava sonunda verilen hükmün kesinleşmesinden sonra tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ikinci davada, öncekine aykırı bir hüküm verilmiş ve bu hükmün de kesinleşmiş olması.

i) Kararın, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması.

(2) Birinci fıkranın (e), (f) ve (g) bentlerindeki hâllerde yargılamanın iadesinin istenebilmesi, bu sebeplerin kesinleşmiş bir ceza mahkûmiyet kararı ile belirlenmiş olması şartına bağlıdır. Delil yokluğundan başka bir sebeple ceza kovuşturmasına başlanamamış veya mahkûmiyet kararı verilememiş ise ceza mahkemesi kararı aranmaz. Bu takdirde dayanılan yargılamanın iadesi sebebinin, yargılamanın iadesi davasında öncelikle ispat edilmesi gerekir.

Üçüncü kişilerin hükmün iptalini talep etmesi

Madde 376- (1) Davanın taraflarından birisinin alacaklıları veya aleyhine hüküm verilen tarafın yerine geçenler, borçluları veya yerine geçmiş oldukları kimselerin aralarında anlaşarak, kendilerine karşı hile yapmaları nedeniyle hükmün iptalini isteyebilirler.

Süre

Madde 377- (1) Yargılamanın iadesi süresi;

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

a) Mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olduğunun öğrenildiği,

b) 375 inci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde öngörülen hâllerde, kararın davalıya veya gerçek vekil veya temsilciye tebliğ edildiği; alacaklı veya davalı yerine geçenlerin karardan usulen haberdar olduğu,

c) Yeni belgenin elde edildiği veya hilenin farkına varıldığı,

ç) 375 inci maddenin birinci fıkrasının (d), (e), (f) ve (g) bentlerindeki hâllerde, ceza mahkûmiyetine ilişkin hükmün kesinleştiği veya ceza kovuşturmasına başlanmadığı yahut soruşturmanın sonuçsuz kaldığı,

d) Karara esas alınan ilamın bozularak kesin hüküm şeklinde tamamen ortadan kalkmasından haberdar olduğu,

e) 375 inci maddenin birinci fıkrasının (i) bendinde yazılı sebepten dolayı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararının tebliğ edildiği, tarihten itibaren üç ay ve her hâlde iade talebine konu olan hükmün kesinleşmesinden itibaren on yıldır.

(2) 375 inci maddenin birinci fıkrasının (1) bendinde yazılan sebepten dolayı yargılamanın yenilenmesi süresi ilama ilişkin zamanaşımı süresi kadardır.

İnceleyecek mahkeme ve teminat

Madde 378- (1) Yargılamanın iadesi talebini içeren dilekçe, kararı veren mahkemece incelenir.

(2) Mahkeme, dayanılan sebebin niteliğine göre yargılamanın iadesi talebinde bulunandan karşı tarafın zarar ve ziyanını karşılayacak uygun bir miktar teminat göstermesini isteyebilir.

Talebin ön incelemesi

Madde 379- (1) Yargılamanın iadesi talebi üzerine mahkeme, tarafları davet edip dinledikten sonra;

- a) Talebin kanuni süre içinde yapılmış olup olmadığını,
- b) Yargılamanın iadesi yoluyla kaldırılması istenen hükmün kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş olup olmadığını,
- c) İleri sürülen yargılamanın iadesi sebebinin kanunda yazılı sebeplerden olup olmadığını, kendiliğinden inceler.

(2) Bu koşullardan biri eksik ise hâkim davayı esasa girmeden reddeder.

Yeniden yargılama veya hükmün iptali

Madde 380- (1) İnceleme sonunda, dayanılan yargılamanın iadesi sebebi sabit görülürse, yeniden yargılama yapılarak ortaya çıkacak duruma göre verilmiş olan karar onanır veya kısmen yahut tamamen değiştirilir. Ancak, davacının açık veya zımnî muvafakati olmaksızın vekil veya temsilci olmayan kimselerin huzuruyla davanın görülmüş ve karara bağlanmış olması yahut 375 inci maddenin birinci fıkrasının (1) bendine dayalı olarak yargılamanın iadesi dilekçesi kabul olunursa, başka bir inceleme yapılmaksızın hüküm iptal edilir.

(2) Bu husus, iade yoluyla incelenmesi istenen hükmün bütün nüshalarında gösterilir.

İcranın durdurulması

Madde 381- (1) Yargılamanın iadesi davası, hükmün icrasını durdurmaz. Ancak dava veya hükmün niteliğine ve diğer hâllere göre talep üzerine icranın durdurulmasına ihtiyaç duyulursa, yargılamanın iadesi talebinde bulunan kimseden teminat alınmak şartıyla iade talebini inceleyen mahkemece icranın durdurulması kararı verilebilir. Yargılamanın iadesi

sebebi bir mahkeme kararına dayanıyorsa bu takdirde teminat istenmez.

DOKUZUNCU KISIM

Çekişmesiz Yargı

Çekişmesiz yargı işleri

Madde 382- (1) Çekişmesiz yargı, hukukun, mahkemelerde, aşağıdaki üç ölçütten birine veya birkaçına göre bu yargıya giren işlere uygulanmasıdır:

- a) İlgililer arasında uyuşmazlık olmayan hâller.
- b) İlgililerin, ileri sürülebileceği herhangi bir hakkının bulunmadığı hâller.

c) Hâkimin resen harekete geçtiği hâller.

(2) Aşağıdaki işler çekişmesiz yargı işlerinden sayılır:

- a) Kişiler hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:
 - 1) Ergin kılınma.
 - 2) Ad ve soyadın değiştirilmesi.
 - 3) Ölüm karanesi sebebiyle (ilgili yerin mülkî amirinin emriyle) nüfus kütüğüne ölü kaydı düşülen kişinin sağ olduğunun tespiti.
 - 4) Gaiplik kararı.
 - 5) Kişisel durum sicilindeki kaydın düzeltilmesi.
- b) Aile hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:
 - 1) Henüz evlenme yaşında olmayanların evlenmesine izin verme.
 - 2) Gaiplik nedeniyle evliliğin feshi.
 - 3) Evlendirme memurunun, evlenme başvurusunu ret kararına karşı yapılan itiraz.
 - 4) Yeniden evlenmede bekleme süresinin hâkim tarafından kaldırılması.

5) Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi.

6) Eşlerden birinin, evlilik birliğini tek başına temsil etmek konusunda yetkili kılınması.

7) Aile konutu ile ilgili işlemler için diğer eşin rızasının sağlanamadığı hâllerde hâkimin müdahalesinin istenmesi.

8) Mevcut mal rejiminin eşlerden birinin veya alacaklıların talebiyle mal ayrılığına dönüştürülmesi ve sebeplerin ortadan kalkması hâlinde mal ayrılığından eski rejime geri dönülmesi.

9) Paylaşmalı mal ayrılığında boşanma veya evliliğin iptali hâlinde, aile konutu ve ev eşyasını hangi eşin kullanmaya devam edeceği hakkında karar verilmesi.

10) Sağ kalan eşe aile konutu üzerinde ve ev eşyası üzerinde mülkiyet veya intifa hakkı tanınması.

11) Mal ortaklığında eşlerden birinin mirası reddine izin verilmesi.

12) Ana babaya çocuğun mallarından bir kısmını çocuğun bakım ve eğitimi için sarf etme izninin verilmesi.

13) Velayetin kaldırılması, velayetin eşlerden birinden alınarak diğerine verilmesi ve kaldırılan velayetin geri verilmesi.

14) Hâkimin çocuğun mallarının yönetimine müdahale etmesi ve çocuğun mallarının yönetiminin kayyıma devri.

15) Evlilik sona erince velayet kendisinde kalan eşin, hâkime çocuğun malları hakkında defter sunması.

16) Aile yurdunun kurulmasına izin verilmesi, kuruluşun tebliğ ve ilanı, kapatılması hâlinde tapu sicilindeki şerhin silinmesine izin verilmesi, taşınmazın bizzat malik veya ailesi tarafından kullanılması şartına geçici olarak istisna tanınması.

17) 14/1/1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanuna göre aile mahkemesi hâkimi tarafından karar verilecek tedbirler.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

18) Çocuk hâkimi tarafından, çocuğun anası, babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya resen çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınması.

19) Vesayet işleri.

c) Miras hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:

1) Sulh hâkimi tarafından resmî vasiyetname düzenlenmesi; el yazısı ile vasiyetnamenin sulh hâkimi tarafından saklanması; sözlü vasiyetname tutanağının sulh veya asliye mahkemesine tevdi.

2) Vasiyeti yerine getirme görevlisine görevinin bildirilmesi.

3) Vasiyeti yerine getirme görevlisinin tereke malları üzerinde tasarruf etmesine izin verilmesi.

4) Gaibin mirasçılarına, gaibe düşen miras payının teslim edilmesi.

5) Tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine ulaşmasını sağlamak için önlem alınması.

6) Mirasçılık belgesi verilmesi.

7) Terekenin yazımı işleminin sona erdiğinin mirasçılara bildirilmesi, mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili; mirasın reddinin, mirası reddeden kişiden sonra gelen mirasçılara bildirilmesi; mirasın reddi süresinin uzatılması.

8) Terekenin resmî defterinin tutulması.

9) Sulh hâkiminin özellikleri olan eşyanın mirasçılardan birine tahsis edilmesi veya satılmasına karar vermesi.

ç) Eşya hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:

1) Taşınmaz üzerinde taraf oluşturulmasına ve hak ihlaline sebebiyet vermeyecek düzeltmelerin yapılması.

2) Taşınmaz rehninde alacaklı için kayyım tayini.

d) Borçlar hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:

1) Yetkisi sona eren temsilcinin temsil belgesini mahkemeye teslimi.

2) Borçluya ifa veya teminat göstermesi için süre verilmesi.

3) Tevdi mahalli belirlenmesi veya tevdi edilemeyecek eşyanın satılması.

4) Alacaklısı ihtilafli olan borcun mahkemeye tevdi.

5) Ayıplı hayvanın bilirkişi tarafından muayenesi.

6) Mesafeli satımlarda aybın tespiti veya ayıplı malın satılmasına izin verilmesi.

7) İşçiye kârdan hisse verilmesini öngören iş sözleşmesinde, mahkemenin işverenin hesaplarını inceleyecek bir kişi tayin etmesi.

8) Eser sözleşmesinde eserin ayıplı olup olmadığının bilirkişiyeye tespit ettirilmesi.

9) Satılmak için komisyoncuya gönderilen eşyanın hasarının tespiti.

10) Komisyoncu elindeki malın açık artırma ile satışına izin verilmesi.

e) Ticaret hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:

1) Ticari defterlerin zıyâ hâlinde belge verilmesi.

2) Acentenin müvekkili hesabına teslim aldığı malın Borçlar Kanununa göre satılması.

3) Kollektif şirketin tasfiyesinde tasfiye memuru tayini.

4) Komanditer ortağın talebiyle şirket hesaplarını incelemek için eksper tayini.

5) Anonim şirkette ayni sermaye konulması, tescilden itibaren iki yıl içinde sermayenin onda birini aşan tutarda

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

işletme devralınması ve sermaye azaltılmasında bilirkişi raporu alınması ve mahkemenin izni.

6) Kıymetli evrakın iptali.

7) Eşya taşımada eşyanın hasar ve eksiğinin tespit edilmesi; teslim edilememesi hâlinde Borçlar Kanunu hükümlerine göre satılmasına karar verilmesi; gönderilen eşyanın mahkeme marifetiyle muayenesi.

8) Gemi ipoteğinde, malikin bulunamadığı hâllerde kayyım tayini.

9) Deniz raporu tanzimi.

10) Kırkambar sözleşmesinde geminin hareket gününün mahkeme tarafından tayini.

11) Navlun sözleşmesinde, boşaltma limanında malların hâl ve vaziyetinin, ölçü, sayı ve tartısının ekspere tespit ettirilmesi.

12) Müşterek avaryalarda dispeççi tayini ve dispecin mahkemece tasdiki.

13) Denizcilik rizikolarına karşı sigortalarda zararın ve kapsamının belirlenmesi için bilirkişi tayini.

14) Kooperatiflerde aynı sermayeye değer biçilmesi için bilirkişi tayini.

f) İcra ve iflas hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:

1) İpotekli alacakta alacaklının gaipliği veya alacağı almaktan kaçınması hâlinde, borç tutarının icra dairesine tevdi edilmesi üzerine icra mahkemesi tarafından ipoteğin fekkine karar verilmesi.

2) Doğrudan doğruya iflas.

3) İflasın kaldırılması.

4) İflasın kapanmasına karar verilmesi.

5) Reddölunmuş mirasın tasfiyesinin, mirasçılardan birinin mirası kabul talebi üzerine mahkeme tarafından durdurulması.

6) Konkordato mühleti verilmesi ve komiserin atanması.

7) Konkordatonun tasdiki.

8) Sermaye Şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında projenin ilanı ve ara dönem denetçisinin atanması.

9) Fevkalade hâllerde, kusuru olmaksızın borçlarını yerine getiremeyen borçluya mühlet verilmesi.

g) Çeşitli kanunlardaki çekişmesiz yargı işleri:

1) Nüfus kütüklerinin sayfa birleŐim yerlerinin asliye hukuk mahkemesince mühürlenmesi.

2) Noterlerin göreve baŐlarken mahkemede yemin ettirilmeleri.

3) Noter evrak ve defterlerinden alınarak başka yere gönderilecek örneklerin mahkeme tarafından tasdiki.

4) Kamu görevlilerinin mahkeme huzurunda kanunen yemin etme zorunluluğunun öngörüldüğü diğer durumlar.

Görevli mahkeme

Madde 383- (1) Çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sulh hukuk mahkemesidir.

Çekişmesiz yargı işlerinde yetki

Madde 384- (1) Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, çekişmesiz yargı işleri işin talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesi yetkilidir.

Yargılama usulü

Madde 385- (1) Çekişmesiz yargı işlerinde, niteliğine uygun düştüğü ölçüde, basit yargılama usulü uygulanır.

(2) Çekişmesiz yargı işlerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça resen araştırma ilkesi geÇerlidir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(3) Mahkemeler dışındaki resmî makamlara bırakılan çekişmesiz yargı işlerinde uygulanacak usul, ilgili özel kanunlarında belirtilen hükümlere tabidir.

Mühürleme, deftere geçirme ve yemin tutanağı düzenlenmesi usulü

Madde 386- (1) Mühürleme, deftere geçirme ve yemin tutanağı gibi işlerin düzenlenmesi usulü, bu Kanun gereğince, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Kararlara karşı başvuru yolları

Madde 387- (1) Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlara karşı hukuki yararı bulunan ilgililer, özel kanuni düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, kararın öğrenilmesinden itibaren iki hafta içinde, bu Kanun hükümleri dairesinde istinaf yoluna başvurabilirler.

Kararların niteliği

Madde 388- (1) Kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde, çekişmesiz yargı kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.

ONUNCU KISIM **Geçici Hukuki Korumalar**

BİRİNCİ BÖLÜM **İhtiyati Tedbir**

İhtiyati tedbirin şartları

Madde 389- (1) Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın

doğacağından endişe edilmesi hâllerinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir.

(2) Birinci fıkra hükmü niteliğine uygun düştüğü ölçüde çekişmesiz yargı işlerinde de uygulanır.

İhtiyati tedbir talebi

Madde 390- (1) İhtiyati tedbir, dava açılmadan önce, esas hakkında görevli ve yetkili olan mahkemeden; dava açıldıktan sonra ise ancak asıl davanın görüldüğü mahkemeden talep edilir.

(2) Talep edenin haklarının derhâl korunmasında zorunluluk bulunan hâllerde, hâkim karşı tarafı dinlemeden de tedbire karar verebilir.

(3) Tedbir talep eden taraf, dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebini ve türünü açıkça belirtmek ve davanın esası yönünden kendisinin haklılığını yaklaşık olarak ispat etmek zorundadır.

İhtiyati tedbir kararı

Madde 391- (1) Mahkeme, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yediemine tevdiî ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi, sakıncayı ortadan kaldıracak veya zararı engelleyecek her türlü tedbire karar verebilir.

(2) İhtiyati tedbir kararında;

a) İhtiyati tedbir talep edenin, varsa kanuni temsilcisi ve vekilinin ve karşı tarafın adı, soyadı ve yerleşim yeri ile talep edenin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası,

b) Tedbirin, açık ve somut olarak hangi sebebe ve delillere dayandığı,

c) Tereddüde yer vermeyecek şekilde, neyin üzerinde ve ne tür bir tedbire karar verildiği,

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

ç) Talepte bulunanın, ne tutarda ve ne türde bir teminat göstereceği,

yazılır.

(3) İhtiyati tedbir talebinin reddi hâlinde, kanun yoluna başvurulabilir. Bu başvuru öncelikle incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

İhtiyati tedbirde teminat gösterilmesi

Madde 392- (1) İhtiyati tedbir talep eden, haksız çıktığı takdirde karşı tarafın ve üçüncü kişilerin bu yüzden uğrayacakları muhtemel zararlara karşılık teminat göstermek zorundadır. Talep, resmî belgeye, başkaca kesin bir delile dayanıyor yahut durum ve koşullar gerektiriyorsa, mahkeme gerekçesini açıkça belirtmek şartıyla teminat alınmamasına da karar verebilir. Adli yardımdan yararlanan kimsenin teminat göstermesi gerekmez.

(2) Asıl davaya ilişkin hükmün kesinleşmesinden veya ihtiyati tedbir kararının kalkmasından itibaren bir ay içinde tazminat davasının açılmaması üzerine teminat iade edilir.

İhtiyati tedbir kararının uygulanması

Madde 393- (1) İhtiyati tedbir kararının uygulanması, verildiği tarihten itibaren bir hafta içinde talep edilmek zorundadır. Aksi hâlde, kanuni süre içinde dava açılmış olsa dahi, tedbir kararı kendiliğinden kalkar.

(2) Tedbir kararının uygulanması, kararı veren mahkemenin yargı çevresinde bulunan veya tedbir konusu mal ya da hakkın bulunduğu yer icra dairesinden talep edilir. Mahkeme, kararında belirtmek suretiyle, tedbirin uygulanmasında, yazı işleri müdürünü de görevlendirebilir.

(3) İhtiyati tedbir kararının uygulanması için, gerekirse zor kullanılabilir. Zor kullanmak hususunda, bütün kolluk

kuvvetleri ve köylerde muhtarlar, uygulamayı gerçekleştirecek memurun yazılı başvurusu üzerine, kendisine yardım etmek ve emirlerine uymakla yükümlüdürler.

(4) İhtiyati tedbir uygulayan memur, bir tutanak düzenler. Bu tutanakta, tedbir konusu ve bulunduğu yer gösterilir; tedbir konusu ile ilgili her türlü iddia bu tutanağa geçirilir. Tedbiri uygulayan memur, bu tutanağın bir örneğini tedbir sırasında hazır bulunmayan taraflara ve duruma göre üçüncü kişiye tebliğ eder.

(5) İhtiyati tedbir kararları hakkında kanun yoluna başvurulması hâlinde, tedbire ilişkin dosya ve delillerin sadece örnekleri ilgili mahkemeye gönderilir.

İhtiyati tedbir kararına karşı itiraz

Madde 394- (1) Karşı taraf dinlenmeden verilmiş olan ihtiyati tedbir kararlarına itiraz edilebilir. Aksine karar verilmedikçe, itiraz icrayı durdurmaz.

(2) İhtiyati tedbirin uygulanması sırasında karşı taraf hazır bulunuyorsa, tedbirin uygulanmasından itibaren; hazır bulunmuyorsa tedbirin uygulanmasına ilişkin tutanağın tebliğinden itibaren bir hafta içinde, ihtiyati tedbirin şartlarına, mahkemenin yetkisine ve teminata ilişkin olarak, kararı veren mahkemeye itiraz edebilir.

(3) İhtiyati tedbir kararının uygulanması sebebiyle menfaati açıkça ihlal edilen üçüncü kişiler de ihtiyati tedbiri öğrenmelerinden itibaren bir hafta içinde ihtiyati tedbirin şartlarına ve teminata itiraz edebilirler.

(4) İtiraz dilekçeyle yapılır. İtiraz eden, itiraz sebeplerini açıkça göstermek ve itirazının dayanağı olan tüm delilleri dilekçesine eklemek zorundadır. Mahkeme, ilgilileri dinlemek üzere davet eder; gelmedikleri takdirde dosya üzerinden

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

inceleme yaparak kararını verir. İtiraz üzerine mahkeme, tedbir kararını değiştirebilir veya kaldırabilir.

(5) İtiraz hakkında verilen karara karşı, kanun yoluna başvurulabilir. Bu başvuru öncelikle incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Kanun yoluna başvurulmuş olması, tedbirin uygulanmasını durdurmaz.

Teminat karşılığı tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması

Madde 395- (1) Aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen veya hakkında bu tedbir kararı uygulanan kişi, mahkemece kabul edilecek teminatı gösterirse, mahkeme, duruma göre tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verebilir.

(2) Teminatın tutarı, tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılmasına göre; türü ise 87 nci maddeye göre tayin edilir.

(3) İtiraza ilişkin 394 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkrası, kıyas yoluyla uygulanır.

Durum ve koşulların değişmesi sebebiyle tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması

Madde 396- (1) Durum ve koşulların değiştiği sabit olursa, talep üzerine ihtiyati tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına teminat aranmaksızın karar verilebilir.

(2) İtiraza ilişkin 394 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkrası, kıyas yoluyla uygulanır.

İhtiyati tedbiri tamamlayan işlemler

Madde 397- (1) İhtiyati tedbir kararı dava açılmasından önce verilmişse, tedbir talep eden, bu kararın uygulanmasını talep ettiği tarihten itibaren iki hafta içinde esas hakkındaki davasını açmak ve dava açtığına ilişkin evrakı, kararı uygulayan memura ibrazla dosyaya koydurtmak ve karşılığında bir belge almak zorundadır. Aksi hâlde tedbir kendiliğinden kalkar.

(2) İhtiyati tedbir kararının etkisi, aksi belirtilmediği takdirde, nihai kararın kesinleşmesine kadar devam eder.

(3) Tedbir kalkmış veya kaldırılmış ise bu husus ilgili yerlere bildirilir.

(4) İhtiyati tedbir dosyası, asıl dava dosyasının eki sayılır.

Tedbire muhalefetin cezası

Madde 398- (1) İhtiyati tedbir kararının uygulanmasına ilişkin emre uymayan veya tedbir kararına aykırı davranan kimse, bir aydan altı aya kadar disiplin hapsi ile cezalandırılır. Görevli ve yetkili mahkeme, esas hakkındaki dava henüz açılmamışsa, ihtiyati tedbir kararı veren mahkeme; esas hakkındaki dava açılmışsa, bu davanın görüldüğü mahkemedir.

Tazminat

Madde 399- (1) Lehine ihtiyati tedbir kararı verilen taraf, ihtiyati tedbir talebinde bulunduğu anda haksız olduğu anlaşılır yahut tedbir kararı kendiliğinden kalkar ya da itiraz üzerine kaldırılır ise haksız ihtiyati tedbir nedeniyle uğranılan zararı tazminle yükümlüdür.

(2) Haksız ihtiyati tedbirden kaynaklanan tazminat davası, esas hakkındaki davanın karara bağlandığı mahkemede açılır.

(3) Tazminat davası açma hakkı, hükmün kesinleşmesinden veya ihtiyati tedbir kararının kalkmasından itibaren, bir yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar.

İKİNCİ BÖLÜM

Delil Tespiti ve Diğer Geçici Hukuki Korumalar

Delil tespitinin istenebileceği hâller

Madde 400- (1) Taraflardan her biri, görülmekte olan bir davada henüz inceleme sırası gelmemiş yahut ileride açacağı davada ileri süreceği bir vakıanın tespiti amacıyla keşif yapılması, bilirkişi incelemesi yaptırılması ya da tanık ifadelerinin alınması gibi işlemlerin yapılmasını talep edebilir.

(2) Delil tespiti istenebilmesi için hukuki yararın varlığı gerekir. Kanunda açıkça öngörülen hâller dışında, delilin hemen tespit edilmemesi hâlinde kaybolacağı yahut ileri sürülmesinin önemli ölçüde zorlaşacağı ihtimal dâhilinde bulunuyorsa hukuki yarar var sayılır.

Görev ve yetki

Madde 401- (1) Henüz dava açılmamış olan hâllerde delil tespiti, esas hakkındaki davaya bakacak olan mahkemeden veya üzerinde keşif yahut bilirkişi incelemesi yapılacak olan şeyin bulunduğu veya tanık olarak dinlenilecek kişinin oturduğu yer sulh mahkemesinden istenir.

(2) Noterlerin, 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu uyarınca yapacağı vakıa tespitine ilişkin hükümler saklıdır.

(3) Esas hakkında açılan davada, delil tespiti yapan mahkemenin yetkisiz ve görevsiz olduğu ileri sürülemez.

(4) Dava açıldıktan sonra yapılan her türlü delil tespiti talebi hakkında sadece davanın görülmekte olduğu mahkeme yetkili ve görevlidir.

Delil tespiti talebi ve karar

Madde 402- (1) Delil tespiti talebi dilekçeyle yapılır. Dilekçede tespiti istenen vakia, tanıklara veya bilirkişilere sunulması istenen sorular, delillerin kaybolacağı veya gösterilmesinde zorlukla karşılaşılacağı kuşkusunu uyandıran sebepler ile aleyhine delil tespiti istenen kişinin ad, soyad ve adresi yer alır. Tespit talebinde bulunan, durum ve koşulların imkân vermemesi nedeniyle, aleyhine tespit yapılacak kişiyi gösteremiyorsa talebi geçerli sayılır.

(2) Mahkeme tarafından belirlenen tespit giderleri avans olarak ödenmedikçe sonraki işlemler yapılmaz.

(3) Tespit talebi mahkemece haklı bulunursa karar, dilekçeyle birlikte karşı tarafa tebliğ edilir. Kararda ayrıca, delil tespitinin nasıl ve ne zaman yapılacağı, tespitin icrası esnasında karşı tarafın da hazır bulunabileceği, varsa itiraz ve ilave soruların bir hafta içinde bildirilmesi gerektiği belirtilir.

Acele hâllerde tespit

Madde 403- (1) Talep sahibinin haklarının korunması bakımından zorunluluk bulunan hâllerde, karşı tarafa tebligat yapılmaksızın da delil tespiti yapılabilir. Tespitin yapılmasından sonra, tespit dilekçesi, tespit kararı, tespit tutanağı ve varsa bilirkişi raporunun bir örneği mahkemece kendiliğinden diğer tarafa tebliğ olunur. Karşı taraf tebliğden itibaren bir hafta içinde delil tespiti kararına itiraz edebilir.

Delil tespiti kararında uygulanacak hükümler

Madde 404- (1) Tespiti istenen vakianın hangi delille tespit edileceğine karar verilmişse, bu kararın yerine getirilmesinde o delilin toplanmasına ilişkin hükümler uygulanır.

Tutanak ve diğer belgeler

Madde 405- (1) Delil tespiti dosyası, asıl dava dosyasının eki sayılır ve onunla birleştirilir. Asıl davanın taraflarından her biri, iddia veya savunmasını ispat için bu tutanak ve raporlara dayanabilir.

Diğer geçici hukuki korumalar

Madde 406- (1) Mahkemece, gerekli hâllerde, mal veya haklarla ilgili defter tutulmasına ya da mühürleme işleminin yapılmasına karar verilebilir.

(2) İhtiyati haciz, muhafaza tedbirleri ve geçici düzenleme niteliğindeki kararlar gibi geçici hukuki korumalara ilişkin diğer kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır.

ONBİRİNCİ KISIM

Tahkim

Uygulanma alanı

Madde 407- (1) Bu Kısımda yer alan hükümler, 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun tanımladığı anlamda yabancılik unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.

Tahkime elverişlilik

Madde 408- (1) Taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir.

İtiraz hakkından feragat

Madde 409- (1) Tarafların aksini kararlaştırabilecekleri bir hükme veya tahkim sözleşmesine uyulmaz ise ilgili taraf bu aykırılığa itiraz edebilir. İlgili taraf, aykırılığı öğrendiği

tarihten itibaren iki hafta veya hakemlerin bu konuda kararlaştırdıkları süre içinde itiraz etmeden tahkime devam ederse, itiraz hakkından feragat etmiş sayılır.

Tahkimde görevli ve yetkili mahkeme

Madde 410- (1) Tahkim yargılamasında, mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde görevli ve yetkili mahkeme tahkim yeri bölge adliye mahkemesidir. Tahkim yeri belirlenmemiş ise görevli ve yetkili mahkeme, davalının Türkiye'deki yerleşim yeri, oturduğu yer veya işyeri bölge adliye mahkemesidir.

Mahkemenin yardımı

Madde 411- (1) Tahkim yargılamasına mahkemelerin yardımı, bu Kısımda açıkça izin verilmiş olan hâllerde mümkündür.

Tahkim sözleşmesinin tanımı ve şekli

Madde 412- (1) Tahkim sözleşmesi, tarafların, sözleşme veya sözleşme dışı bir hukuki ilişkiden doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tamamı veya bir kısmının çözümünün hakem veya hakem kuruluna bırakılması hususunda yaptıkları anlaşmadır.

(2) Tahkim sözleşmesi, taraflar arasındaki sözleşmenin bir şartı veya ayrı bir sözleşme şeklinde yapılabilir.

(3) Tahkim sözleşmesi yazılı şekilde yapılır. Yazılı şekil şartının yerine getirilmiş sayılması için, tahkim sözleşmesinin taraflarca imzalanmış yazılı bir belgeye veya taraflar arasında teati edilen mektup, telgraf, teleks, faks gibi bir iletişim aracına veya elektronik ortama geçirilmiş olması ya da dava dilekçesinde yazılı bir tahkim sözleşmesinin varlığının iddia edilmesine davalının verdiği cevap dilekçesinde itiraz

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

edilmemiş olması yeterlidir. Asıl sözleşmenin bir parçası hâline getirilmek amacıyla tahkim şartı içeren bir belgeye yollama yapılması hâlinde de tahkim sözleşmesi yapılmış sayılır.

(4) Tahkim sözleşmesine karşı, asıl sözleşmenin geçerli olmadığı veya tahkim sözleşmesinin henüz doğmamış olan bir uyuşmazlığa ilişkin olduğu itirazında bulunulamaz.

(5) Yargılama sırasında tarafların tahkim yoluna başvurma konusunda anlaşmaları hâlinde, dava dosyası mahkemece ilgili hakem veya hakem kuruluna gönderilir.

Tahkim itirazı

Madde 413- (1) Tahkim sözleşmesinin konusunu oluşturan bir uyuşmazlığın çözümü için mahkemede dava açılmışsa, karşı taraf tahkim ilk itirazında bulunabilir. Bu durumda tahkim sözleşmesi hükümsüz, tesirsiz veya uygulanması imkânsız değil ise mahkeme tahkim itirazını kabul eder ve davayı usulden reddeder.

(2) Tahkim itirazının ileri sürülmesi, tahkim yargılamasına engel değildir.

İhtiyati tedbir ve delil tespiti

Madde 414- (1) Aksi kararlaştırılmadıkça, tahkim yargılaması sırasında hakem veya hakem kurulu, taraflardan birinin talebi üzerine, bir ihtiyati tedbirin alınmasına veya delil tespitine karar verebilir. Hakem veya hakem kurulu, ihtiyati tedbir kararı vermeyi, uygun bir teminat verilmesine bağlı kılabilir.

(2) Mahkeme hakem veya hakem kurulunca verilen tedbir kararının, geçerli bir tahkim sözleşmesinin var olması kaydıyla taraflardan birinin talebi üzerine icra edilebilirliğine karar verir.

(3) Hakem veya hakem kurulunun ya da taraflarca görevlendirilecek bir başka kişinin zamanında veya etkin olarak hareket edemeyecek olduğu hâllerde, taraflardan biri ihtiyati tedbir veya delil tespiti için mahkemeye başvurabilir. Bu hâller mevcut değil ise mahkemeye başvuru, sadece hakem veya hakem kurulundan alınacak izne veya tarafların bu konudaki yazılı sözleşmesine dayanılarak yapılır.

(4) Tahkim yargılaması öncesi veya tahkim yargılaması sırasında taraflardan birinin talebi üzerine mahkemece verilen ihtiyati tedbir kararı, aksine karar verilmedikçe, hakem veya hakem kurulu kararının icra edilebilir hâle gelmesiyle ya da davanın hakem veya hakem kurulu tarafından reddedilmesi hâlinde kendiliğinden ortadan kalkar.

(5) Mahkemenin verdiği ihtiyati tedbir kararı, hakem veya hakem kurulu tarafından değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabılır.

Hakem sayısı

Madde 415- (1) Taraflar, hakemin sayısını belirlemekte serbesttir. Ancak, bu sayı tek olmalıdır.

(2) Hakemlerin sayısı taraflarca kararlaştırılmamışsa üç hakem seçilir.

Hakemlerin seçimi

Madde 416- (1) Taraflar, hakem veya hakemlerin seçim usulünü kararlaştırmakta serbesttir. Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa hakem seçiminde aşağıdaki usul uygulanır:

a) Ancak gerçek kişiler hakem seçilebilir.

b) Tek hakem seçilecek ise ve taraflar hakem seçiminde anlaşamazlarsa hakem, taraflardan birinin talebi üzerine mahkeme tarafından seçilir.

c) Üç hakem seçilecek ise taraflardan her biri bir hakem seçer; bu şekilde seçilen iki hakem üçüncü hakemi belirler.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

Taraflardan biri, diğerk tarafın bu yoldaki talebinin kendisine ulaşmasından itibaren bir ay içinde hakemini seçmezse veya tarafların seçtiğı iki hakem seçilmelerinden sonraki bir ay içinde üçüncü hakemi belirlemezlerse, taraflardan birinin talebi üzerine mahkeme tarafından hakem seçimi yapılır. Üçüncü hakem, başkan olarak görev yapar.

ç) Üçten fazla hakem seçilecek ise son hakemi seçecek olan hakemler yukarıdaki bentte belirtilen usule göre taraflarca eşit sayıda belirlenir.

d) Hakemin birden fazla kişiden oluşması hâlinde en az birinin kendi alanında beş yıl ve daha fazla kıdeme sahip bir hukukçu olması şarttır.

(2) Hakemlerin seçim usulünü kararlaştırmış olmalarına rağmen;

a) Taraflardan biri sözleşmeye uymazsa,

b) Kararlaştırılmış olan usule göre tarafların veya taraflarca seçilen hakemlerin hakem seçimi konusunda birlikte karar vermeleri gerektiğı hâlde, taraflar ya da hakemler bu konuda anlaşamazlarsa,

c) Hakem seçimi ile yetkilendirilen üçüncü kişi, kurum veya kuruluş, hakemi ya da hakem kurulunu seçmezse,

hakem veya hakem kurulunun seçimi, taraflardan birinin talebi üzerine mahkeme tarafından yapılır. Mahkemenin, gerektiğinde tarafları dinledikten sonra bu fıkra hükümlerine göre verdiği kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamaz. Mahkeme, hakem seçiminde tarafların sözleşmesini ve hakemlerin bağımsız ve tarafsız olması ilkelerini göz önünde bulundurur. Üçten fazla hakem seçilecek hâllerde de aynı usul uygulanır.

Ret sebepleri

Madde 417- (1) Kendisine hakemlik önerilen kimse, bu görevi kabul etmeden önce tarafsızlık ve bağımsızlığından şüphe edilmeyi haklı gösteren durum ve koşulları açıklamak zorundadır. Taraflar önceden bilgilendirilmemiş oldukları takdirde hakem, daha sonra ortaya çıkan durumları da gecikmeksizin taraflara bildirir.

(2) Hakem, taraflarca kararlaştırılan niteliklere sahip olmadığı, taraflarca kararlaştırılan tahkim usulünde öngörülen bir ret sebebi mevcut bulunduğu veya tarafsızlığından şüphe edilmeyi haklı gösteren durum ve koşullar gerçekleştiği takdirde reddedilebilir. Taraflardan birisinin kendisinin atadığı veya atanmasına katıldığı hakemi reddetmesi, yalnızca hakemin atanma tarihinden sonra öğrenilen ret sebeplerine dayanılarak yapılabilir.

Hakemin reddi usulü

Madde 418- (1) Taraflar, hakemin reddi usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(2) Hakemi reddetmek isteyen taraf, hakemin veya hakem kurulunun seçiminden ya da hakemin reddi talebinde bulunabileceği bir durumun ortaya çıktığını öğrendiği tarihten itibaren iki hafta içinde ret talebinde bulunabilir ve bu talebini karşı tarafa yazılı olarak bildirir. Reddedilen hakem kendiliğinden çekilmez veya diğer taraf reddi kabul etmez ise ret hakkında, hakem kurulunca karar verilir.

(3) Hakem kurulundan bir veya birden çok hakemin reddini isteyen taraf, ret talebini ve gerekçesini hakem kuruluna bildirir. Ret talebinin kabul edilmediğini öğrenen taraf, bu tarihten itibaren karara karşı bir ay içinde mahkemeye

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

başvurarak bu kararın kaldırılmasını ve hakem veya hakemlerin reddine ilişkin talep hakkında karar verilmesini isteyebilir.

(4) Seçilen hakemin veya hakem kurulunun tümünün ya da karar çoğunluğunu ortadan kaldıracak sayıda hakemin reddi için ancak mahkemeye başvurulabilir. Mahkemenin bu fıkra uyarınca vereceği kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamaz.

(5) Seçilen hakemin veya hakem kurulunun tümünün ya da karar çoğunluğunu ortadan kaldıracak sayıda hakemin ret talebini mahkemenin kabul etmesi hâlinde tahkim sona erer. Ancak tahkim sözleşmesinde hakem veya hakemlerin isimleri belirlenmemişse yeniden hakem seçimi yoluna gidilir.

Hakemlerin sorumluluğu

Madde 419-(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, tahkim yargılamasında görevi kabul eden hakem, haklı bir neden olmaksızın görevini yerine getirmekten kaçındığı takdirde, tarafların bu nedenle uğradığı zararı gidermekle yükümlüdür.

Görevin yerine getirilememesi

Madde 420-(1) Bir hakem, hukuki veya fiilî sebeplerle görevini hiç ya da zamanında yerine getiremediği takdirde hakemlik görevi, çekilme veya tarafların bu yönde anlaşmaları suretiyle sona erer.

(2) Taraflardan her biri, hakemin çekilmesini gerektiren sebeplerin varlığı konusunda aralarında uyuşmazlık olursa, mahkemedен hakemin yetkisinin sona erdirilmesi konusunda karar verilmesini isteyebilir. Mahkemenin vereceği karar kesindir.

(3) Hakemin görevinden çekilmesi veya diğer tarafın hakemin yetkisinin sona ermesine muvafakat etmesi, hakemin ret sebeplerinin varlığının kabulü anlamına gelmez.

Yeni hakem seçilmesi

Madde 421- (1) Hakemlerden birinin görevi herhangi bir sebeple sona ererse, onun yerine seçimindeki usul uygulanarak yeni bir hakem seçilir.

(2) Bir veya birden çok hakemin değiştirilmesi için geçen süre tahkim süresinden sayılmaz.

(3) Tahkim sözleşmesinde hakemin veya hakem kurulunu oluşturan hakemlerin ad ve soyadları belirtilmiş ise hakemin, hakem kurulunun ya da kurulun karar çoğunluğunu ortadan kaldıracak sayıda hakemin görevinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, tahkim de sona erer.

Hakemin kendi yetkisi hakkında karar vermesi

Madde 422- (1) Hakem veya hakem kurulu, tahkim sözleşmesinin mevcut veya geçerli olup olmadığına ilişkin itirazlar da dâhil olmak üzere, kendi yetkisi hakkında karar verebilir. Bu karar verilirken, bir sözleşmede yer alan tahkim şartı, sözleşmenin diğer hükümlerinden bağımsız olarak değerlendirilir. Hakem veya hakem kurulunun asıl sözleşmenin hükümsüzlüğüne karar vermesi, tahkim sözleşmesinin kendiliğinden hükümsüzlüğü sonucunu doğurmaz.

(2) Hakem veya hakem kurulunun yetkisizliğine ilişkin itiraz, en geç cevap dilekçesinde yapılır. Tarafların hakemleri bizzat seçmiş veya hakem seçimine katılmış olmaları, hakem veya hakem kurulunun yetkisine itiraz etme haklarını ortadan kaldırmaz.

(3) Hakem veya hakem kurulunun yetkisini aştığına ilişkin itiraz derhâl ileri sürülmelidir.

(4) Hakem veya hakem kurulu, yukarıda belirtilen her iki hâlde de gecikmenin haklı sebebe dayandığı sonucuna varırsa, süresinde ileri sürülmeyen itirazı kabul edebilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(5) Hakem veya hakem kurulu, yetkisizlik itirazını, ön sorun şeklinde inceler ve karara bağlar; yetkili olduğuna karar verirse, tahkim yargılamasını sürdürür ve davayı karara bağlar.

Tarafların eşitliği ve hukuki dinlenilme hakkı

Madde 423- (1) Taraflar, tahkim yargılamasında eşit hak ve yetkiye sahiptirler. Taraflara hukuki dinlenilme hakkını kullanma imkânı tanınır.

Yargılama usulünün belirlenmesi

Madde 424- (1) Taraflar, hakem veya hakem kurulunun uygulayacağı yargılama usulüne ilişkin kuralları, bu Kısımın emredici hükümleri saklı kalmak kaydıyla, serbestçe kararlaştırabilir ya da tahkim kurallarına yollama yaparak belirleyebilirler. Taraflar arasında böyle bir sözleşme yoksa hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasını, bu Kısımın hükümlerini gözeterek uygun bulunduğu bir şekilde yürütür.

Tahkim yeri

Madde 425- (1) Tahkim yeri, taraflarca veya onların seçtiği bir tahkim kurumunca serbestçe kararlaştırılır. Bu konuda bir anlaşma yoksa tahkim yeri, hakem veya hakem kurulunca olayın özelliklerine göre belirlenir.

(2) Hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasının gerektirdiği durumlarda önceden taraflara bildirmek kaydıyla bir başka yerde de toplanabilir; duruşma, keşif gibi benzeri işlemleri de yapabilir.

Dava tarihi

Madde 426- (1) Taraflar aksini kararlaştırmadıkça tahkim davası, hakemlerin seçimi için mahkemeye veya tarafların sözleşmesine göre hakem seçecek olan kişi, kurum veya kuruluşa başvurulduğu ve eğer sözleşmeye göre hakemlerin

seçimi iki tarafa ait ise davacının hakemini seçip kendi hakemini seçmesini diğer tarafa bildirdiği; sözleşmede hakem veya hakem kurulunu oluşturan hakemlerin ad ve soyadları belirtilmiş ise uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözülmesi talebinin karşı tarafça alındığı tarihte açılmış sayılır.

(2) Taraflardan biri, mahkemeden ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı almış ise iki hafta içinde tahkim davasını açmak zorundadır. Aksi hâlde ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kendiliğinden ortadan kalkar.

Tahkim süresi

Madde 427- (1) Taraflar aksini kararlaştırmadıkça, bir hakemin görev yapacağı davalarda hakemin seçildiği, birden çok hakemin görev yapacağı davalarda ise hakem kurulunun ilk toplantı tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde, hakem veya hakem kurulunca esas hakkında karar verilir.

(2) Tahkim süresi, tarafların anlaşmasıyla; anlaşamamaları hâlinde ise taraflardan birinin başvurusu üzerine mahkemece uzatılabilir. Mahkemenin, bu konudaki kararı kesindir.

Dava ve cevap dilekçesi

Madde 428- (1) Taraflarca kararlaştırılan veya hakem tarafından belirlenecek süre içinde, davacı tahkim şartını veya sözleşmesiyle birlikte varsa esas sözleşme ile iddiasını dayandırdığı vakıaları ve talebini; davalı ise savunmasını ve dayandığı vakıaları dilekçeyle hakem veya hakem kuruluna sunar.

(2) Taraflar dilekçelerine yazılı delillerini ekleyebilir ve ileride sunacakları delilleri gösterebilirler.

(3) Taraflar, aksini kararlaştırmış olmadıkça, tahkim yargılaması sırasında iddia veya savunmalarını değiştirebilir

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

veya genişletebilirler. Ancak, hakem veya hakem kurulu, bu işlemin gecikerek yapılmış olduğunu veya diğer taraf için haksız bir şekilde büyük zorluk yarattığını ve diğer durum ve koşulları dikkate alarak, böyle bir değişiklik veya genişletmeye izin vermeyebilir. İddia veya savunma tahkim sözleşmesinin kapsamı dışına çıkacak şekilde değiştirilemez veya genişletilemez.

Duruşma yapılması veya dosya üzerinden inceleme

Madde 429- (1) Hakem veya hakem kurulu, delillerin ikamesi, sözlü beyanlarda bulunulması veya bilirkişiden açıklama istenmesi gibi sebeplerle duruşma yapılmasına karar verebileceği gibi; yargılamanın dosya üzerinden yürütülmesine de karar verebilir. Taraflar, aksini kararlaştırmadıkça, hakem veya hakem kurulu, taraflardan birinin talebi üzerine yargılamanın uygun aşamasında duruşma yapılmasına karar verir.

(2) Hakem veya hakem kurulu, dava ile ilgili her türlü keşif tarihini, bilirkişi incelemesini veya diğer delillerin incelenmesi için yapacağı toplantı ve duruşmalar ile tarafların gelmemeleri hâlinde bunun sonuçlarını uygun bir süre önce taraflara bildirir.

(3) Hakem veya hakem kuruluna verilen dilekçeler, belgiler ve diğer belgeler taraflara bildirilir.

Taraflardan birinin yargılamaya katılmaması

Madde 430- (1) Taraflardan birinin yargılamaya katılmaması hâlinde aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Davacı, geçerli bir neden göstermeksizin dava dilekçesini süresi içinde vermezse; dava dilekçesi usulüne uygun değilse ve eksiklik hakem veya hakem kurulunca belirlenecek süre

çinde giderilmezse, hakem veya hakem kurulu tahkim yargılamasına son verir.

b) Davalı, cevap dilekçesini vermezse; bu durum davacının iddialarının ikrarı veya davanın kabulü olarak değerlendirilmeyip yargılamaya devam edilir.

c) Taraflardan biri, geçerli bir neden göstermeksizin duruşmaya katılmaz veya delillerini sunmaktan kaçınırsa; hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasına devam ederek mevcut delillere göre karar verebilir.

Hakem veya hakem kurulunca bilirkişi seçimi

Madde 431- (1) Hakem veya hakem kurulu;

a) Belirlediği konular hakkında rapor vermek üzere bir veya birden çok bilirkişi seçimine,

b) Tarafların bilirkişiye gerekli açıklamaları yapmalarına, ilgili belge ve bilgileri vermelerine,

c) Keşif yapılmasına,
karar verebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin talebi veya hakem ya da hakem kurulunun gerekli görmesi üzerine bilirkişiler, yazılı veya sözlü raporlarını vermelerinden sonra çağrılacakları duruşmaya katılırlar. Bu duruşmada taraflar, bilirkişilere soru sorabilir ve uyuşmazlık konusunda kendi seçtikleri özel bilirkişileri dinletebilirler.

Delillerin toplanması

Madde 432- (1) Taraflardan biri, hakem veya hakem kurulunun onayı ile delillerin toplanmasında mahkemeden yardım isteyebilir.

Hakem kurulunun karar vermesi

Madde 433- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, hakem kurulu oy çokluğuyla da karar verebilir.

(2) Taraflar veya hakem kurulunun diğer üyeleri yetki vermişlerse, hakem kurulu başkanı, yargılama usulü ile ilgili belirli konularda tek başına karar verebilir.

(3) Hakem veya hakem kurulu, ancak tarafların açıkça yetkili kılmış olmaları şartıyla hakkaniyet ve nasafet kurallarına göre veya dostane çözüm yoluyla karar verebilir.

Sulh

Madde 434- (1) Tahkim yargılaması sırasında taraflar uyuşmazlık konusunda sulh olurlarsa, tahkim yargılamasına son verilir. Tarafların talebi, ahlâka veya kamu düzenine aykırı değilse ya da tahkime elverişli olan bir konuya ilişkin ise sulh, hakem kararı olarak tespit edilir.

Tahkim yargılamasının sona ermesi

Madde 435- (1) Tahkim yargılaması, nihai hakem kararının verilmesi veya aşağıdaki hâllerden birinin gerçekleşmesi ile sona erer:

a) Davalının itirazı üzerine hakem veya hakem kurulunun uyuşmazlığın kesin olarak çözümünde davalının hukuki yararı bulunduğunu kabul etmesi hâli hariç, davacı davasını geri alırsa.

b) Taraflar, yargılamanın sona erdirilmesi konusunda anlaşılırlarsa.

c) Hakem veya hakem kurulu, başka bir sebeple yargılamanın sürdürülmesini gereksiz veya imkânsız bulursa.

ç) 427 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca tahkim süresinin uzatılmasına ilişkin talep mahkemece reddedilirse.

d) Taraflarca kararın oybirliğiyle verilmesinin öngörülmesine rağmen, hakem kurulu oybirliğiyle karar veremezse.

e) 442 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca yargılama giderleri için avans yatırılmazsa.

(2) 437 nci madde hükmü saklı kalmak üzere, hakem veya hakem kurulunun yetkisi, yargılamanın sona ermesiyle ortadan kalkar.

Hakem kararının şekli, içeriği ve saklanması

Madde 436- (1) Hakem kararlarında;

a) Kararı veren hakem veya hakem kurulu üyelerinin ad ve soyadları,

b) Tarafların ve varsa temsilcileri ile vekillerinin ad ve soyadları, unvanları ve adresleri,

c) Kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesi,

ç) Bir sıra numarası altında açık ve kesin bir biçimde taraflara yüklenen hak ve borçlar ile yargılama giderleri,

d) Karara karşı iptal davası açılabileceği ve süresi,

e) Tahkim yeri ve kararın tarihi,

f) Kararı veren hakem veya hakem kurulu üyelerinin tamamı veya çoğunluğunun imzaları ve karara eklenmiş işe karşı oy yazısı,

gösterilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, hakem veya hakem kurulu kısmi kararlar verebilir.

(3) Hakem kararı, hakem veya hakem kurulu başkanı tarafından taraflara bildirilir; ayrıca kararın aslı dosya ile birlikte mahkemeye gönderilir ve mahkemece saklanır.

Hakem kararının tanzimi, düzeltilmesi ve tamamlanması

Madde 437- (1) Evvelce daha farklı bir süre öngörülmemişse, taraflardan her biri, hakem kararının kendisine

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

bildirilmesinden itibaren iki hafta içinde, karşı tarafa da bilgi vermek kaydıyla, hakem veya hakem kuruluna başvurarak;

a) Hakem kararında bulunan hesap, yazı ve benzeri maddi hataların düzeltilmesini,

b) Karara ilişkin belirli bir konunun veya kararın bir bölümünün tavgizini, isteyebilir.

(2) Karşı tarafın görüşünü alan hakem veya hakem kurulu, bu talebi haklı bulursa, talep tarihinden itibaren bir ay içinde kararındaki maddi hatayı düzeltir veya kararın tavgizini yapar. İcap ederse, bu süre hakem veya hakem kurulunca uzatılabilir.

(3) Hakem veya hakem kurulu, karardaki maddi hataları karar tarihini izleyen iki hafta içinde kendiliğinden de düzeltebilir.

(4) Taraflardan her biri, hakem kararının kendilerine bildirilmesinden itibaren bir ay içinde, karşı tarafa da bilgi vermek kaydıyla, yargılama sırasında ileri sürülmüş olmasına rağmen karara bağlanmamış konularda tamamlayıcı hakem kararı verilmesini isteyebilir. Hakem veya hakem kurulu, talebi haklı bulursa, tamamlayıcı hakem kararını bir ay içinde verir. İcap ederse, bu süre hakem veya hakem kurulunca en fazla bir ay uzatılabilir.

(5) Düzeltme, tavgiz ve tamamlama kararları, taraflara bildirilir ve hakem kararının bir parçasını oluşturur.

Tebliğat

Madde 438-(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça tebliğat, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

İptal davası

Madde 439- (1) Hakem kararına karşı yalnızca iptal davası açılabilir. İptal davası, tahkim yerindeki mahkemede açılır; öncelikle ve ivedilikle görülür.

(2) a) Tahkim sözleşmesinin taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim sözleşmesinin geçersiz olduğu,

b) Hakem veya hakem kurulunun seçiminde, sözleşmede belirlenen veya bu Kısımda öngörülen usule uyulmadığı,

c) Kararın, tahkim süresi içinde verilmediği,

ç) Hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar verdiği,

d) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar verdiği veya talebin tamamı hakkında karar vermediği ya da yetkisini aştığı,

e) Tahkim yargılamasının, usul açısından sözleşmede veya bu yönde bir sözleşme bulunmaması hâlinde, bu Kısımda yer alan hükümlere uygun olarak yürütülmediği ve bu durumun kararın esasına etkili olduğu,

f) Tarafların eşitliği ilkesi ve hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmediği,

g) Hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmadığı,

ğ) Kararın kamu düzenine aykırı olduğu,

tespit edilirse, hakem kararları iptal edilebilir.

(3) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar verdiği iddiasıyla açılan iptal davasında, tahkim sözleşmesi kapsamında olan konuların, tahkim sözleşmesi kapsamında olmayan konulardan ayrılması mümkün olduğu takdirde, hakem kararının sadece tahkim

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

sözleşmesi kapsamında olmayan konuları içeren bölümü iptal edilebilir.

(4) İptal davası, bir ay içinde açılabilir. Bu süre, hakem kararının veya tavzih, düzeltme ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Hakem kararına karşı iptal davası açılması kararın icrasını durdurmaz. Ancak taraflardan birinin talebi üzerine hükmolunan para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminat gösterilmek şartı ile kararın icrası durdurulabilir.

(5) İptal talebi, davaya bakan mahkeme aksine karar vermedikçe, dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır.

(6) İptal davası hakkında verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz incelemesi, bu maddede yer alan iptal sebepleriyle sınırlı olarak, öncelikle ve ivedilikle karara bağlanır. Temyiz, kararın icrasını durdurmaz.

(7) İptal davasının kabulü hâlinde, kabul kararı temyiz edilmezse veya ikinci fıkranın (b), (ç), (d), (e) ve (f) bentlerindeki hâllerin varlığı sebebiyle kabulü hâlinde, taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa hakemleri ve tahkim süresini yeniden belirleyebilirler. Taraflar isterlerse eski hakemleri tayin edebilirler.

Hakem ücreti

Madde 440- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, hakemlerin ücreti, dava konusu alacağın miktarı, uyuşmazlığın niteliği ve tahkim yargılamasının süresi dikkate alınarak, hakem veya hakem kurulu ile taraflar arasında kararlaştırılır.

(2) Taraflar, hakem veya hakem kurulunun ücretini yerleşmiş kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yaparak da belirleyebilirler.

(3) Taraflarla hakem veya hakem kurulu arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaz veya tahkim sözleşmesinde ücretin belirlenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmazsa ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmamışsa, hakem veya hakem kurulunun ücreti, her yıl Adalet Bakanlığınca ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görüşleri alınarak hazırlanan ücret tarifesine göre belirlenir.²²

(4) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça başkanın ücreti, hakemlerden her birine ödenecek hakem ücretinin yüzde on fazlası olarak hesaplanır.

(5) Hakem kararının düzeltilmesi, yorumlanması veya tamamlanması hâllerinde ek hakem ücreti ödenmez.

(6) Hakem veya hakem kurulu kararında tahkim yargılamasının giderleri gösterilir.

Yargılama giderleri

Madde 441- (1) Yargılama giderleri;

a) Hakemlerin ve hakemlerce belirlenen hakem sekreterliği ücretini,

b) Hakemlerin seyahat giderlerini ve yaptıkları diğer masrafları,

c) Hakem veya hakem kurulu tarafından atanan bilirkişilere ve yardımına başvuru diğer kişilere ödenen ücretleri ve keşif giderlerini,

ç) Hakem veya hakem kurulunun onayladığı ölçüde tanıkların seyahat giderlerini ve yaptıkları diğer masrafları,

²² Bu fıkrada yer alan tarife ile ilgili olarak 1/10/2016 tarihli ve 29844 sayılı Resmî Gazete'ye bakınız.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

d) Hakem veya hakem kurulunun, davayı kazanan tarafın varsa vekili için avukatlık asgari ücret tarifesine göre takdir ettiği vekâlet ücretini,

e) Bu Kanuna göre mahkemelere yapılacak başvurularda alınan yargı harçlarını,

f) Tahkim yargılamasına ilişkin tebligat giderlerini, kapsar.

Avans yatırılması ve giderlerin ödenmesi

Madde 442- (1) Hakem veya hakem kurulu, tarafların her birinden yargılama giderleri için gereken hâllerde avans yatırılmasını isteyebilir. Aksi kararlaştırılmadıkça, bu avans taraflarca eşit miktarda ödenir.

(2) Avans, hakem veya hakem kurulu kararında öngörülen süre içinde ödenmemişse hakem veya hakem kurulu yargılamayı durdurabilir. Yargılamanın durdurulduğunun taraflara bildirilmesinden itibaren bir ay içinde avans ödenirse yargılamaya devam olunur; aksi hâlde tahkim yargılaması sona erer.

(3) Hakem veya hakem kurulu, kararını verdikten sonra taraflara, yatırılmış olan avansların harcama yerlerini ve miktarlarını gösterir bir belge verir ve varsa kalan avansı ödeyene iade eder.

(4) Taraflar aksini kararlaştırmadıkça yargılama giderleri haksız çıkan tarafa yüklenir. Davada her iki taraf da kısmen haklı çıkarsa, yargılama giderleri haklılık durumuna göre taraflar arasında paylaşılır.

(5) Hakem veya hakem kurulunun yargılamayı sona erdiren veya taraflar arasındaki sulhü tespit eden kararında da yargılama giderleri gösterilir.

Yargılamanın iadesi

Madde 443- (1) Yargılamanın iadesine ilişkin yukarıdaki Sekizinci Kısımın Üçüncü Bölümü hükümleri, niteliğine uygun düştüğü şekilde tahkime de uygulanır.

(2) Tahkimde, yargılamanın iadesi sebeplerinden sadece 375 inci maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (e), (f), (g), (h), (i) ve (i) bentleri uygulanır. Yargılamanın iadesi davası mahkemede görülür.

(3) Yargılamanın iadesi talebi kabul edilirse mahkeme, hakem kararını iptal eder ve uyuşmazlığı yeniden bir karar verilebilmesi için yeni hakeme veya hakem kuruluna gönderir. Bu durumda hakem veya hakem kurulu 421 inci maddeye göre yeniden seçilir veya oluşturulur.

Uygulanmayacak hükümler

Madde 444- (1) Bu Kısımda düzenlenen konularda, aksine hüküm bulunmadıkça bu Kanunun diğer hükümleri uygulanmaz.

ONİKİNCİ KISIM

Son Hükümler

Elektronik işlemler

Madde 445- (1) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP), adalet hizmetlerinin elektronik ortamda yürütülmesi amacıyla oluşturulan bilişim sistemidir. Dava ve diğer yargılama işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleştirildiği hâllerde UYAP kullanılarak veriler kaydedilir ve saklanır.

(2) Elektronik ortamda, güvenli elektronik imza kullanılarak dava açılabilir, harç ve avans ödenebilir, dava dosyaları incelenebilir. Bu Kanun kapsamında fizikî olarak hazırlanması öngörülen tutanak ve belgeler güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda hazırlanabilir ve gönderilebilir. Güvenli

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

elektronik imza ile oluşturulan tutanak ve belgeler ayrıca fizikî olarak gönderilmez, belge örneği aranmaz.

(3) Elektronik ortamdan fizikî örnek çıkartılması gereken hâllerde tutanak veya belgenin aslının aynı olduğu belirtilerek hâkim veya görevlendirdiği yazı işleri müdürü tarafından imzalanır ve mühürlenir.

(4) Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

(5) Mahkemelerde görülmekte olan dava, çekişmesiz yargı, geçici hukuki koruma ve diğer tüm işlemlerde UYAP'ın kullanılmasına dair usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Disiplin para cezası

Madde 446- (1) Bu Kanun anlamında disiplin para cezasından maksat, yargılamanın düzenli bir biçimde işleyişini sağlamak ve kamu düzenini korumak amacıyla verilen, verildiği anda kesin olan ve derhâl infazı gereken para cezasıdır. Bu ceza, seçenek yaptırımlara çevrilemez ve adli sicil kayıtlarında yer almaz.

(2) Disiplin para cezası, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Diğer kanunlardaki yargılama usulü ile ilgili hükümler

Madde 447- (1) Diğer kanunların sözlü yahut seri yargılama usulüne atıf yaptığı hâllerde, bu Kanunun basit yargılama usulü ile ilgili hükümleri uygulanır.

(2) Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa yapılan yollamalar, Hukuk Muhakemeleri Kanununun bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılır.

Zaman bakımından uygulanma

Madde 448- (1) Bu Kanun hükümleri, tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhâl uygulanır.

Yönetmelik

Madde 449- (1) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili yönetmelikler, Adalet Bakanlığı tarafından Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılır. Yeni yönetmelikler çıkarılıncaya kadar, mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 450- (1) 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ek ve değişiklikleri ile birlikte tümüyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Parasal sınırların artırılması

Ek Madde 1- (Ek: 24/11/2016-6763/44 md.) (1) 200 üncü, 201 inci, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

Geçici Madde 1- (1) Bu Kanunun yargı yolu ve göreve ilişkin hükümleri, Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki tarihte açılmış olan davalarda uygulanmaz.

(2) Bu Kanunun, senetle ispat, istinaf ve temyiz ile temyizde duruşma yapılmasına ilişkin parasal sınırlarla ilgili hükümleri Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki tarihte açılmış olan dava ve işlerde uygulanmaz.

Geçici Madde 2- (1) 1086 sayılı Kanunun yürürlükte olduğu dönemde usulüne uygun olarak düzenlenmiş bulunan senetler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da geçerliliklerini korur.

Geçici Madde 3- (Ek: 31/3/2011-6217/30 md.)²³ (1) Bölge adliye mahkemelerinin, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun geçici 2 nci maddesi uyarınca Resmî Gazete’de ilan edilecek göreve başlama tarihine kadar, 1086 sayılı Kanunun temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen²⁴ kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar 1086 sayılı Kanunun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur. **(Ek cümle:**

²³ Bu maddenin uygulanmasıyla ilgili olarak 17/4/2013 tarihli ve 6460 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddelerine bakınız.

²⁴ 1/7/2016 tarihli ve 6723 sayılı Kanunun 34 üncü maddesiyle, bu maddenin ikinci fıkrasında yer alan “*aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan*” ibaresi “*verilen*” şeklinde değiştirilmiştir.

1/7/2016-6723/34 md.) Bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez.

(3) Bu Kanunda bölge adliye mahkemelerine görev verilen hallerde bu mahkemelerin göreve başlama tarihine kadar 1086 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 4- (Ek: 24/11/2016-6763/45 md.) (1) Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlarla ilgili Yargıtay hukuk daireleri tarafından verilen bozma kararları üzerine mahkemelerce verilen direnme kararları, kararına direnilen daireye gönderilir.

(2) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda bulunan dosyalar, kararına direnilen daireye gönderilir.

(3) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda bulunan ve 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca ilgili daire tarafından incelenen dosyalar, kararına direnilen daireye yeniden gönderilmez.

(4) Daire, mümkün olan en kısa sürede direnme kararını inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderir.

Yürürlük

Madde 451- (1) Bu Kanun 1/10/2011 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 452- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**12/1/2011 TARİHLİ VE 6100 SAYILI KANUNA
İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER**

1-17/4/2013 tarihli ve 6460 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddeleri

Madde 1-12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 373 üncü maddesinin beşinci fıkrasından, 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 439 uncu maddesinin beşinci fıkrasından ve 1086 sayılı Kanunun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun 16 ncı maddesi ile değiştirilmeden önceki 429 uncu maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

Davanın esasın reddi veya kabulünü içeren bozmaya uyularak tesis olunan kararın önceki bozmayı ortadan kaldıracak şekilde yeniden bozulması üzerine alt mahkemece verilen kararın temyiz incelemesi, her hâlde Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca yapılır.”

Madde 2-1086 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici Madde 4-Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 5236 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun 16 ncı maddesiyle değiştirilmeden önceki 429 uncu maddesine eklenen dördüncü fıkra, kanun yolu aşaması dâhil, yürürlük tarihinde derdest olan davalarda da uygulanır.

**6100 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/ İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	6100 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6217	369, 370, Geçici Madde 3	14/4/2011
KHK/650	102	1/1/2012
6459	334, 337, 339	30/4/2013
6460	373, İşlenemeyen hükümler	30/4/2013
6462	172, 235, 259	3/5/2013
6325	137, 140, 320	22/6/2013
Anayasa Mahkemesi'nin 18/7/2012 tarihli ve E:2011/113 K:2012/108 sayılı Kararı	102	1/1/2013 tarihinden başlayarak altı ay sonra (1/7/2013)
6494	102	7/7/2013
6644	47, 109	11/4/2015
Anayasa Mahkemesi'nin 10/2/2016 tarihli ve E:2015/96, K:2016/9 sayılı Kararı	20	23/2/2016 tarihinden başlayarak dokuz ay sonra (23/11/2016)
6723	Geçici Madde 3	23/7/2016

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

KHK/674	344	1/9/2016
6754	266, 268, 269, 271, 274, 279	24/11/2016
6758	344	24/11/2016
6763	341, 362, 373, Ek Madde 1, Geçici Madde 4	2/12/2016

**HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK KANUNU**

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU

Kanun No: 6325

Kabul Tarihi: 7/6/2012

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

Madde 1- (1) Bu Kanunun amacı, hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır. Şu kadar ki, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.

Tanımlar

Madde 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

- ç) Daire Başkanlığı: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığını,
d) Genel Müdürlük: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,
e) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,
f) Sicil: Arabulucular sicilini,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğa İlişkin Temel İlkeler

İradi olma ve eşitlik

Madde 3- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

Gizlilik

Madde 4- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

Madde 5- (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Yukarıdaki fıkralar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması

Madde 6- (1) Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

Madde 7- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir ve ücret ile masraf taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yasağa aykırı işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

Madde 8- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığıyla da katılabilirler.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

Madde 9- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Reklam yasağı

Madde 10- (1) Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Tarafların aydınlatılması

Madde 11- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Aidat ödenmesi

Madde 12- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır.

(2) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Arabuluculuk Faaliyeti**

Arabulucuya başvuru

Madde 13- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

Madde 14- (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

Madde 15- (1) Arabulucu, seçildikten sonra tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydıyla arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine üç aya kadar uzatılabilir.

(6) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya vekilleri aracılığıyla katılabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelerine etkisi

Madde 16- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

Madde 17- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:

a) Tarafların anlaşmaya varması.

b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.

c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.

ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmadıkları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek suretiyle sadece arabulucu tarafından imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

Tarafların anlaşması

Madde 18- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Arabulucular Sicili**

Arabulucular sicilinin tutulması

Madde 19- (1) Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur.

(2) Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Arabulucular siciline kayıt şartları

Madde 20- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması üzerine yapılır.

(2) Arabulucular siciline kaydedilebilmek için;

a) Türk vatandaşı olmak,

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,

c) Tam ehliyetli olmak,

ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak, gerekir.

(3) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

Arabulucular sicilinden silinme

Madde 21- (1) Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler.

(2) Daire Başkanlığı, bu Kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

(3) Arabulucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

Madde 22- (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinin tamamlanmasından sonra alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgileri, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren eğitimi ifade eder.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

Madde 23- (1) Arabuluculuk eğitimi, bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerin hukuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğiticilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekçeli bilgi verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

İzin süresinin uzatılması

Madde 24- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, sicildeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 26 ncı maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 27 nci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verilmeye kadar listede kayıtlı kalır.

Arabuluculuk yetki belgesi

Madde 25- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

Madde 26- (1) Eğitim kuruluşları, her yıl ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

Eğitim kuruluşuna verilen izin iptali

Madde 27- (1) Aşağıdaki hâllerde eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

- a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığını tespit edilmiş olması.
- b) Eğitimin yeterli şekilde verilememesi.
- c) Arabuluculuk yetki belgelerinin düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.
- ç) 26 ncı maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtara rağmen yerine getirilmemesi.
- d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespit edilmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat

Madde 28- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

(2) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığı

Madde 29- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

Daire Başkanlığının görevleri

Madde 30- (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.

b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek.

c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.

ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.

e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile sicildeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 21 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkraları

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.

g) Arabulucular tarafından arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanakların kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.

ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.

h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.

ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini hazırlamak.

Kurul

Madde 31- (1) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.

b) Daire Başkanı.

c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.

ç) Türkiye Barolar Birliğinden üç temsilci.

d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanında bir öğretim üyesi.

f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan bir temsilci.

h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.

(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

(3)Kurul başkanı Genel Müdürdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4)Kurul, mart ve eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağrılabilir.

(5)Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer.

(6)Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

(7)Başka yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.

(8)Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Kurulun görevleri

Madde 32- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a)Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.

b)Arabuluculuk eğitimine ve bu eğitimin sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.

c)Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.

ç)Bu Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak son şeklini vermek.

d)Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

e) 21 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek.

f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.

g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.

ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.

h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve plânı hakkında görüş bildirmek.

ı) Daire Başkanlığının faaliyet planında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlali

Madde 33- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesindeki yükümlülüğe aykırı hareket ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM
Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar²⁵

Madde 34- (1) Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

Değiştirilen hükümler

Madde 35- (1) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine “Hakemlik” ibaresinden sonra gelmek üzere “arabuluculuk,” ibaresi eklenmiştir.

(2) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

a) 137 nci maddesinin birinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi,

b) 140 ıncı maddesinin ikinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa”, üçüncü fıkrasına “sulh” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuk” ibaresi,

c) 320 nci maddesinin ikinci fıkrasına “ tarafları sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi, eklenmiştir.

²⁵ Bu maddede yer alan kadrolarla ilgili olarak 22/6/2012 tarihli ve 28331 sayılı Resmi Gazete’ye bakınız.

Yönetmelikler

Madde 36- (1) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi ile eğitimin süresi, içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi, arabulucular sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullar, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Geçici Madde 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde kuruluş ve teşkilatlanma tamamlanır.

(2) Bu Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen kurum ve kuruluşlar, Kurulda görev yapacak temsilcileri Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Genel Müdürlüğe bildirirler. İlk üç yıl için Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine 31 inci maddenin birinci fıkrasının (ç), (g) ve (ğ) bentlerindeki kurumlar birer fazla temsilci bildirirler.

(3) Arabulucu yerine ilgili kurumlardan bildirilen temsilcilerin Kuruldaki görev süresi bir yıldır. Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek üç arabulucu ismi Kurula bildirilir. Bu şekilde seçimi yapılan arabulucular yerlerine atandıkları Kurul üyelerinin görev sürelerini tamamlarlar.

(4) Birinci fıkrada belirtilen kuruluş ve teşkilatlanmanın tamamlanmasından itibaren üç ay içinde Kurul toplanır. Kurulun ilk toplantı tarihi, Kurul üyeleri bakımından üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

Geçici Madde 2- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

Yürürlük

Madde 37- (1) Bu Kanunun;

a) 28 ilâ 32 nci maddeleri ile geçici maddeleri yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri ise yayımı tarihinden bir yıl sonra, yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 38- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK KANUNU
YÖNETMELİĞİ**

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; arabuluculuk yoluyla hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esaslar ile arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi, eğitimin süresi, içeriği ve standartları ile ilgili hususları ve yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi ile arabulucular sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullarla, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile ilgili hususları ve Arabuluculuk Daire Başkanlığı ile Arabuluculuk Kurulunun çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu Yönetmelik, 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun uygulama alanını, arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi, eğitimin süresi, içeriği ve standartları ile ilgili hususları ve yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi ile arabulucular sicilinin düzenlenmesi, arabulucularda aranacak koşullar ile arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile ilgili hususları ve

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği
Arabuluculuk Daire Başkanlığı ile Arabuluculuk Kurulunun
çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

Madde 3- (1) Bu Yönetmelik, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 22 nci maddesi, 31 inci maddesinin sekizinci fıkrası ile 36 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Arabulucu Bilgi Sistemi: Arabulucuların elektronik ortamda işlem yapabilmelerini sağlayan sistemi,

ç) Bakanlık: Adalet Bakanlığı,

d) Büro: Arabulucunun işlerini yürüttüğü yeri,

e) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

f) Eğitim kuruluşları sicili: Arabuluculuk eğitimi verme izni alan eğitim kuruluşlarının kaydedildiği sicili,

g) Elektronik liste: Arabuluculuk eğitimi verme izni alan eğitim kuruluşlarının isminin elektronik ortamda tutulduğu listeyi,

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

ğ) Elektronik ortam: Bilişim sistemi ve bilişim ağından oluşan toplam ortamı,

h) Genel Müdürlük: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü,

ı) Kanun: Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununu,

i) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,

j) Sınav Kurulu: Yapılacak yazılı ve uygulamalı sınavı yönetmek ve sonuçlandırmak üzere başkan, asil ve yedek üyelerden oluşan kurulu,

k) Sicil: Arabulucular sicilini,

l) Tarife: Arabuluculuk Daire Başkanlığı tarafından yıllık olarak hazırlanan ve Kurul tarafından onaylanan Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi,

m) Teftiş Kurulu Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığını,

n) Uygulamalı sınav: Yazılı sınavda başarılı olanlara yapılacak uygulama sınavını,

o) Yazılı sınav: Arabuluculuk eğitiminin bitiminde yapılacak yazılı sınavı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM **Arabuluculuğun Temel İlkeleri**

İradi olma ve eşitlik

Madde 5- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda tamamen serbest olup, öncelikle uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla sonuçlandırma konusunda anlaşılırlar. Taraflar, hiçbir şekilde zorla bu sürecin içine dahil

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği
edilemeyecekleri gibi her aşamada uyuşmazlığı arabuluculuk
yoluyla çözmekten de vazgeçebilirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse süreç boyunca eşit haklara sahiptirler. Taraflardan biri arabuluculuk sürecinin dışında bırakılamayacağı gibi söz hakkı da diğerine göre kısıtlanamaz.

Gizlilik

Madde 6-(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sırasında fotoğraf çekilemez, ses ve görüntü kaydı yapılamaz.

(3) Gizlilik kuralına aykırı hareket eden arabulucunun; hukuki ve cezai sorumluluğu saklı olup, sicilden silinmesine de karar verilebilir.

(4) Gizlilik kuralına uyma yükümlülüğü, arabulucunun yanında çalışan kişiler ile denetim ve gözetiminde ilgili mevzuatı çerçevesinde staj yapanları da kapsar.

(5) Aksi kararlaştırılmamışsa, taraflar ve varsa vekilleri de birinci fıkrada belirtilen gizlilik kuralına uymakla yükümlüdür. Aynı şekilde, Bakanlık ve Kurul görevlileri yönünden de bu yükümlülük geçerlidir.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

Madde 7-(1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil olmak üzere üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıya veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Bir, iki ve üçüncü fıkralar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller hâline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Tarafsızlık

Madde 8- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetini yürütürken tarafsız davranmak zorunda olup, tarafsızlığı hakkında şüpheye yol açacak tutum ve davranışta bulunamaz.

Unvanın kullanılması

Madde 9- (1) Sadece sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetine başlamadan önce bu unvanını taraflara bildirmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

Madde 10- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Tarifeye göre belirlenir ve ücret ile masraf, taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak herhangi bir ücret talep edemez. Bu yasağa aykırı olarak tesis edilen işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

Madde 11- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığı ile de katılabilirler.

(2) Arabulucu, taraflarla görüşülerek iletişim kurulduğuna, arabuluculuk faaliyetine başlandığına, bu faaliyete ilişkin işlem

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

ve eylemlerin doğru bir biçimde uygulandığına ve nihayetinde arabuluculuk faaliyetinin sona erdirildiğine yönelik fiili durum ve aşamaları belgelendirir; belge arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Taraflar veya vekillerince imzalanmaz ise sebebi belirtilmek sureti ile sadece arabulucu tarafından imzalanır.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

Madde 12- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve bizzat kendisi yerine getirmek zorunda olup, bu görevini kısmen dahi olsa bir başkasına devredemez.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı veya bu hâl ve şartların sonradan ortaya çıkması hâlinde tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan görevi üstlenmesini birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlık ile ilgili olarak açılan davada, daha sonra, hâkimlik, hakemlik ve bilirkişilik yapamayacağı gibi avukat olarak da görev üstlenemez.

Reklam yasağı

Madde 13- (1) Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunmaları, internet sitelerinde, tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır. Ayrıca arabulucular, ülke içinde işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki arabulucuları, arabulucu bürolarını; irtibat bürosu

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar.

(2) Arabulucunun açacağı internet sayfasının alan adı, sadece arabulucunun adı soyadı ve unvanını içerebilir.

(3) Arabulucu; iş sağlama amacına yönelik olacak ve haksız rekabete yol açacak şekilde, özel amaçlı arama motorlarına, rehberlerine, listelerine, veri tabanlarına ve benzerlerine kayıt olamaz, kayıt edilmesine rıza gösteremez. Ancak, iş sağlama amacına yönelik olmamak ve haksız rekabete yol açmamak kaydıyla, internet sayfasını özel amaçlı arama motorlarına kayıt edebilir, anahtar kelime olarak da; sadece adı soyadı ve unvanı ile bulunduğu şehrin adını kullanabilir.

(4) Arabulucu, internet kullanıcılarını kendi sitesine yönlendirecek şekilde internet kısa yolları kullanılmasına izin veremez ve reklam yapamaz.

(5) Tabela ve basılı kâğıtlarda; sadece birinci fıkrada belirtilen unvanlar, birlikte çalışma hâlinde; “arabuluculuk bürosu” ibaresi ile büronun bulunduğu kat ve büro veya daire numarası, telefon numarası, internet adresi ve elektronik posta adresi bilgileri yer alabilir. Bunların dışındaki bir unvana, deyim, şekle, ambleme ve Türkçe dışında yabancı dillerde ifade edilen şekil, işaret, resim, fotoğraf ve benzerlerine yer verilemez.

(6) Tabela, bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına asılabilir. Ancak; birden fazla tabela asılamaz. Tabela yerine ışıklı pano kullanılamaz, tabela ışık verici donanım ile süslenemez. Tabelada en çok iki renk kullanılabilir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(7) Dış cephe tabelasının boyutu 100 cm x 150 cm'yi geçemez.

Tarafların aydınlatılması

Madde 14- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında, şahsen ve doğrudan aydınlatmakla yükümlüdür. Ancak, bu yükümlülüğü yerine getirirken tarafsızlığı hakkında şüpheyne yol açacak tutum ve davranışlardan kaçınır.

(2) Arabulucu, tarafları arabuluculuk yoluyla çözümlenen hukuki uyuşmazlıklar ve arabuluculuk faaliyeti sonucunda tarafların anlaşmaya varması durumunda düzenlenecek olan ve mahkemesince şerh verilmesi ile birlikte ilam niteliğinde belge hâlini kazanan, anlaşma belgesinin nitelik ve hukuki sonuçları hakkında özellikle bilgilendirir.

Belge saklama yükümlülüğü

Madde 15- (1) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri ve düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın birer örneğini taraflara verir. Bu tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe de gönderir.

Aidat ödenmesi

Madde 16- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için de yıllık aidat alınır. Aidatlar peşin olarak Maliyeye ödenir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(2) Aidatlar, her yıl için Maliye Bakanlığı tarafından ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artış yapılarak Kurul tarafından belirlenir.

(3) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

(4) Yıllık aidat her yılın ocak ayı sonuna kadar ödenir.

(5) Aidatların ödendiğine dair belgelerin bir örneği ilgililerince en geç bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

İKİNCİ KISIM **Özel Hükümler**

BİRİNCİ BÖLÜM **Arabuluculuk Faaliyeti**

Arabulucuya başvuru

Madde 17- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda; arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatıp, arabuluculuk yoluyla uyuşmazlığın çözülmesinin sosyal, ekonomik ve psikolojik açıdan faydalarının olabileceğini hatırlatarak onları teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

Madde 18-(1) Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

Madde 19- (1) Arabulucu, seçildikten sonra tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydı ile arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Keşif, bilirkişiye başvurma ve tanık dinleme gibi niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Arabulucu, sürecin yürütülmesi sırasında, taraflara hukuki tavsiyelerde bulunamaz; bir çözüm önerisi ya da öneriler kataloğu geliştirip, bunu onlara empoze edemeyeceği gibi, müzakereler sırasında geliştirilen bir çözüm önerisi üzerinde anlaşmaya varmaları için de onları zorlayamaz. Ancak, taraflardan birisinin, uyuşmazlığın çözümü bağlamında, sunmuş olduğu bir önerinin, arabulucu tarafından, diğer tarafa iletilmesi ve onun bu konudaki beyanının alınması bu kapsamda mütalaa edilemez.

(6) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine bir defaya mahsus olmak üzere üç aya kadar uzatılabilir.

(7) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya arabuluculuk konusunda özel yetki verilmiş vekilleri aracılığı ile katılabilirler.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(8) Arabulucular, Arabulucu Bilgi Sistemi üzerinden de faaliyetlerini yürütebilirler.

(9) Arabulucular, yargı organları ve elektronik altyapısını tamamlamış kamu kurum ve kuruluşları ile bilgi ve belge alışverişini elektronik ortamda yapabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi

Madde 20- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

Madde 21- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:

a) Tarafların uyuşmazlık konusu üzerinde anlaşmaya varması.

b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.

c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suç ile ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmış, anlaşmadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek sureti ile sadece arabulucu tarafından imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın birer örneğini taraflara da verir. Bu tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

(5) Arabulucu, arabuluculuk sürecinde hukuki ve fiili sebeplerle görevini yapamayacak hale gelirse, tarafların üzerinde anlaşmış yeni bir arabulucu ile süreç kaldığı yerden devam ettirilebilir. Önceki yapılan işlemler geçerliliğini korur.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(6) Arabuluculuk süreci sırasında taraflardan birinin ölümü hâlinde, arabuluculuk faaliyeti sona erer.

Tarafların anlaşması

Madde 22- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir, anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde, bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar, arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebrî icraya elverişli olup olmadığı hususları ile sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

Madde 23- (1) Özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilleri, sicil numarası verilmek suretiyle, Daire Başkanlığına tutulur.

(2) Sicilde kişinin ad ve soyadı, doğum tarihi, mesleği, iş adresi ve akademik unvanı gibi şahsi bilgileri yer alır. Ayrıca, kişi ister ve bildirirse arabuluculukla ilgili özel çalışma ve uzmanlık alanları da sicilinde yer alabilir. Bu bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından Genel Müdürlüğün internet sitesinde duyurulur.

(3) Arabulucu, sicilde yer alan kendisine ait bilgilerde meydana gelen her türlü değişikliği bir ay içinde varsa belgesi ile birlikte Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadır. Bu değişiklikler ile ilgili olarak Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda gerekli düzeltmeler yapılır.

(4) Daire Başkanlığı, arabulucular hakkında ayrıca şahsi sicil dosyası tutar. Şahsi sicil dosyasına arabulucunun kimliği, öğrenim ve meslek durumu, bildiği yabancı dil, meslekî eserleri ve yazıları, aile durumu, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları, başka görevlerde geçen hizmet gibi hususlara ilişkin belgeler ile diğer belgeler konulur.

Arabulucular siciline kayıt olma şartları

Madde 24- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurusu ve şartları taşıdığıının anlaşılması üzerine yapılır.

(2) İlgili başvuru sırasında 23 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen şahsi bilgilerini içeren belgeler ile

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği
arabuluculuk eğitimini tamamladığını gösterir başarı belgesinin aslı veya onaylı örneğini de sunmakla yükümlüdür.

(3) Arabulucular siciline kaydedilebilmek için;

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,

c) Tam ehliyetli olmak,

ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak, gerekir.

(4) Kesinleşmiş bir disiplin kararı sonucunda meslekten veya kamu görevinden çıkarılmış olan kimse, diğer şartları taşısa bile üçüncü fıkranın (b) bendindeki şart yönüyle meslek erbabı sayılmaz. Bu durumda olanlar lehlerine verilmiş bir yargı kararı olmadıkça sicile kayıt olamazlar.

(5) Başvuru tarihi itibarı ile fiilen avukatlık mesleğini veya bir kamu görevini ifa etmeyen başvuru sahiplerinin, arabuluculuk mesleğini yapmalarına ruhen ve bedenen engel bir hâllerinin bulunmadığını sağlık kuruluşlarından alacakları raporlarla belgelendirmeleri gerekir.

(6) Sicile kayıt için başvuruda bulunacak kişinin fiilen yürütmekte olduğu asıl mesleğinin ilgili mevzuatında, arabuluculuk faaliyetini yürütmesine engel bir hüküm bulunmamalıdır.

(7) Sicile kayıt için başvuruda bulunan kişi, üçüncü fıkranın (b) bendindeki şartı taşıdığını ve beşinci fıkra bahsedilen sağlık durumunu düzenlenme tarihi itibarı ile altı aydan daha eski tarihli olmayan belgelerle ispatlamak zorundadır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(8) Üçüncü fıkrada sayılan sicile kayıt şartlarını taşıdığı anlaşılan ve belgelerinde eksiklik bulunmayan başvuru sahiplerinin sicile kayıtlarının yapılacağı hususu ile şartları taşımadığı anlaşılan veya verilen bir aylık süreye rağmen eksik belgelerini sunmayan başvuru sahiplerinin sicile kayıtlarının yapılamayacağı hususunda Daire Başkanlığınca başvuru tarihinden veya eksik belgenin ikmalinden itibaren iki ay içinde karar verilir. Bu kararlar ilgisine de tebliğ edilir. Bu kişiler belge eksikliklerini ikmal ettiklerinde yeniden sicile kayıt için başvuruda bulunabilirler.

(9) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

(10) Arabulucu, üçüncü fıkrada sayılan şartlarla ilgili olarak kendisine ait bilgilerde meydana gelen her türlü değişikliği bir ay içinde varsa belgesi ile birlikte Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadır. Bu değişiklikler ile ilgili olarak Daire Başkanlığı tarafından sicilde ve elektronik ortamda gerekli düzeltmeler yapılır.

Arabulucular sicilinden silinme

Madde 25- (1) Arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydı Daire Başkanlığınca silinir. Arabulucunun ölümü hâlinde de aynı işlem yapılır.

(2) Silinme işleminden önce, arabulucunun yazılı savunması alınır. Arabulucu, yazılı savunmada bulunması için kendisine yapılan yazılı bildirimden itibaren on günlük süre içinde savunmasını vermek zorundadır. Tebliğden imtina eden veya bu süre içinde savunmada bulunmayan arabulucu savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(3) Daire Başkanlığı, Kanunun öngördüğü yükümlülükleri önemli ölçüde veya sürekli yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; uyarıya uyulmaması hâlinde, bu Yönetmelikte öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde denetim yaptırıp, arabulucunun ikinci fıkra uyarınca savunmasını da aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder. Kurul tarafından sicilden silinmeye yönelik bir karar verilirse Daire Başkanlığınca bu karar ilgisine tebliğ edilir.

(4) Arabulucu, sicilden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir. Bu durumda olanlar sınav şartları dışındaki şartları haiz ise yeniden sicile kayıt yaptırabilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Eğitim, Sınav ve Denetim

BİRİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

Madde 26- (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra beş yıllık meslekî kıdem kazanmış kişiler tarafından alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi ile ilgili temel bilgileri, iletişim becerileri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri, psikoloji ile diğer teorik ve pratik bilgileri içeren ve arabuluculuğun yerine getirilmesi için gerekli olan bilgi ve becerilerin kazanılmasını amaçlayan eğitimi ifade eder.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(2) Arabulucu olacak kişilere asgari otuzaltı saati teorik ve onikisaati uygulamalı olmak üzere toplam kırksekiz saat arabuluculuk eğitimi verilir.

(3) Teorik eğitimin altı saati (a) bendinde belirtilen arabuluculuk için gerekli olan temel hukuk bilgisinin, otuz saati ise (b) bendinde belirtilen arabuluculuk için gerekli olan teknik bilginin ve becerinin verilmesinden oluşur.

a) Arabuluculuk için gerekli olan temel hukuk bilgisi eğitimi; arabuluculuğa elverişli alanlar, yargılama aşamasında arabuluculuğa başvurulması hâlinde dikkat edilmesi gereken hususlar, arabuluculuk müzakereleri sonunda yapılması gereken işlemler ile bir anlaşmanın ortaya çıkması hâlinde bu anlaşmanın düzenlenmesi ve hukuki niteliği gibi hususları kapsar.

b) Teknik bilgi eğitimi; iletişim becerileri ve beden dili, müzakere yöntemleri, toplantı yönetimi, psikoloji, gelişim psikolojisi, kişilik, davranış bozuklukları, öfke kontrolü ve sosyal psikoloji ile sorun çözme becerileri, uyuşmazlık analizi ve uyuşmazlık çözümünde uygulanacak yöntemler, arabuluculuk süreci ve arabuluculukta uyulması gereken etik kurallar gibi arabuluculuğa yönelik eğitimleri içerir.

(4) Uygulama eğitimi; adayların bireysel ve gruplar hâlinde sistematik teknikleri kullanma becerilerini geliştirmelerini sağlayacak örnek uyuşmazlık çözüm çalışmaları ile uygulama gözetimi faaliyetlerini içerir. Bu kapsamda; eğitim alanlardan örnek bir uyuşmazlık senaryosu ortaya koymaları ve arabuluculuk yöntemini kullanarak uyuşmazlığı çözüme kavuşturmaları, akabinde eğitmenlerle birlikte grup değerlendirmeleri yapmaları beklenir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(5) Arabuluculara, arabuluculuk eğitim izni verilen kuruluşlarca teorik ve uygulamalı, toplam sekiz saatten az olmamak üzere yılda en az bir defa yenileme eğitimi verilir. Arabulucular her yıl verilen bu sekiz saatlik eğitime katılmak zorundadırlar.

(6) Eğitime katılanların, belgeye dayalı ve eğitim kuruluşlarınca kabul edilen haklı bir mazeretleri olmadıkça arabuluculuk eğitimi süresince verilen ders ve çalışmalara katılımları zorunludur. Eğitim kuruluşlarınca, adayların derslere devam durumunu gösteren çizelge düzenlenir ve kabul edilebilir haklı bir mazereti bulunmaksızın derslerin 1/12'sine devam etmeyenlerin eğitim programıyla ilişiği kesilir.

Arabuluculuk eğitimi başarı belgesi

Madde 27- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarı ile tamamlayan kişilere en geç bir ay içinde arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verirler.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

Madde 28- (1) Arabuluculuk eğitimi üniversitelerin hukuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği veya Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Başvuru sadece aile hukuku uyuşmazlıkları, ticarî uyuşmazlıklar ve işçi-işveren uyuşmazlıkları gibi belirli alanlarda arabuluculuk eğitimi verilmesine yönelik olabilir. Başvuruda; eğitimin içeriği ve sürelerini kapsar şekilde eğitim programı, eğiticilerin sayısı, unvanları ve uzmanlıkları ile yeterlikleri ve eğitim programının finansman kaynakları ile eğitim verilecek mekanlar hakkında gerekçeli ve yeterli bilgiler verilir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı, eğitimin yapılacağı mekanların uygunluğu ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir. İzin verilen eğitim kuruluşu, eğitim kuruluşları siciline kaydedilir.

(4) İki ve üçüncü fıkralarda belirtilen nitelikleri taşımadığı anlaşılan eğitim kuruluşunun başvurusu, başvuru talebinin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde incelenerek reddedilir ve karar ilgisine tebliğ edilir. Bakanlıkça iki ay içinde karar verilemediği takdirde talep reddedilmiş sayılır.

(5) İzin süresi uzatılmayan veya izni iptal edilen eğitim kuruluşu, eğitim kuruluşları sicilinden ve elektronik listeden silinir. Bu eğitim kuruluşuna ait belgeler dosyasında saklanır.

İzin süresinin uzatılması

Madde 29- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, eğitim kuruluşları sicilindeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 30 uncu maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 31 inci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verilinceye kadar listede kayıtlı kalır.

(2) İzin süresinin uzatılmasına ilişkin talepler, talebin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde incelenerek karara bağlanır ve karar ilgisine tebliğ edilir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

Madde 30- (1) Eğitim kuruluşları, her yıl ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

(2) Rapor sunmayan eğitim kuruluşuna yazılı ihtarda bulunularak bir aylık süre verilir. İhtarda, raporun verilen süreye rağmen sunulmaması hâlinde eğitim verme izninin iptal edileceği hususu belirtilir.

Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali

Madde 31- (1) Aşağıdaki hâllerde eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığının tespiti.

b) Eğitimin yeterli şekilde verilemediğinin tespiti.

c) Arabuluculuk eğitimi başarı belgesi düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.

ç) 30 uncu maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtarla rağmen yerine getirilmemesi.

d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespiti.

(2) Eğitim kuruluşunun yazılı talebi üzerine Kurulca her zaman eğitim izninin iptaline karar verilebilir.

(3) Eğitim izninin iptaline ilişkin talepler, Kurulun yapacağı ilk toplantıda değerlendirilerek karara bağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Sınav, Sınav Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Sınavlar

Madde 32- (1) Arabuluculuk eğitimini tamamlayanların sicile kayıt olabilmeleri için bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılacak yazılı ve uygulamalı sınavlarda başarılı olmaları zorunludur.

(2) Başarılı olanların sınav sonuçları, sicile kayıt işlemleri tamamlanıncaya kadar geçerliliğini korur.

Sınavların yeri, şekli ve günü

Madde 33- (1) Yazılı sınav, yılda iki kez, uygulamalı sınav ise yazılı sınav sonuçları açıklandıktan sonra yapılır. Uygulamalı sınava katılacaklar yazılı sınavın sonucuna göre belirlenir. Sınavların yapılacağı yer, tarih ve saat Daire Başkanlığınca belirlenir.

(2) Sınavların yeri, tarihi ve saati Genel Müdürlüğün internet sayfasında yayımlanmak suretiyle duyurulur.

Sınavların konusu

Madde 34- (1) Yazılı ve uygulamalı sınav, 26 ncı madde uyarınca arabuluculuk eğitimi sırasında verilen konuları kapsar.

Sınav kurulu ve oluşumu

Madde 35- (1) Yazılı ve uygulamalı sınavı yönetmek üzere Genel Müdürlük bünyesinde, Arabuluculuk Daire Başkanının başkanlığında, bir psikolog ve Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyeleri arasından en az birisi arabulucu olmak kaydı ile Kurul tarafından gizli oyla seçilecek üç üyenin katılımı ile beş kişilik sınav kurulu oluşturulur. Seçimde alınan oyların

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği
sayısına göre en çok oy alandan başlanmak üzere önce asil, sonra yedek üye olarak seçilmiş olanlar tespit edilir. Oylarda eşitlik halinde ad çekilir. Seçilen üyelerin görev süreleri seçtikleri yıl ile sınırlıdır. Kurul tarafından asil üyelerin seçildiği usulle ve aynı sayıya yedek üyeler de belirlenir.

(2) Sınav kurulunun seçimle belirlenen üyeleri dışındaki asil üyelerinin hukuki veya fiili sebeplerle sınav kuruluna katılamaması hâlinde, yerlerine yedek üye olarak görevlendirilen kişiler katılır.

(3) Sınav kurulu üye tam sayısı ile toplanır ve en az üç oy ile karar alır. Sınav kurulunun sekreteryaya hizmetleri Daire Başkanlığınca yürütülür.

(4) Sınav kurulunun başkan ve üyeleri, kendilerinin veya eşlerinin üçüncü derece de dahil olmak üzere kan veya kayın hısımlarının katıldıkları sınavların, sınav kurulunda görev alamazlar. Bu durumda sınav kuruluna yedek üyeler katılır.

Sınav kurulunun görevleri

Madde 36- (1) Sınav kurulu, sınavların düzenli şekilde yürütülmesi, sınavların süresinin, puanlama esaslarının ve uygulamalı sınava katılacakların belirlenmesi, yazılı sınavla ilgili soruların ve uygulamalı sınavla ilgili senaryoların arabuluculuk eğitimi veren eğitim kuruluşlarına hazırlatılması, hazırlanan senaryoların sınava girenlerce icra edilmesinin sağlanması, sınava girenlerin bilgi, beceri ve davranışlarının gözlemlenerek sergilenen performansına göre uygulamalı sınav başarı puanlarının tespit edilmesi ve ilanı, sınav tutanaklarının düzenlenmesi ile sınavlarla ilgili evrakın Daire Başkanlığına teslim edilmesi işlerini ve sınavlara ilişkin diğer işleri yürütür.

Sınav başvuru mercii ve şekli

Madde 37- (1) Yazılı sınava girmek isteyenlerin, Ek-1'deki Arabulucu Sınavı Başvuru Formunu doldurarak, T.C. kimlik numarası, adli sicil beyanı ve arabuluculuk eğitimini tamamladığını gösteren başarı belgesi ile hukuk fakültesi mezunu ve mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip olduğunu gösterir belgelerin asılları veya onaylı suretleri ile birlikte son başvuru günü mesai bitimine kadar Daire Başkanlığına veya buldukları yer ağır ceza merkezindeki Cumhuriyet başsavcılığına başvurmaları gerekir.

(2) Başvuru ile ilgili diğer hususlar sınav ilanında belirtilir.

Başvuru formunun incelenmesi

Madde 38- (1) Başvuru formu, ilgilinin yazılı sınava girebilme hakkını taşıyıp taşımadığının tespiti açısından incelenir.

(2) Başvuru formundaki soruların bir veya birkaçını cevapsız bırakanlar ile sınava girebilme hakkını taşımadığı tespit edilenlerin başvuruları reddedilip, bu durum kendilerine bildirilir.

(3) Yazılı sınava girebilme hakkını taşıyanlara ilişkin gerekli bilgiler, sınavı yapacak kuruma iletilir. Sınava giriş ve kimlik belgesi ilgili kurumca başvurana gönderilir.

Sınavların yapılışı

Madde 39- (1) Yazılı sınav, klasik veya test usulü şeklinde yapılır.

(2) Bu sınav, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü veya yükseköğretim kurumları arasından Bakanlıkça belirlenecek bir kuruluşa yaptırılabilir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(3)Uygulamalı sınav; sınav kurulunun huzurunda ve hazırlatılan senaryolardaki uyuşmazlıkların, sınava girenlerce, uyuşmazlık çözüme ve arabuluculuk adımları izlenerek çözüme kavuşturulmasının sağlanması şeklinde uygulamalı olarak yapılır.

Sınavlarda başarı puanı

Madde 40- (1) Yazılı ve uygulamalı sınavlarda ayrı ayrı olmak üzere her bir sınavdan yüz üzerinden en az yetmiş beş puan alanlar başarılı sayılırlar.

(2)Uygulamalı sınavda başarılı sayılmak için sınav kurulu üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri notların aritmetik ortalamasının en az yetmiş beş puan olması gereklidir.

Sınavların sonuçlarının açıklanması ve itiraz

Madde 41- (1) Daire Başkanlığı, yazılı sınav sonuçlarını, sınav sonuçlarının kendisine intikal ettiği, uygulamalı sınav sonuçlarını da, sınav kurulunca sınav sonuçlarının bildirdiği tarihten itibaren bir ay içinde ilan eder.

(2)İlgililer, yazılı sınav sonuçlarının ilanından itibaren yedi gün içinde Daire Başkanlığına yazılı olarak itiraz edebilirler.

(3)Başkanlık tarafından yazılı sınav ile ilgili itirazlar yazılı sınavı yapan kuruma yedi gün içinde bildirilir. İtiraz sonuçları da ilgililere aynı süre zarfında Başkanlıkça yazılı olarak bildirilir.

(4)Yazılı sınava yapılan itirazlar, sınavı yapan kurum tarafından karara bağlanır.

(5)Yapılan yazılı sınavlarda hatalı sorulara tekabül eden puanlar eşit şekilde diğer sorulara dağıtılır. Ancak, soruların yüzde beşinden fazlasının hatalı olduğunun ikinci fıkrada belirtilen süre içinde yapılan itirazlar üzerine veya herhangi

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği
bir şekilde tespit edilmesi hâlinde, yazılı sınav iptal edilir ve en kısa sürede yeni sınav yapılır.

Uygulamalı sınava katılmama

Madde 42- (1) Sınava gireceklerden geçerli mazeretleri sebebi ile uygulamalı sınava katılmayanların müracaatları üzerine, sınav kurulunca mazeretlerinin kabulüne karar verilenler için o dönem yapılan uygulamalı sınav günleri içinde başka bir uygulamalı sınav günü belirlenir ve kendilerine bildirilir.

Sınavların geçersiz sayılması

Madde 43- (1) Sınava girenlerden;

- a) İzin almadan sınav salonu veya yerini terk edenler,
 - b) Sınavlarda kopya çekenler veya kopya çekmeye teşebbüs edenler,
 - c) Sınavlarda kopya verenler veya kopya vermeye teşebbüs edenler,
 - ç) Kendi yerine başkasının sınavlara girmesini sağlayanlar,
 - d) Sınavların düzenine aykırı davranışta bulunanlar,
- hakkında tutanak düzenlenir ve bunların sınavları geçersiz sayılır.

(2) Sınavı kazananlardan başvuru formunda gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenlerin sınavları da geçersiz sayılır. Bu durumda olanlar hiçbir hak talebinde bulunamazlar. Ayrıca gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenler hakkında idari ve yasal işlemler yapılır.

Sınavlarda başarısız kabul edilme

Madde 44- (1) Sınava başvuranlardan;

- a) Yapılan sınavlarda yetmişbeş puandan daha düşük puan alanlar,

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

b) Sınavları geçersiz sayılanlar,

c) Sınavlara katılmayanlar,

başarısız kabul edilirler.

Tekrardan sınav hakkı

Madde 45- (1) 43 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince sınavları geçersiz sayılanlar ile 44 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince sınavlarda başarısız kabul edilenler, sınavlara tekrardan girebilme hakkına sahiptirler.

Sınav evrakının saklanması ve imhası

Madde 46- (1) Sınavı kazananlara ait sınav başvuru evrakı, ilgili olduğu şahsi sicil dosyasına konulur. Kaybedenlere ait sınav başvuru evrakı ise sınav sonuçlarının ilanından itibaren altı ay içinde talep etmeleri hâlinde iade edilir. Belirtilen sürede iade edilmeyen evrak tutanak ile imha edilir. Ancak, idari yargı yoluna başvuranlar hakkındaki evrakın muhafazasına dava sonuçlanıncaya kadar devam edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetim

Denetim usulü

Madde 47- (1) Daire Başkanlığı, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, yasak uygulama ve davranışların bulunup bulunmadığını ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediğini tespit etmek amacı ile arabulucuları, arabuluculuk bürolarını ve arabuluculuk eğitim izni verilen kuruluşları denetim görevlileri aracılığı ile denetler.

(2) Eğitim izni verilen kuruluşların denetimi iki yılda bir yapılır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(3) İhbar veya şikâyet üzerine arabulucular ve arabuluculuk büroları ile eğitim izni verilen kuruluşlar her zaman denetlenebilir.

Denetim görevlileri

Madde 48- (1) Arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin tüm işlem ve uygulamaların, arabuluculuk eğitim kuruluşlarının ve arabulucuların denetim işlerinde görevlendirilmek üzere Genel Müdürlükte yeterli sayıda denetim görevlisi istihdam edilir.

(2) Denetim görevlileri, adalet uzmanı olarak çalışanlar arasından beş yıl süreyle görev yapmak üzere Genel Müdürlükçe görevlendirilir.

(3) Denetim görevlilerine yapacakları denetim işleri yönünden Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından gerekli eğitimler verilir.

(4) Denetim görevlilerinin görev süreleri, işin gerektirdiği ölçüde ve kendilerinin ortaya koydukları performansa göre yeniden uzatılabilir.

Denetimin kapsamı

Madde 49- (1) Eğitim kuruluşları;

a) Eğitim hizmetlerinin Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine ve amacına uygun olarak yürütölüp yürütölmediği,

b) Faaliyet izinlerinin ve eğitim görevlilerinin çalışma izinlerinin mevcut ve geçerli olup olmadığı,

c) Görev alanlarına uygun olarak hareket edilip edilmediği,

ç) Eğitim programlarının usulüne uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı, yeterli olup olmadığı ve bu programların eğitim süresince gerektiği şekilde ve eksiksiz olarak uygulanıp uygulanmadığı,

d) Kayıt ve defterlerin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığı,

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği
yönünden denetlenir.

(2) Arabulucular ve arabuluculuk büroları;

a) Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun hareket edilip edilmediği,

b) Kanun ve bu Yönetmelikle tanınan hakların amaç dışında kötüye kullanılıp kullanılmadığı,

c) Kanun ve bu Yönetmeliğin öngördüğü yükümlülöklere aykırı hareket edilip edilmediği,
yönünden denetlenir.

Denetim sonucunun izlenmesi

Madde 50- (1) Denetim sonucunda denetim görevlilerince bir rapor düzenlenir. Düzenlenen bu raporun bir sureti denetlenen kuruluş veya büronun arşivinde muhafaza edilir, diğere sureti de Daire Başkanlığına sunulur.

(2) Denetim sonucunda tespit edilen eksiklikler duruma göre denetim görevlilerince veya Daire Başkanlığınca ilgili kişi ve kuruluşlara yazılı bir şekilde bildirilerek bu eksikliklerin giderilmesi için eksikliğin niteliğine göre uygun bir süre verilir. Verilen süre sonunda eksiklikler giderilmediği takdirde veya denetim sonucu, konusu suç teşkil eden uygulamalar tespit edildiğinde idari ve yasal işlemlere başlanır.

(3) Amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç işlediği tespit edilen arabulucu veya eğitim kuruluşları hakkında 25 ve 31 inci maddeler ile bu Yönetmeliğin ilgili diğere hükümleri uyarınca işlem yapılır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Teşkilat

BİRİNCİ BÖLÜM

Daire Başkanlığı

Daire Başkanlığı

Madde 51- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığı nezdinde, Kanun ve bu Yönetmelikle verilen arabuluculuk faaliyetleri ile ilgili görevleri yerine getirmek üzere; Arabuluculuk Hizmetleri Bürosu, Sicil Bürosu ve Eğitim Bürosu gibi bürolar başta olmak üzere hizmetin gereklerine uygun olarak yeterli sayıda bürolar oluşturulur.

Daire Başkanlığının görevleri

Madde 52- (1) Daire Başkanlığının görevleri genel olarak şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.

b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.

c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.

ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.

e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile eğitim kuruluşları sicilindeki kayıtların geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 25 inci maddenin bir ve dördüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.

g) Arabulucular tarafından arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanakların kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.

ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.

h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.

ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi hazırlamak.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuk Kurulu ve Görevleri

Arabuluculuk Kurulu

Madde 53- (1) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.

b) Arabuluculuk Daire Başkanı.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.

ç) Türkiye Barolar Birliğinden üç temsilci.

d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından bir öğretim üyesi.

f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonundan bir temsilci.

h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.

(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.

(3) Kurul başkanı Hukuk İşleri Genel Müdürüdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Arabuluculuk Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4) Kurul, mart ve eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağırılabilir.

(5) Kurul en az on kişi ile toplanır.

(6) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Karara muhalif kalan üyelerin görüşlerini yazılı olarak sunma hakları vardır. Karara muhalif üyeler, muhalefet gerekçelerini en geç on gün içinde Kurul başkanlığına ibraz ederler.

(7) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerinin iptaline ilişkin taleplerin değerlendirilip karara bağlandığı Kurul görüşme ve oylamalarına, hakkında karar verilecek eğitim kuruluşu temsilcisi olarak görev yapan Kurul üyeleri katılamazlar.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

(8) Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Üyeliği düşen kişinin yerine, kalan süreyi tamamlamak üzere kurum veya kuruluşunca yeni bir üye görevlendirilir. Üyenin istifası veya ölümü hâlinde de aynı hüküm geçerlidir.

(9) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir. Eski kurulun görevi yeni kurul oluşuncaya kadar devam eder.

(10) Kurulun gündemi Daire Başkanlığınca belirlenip, Kurul toplantısından beş gün önce Kurul üyelerinin iletişim adreslerine elektronik posta yoluyla gönderilir. Gündem dışı konular da Kurulda görüşülebilir.

(11) Kurulun sekretaryası Daire Başkanlığınca yürütülür.

(12) Kurul üyelerine çalışmalarını karşılığında ayrıca bir ücret ödenmez. Ancak, kurulun toplanacağı yer dışında başka bir yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.

Kurulun görevleri

Madde 54- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.

b) Arabuluculuk eğitime ve eğitim kuruluşlarının nitelikleri ile çalışma usul ve esaslarına yönelik ilke ve standartlar ile arabuluculuk eğitimi sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.

c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

ç) Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak son şeklini vermek.

d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.

e) 25 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek.

f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.

g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.

ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.

h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve planı hakkında görüş bildirmek.

ı) Daire Başkanlığının faaliyet planında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

i) Arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak gerek Daire Başkanlığınca bildirilen gerekse re'sen öğrenilen genel ve önemli sorunları görüşüp, çözüm önerilerinde bulunmak.

BEŞİNCİ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

Sınav kurulunda geçici olarak görev alma

Geçici Madde 1- (1) 35 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca oluşturulacak sınav kurulunda görev alacak arabulucunun yerine, ilk yıl için Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen ve arabulucu olmayan üyeleri arasından seçim yapılır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği
Adalet uzman yardımcılarının geçici olarak görevlendirilmesi

Geçici Madde 2- (1) 48 inci maddenin ikinci fıkrasına göre denetim görevlisi olarak görevlendirilmek üzere yeterli sayıda adalet uzmanı atanana kadar, adalet uzman yardımcıları da denetim görevlisi olarak görevlendirilebilirler.

Yürürlük

Madde 55- (1) Bu Yönetmelik 22/6/2013 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 56- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kan. Yönetmeliği

EK-1

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
ARABULUCU SEÇME SINAVI
ADAY BAŞVURU FORMU

KİMLİK BİLGİLERİ	1. T.C. KİMLİK NUMARASI	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	2. ADI :.....										
	3. SOYADI :.....										
	4. BABA ADI :	5. ANNE ADI :									
	6. DOĞUM TARİHİ :(GG/AA/YYYY)	7. CİNSİYETİ		☐	ERKEK	☐	KIZ				
	8. DOĞUM YERİ :	9. NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU İL/İLÇE.....									
	10. UYRUĞU	☐	T.C.	☐	K.K.T.C.	☐	Yabancı Uruklular				
	ÖĞRENİM BİLGİLERİ	11. MEZUN OLDUĞU ÜNİVERSİTE									
12. MEZUN OLDUĞU PROGRAM											
13. MEZUNİYET TARİHİ :(GG/AA/YYYY)											
İLETİŞİM BİLGİLERİ	14. YAZIŞMA ADRESİ :										
	SEMT/İLÇE :										
	15. İLİ	:	İL KODU	<input type="text"/>	<input type="text"/>	POSTA KODU	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	16. SABİT TEL. NO	:	GSM NO:.....								
17. E-POSTA ADRESİ :											
KURUM BİLGİLERİ	18. HALEN ÇALIŞTIĞI KURUMUN ADI :										
	19. GÖREVİ VE SİCİL NUMARASI :										
	20. DAHA ÖNCE ÇALIŞTIĞI KURUMADI :										
ÖZÜR DURUMU BİLGİLERİ	21. ÖZÜR DURUMU BİLGİLERİ										
	22. ÖZÜR DURUMU :										
	23. AÇIKLAMA :										
YARDIMCI: ☐ SINAVDA OKUYUCU VEYA İŞARETLEYİCİ YARDIMCI SINAV GÖREVLİSİ İSTİYORUM											
İMZA	24. ADAYIN İMZASI										
	Aday Başvuru Formunda yazılan bütün bilgilerin doğru olduğumu bildiririm. Verdiğim bilgilerden herhangi birinin doğru olmadığı saptanırsa, bundan doğacak sonuçları kabul ederim.										

TEBLİGAT KANUNU

TEBLİGAT KANUNU*¹

Kanun No: 7201

Kabul Tarihi: 11/2/1959

BİRİNCİ BAP **Umumi Hükümler**

BİRİNCİ FASIL **Kanunun Şümulü**

Tebliğatin yapılması²

Madde 1- (Değişik: 11/1/2011-6099/1 md.) Kazaî merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel

*Bu Kanunun yürürlükte olmayan hükümleri için bakınız “Yürürlükteki Bazı Kanunların Mülga Hükümleri Külliyatı”, Cilt: 1 Sayfa: 505

Bu Kanun ile ilgili tüzük için, “Tüzükler Külliyatı”nın kanunlara göre düzenlenen nümerik fihristine bakınız.

¹ 19/3/2003 tarihli ve 4829 sayılı Kanunla, Kanun metninde geçen “*Posta Telgraf ve Telefon İşletmesi*”, “*Cumhuriyet Müddeiumumiliği*”, “*Hariciye Vekâleti*” ve “*Jandarma Umum Kumandanlığı*” ibareleri sırasıyla “*Posta ve Telgraf Teşkilâtı Genel Müdürlüğü*”, “*Cumhuriyet Başsavcılığı*”, “*Dışişleri Bakanlığı*” ve “*Jandarma Genel Komutanlığı*” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

² 11/1/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle, bu maddede yer alan elektronik ortamda tebligata ilişkin hükmün söz konusu Kanunun yayımı tarihi olan 19/1/2011’den bir yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır.

bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile vakıf yükseköğretim kurumları,³ il özel idareleri, belediyeler, köy hükmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebliğat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır.

Tebliğatın memur vasıtasıyla yapılması

Madde 2- (Değişik birinci fıkra: 6/6/1985-3220/2 md.)

Diğer kanunlarda özel hüküm bulunması halinde veya tehirinde zarar umulan işlerde veya aynı yerde bulunan 1 inci maddede yazılı daire ve müesseseler arasında veya bu daire ve müesseselerde bulunan şahıslara yapılacak tebliğat, kendi memurları veya mahalli mülkiye amirinin emriyle zabıta vasıtasıyla yaptırılır.

Zor kullanılmasını gerektiren veya hazırlık tahkikatına taallük eden vazifelerini zabıta tarafından yapılacağına dair olan hükümlerle bu kanunun ikinci babında yazılı hususi hükümler mahfuzdur.

Ücret tarifesi

Madde 3- (Değişik: 6/6/1985-3220/3 md.) Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünün bu Kanuna göre yapacağı işlerden dolayı alacağı ücretler, bu işletme tarafından ayrı bir tarife ile tespit ve tayin edilir.

³ 2/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanununun 20 nci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasına “sosyal güvenlik kurumları ile” ibaresinden sonra gelmek üzere “vakıf yükseköğretim kurumları,” ibaresi eklenmiştir.

Tebligat Kanunu

Memur vasıtasıyla tebliğlerde zaruri masraflar

Madde 4- (Değişik birinci fıkra: 6/6/1985-3220/4 md.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 49 uncu maddesine göre tazminat alan memur ve hizmetliler dışındaki memurlar vasıtasıyla, bu Kanun mucibince yaptırılacak tebligatlar için tebligat yapana verilecek zaruri masrafların miktarı kendisine tebliğ yapılacak şahsın bulunduğu yerin mesafesine nazaran her mali yılbaşında il idare heyetleri tarafından o ilin gerek merkez, gerekse bağlı ilçeleri için ayrı ayrı tesbit olunur.

Yukarıki fıkraya göre kendilerine zaruri masraf verilen memurlara yaptıkları tebliğ dolayısıyla 6245 sayılı kanun mucibince ayrıca harcırah verilmez.

Ücret ve masrafın peşin ödenmesi

Madde 5- Tarifede yazılı PTT ücretlerini veya dördüncü madde mucibince verilecek zaruri masrafları, hilafına bir hüküm bulunmadıkça tebliğin yapılmasını isteyen peşin olarak öder.

Tebliği çıkaracak merci tarafından tayin olunan mehil içinde gerekli masrafı vermiyen, talebinden sarfınazar etmiş addolunur. Zaruri sebeplerden dolayı bu mehle riayetsizlik halinde yeni bir mehil verilir.

Tebliğ evrakının zıya halinde masraflar

Madde 6- PTT İşletmesi (...) ⁴ mücbir haller dışında her hangi bir sebeple zıya uğrıyan tebliğ evrakının yeniden tanzim ve tebliği için gerekli masraflar, Posta Kanununun taahhütlü müraselata mütaallik hükümlerine göre ödenir.

⁴ Bu fıkroda yer alan “*memurlarının kusur veya ihmali yüzünden veya*” ibaresi, 19/3/2003 tarihli ve 4829 sayılı Kanunla madde metninden çıkarılmıştır.

Telgraf servisinde zıya veya gecikme vukuunda Telgraf ve Telefon Kanunu hükümleri tatbik olunur.

Uçak, telgraf ve diğer vasıtalarla tebliğat ve ücretleri

Madde 7- Tebliğat uçakla veya postada kullanılan diğer seri veya hususi vasıtalarla veya muhtelif işaretli telgraflarla da yaptırılabilir.

Tebliğin bu vasıtalarından hangisiyle yapılacağı alakasının talebi üzerine veya re'sen mahkeme reisi, hakim veya tebliği yaptıracak diğer merciler tarafından tensip edilir. Bu takdirde bunlara ait ücretler, PTT ücretleri tarifesine göre bu vasıtalarla tebliği istiyenden tebliğ ücretinden ayrı olarak alınır.

Elektronik tebliğat

Madde 7/a- (Ek: 11/1/2011-6099/2 md.) Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebliğat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebliğat yapılabilir.

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebliğat yapılması zorunludur.⁵

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebliğatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebliğat yapılır.

Elektronik yolla tebliğat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

⁵ 11/1/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanununun 18 inci maddesiyle, bu fıkranın, söz konusu Kanunun yayımı tarihi olan 19/1/2011'den iki yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır.

İKİNCİ FASIL

Tebligat Esasları

Tebliğ evrakının nüshaları ve makbuz verilmesi

Madde 8- Tebliğ olunacak her nevi evrak, biri dosyasında konulmak ve diğeri tebliğ edilecek kimselere verilmek üzere lüzumu kadar nüshadan terekküp eder. Bu nüshalarda iş sahibi veya vekilinin imzası bulunur.

Tebliğ olunmak üzere salâhiyetli mercilere verilecek evrakın her nüshasına bu mercilerce, verildiği tarih yazılır ve istenirse makbuz verilir.

Her nevi evrakın tebliğine ve davetiyelere ait tebliğ mazbataları dosyasına konur.

Davetiyenin ihtiva edeceği kayıtlar

Madde 9- Davetiye aşağıdaki kayıtları ihtiva eder:

1. Tarafların ve varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile ikametgah veya mesken yahut iş adreslerini,
2. Anlaşılacak şekilde kısaca tebliğin mevzuunu,
3. Davet edilen şahsın hangi mercide ve hangi gün ve saatte hazır bulunması lazımgeldiğini ve bu merciin yerini,
4. Kanunlarına göre davetiye ve celpnamelere merci icabeden sair hususları,
5. Davetiyeyi çıkaran merciin mührünü ve mahkeme başkatibinin ve diğeri mercilerde salâhiyetli memurun imzasını.

Bilinen adreste tebligat

Madde 10- Tebligat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır.

(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/3 md.) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde

bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebliğat buraya yapılır.

Şu kadar ki; kendisine tebliğ yapılacak şahsın müracaatı veya kabulü şartıyla her yerde tebliğat yapılması caizdir.

Vekile ve kanuni mümessile tebliğat

Madde 11- (Değişik birinci fıkrası: 6/6/1985-3220/5 md.)

Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebliğat vekile yapılır. Vekil birden çok ise bunlardan birine tebliğat yapılması yeterlidir. Eğer tebliğat birden fazla vekile yapılmış ise, bunlardan ilkinde yapılan tebliğ tarihi asıl tebliğ tarihi sayılır. Ancak, Ceza Muhakemeleri Usulu Kanununun, kararların sanıklara tebliğ edilmelerine ilişkin hükümleri saklıdır.

(Ek ikinci fıkrası: 11/1/2011-6099/4 md.) Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebliğatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır.

Kanuni mümessilleri bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebliğat kanunlara göre bizzat kendilerine yapılması icabetmedikçe bu mümessillere yapılır.

Hükmi şahıslara ve ticarethanelere tebliğat

Madde 12- Hükmi şahıslara tebliğ, yetkili mümessillerine, bunlar birden ziyade ise, yalnız birine yapılır.

Bir ticarethanenin muamelelerinden doğan ihtilaflarda, ticari mümessiline yapılan tebliğ muteberdir.

Hükmi şahısların memur ve müstahdemlerine tebliğat

Madde 13- Hükmi şahıslar namına kendilerine tebliğ yapılacak kimseler her hangi bir sebeple mütat iş saatlerinde iş yerinde bulunmadıkları veya o sırada evrakı bizzat alamıyacak bir halde oldukları takdirde tebliğ, orada hazır bulunan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.

Askeri şahıslara tebligat

Madde 14- Astsubaylar hariç olmak üzere erata yapılacak tebliğler, kıta kumandanı ve müessesese amiri gibi en yakın üste yapılır.

Yukarıki fıkarda yazılı olanların haricindeki askeri şahıslara birlik veya müessesede tebligat yapılması icabeden ahvalde, tebliğin yapılmasını nöbetçi amiri veya subayı temin eder. Bunlar tarafından muhatabın derhal bulundurulması veya tebliğin temini mümkün olmazsa tebliğ kendilerine yapılır.

Sefer hali

Madde 15- Sefer halinde olan birlik veya müesseseye mensup askeri şahıslara tebligat, bağlı buldukları Kara, Deniz veya Hava kuvvetleri kumandanlıkları vasıtasıyla yapılır.

Aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebligat

Madde 16- (Değişik: 19/3/2003-4829/2 md.) Kendisine tebliğ yapılacak şahıs adresinde bulunmazsa tebliğ kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır.

Belli bir yerde veya evde meslek ve sanat icrası

Madde 17- Belli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenler, o yerde bulunmadıkları takdirde tebliğ aynı yerdeki daimi memur veya müstahdemlerinden birine, meslek veya sanatını evinde icra edenlerin memur ve müstahdemlerinden biri bulunmadığı takdirde aynı konutta oturan kişilere⁶ veya hizmetçilerinden birine yapılır.

⁶ Maddede geçen “birlikte oturan ailesi efradından” ibaresi, 19/3/2003 tarihli ve 4829 sayılı Kanunla “aynı konutta oturan kişilere” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Otel, hastane, fabrika ve mektep gibi yerlerde tebliğat

Madde 18- Tebliğ yapılacak şahıs otel, hastane, tedavi veya istirahat evi, fabrika, mektep, talebe yurdu gibi içine serbestçe girilemeyen veya aranmanın kolayca bulunması mümkün olmıyan bir yerde bulunuyorsa, tebliğin yapılmasını o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amiri temin eder. Bunlar tarafından muhatabın derhal buldurulması veya tebliğin temini mümkün olmazsa, tebliğ kendilerine yapılır.

Mevkuf ve mahkumlara tebliğat

Madde 19- Mevkuf ve mahkumlara ait tebliğlerin yapılmasını, bunların bulunduğu müessese müdür veya memuru temin eder.

Muhatabın muvakkaten başka yere gitmesi

Madde 20- (Değişik: 6/6/1985-3220/6 md.) 13, 14, 16, 17 ve 18 inci maddelerde yazılı şahıslar, kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka yere gittiğini belirtirlerse; keyfiyet ve beyanda bulunanın adı ve soyadı⁷ tebliğ mazbatasına yazılarak altı beyan yapan tarafından imzalanır ve tebliğ memuru tebliğ evrakını bu kişilere verir. Bu kişiler tebliğ evrakını kabule mecburdurlar. Kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka bir yere gittiğini belirten kimse, beyanını imzadan imtina ederse, tebliğ eden bu beyanı şerh ve imza eder. Bu durumda ve tebliğ evrakının kabulden çekinme halinde tebliğat, 21 inci maddeye göre yapılır. **(Değişik son cümle: 19/3/2003-4829/4 md.)** Bu maddeye göre yapılacak tebliğatlarda tebliğ, tebliğ evrakının 13, 14, 16, 17 ve 18 inci

⁷ 19/3/2003 tarihli ve 4829 sayılı Kanunla, 20 nci maddedeki “hüviyeti” ibaresi, “adı ve soyadı” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Tebliğat Kanunu

maddelerde yazılı kişilere verildiği tarihte veya ihbarname kapıya yapıştırılmışsa bu tarihten itibaren onbeş gün sonra yapılmış sayılır.

Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina

Madde 21- (Değişik: 6/6/1985-3220/7 md.)⁸ Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/5 md.) Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen

⁸ 19/3/2003 tarihli ve 4829 sayılı Kanunla, 21 inci maddedeki “zabıta amir ve memuruna” ibaresi, “zabıta amir veya memurlarına”; 22 nci maddedeki “onbeş” ibaresi de, “onsekiz” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

(Ek: 19/3/2003-4829/5 md.) Muhtar, ihtiyar heyeti azaları, zabıta amir ve memurları yukarıdaki fıkralar⁹ uyarınca kendilerine teslim edilen evrakı kabule mecburdurlar.

Yaş ve ehliyet şartı

Madde 22- Muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran onsekiz yaşından aşağı olmaması ve bariz bir surette ehliyetsiz bulunmaması lazımdır.

Tebliğ mazbatası

Madde 23- Tebliğ bir mazbata ile tevsik edilir. Bu mazbatanın:

1. Tebliği çıkaran merciin adını,
2. Tebliği istiyen tarafın adını, soyadını ve adresini,
3. Tebliğ olunacak şahsın adını, soyadını ve adresini,
4. Tebliğin mevzuunu,
5. Tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kimsenin adını, soyadını, adresini ve 22 nci madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu,
6. Tebliğin nerede ve ne zaman yapıldığını,
7. 21 inci maddedeki durumun tahaddüsü halinde bu hususlara mütaallik muamelenin yapıldığını, adreste bulunmama¹⁰ ve imtina için gösterilen sebebi,

⁹ 11/1/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan “*fıkra*” ibaresi “*fıkralar*” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

¹⁰ 11/1/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle, birinci fıkranın (7) numaralı bendinde yer alan “*yapıldığını*” ibaresi “*yapıldığını, adreste bulunmama*” şeklinde değiştirilmiş,

Tebliğat Kanunu

8. (Ek: 11/1/2011-6099/6 md.) Tebliğatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,

9. (Değişik: 19/3/2003-4829/7 md.) Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzasını,

İhtiva etmesi lazımdır.

İmza edemeyecek durumda olmak

Madde 24- Kendisine tebliğ yapılacak kimse imza edecek kadar yazı bilmez veya imza edemeyecek durumda bulunursa, komşularından bir kişi huzurunda sol elinin baş parmağı bastırılmak suretiyle tebliğ yapılır.

Sol elinin baş parmağı bulunmayan kimsenin, aynı elinin diğer bir parmağı ve sol eli yoksa sağ elinin baş parmağı ve bu da mevcut değilse diğer parmaklarından biri bastırılır.

Tebliğ yapılacak kimsenin iki eli de yoksa tebliğ evrakı kendisine verilir.

Yukardaki fıkralarda yazılı hallerde keyfiyet, tebliğ mazbatasında tasrih edilir ve hazır bulunan şahsa da imza ettirilir.

Okur yazar bir komşu bulunmaz veya bulunan komşu imzadan imtina ederse, tebliğ memuru o mahalle veya köyün muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birini veyahut bir zabıta memurunu, tebliğ sırasında hazır bulunmak üzere davet eder ve tebligat bunların huzurunda yapılır.

Yabancı memlekette tebligat usulü

Madde 25- Yabancı memlekette tebliğ o memleketin salahiyetli makamı vasıtasıyla yapılır. Bunun için anlaşma

fıkraya (8) numaralı bent eklenmiş ve diğer bent numarası buna göre teselsül ettirilmiştir.

veya o memleket kanunları müsait ise, o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu tebliğat yapılmasını salahiyyetli makamdan ister.

(Mülga: 19/3/2003-4829/18 md.) Yabancı memleketlerde bulunan kimselere tebliğ olunacak evrak, tebliğatı çıkaran merciin bağlı bulunduğu vekalet vasıtasıyla Dışişleri Bakanlığına, oradan da memuriyet havzası nazarı itibara alınarak ilgili Türkiye Elçiliğine veya Konsoloslughuna gönderilir.

(Ek:6/6/1985-3220/8 md.) Şu kadar ki, Dışişleri Bakanlığının aracılığına lüzum görülmeyen hallerde tebliğat evrakı, ilgili Bakanlıkça doğrudan doğruya o yerdeki Türkiye Büyükelçiliğine veya Başkonsoloslughuna gönderilebilir.

Siyasî temsilcilik aracılığıyla yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına tebliğat

Madde 25/a- (Ek: 19/3/2003-4829/8 md.) Yabancı ülkede kendisine tebliğ yapılacak kimse Türk vatandaşı olduğu takdirde tebliğ o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughu aracılığıyla da yapılabilir.

Bu hâlde bildirim Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughu veya bunların görevlendireceği bir memur yapar.

Tebliğin konusu ile hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerinin yer aldığı ve otuz gün içinde başvurulmadığı takdirde tebliğin yapılmış sayılacağı ihtarı içeren bildirim, muhataba o ülkenin mevzuatının izin verdiği yöntemle gönderilir.

Bildirim o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebliğ edildiği belgelendirildiğinde, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughuna başvurulmadığı takdirde tebliğat otuzuncu günün bitiminde

Tebliğat Kanunu

yapılmış sayılır. Muhatap Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughuna başvurduğu takdirde tebliğ evrakını almaktan kaçınırsa bu hususta düzenlenecek tutanak tarihinde tebliğ yapılmış sayılır. Evrak bekletilmeksizin merciiine iade edilir.

(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/7 md.) Bu maddeye göre kazâ merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughuna gönderilebilir.

Türkiye'deki elçilik veya konsolosluklardan tevdi olunan tebligat evrakı

Madde 26- Anlaşmalar hükümleri ve müteakibliyet esasları mahfuz kalmak şartıyla, Türkiye'de mukim yerli ve yabancı şahıslara tebliğ edilmek üzere ecnebi bir memleketin elçiliğinden veya havzasında bulunduğu valilik kanalı ile konsoloslughundan Dışişleri Bakanlıghına tevdi olunan evrak, ilgili vekalet kanalı ile salâhiyetli mercie gönderilir ve tebliğ muamelesinin ifasını mütaakıp tasdikli olarak aynı yollardan iade edilir.

Yabancı memlekette Türk memurlarına ve askeri şahıslarına tebligat

Madde 27- Yabancı bir memlekette resmi bir vazife ile bulunan Türk memurlarına tebligat, Dışişleri Bakanlıghı vasıtasıyla yapılır.

Yabancı memleketlerde bulunan askeri şahıslara yapılacak tebligat bağılı buldukları Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Kumandanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlıghı vasıtasıyla yapılır.

İlanen tebligat

Madde 28- Adresi meçhul olanlara tebligat ilanen yapılır.

Yukarıki maddeler mucibince tebliğat yapılamıyan ve ikametgahı, meskeni veya iş yeri de bulunamıyan kimsenin adresi meçhul sayılır.

Adresin meçhul olması halinde keyfiyet tebliğ memuru tarafından mahalle veya köy muhtarına şerh verdirilmek suretiyle tesbit edilir. **(Değişik ikinci cümle: 19/3/2003-4829/9 md.)** Bununla beraber tebliği çıkaran merci, muhatabın adresini resmî veya hususi müessese ve dairelerden gerekli gördüklerine sorar ve zabıta vasıtasıyla tahkik ve tespit ettirir.

Yabancı memleketlerde oturanlara ilan tebliğat yapılmasını icabettiren ahvalde tebliği çıkaran merci, tebliğ olunacak evrak ile ilan suretlerini yabancı memlekette bulunan kimsenin malûm adresine ayrıca iadeli taahhütlü mektupla gönderir ve posta makbuzunu dosyasına koyar.

İlan şekli¹¹

Madde 29- İlan suretiyle tebliğ, tebliği çıkartacak merciin mucip sebep beyaniyle vereceği karar üzerine aşağıdaki şekilde yapılır.

1. İlan alakalının itılama en emin bir şekilde vasıl olacağı umulan ve varsa (...) tebliği çıkaran merciin bulunduğu yerde intişar eden birer gazetede ve ayrıca elektronik ortamda yapılır.

2. Tebliğ olunacak evrak ve ilan sureti, tebliği çıkaran merciin herkesin kolayca görebileceği bir yerine de asılır.

¹¹ 11/1/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanununun 8 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “ayrıca” ibaresi metinden çıkarılmış ve aynı bentte yer alan “gazetede” ibaresi “gazetede ve ayrıca elektronik ortamda” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Tebliğat Kanunu

(Değişik: 6/6/1985-3220/9 md.) Mercî, icabına göre ikinci defa ilan yapılmasına karar verebilir. İki ilan arasındaki müddet bir haftadan aşağı olamaz. Gerekiyorsa ikinci ilan, yabancı memleket gazeteleriyle de yaptırılabilir.

İlanın ihtiva edeceği kayıtlar

Madde 30- İlanda, alakalıların ad ve soyadları, işleri, ikametgah veya mesken yahut iş yerleri, tebliğ olunacak evrak muhteviyatının hulasası, tebliğin anlaşılabilir şekilde mevzuu, sebebi, ilanın hangi merciden verildiği, ilan daveti tazammun ediyorsa nerede ve ne için, hangi gün ve saatte hazır bulunulacağı yazılmak lazımdır.

İlanen tebligatta tebliğ tarihi

Madde 31- (Değişik: 6/6/1985-3220/10 md.) İlanen tebliğ, son ilan tarihinden itibaren yedi gün sonra yapılmış sayılır. İlanen tebliğe karar veren mercî, icabına göre daha uzun bir müddet tayin edebilir. Ancak, bu süre 15 günü geçemez.

Usulüne aykırı tebliğin hükmü

Madde 32- Tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır.

Muhatabın beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi addolunur.

Resmî ve adli tatil günlerinde tebligat

Madde 33- (Değişik: 6/6/1985-3220/11 md.) Resmî ve adli tatil günlerinde de tebligat caizdir.

İKİNCİ BAP
Hususi Hükümler
BİRİNCİ FASIL
Kazai Tebliğat

Şümulü

Madde 34- Bu fasıl hükümleri adli, idari ve askeri kaza mercilerince yapılacak tebliğat işlerinde tatbik olunur.

(Ek: 19/3/2003-4829/10 md.) Yukarıdaki fıkra gereğince yapılacak tebliğatlara ilişkin giderler 5 inci maddeye göre ödenir. Verilen süreye rağmen ödenmeyen tebliğat gideri dava dilekçesinin tebliğine ilişkin ise Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 409 uncu maddesi uyarınca işlem yapılır. Diğer hallerde tebliğat konusu talepten vazgeçilmiş sayılır.

Adres değiştirmenin bildirilmesi mecburiyeti

Madde 35- Kendisine veya adresine kanunun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış olan kimse, adresini değiştirirse, yenisini hemen tebliği yaptırmış olan kaza merciine bildirmeye mecburdur. Bu takdirde bundan sonraki tebliğler bildirilen yeni adrese yapılır.

(Değişik fıkra:11/1/2011-6099/9 md.) Adresini değiştiren kimse yenisini bildirmediği ve adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır.

(Değişik: 19/3/2003-4829/11 md.) Bundan sonra eski adrese çıkarılan tebliğler muhataba yapılmış sayılır.

(Ek: 6/6/1985-3220/12 md.; Değişik fıkra: 11/1/2011-6099/9 md.) Daha önce tebliğat yapılmamış olsa bile, tüzel

Tebligat Kanunu

kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır.

(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/9 md.) Daha önce yurt dışındaki adresine tebligat yapılmış Türk vatandaşı, yurt dışı adresini değiştirir ve bunu tebliğ çıkaran mercie bildirmez, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluga 25/a maddesine göre gönderilen bildirim adresine ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılır.

Celse esnasında veya kalemde tebligat¹²

Madde 36- (Değişik: 11/1/2011-6099/10 md.) Celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatası düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz.

Avukat katiplerine ve stajyerlerine tebligat

Madde 37- Celse esnasında kazai merci tarafından sıfatları tesbit edilen avukat katiplerine ve stajyerlerine mütaakip celse gün ve saatinin bildirilmesi avukata tebliğ hükmündedir.

Vekillerin yekdiğerine tebligat yapması

Madde 38- Vekil vasıtasıyla takibedilen davalarda, vekiller makbuz mukabilinde yekdiğerine tebligat yapabilirler.

¹² Bu madde başlığı “*Celse esnasında tebligat:*” iken, 11/1/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Tebellüğ edecek şahsın hasım olması

Madde 39- Bu kanun hükümlerine göre kendilerine tebliğ yapılması caiz olan kimselerin o davada hasım olarak alakaları varsa muhatap namına kendilerine tebliğ yapılamaz.

Tebliğata ait kararların müstaceliyeti

Madde 40- (Değişik: 6/6/1985-3220/13 md.) Tebliğata ait kararlar, muayyen celse beklenmeden verilir.

Memur vasıtasıyla tebliğat

Madde 41- (Değişik: 6/6/1985-3220/14 md.) Adli, idari ve askeri kaza mercileri ile diğer adalet daireleri re'sen veya talep halinde işin mahiyetine göre, dairelerinde çalışan memurlar vasıtasıyla tebliğat yapılmasına karar verebilirler.

Müstacel hallerde tebliğat

Madde 42- (Mülga: 6/6/1985-3220/21 md.)

Cumhuriyet başsavcılığına tebliğat

Madde 43- Cumhuriyet Başsavcılığına yapılacak tebliğat, tebliğ olunacak varaka aslının kendisine gösterilmesiyle olur. Bu tebliğ bir mehile başlangıç olacaksa, Cumhuriyet Müddeiumumisi gösterildiği günü varakanın aslına işaret ve imza eder.

Askeri kazada tebliğat

Madde 44- Askeri kaza makam ve mercilerince askeri şahıslara yapılacak tebliğat tahriri bir emirle ifa olunur ve tebellüğ ilmühaberi, tebliğatı talep veya emreden makam veya mercie gönderilir.

Amiri adliye yapılacak tebliğat, tebliğ olunacak varakanın kendisine gösterilip imza ettirilmesi suretiyle yapılır. Bu tebliğ bir mehil başlangıcı olursa, tarihi de işaret edilir.

İKİNCİ FASIL İdari Tebliğat

Şümulü

Madde 45- Kazai ve mali tebliğatın dışında kalan tebliğat, idari tebliğattır.

PTT Teşkilatı olmaması

Madde 46- (Mülga: 6/6/1985-3220/21 md.)

Müteaddit şahsın mümessiline tebliğat

Madde 47- Birden ziyade şahsı temsil eden kimseye tebliğ olunacak evrakın ancak bir nüshası verilir. Şu kadar ki, yalnız evrakı tebellüğ için tevkil olunan kimseyi temsil ettiği şahısların adedi kadar nüsha verilmek lazımdır.

Gümrük ve inhisar işlerinde tebliğat

Madde 48- Gümrük ve inhisar işlerinde, kendi kanunlarının imkan verdiği hallerde muamelenin cereyan ettiği yerde hazır bulunan alakalıya tebliğat memur vasıtasıyla yapılır.

Tapu idarelerince yapılacak tebliğat

Madde 49- (Değişik: 11/1/2011-6099/11 md.) Tapuda kayıtlı taşınmazların veya miras, istimlak, cebrî icra veya mahkeme ilâmı ile iktisapta bulunan hak sahipleri, adreslerini ve değiştirdikleri takdirde yenisini, buldukları yerin tapu idaresine bildirmeye mecburdur. Davetiye veya tebliğ evrakı, bu suretle bilinen son adrese gönderilir. Hak sahiplerinin adres bildirmemeleri hâlinde adres kayıt sistemindeki adresleri tebliğat adresleri olarak kabul edilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Mali Tebliğat

Divanı Muhasebat tarafından yapılacak tebliğat

Madde 50- Divanı Muhasebatça yapılacak tebliğat, tebliğ yapılacak şahıslardan merkez teşkilatında vazifeli bulunanlara, bağlı oldukları daireler, bunların haricinde kalanlara mahalli mülkiye amiri vasıtasıyla yaptırılır.

Adresin tesbit olunamaması veya tebellüğden imtina hallerinde tebliğat, bu kanunun umumi hükümleri dairesinde yapılır.

Diğer mali tebliğat

Madde 51- Mali tebliğler, kendi kanunlarında sarahat bulunmayan hallerde, bu kanunun umumi hükümlerine tevfikan yapılır.

ÜÇÜNCÜ BAP

Cezai Hükümler

Kanunu tatbik ile mükellef olanların işliyecekleri suçlar

Madde 52- (Değişik birinci fıkra: 23/1/2008-5728/251 md.) Bu Kanunun tatbikinde vazifeli bulunan memur ve hizmetliler ile mahalle, köy muhtar ve ihtiyar heyeti ve meclisi azaları işledikleri suçlar ile kendilerine karşı işlenen suçlardan dolayı, Türk Ceza Kanununun kamu görevlisine ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır.

Yukardaki fıkra hükmüne göre yapılacak takibat inzıbatı ceza tatbikına mani değildir.

Yanlış adres bildirmek

Madde 53- (Değişik: 23/1/2008-5728/252 md.) Bu Kanun mucibince tebliğat yapılması gereken hallerde bir kimse

Tebliğat Kanunu

kendisine veya başkasına ait isim veya adresi yanlış olarak bildirir ise fail hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Tebliğ evrakının muhatabına verilmemesi ve tebligatı kabulden kaçınma

Madde 54- (Değişik birinci fıkra: 23/1/2008-5728/253 md.) Muhatap namına kendilerine tebligat yapılan kimseler tebliğ evrakını muhataplarına en kısa zamanda vermedikleri ve bundan gecikme veya zarar vukua geldiği takdirde bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Kendisine yapılması gereken tebligatı almayan muhatap ile muhatap adına tebligatı kabule mecbur olup da tebligatı kabul etmeyenler hakkında da yukarıda belirtilen cezalar uygulanır.

Yalan beyan

Madde 55- (Değişik birinci fıkra: 23/1/2008-5728/254 md.) Daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde;

a) Kendisi hakkında tebliğ memuruna yalan beyanda bulunan muhatap,

b) Muhatap namına kendisine tebligat yapılabilecek olup da, bu Kanunun tatbiki dolayısıyla tebliğ memuruna muhatap hakkında yalan beyanda bulunan kişi,

c) Muhatap olmadığı veya muhatap namına tebellüğ etmeye yetkisi bulunmadığı halde tebliğ memuruna hüviyet ve sıfatı hakkında yalan beyanda bulunarak tebliğ evrakını alan kimse,

her bir bentte tanımlanan fiil dolayısıyla bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Yukarıki bentlerde yazılı hallerde bir gecikme veya umumi veyahut hususi bir zarar husule gelirse fail hakkında ayrıca (a) ve (b) bentlerindeki fiiller için üç aydan bir yıla ve

(c) bendindeki fiil için bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası hükmolunur.

Tebliğ evrakının taliki ile ilgili suçlar

Madde 56- (Değişik: 23/1/2008-5728/255 md.) Bu Kanun hükümlerine göre tebliğ evrakının veya ihbarnamenin talikine karşı koyanlar ile talik edilen bu kabil evrakı bulunduğu yerden koparan, imha eden veya okunamaz hale getirenler hakkında, üç aydan bir yıla kadar hapis ve yirmibeş günden yüzelli güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

Tebliğ memurları aleyhine işlenen suçlar

Madde 57- (Mülga: 23/1/2008-5728/578 md.)

DÖRDÜNCÜ BAP

Müteferrik Hükümler

Tebliğ vaktinde yapılmaması

Madde 58- Tebliğ vaktinde yapılmaz veya tebliğ mazbatasını muayyen zamanda gelmezse alakalı merci keyfiyeti mahalli PTT merkezine bildirir.

Bu merkez şikayet mevzuu olan evrakın, ne muamele gördüğünü tetkik ve icabederse mevrit merkezinden tahkik ve takibeder.

Bunların neticesi mahalli PTT merkezi ve icabında Umum Müdürlük tarafından mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda alakalı mercie bildirilir.

Tebliğ mazbatalı kapalı zarf

Madde 59- Kanununun 1 inci maddesinde yazılı mercilerden çıkarılacak tebliğ evrakı, tebliğ mazbatalı kapalı bir zarf içinde gönderilir.

Tebliğat Kanunu

(Değişik: 19/3/2003-4829/16 md.) Davetiye, basit usulü muhakeme davetiyesi, yemin davetiyesi bu zarfın içine konmadan da gönderilebilir.

Yönetmelik¹³

Madde 60- (Değişik: 11/1/2011-6099/12 md.) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar İçişleri, Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Diğer kanunlardaki atıflar

Madde 61- Diğer kanunların tebliğat ile ilgili olarak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa ve adli evrakın PTT İdaresi vasıtasıyla tebliğine dair kanuna atfettiği yerlerde bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Kaldırılan hükümler

Madde 62- Bu kanunla:

1. Adli evrakın PTT İdaresi vasıtasıyla tebliğine dair olan kanun ile bu kanuna ek 4347, 4574, 4856 ve 5045 sayılı kanunlar,
2. 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 81 inci maddesinin ikinci fıkrası ile 10 uncu faslının birinci kısmı,
3. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 36, 37, 38, 271 ve 274 üncü maddeleri,
4. Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 74, 75 ve 76 nci maddeleri,

¹³ Bu madde başlığı “*Nizamname yapılması:*” iken, 11/1/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir

5. Noterlik Kanununun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 75 inci maddesi,

6. Harçlar Kanununun 33 üncü maddesi,

7. Diğer kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri,
Kaldırılmıştır.

Bağımsız bölüm sahiplerine tebligat

Ek Madde 1- (6/6/1985-3220 sayılı Kanunun 20 nci maddesi gelen numarasız ek madde olup teselsül için numaralandırılmıştır.)

Kat Mülkiyeti Kanununun uygulandığı hallerde, ortak taşınmazda oturmıyan her bağımsız bölüm sahibi, apartman yönetimi ve ortak giderler ile ilgili tebligat yönünden geçerli olmak üzere, Türkiye'de bir adresini yöneticiye yazılı olarak bildirmek zorundadır.

Apartment yönetimi ve ortak giderler ile ilgili tebligatlar bu adrese yapılır.

Bağımsız bölüm sahibinin adres bildirmemesi veya yazılı olarak bildirdiği adrese tebligat yapılamaması hallerinde, bundan sonraki bütün tebligatlar, o kişiye ait bağımsız bölümde fiilen oturana yapılır. Tebligatın bir örneği apartman girişinde bulundurulacak ilan tahtasına asılır. Bağımsız bölümde fiilen oturana bu şekilde yapılacak tebligat, bağımsız bölüm sahibine yapılmış sayılır.

(Ek: 19/3/2003-4829/17 md.) Bağımsız bölümde fiilen oturan yoksa ilân tahtasına asılan tebligat örneği bağımsız bölüm sahibine yapılmış sayılır.

Teknik altyapının kurulması, tüzük hükümlerinin uygulanması

Geçici Madde 1- (Ek: 11/1/2011-6099/13 md.) Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü, elektronik ortamda

Tebliğat Kanunu

yapılacak tebligatla ilgili her türlü teknik altyapıyı bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde kurarak faaliyete geçirir.

60 ıncı maddede belirtilen yönetmelik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen altı ay içinde hazırlanır. Anılan yönetmelik yürürlüğe girene kadar Tebliğat Tüzüğü'nün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Mevzuatta, Tebliğat Tüzüğü'ne yapılan atıflar 60 ıncı madde hükmü uyarınca çıkarılacak yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Kanunun mer'iyete girmesi

Madde 63- Bu kanun neşri tarihinden altı ay sonra mer'iyete girer.

Kanunu icra edecek makam

Madde 64- Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**7201 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ
TARAFINDAN İPTAL EDİLEN HÜKÜMLERİN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/KHK'nin/ İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	7201 Sayılı Kanununun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3220	–	15/6/1985
4829	–	27/3/2003
5728	52, 53, 54, 55, 56, 57	8/2/2008
6099	1, 10, 11, 21, 23, 25/a, 35, 36, 49, 60, Geçici Madde 1	19/1/2011
	29	19/10/2011
	1, 7/a	7/a maddesinin ikinci fıkrası yayımlı tarihinden iki yıl sonra diğer fıkralar ve 1 inci madde 19/1/2012
6764	1	9/12/2016

**TEBLİGAT KANUNUNUN
UYGULANMASINA DAİR
YÖNETMELİK**

TEBLİGAT KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

Madde 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu Yönetmelik; yargı mercileri, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükûmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak tüm tebligat işlemlerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3- (1) Bu Yönetmelik, Tebligat Kanununun 60 ıncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tebligatın Yapılması

Tebligatın yapılması

Madde 4- (1) 2 nci maddede belirtilen merciler tarafından yapılacak tüm tebliğler, bu Yönetmelik hükümlerine göre Posta

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT) veya memur vasıtasıyla yapılır.

Tebliğatın memur vasıtasıyla yapılması

Madde 5- (1) Tebliğatın;

a) Kanunlarda özel hüküm bulunan hallerde,

b) Gecikmesi halinde zarar doğabilecek işlerde,

c) 2 nci maddede belirtilen ve aynı yerde bulunan merciler arasında ya da bu mercilerde bulunan kişilere,

yapılması durumunda, tebliğler kendi memurları veya mahalli mülki idare amirinin emriyle kolluk vasıtasıyla yaptırılır.

(2) Memur vasıtasıyla tebliğat yaptırılmasını gerektiren sebep tebliğat evrakında gösterilir.

(3) Kolluk vasıtasıyla tebliğat yaptırılabilmesi için, tebliği çıkaran mercinin, sebebini de belirtmek suretiyle mahalli mülki idare amirine müracaat etmesi gerekir. Mahalli mülki idare amirinin emri olmadan kolluğa gönderilen tebliğ evrakı gönderen mercie iade edilir.

(4) Zor kullanılmasını gerektiren veya soruşturma evresine ilişkin görevlerin kolluk tarafından yapılacağına dair olan hükümlerle bu Yönetmeliğin Yedinci Bölümünde yer alan özel hükümler saklıdır.

Ücret tarifesi

Madde 6- (1) Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü, bu Yönetmeliğe göre yapacağı işlerden dolayı alacağı ücretleri ayrı bir tarifeye tespit eder.

Memur vasıtasıyla tebliğde zorunlu masraflar

Madde 7- (1) Bu Yönetmelik gereğince memur vasıtasıyla yaptırılacak tebliğlerde, tebliğ yapana verilecek zorunlu

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

masrafların miktarı, tebliğ yapılacak şahsın bulunduğu yerin uzaklığına göre, her mali yılbaşında, il idare kurullarınca, merkez ilçe ve bağlı ilçeler için ayrı ayrı tespit olunur.

(2) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 49 uncu maddesine göre tazminat alan memurlara, yaptıkları tebliğler için ödeme yapılmaz.

Ücret ve masrafların peşin ödenmesi

Madde 8- (1) Tebliğatın yapılmasını isteyen, aksine bir hüküm bulunmadıkça 6 ncı madde gereğince hazırlanan tarifede belirtilen ücreti veya 7 nci madde gereğince verilecek zorunlu masrafları peşin olarak öder. Tebliğat masrafları kesin olarak belirlenemez ise avans olarak alınır ve daha sonra mahsubu yapılarak bakiyesi iade edilir.

(2) Tebliği çıkaracak merci tarafından belirlenen süre içinde gerekli masrafın verilmemesi halinde talepten vazgeçilmiş sayılır. Haklı sebeplerden dolayı bu süreye uyulmaması halinde yeni bir süre verilir.

(3) Adli yardımdan faydalananların, birinci fıkra gereğince vermeleri gereken ücret veya masraflar, ileride haksız çıkacak taraftan alınmak üzere ilgili mercilerce ödenir.

(4) Yabancı elçilik ve konsolosluklardan gönderilen evraka ait ücret veya masrafın bu elçilik veya konsolosluklardan talep edilebilmesi, anlaşma hükümlerine ve mütekabiliyet esaslarına tabidir.

(5) Yabancı ülkelerde yapılacak tebliğat ücretleri, 39 uncu madde gereğince yayımlanacak tebliğ esaslarına göre tebliği çıkaran merci tarafından alınır.

Tebliğ evrakının kaybı halinde masraflar

Madde 9- (1) PTT İşletmesine tevdi edilen tebliğ evrakının, mücbir haller dışında kaybedilmesi halinde masraflar, 2/3/1950

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
tarihli ve 5584 sayılı Posta Kanununun taahhütlü maddeler hakkındaki hükümleri gereğince karşılanır. Masraf miktarı, tebliğ evrakının tanzim ve tebliği için gerekli masraf miktarından fazla olamaz.

(2) Tebliğ evrakı, postaya değerli olarak verilirse, kaybı halinde tazminat, Posta Kanununun değerli maddeler hakkındaki hükümleri gereğince ödenir.

(3) Tebliğ evrakının telgraf servisinde kayıp veya gecikmeye uğraması halinde birinci fıkra hükümleri uygulanır.

Uçak, telgraf ve diğer seri veya özel vasıtalarla tebligat

Madde 10- (1) Tebligat, uçakla veya postada kullanılan diğer seri ve özel vasıtalarla veya muhtelif işaretli telgraflarla da yaptırılabilir.

(2) Tebliğin bu vasıtalarla hangisiyle yapılacağı ilgilinin talebi üzerine veya resen, mahkeme başkanı, hâkim veya tebliği yaptıracak diğer merciler tarafından kararlaştırılır. Talepte bulunan müracaatını yazılı olarak yapmamışsa, talep, ilgili evrak üzerine yazılarak kendisine imzalatılır.

(3) İlgilinin talebi veya resen görülen lüzum üzerine birinci fıkrada yazılı vasıtalarla biriyle tebligat yapılabilmesi için, tebligatı çıkaran merci tarafından sebebinin evrak üzerinde gösterilmesi gerekir.

Uçak, telgraf ve diğer seri veya özel vasıtalarla tebligat ücretleri

Madde 11- (1) Tebligatın, resen veya talep üzerine uçak, telgraf ve diğer seri veya özel vasıtalarla yapılması halinde bunlara ait ücretler, 6 ncı madde gereğince hazırlanan ücret tarifesine göre tebliği isteyen, tebliğ ücretine ilaveten alınır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Elektronik tebliğat

Madde 12- (1) Tebliğatlar, elektronik yolla yapılabilir, zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Yönetmelikte belirtilen usullerle tebliğat yapılır. Elektronik yolla tebliğata ilişkin usul ve esaslar buna ilişkin yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tebliğat Esasları

Tebliğ evrakının nüshaları ve makbuz verilmesi

Madde 13- (1) Tebliğ olunacak her nevi evrak, biri dosyasına konulmak ve diğeri tebliğ edilecek kişilere verilmek üzere yeterli sayıdaki nüshadan oluşur. Bu nüshalarda, iş sahibi veya vekilinin imzası bulunur. Resen yapılan tebliğata ait evrak, tebliği çıkaran merciin yetkili memuru tarafından imzalanır.

(2) Tebliğ olunmak üzere yetkili mercilere verilecek evrakın her nüshasına bu mercilerce, verildiği tarih yazılır ve istenirse makbuz verilir.

(3) Her nevi evrakın tebliğine ve davetiyelere ait tebliğ mazbataları dosyasına konulur.

Davetiyelerin tanzimi

Madde 14- (1) Tebliğat Kanununun 9 uncu maddesinde yazılı kayıtları içermek üzere tanzim olunacak davetiyeler, ek-1'de yer alan (1) numaralı örnekte gösterildiği şekilde hazırlanır.

Müddet tayini

Madde 15- (1) 10 uncu maddede sayılan vasıtalarla yapılan tebliğatlar dışındaki her çeşit tebliğ evrakı ve davetiyelerin, ilgililere ulaşması ve ilgililerin tebliğin veya davetiyenin gereklerini yerine getirebilmesi için bu evrakı çıkaran merci

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
tarafından tayin edilecek müddetin hesabında, evrakın gönderileceği mahallin yakınlık veya uzaklığı, mevsim koşulları, ulaşım araçlarının durumu gibi hususlar dikkate alınır.

Bilinen adreste tebligat

Madde 16- (1) Tebligat, öncelikle tebliğ yapılacak şahsın bilinen en son adresinde yapılır. Bilinen en son adresin tespitinde, tebliğ isteyeninin beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır.

(2) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığını anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. Ayrıca başkaca adres araştırması yapılmaz. 79 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre renkli bastırılan tebligat zarfında, adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilir.

Adresten başka yerde tebligat

Madde 17- (1) Bir şahsa, adresinden başka bir yerde tebligat yapılabilmesi, o şahsın kabulü halinde mümkündür.

(2) Tebliğ yapılacak şahsın, tebliği çıkaran mercie, PTT merkezine veya tebliğ memuruna müracaat etmesi durumunda da tebliğ yapılır.

Vekile tebligat

Madde 18- (1) Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır. Vekile bürosunda yapılacak tebligat, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(2) Vekil birden çok ise bunlardan birine tebliğat yapılması yeterlidir. Eğer tebliğat birden fazla vekile yapılmış ise bunlardan ilkinde yapılan tebliğ tarihi asıl tebliğ tarihi sayılır. Ancak, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, kararların sanıklara tebliğ edilmesine ilişkin hükümleri saklıdır.

Kanuni temsilciye tebliğat

Madde 19- (1) Kanuni temsilcisi bulunanlara yapılacak tebliğat temsilciye yapılır.

(2) Kanuni temsilcisi bulunanlara kanun hükümleri gereğince bizzat kendilerine tebliğat yapılması icap ederse temsilciye tebliğat yapılmaz.

(3) Kanuni temsilcisi olmayıp da bulunması gerekenlere usulüne göre kanuni temsilci tayini yoluna gidilir.

Tüzel kişilere ve ticari işletmelere tebliğat

Madde 20- (1) Tüzel kişilere tebliğ yetkili temsilcilerine, bunlar birden çok ise yalnız birine yapılır.

(2) Bakanlıkların ve bunların teşkilatının, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idarelerinin, belediyelerin, köylerin ve özel kanunlarına dayanılarak kurulmuş bulunan teşekküllerle, şirketlerin, derneklerin ve vakıfların yetkili temsilcileri, bağlı buldukları kanunlara ve statülerine göre tayin edilir.

(3) Gerçek ve tüzel kişilere ait ticari işletmelerin işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, ticari işletmenin o işlemde yetkili ticari temsilcisine yapılan tebliğ geçerlidir.

Tüzel kişilerin memur ve müstahdemlerine tebligat

Madde 21- (1) Tüzel kişiler adına tebligatı almaya yetkili kişiler, herhangi bir sebeple mutad iş saatlerinde işyerinde bulunmamaları veya o sırada evrakı bizzat alamayacak bir halde olmaları durumunda tebliğ, tüzel kişinin o yerdeki sürekli çalışan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.

(2) Ancak, kendisine tebliğ yapılacak memur veya müstahdem, tüzel kişinin o yerdeki teşkilatı veya personeli içinde görev itibarıyla tebligatın muhatabı olan tüzel kişinin temsilcisinden sonra gelen bir kimse veya evrak müdürü gibi esasen bu tür işlerle görevlendirilmiş bir kişi olması gereklidir.

(3) Bu kişilerin de bulunmaması halinde, bu husus tebliğ mazbatasında belirtilir ve tebliğ, o yerdeki diğer bir memur veya müstahdeme yapılır.

Er ve erbaşlara tebligat

Madde 22- (1) Er ve erbaşlara yapılacak tebliğ, kıta komutanı ve kurum amiri gibi en yakın üste yapılır.

(2) Nöbetçi amiri veya subayı, tebliğ memurunun en yakın üste tebliğ yapmasını temin eder.

Diğer askeri şahıslara tebligat

Madde 23- (1) 22 nci maddenin kapsamı dışında kalan askeri şahıslara, birlik veya kurumda tebligat yapılması gerektiğinde, tebliğin yapılmasını nöbetçi amiri veya subayı temin eder. Muhatap bu kişiler tarafından derhal bulundurulamaz veya tebellüğden kaçınırsa ya da diğer bir sebeple tebliğin temini mümkün olmazsa, tebliğ o nöbetçi amiri veya subayına yapılır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Seferde askeri şahıslara tebliğat

Madde 24- (1) Sefer halinde olan birlik veya kuruma mensup askeri şahıslara tebliğat, bağlı buldukları Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları aracılığıyla yapılır.

(2) Tebliğatı, kıta komutanı, kurum amiri gibi en yakın üst yapar.

Aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebliğat

Madde 25- (1) Kendisine tebliğat yapılacak kişi adresinde bulunmazsa tebliğ, kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır.

Meslek ve sanat erbabına tebliğat

Madde 26- (1) Belirli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenlere, o yerde de tebliğat yapılabilir.

(2) Muhatabın işyerinde bulunmaması halinde tebliğ, aynı yerde sürekli olarak çalışan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.

(3) Muhatap, meslek veya sanatını konutunda icra ediyorsa, kendisi bulunmadığı takdirde memur veya müstahdemlerinden birine yapılır. Bunlardan hiç birinin bulunmaması durumunda tebliğ, aynı konutta sürekli olarak oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır.

Otel, hastane, fabrika ve okul gibi yerlerde tebliğat

Madde 27- (1) Tebliğ yapılacak kişi; otel, pansiyon, hastane, tedavi veya istirahat evi, fabrika, okul, öğrenci yurdu, resmi veya özel daire veya kurum gibi içine serbestçe girilemeyen veya aranmanın kolayca bulunması mümkün olmayan bir yerde bulunuyorsa tebliğin yapılmasını, o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amiri temin eder.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(2)Muhatap bu kişiler tarafından derhal bulundurulamaz veya tebellüğden kaçınırsa yahut diğer bir sebeple tebliğin temini mümkün olmazsa tebliğ o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amirine yapılır.

Tutuklu ve hükümlülere tebligat

Madde28-(1) Tutuklu ve hükümlülere tebligat yapılmasını, bu kişilerin bulunduğu kurum müdürü, müdür yoksa orayı idare eden memur temin eder.

(2)Bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olup kendilerine kanuni temsilci atanmış olanlara ait tebligat,19 uncu maddeye göre yapılır.

(3)Tutuklu ve hükümlüye tebligat yapılamazsa tebliğ mazbatasına müdür veya memur tarafından belirtilen sebep şerh verilir.

(4)Tutuklu veya hükümlünün hastanede bulunması halinde dahi tebligat, yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre yapılır.

Muhatabın geçici olarak başka yere gitmesi

Madde 29- (1) 21, 22, 23, 25, 26 ve 27 nci maddelerde yazılı kişiler, tebliğ yapılacak olanın geçici olarak başka yere gittiğini belirtirlerse, tebliğ memuru, muhatabın hangi sebeple adresten geçici olarak ayrıldığını, beyanda bulunanın adı ve soyadı ile sıfatını tebliğ tutanağına yazar. Tebliğ tutanağını beyanda bulunana imzalatır ve tebliğ edilecek evrakı beyanda bulunana verir. Bu kişiler, tebliğ evrakını kabule mecburdurlar.

(2)Bu kişilerin beyanlarını imzadan kaçınmaları ve tebliğ evrakını kabul etmemeleri durumunda, tebliğ memuru bu hususu tutanağa yazar, imzalar ve tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti üyesinden birine ya da kolluk amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve teslim

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

ettiği kişinin adresini içeren ihbarnameyi gösterilen adresin kapısına yapıştırır.

(3) Bu maddeye göre yapılacak tebligatlarda tebliğ, tebliğ evrakının 21, 22, 23, 25, 26 ve 27 nci maddelerde yazılı kişilere verildiği tarihte veya ihbarname kapıya yapıştırılmışsa bu tarihten itibaren onbeşgün sonra yapılmış sayılır.

Muhatabın adreste bulunmaması, ölmesi veya adresinden sürekli olarak ayrılması halinde yapılacak işlem

Madde 30- (1) Adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlar hariç olmak üzere, muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek olanlardan hiçbiri gösterilen adreste sürekli olarak bulunmazsa, tebliğ memurunun, adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclisi üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ mazbatasına yazıp imzalatması, imzadan çekinmeleri halinde bu durumu yazarak imzalaması gerekir.

(2) Muhatap ölmüşse veya gösterilen adresten sürekli olarak ayrılmış ve yeni adresi de tebliğ memurunca tespit edilememişse tebligat evrakı, tebligatı çıkaran mercie geri gönderilir.

(3) Yeni adres, tebliğ memuru tarafından tespit edilmişse bu adres, tebliğ mazbatasındaki mahsus yerine ve tebliğ evrakındaki adresin bulunduğu tarafa yazılır.

(4) Yeni adres, tebliğ memurunun tevzi bölgesi dâhilinde bulunduğu takdirde tebligat o adrese yapılır. Yeni adres, aynı PTT merkezinin diğer bir tevzi bölgesinde veya başka bir PTT merkezinin mıntıkası içinde bulunursa, tebliğ evrakı yeni adreste tebliğinin temini için memur tarafından bağlı olduğu merkeze iade olunur.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(5)15 inci maddede yer alan hususlar göz önünde bulundurulduğunda tebligatın, tebliğ evrakında belirtilen tarihten önce yapılamayacağını anlaşılması veya yeni adresin yabancı bir ülkeye ait olması durumunda PTT merkezi tebliğ evrakını tebligatı çıkararak mercie geri gönderir.

Tebliğ imkânsızlığı ve tebellüğden kaçınma ile adres kayıt sistemindeki adreste bulunamama halinde yapılacak işlem

Madde 31- (1) Tebliğ memuru;

a) Muhatap veya muhatap adına tebligat yapılabilecek kişiler, o adreste buldukları halde hiçbirinin tebliğ anında gösterilen adreste mevcut olmamaları,

b) Muhatap ya da kendilerine tebligat yapılabilecek kişilerin tebellüğden kaçınması,

c) Muhatap, gösterilen adreste hiç oturmamış veya bu adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi tebligatın, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine bu husus meşruhat verilerek çıkarılması,

hallerinden biri gerçekleştiği takdirde tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti veya meclisi üyesinden birine ya da kolluk amir veya memuruna imza karşılığında teslim eder. Tebliğ memuru, ek-1'de yer alan (2) numaralı örneğe uygun olarak düzenlenen ihbarnameyi gösterilen adresteki kapıya yapıştırır. (a) bendinde belirtilen halin gerçekleşmesi durumunda tebliğ memuru, tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirir.

(2) Birinci fıkranın (c) bendi gereğince yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunca 30 uncu maddeye göre araştırma yapılmaz.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Tebliğ tarihi

Madde 32- (1) 31 inci maddenin birinci fıkrasına göre yapılacak tebliğatlarda, ihbarnamenin gösterilen adresin kapısına yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

Tebliğ evrakının saklanması ve ihbarnamenin kapıda kalma süresi

Madde 33- (1) 29 uncu maddenin ikinci fıkrası ve 31 inci madde gereğince kendisine tebliğ evrakı teslim edilen kişiler, tebliğ evrakını üç ay saklamakla yükümlüdürler. Tebliğ evrakının belirli süre içermesi durumunda, bu evrak içerdiği sürenin bitiminden itibaren üç ay daha saklanır. Bu süreden sonra tebliğ evrakı hakkında yapılacak işlemler ilgili kurumların mevzuatına tâbidir.

(2) 29 ve 31 inci maddeler gereğince yapılan tebliğatlarda kapıya yapıştırılan ihbarname on gün süreyle kapıda kalır.

Muhatap yerine tebliğat yapılacak kişinin yaş ve ehliyet şartı

Madde 34- (1) Muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kişinin görünüşüne nazaran onsekiz yaşından aşağı olmaması ve açıkça anlaşılır bir şekilde ehliyetsiz bulunmaması gerekir.

(2) Akıl hastalığı, akıl zayıflığı veya diğer bir hastalık ya da engel sebebiyle kendisi ile anlaşma imkânı olmayan kişiye tebliğat yapılmaz.

(3) Muhatap adına kendisine tebliğat yapılacak olan, görünüşüne nazaran onsekiz yaşından aşağı veya açıkça anlaşılır bir şekilde ehliyetsiz olur ve o adreste muhatap yerine tebliğat yapılacak başka bir kişi de bulunmazsa 30 ve 31 inci madde hükümlerine göre işlem yapılır.

Tebliğ mazbatasında bulunması gereken bilgiler ve tanzimi

Madde 35- (1) Tebliğ bir mazbata ile belgelendirilir. Bu mazbatanın;

- a) Tebliği çıkaran merciin adını,
- b) Tebliği isteyen tarafın adını, soyadını ve adresini,
- c) Muhatabın adını, soyadını ve adresini,
- ç) Tebliğin konusunu,

d) Tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kişinin adını, soyadını, adresini ve 34 üncü madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu,

e) Tebliğ tarihini, saatini ve nerede yapıldığını,

f) 30 uncu ve 31 inci maddelerdeki durumların gerçekleşmesi halinde bu hususlarla ilgili hangi işlemlerin yapıldığını, adreste bulunmama ve kaçınma için gösterilen sebebi,

g) Tebligatın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,

ğ) Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun adı, soyadı, sıfatı ve imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzasını, içermesi gerekir.

(2) Tebliğ mazbatasında yukarıda belirtilen hususları kaydetmek için yeterli alan bulunmaması halinde tebliğ memuru usulüne uygun şekilde mazbataya eklenti yapabilir.

(3) Bu maddeye göre hazırlanarak bastırılan ve tebligatı çıkaran merci tarafından tanzim edilen ek-1'de yer alan (3) numaralı örnek tebliğ mazbatasının ilgili bölümleri tebliğ memuru tarafından tebliğ yerinde düzenlenir.

(4) Tebliğ mazbatası, tebliği çıkaran merci ve tebliğ memuru tarafından okunaklı şekilde düzenlenir.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(5) Tebliğ mazbatasında muhatabın birden fazla adresine yer verilemez. Aksi halde tebliğ mazbatası tebligatı çıkaran mercie iade edilir.

Kimlik araştırması

Madde 36- (1) Tebliğ memuru, tebligat yaparken muhatabın veya bu Yönetmelik hükümlerine göre onun adına tebliğ yapılacak kişilerin kimlikleri ile bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşıyıp taşımadıklarını incelemeye yetkilidir.

İmza edemeyecek durumda olmak

Madde 37- (1) Kendisine tebliğ yapılacak kişi, imza atacak kadar yazı bilmez veya diğer sebeplerle imza atamayacak durumda bulunursa okuryazar komşulardan bir kimse, okuryazar bir komşu bulunmaz veya bulunan komşu imzadan kaçınırsa tebliğ memurunun daveti üzerine gelecek olan o mahalle veya köyün muhtar veya ihtiyar heyeti ya da meclisi üyelerinden birisi yahut bir kolluk görevlisi huzurunda aşağıdaki hükümlere göre tebligat yapılır:

a) Kendisine tebliğ yapılan kişinin sol elinin başparmağı, sol elinin baş parmağı yoksa aynı elinin diğer bir parmağı, sol eli yoksa sağ elinin baş parmağı, bu da yoksa diğer parmaklarından biri bastırılır.

b) Tebliğ yapılacak kişinin iki eli de yoksa tebliğ evrakı kendisine verilir.

c) Tebliğ mazbatasında hangi elin hangi parmağının bastırıldığı ve sebebi, tebliğ yapılacak kişinin iki eli de yoksa evrakın kendisine verildiği ve huzurunda tebligat yapılan şahsın kimliği yazılarak hazır bulunan şahsa da imzalatılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yabancı Ülkede Yapılacak, Yabancı Ülkeden Gelecek veya Yabancılarla Yapılacak Tebliğat

Yabancı ülkelerde bulunanlara tebliğat

Madde 38- (1) Yabancı ülkelerde bulunanlara tebliğ olunacak evrak, tebliğatı çıkaran merciin bağlı bulunduğu bakanlık aracılığıyla Dışişleri Bakanlığına, oradan da o yerdeki Türkiye Büyükelçiliğine veya başkonsolosluğuna gönderilir.

(2) Dışişleri Bakanlığının aracılığına gerek görülmeyen hallerde, tebliğat evrakı bakanlıklarca doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliğine veya başkonsolosluğuna gönderilebilir.

(3) Dışişleri Bakanlığı ve tebliği çıkaran merciin bağlı olduğu bakanlık tebliğ evrakını, 39, 40, 41, 43 ve 47 nci madde hükümlerine göre düzenlenip düzenlenmediği yönünden inceler, varsa yanlışlık ve eksiklikleri düzelttirir veya tamamlattırır.

Tebliğ evrakının düzenlenmesi

Madde 39- (1) Yabancı ülkelere gönderilecek tebliğ evrakı, anlaşma hükümleri ve mütekabiliyet esaslarına göre düzenlenir.

(2) Yabancı ülkelere gönderilecek tebliğ evrakında; muhatabın adı ve soyadı, tam adresi ve uyruğu gösterilir. Bu bilgiler yazı makinesi ile yazılır.

(3) Her takvim yılı başında, tebliğat işleriyle ilgili anlaşmalar hükümleri, mütekabiliyet esasları ve hangi ülkeler için avans olarak ne kadar tebliğat masrafı yatırılması gerektiği Adalet Bakanlığınca Dışişleri Bakanlığından görüş alınarak Resmî Gazete'de yayımlanır.

(4) Bir takvim yılı içinde meydana gelen değişiklikler de aynı usulle ilan edilir.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Tebliğ evrakının tercüme ettirilmesi

Madde 40- (1) Tebliğ evrakı ve tebliğ mazbatalı kapalı zarf, muhatabın bulunduğu ülke diline veya anlaşmalarla belirlenen dile tercüme ettirilir.

(2) Tebliğ evrakı, ilgili tarafından tebligatı çıkaracak mercie verilmişse, tercümenin noterlikte yaptırılması gerekir. İlgilinin bulunduğu yerdeki noterlikte o dili bilen mütercim bulunmaz ve ilgilinin tercümeyi şahsen veya vekili tarafından diğer bir şehirdeki noterlikte yaptırması imkânı da bulunmazsa, tercüme, tebligatı çıkaracak merci tarafından tercüme yapılabilecek yerde bulunan denk bir merci vasıtasıyla oradaki noterlikte yaptırılır.

(3) Tebligat evrakı, ilgili merci tarafından resen tanzim edilmişse, merciin mütercimi varsa onun tarafından tercüme edilir ve merci tarafından onaylanır. Aksi halde, o yerdeki noterlikte veya diğer bir yerde bulunan denk bir merci vasıtasıyla tercüme ettirilir.

(4) Şu kadar ki ilgili merci, adli mercilerden ibaret ise, tercüme, mütercim bulunabilecek yerdeki yetkili merciin istinabesi suretiyle yaptırılır.

Müddet tayini

Madde 41- (1) Yabancı ülkelere gönderilecek olan ve belirli bir günü içeren tebliğ evrakının, tebliği çıkaran merci tarafından, belirlenen günden en az üç ay önce ilgili bakanlığa gönderilmesi gerekir.

Yabancı ülkelerdeki Türk vatandaşı olmayanlara tebligat

Madde 42- (1) Yabancı ülkede kendisine tebligat yapılacak kişi Türk vatandaşı olmadığı takdirde, tebligat o ülkenin yetkili makamı vasıtasıyla yapılır. Bunun için anlaşma veya o

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
ülke kanunları müsait ise, o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu tebliğat yapılmasını yetkili makamdan ister.

Yabancı ülkelerde Türk vatandaşına yapılacak tebliğat

Madde 43- (1) Yabancı ülkede kendisine tebliğat yapılacak kişi, Türk vatandaşı olduğu takdirde tebliğat, o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu vasıtasıyla da yapılabilir.

(2) Bu halde tebliğatı Türkiye siyasi memuru veya konsolosu ya da bunların görevlendirecekleri bir memur yapar.

(3) Tebliğin konusu ile hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerinin yer aldığı ve otuz gün içinde başvurulmadığı takdirde tebliğin yapılmış sayılacağı ihtarını içeren bildirim, muhataba o ülkenin mevzuatının izin verdiği yöntemle gönderilir.

(4) Bildirim o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebliğ edildiği belgelendirildiğinde, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurulmadığı takdirde tebliğat otuzuncu günün bitiminde yapılmış sayılır. Muhatap Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurduğu takdirde tebliğ evrakını almaktan kaçınırsa, bu hususta düzenlenecek tutanak tarihinde tebliğ yapılmış sayılır. Evrak bekletilmeksizin merciine iade edilir.

(5) Tebliğat, ek-1’de yer alan (4) numaralı örneğe göre düzenlenecek bir mazbata ile belgelendirilir.

(6) Tebellüğden kaçınma halinde bu husus mazbataya yazılarak tebliğ yapan tarafından imzalanır.

(7) Bu maddeye göre kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebliğatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna gönderilebilir. Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu tarafından tebliğ işleminin

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
gerçekleştirilmesinden sonra evrak doğrudan ilgili kazaî mercie gönderilir.

(8) Tebliğatı çıkaran kazaî merci bu madde hükmüne ya da 38 inci maddeye göre tebliğ yapma hususunda takdir hakkına sahiptir.

Yabancı ülkelerden gelen evrakın tebliği

Madde 44- (1) Yerleşim yeri Türkiye’de bulunan yerli veya yabancı şahıslara tebliğ edilmek üzere yabancı bir ülkenin elçiliğinden veya havzasında bulunduğu valilik kanalıyla konsolosluktan Dışişleri Bakanlığına tevdi olunan evrak, Dışişleri Bakanlığı tarafından anlaşma hükümleri ve müteakabiliyet esaslarına uygun görüldüğü takdirde, ek-1’de yer alan (5) numaralı örnek şeklindeki tebliğ mazbatası, zarf içinde tebliğatın mahiyetine göre ilgili bakanlığa gönderilir. İlgili bakanlık tebliğatı, muhatabın bulunduğu yerdeki yetkili merci vasıtasıyla bu Yönetmelik hükümleri gereğince yaptırır.

(2) Tebliğ işlemi yerine getirildikten sonra tebliğ mazbatasını aynı yollardan iade edilir.

Türkiye’de yabancılara tebliğat

Madde 45- (1) Türkiye’de kendisine tebliğat yapılamayacak olan bir yabancıya tebliğat çıkarılması durumunda muhatap, tebliğ memuruna kendisine tebliğat yapılamayacağını beyan eder veya tebliğ memuru bu hususu bizzat öğrenirse keyfiyet tebliğ mazbatasına şerh edilerek evrak iade olunur.

(2) Muhatap, tebliğ yapılabilecek kişilerden olmasına rağmen, muhatabın adresi, “ülke dışı” muamelesi gören bir yer ise ve tebliğ memuru tebliğatı yapamazsa birinci fıkra gereğince işlem yapılır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen hallerde, tebellüğden kaçınma gibi bu Yönetmelik hükümlerine göre diğer bir işlem yapılmaz.

(4) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen hallerde tebliğatı çıkaran merci, tebliğ evrakını, bağlı olduğu bakanlık kanalıyla Dışişleri Bakanlığına gönderir.

(5) Türkiye’de kendilerine tebliğat yapılamayacak olan elçi, elçilik katibi gibi kişiler Dışişleri Bakanlığı tarafından belirlenir.

Yabancı ülkelerde Türk memurlarına tebliğat

Madde 46- (1) Resmî görevle yabancı ülkede bulunan Türk memurlarına 38 inci maddenin birinci fıkrası veya 43 üncü madde hükümlerine göre tebliğ yapılır.

Yabancı ülkelerde Türk askerî şahıslarına tebliğat

Madde 47- (1) Yabancı ülkede bulunan Türk askerî şahıslarına yapılacak tebliğat bağlı buldukları Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı vasıtasıyla yapılır.

(2) Bu komutanlıklar tebliğ evrakını, tebliğat yapılacak şahsın bulunduğu yabancı ülkedeki birlik veya kurum komutan veya amirine gönderirler.

(3) Tebliğatı, kıta komutanı, kurum amiri gibi en yakın üst yapar. Kıta veya bir kurum yoksa tebliğat en yakın amiri tarafından yapılır.

(4) Üçüncü fıkradaki haller dışında yurt dışında bulunan asker kişilere tebliğat, 46 ncı madde hükmüne göre yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM
İlanen Tebliğat

Adresin meçhul olması

Madde 48- (1) Bu Yönetmelik hükümleri uyarınca kendisine tebliğat yapılamayan, tebliğ memuru tarafından adresi tespit edilemeyen, adres kayıt sisteminde de yerleşim yeri adresi bulunmayan kişinin adresinin tespiti için tebliğatı çıkaran merci tarafından adres araştırması yapılır.

(2) Tebliğatı çıkaran merci, muhatabın adresini öncelikle resmî veya özel kurum ve dairelerden, bunlardan sonuç alınamadığı takdirde kolluk vasıtasıyla araştırabilir ve tespit ettirebilir. Yapılan araştırmalara rağmen muhatabın adresinin tespit edilememesi halinde adres meçhul sayılır.

(3) Adresi meçhul olanlara tebliğat ilanen yapılır.

(4) İlânen tebliğat, bu maddedeki usuller izlendikten sonra başvurulacak son çaredir.

İlanen tebliğat usulü

Madde 49- (1) İlanen tebliğ, 48 inci madde gereğince ilgili merciin sebebini göstermek suretiyle vereceği karar üzerine aşağıdaki şekilde yapılır:

a) İlan, kendisine tebliğ yapılacak kişinin en güvenilir bir şekilde öğrenmesini sağlayabilecek ve varsa tebliği çıkaran merciin bulunduğu yerde yayımlanan bir gazetede ve elektronik ortamda Basın İlan Kurumu vasıtasıyla yapılır. Muhatabın en güvenilir bir şekilde öğrenmesini sağlayabileceği umulan gazete, tebliği çıkaran merciin bulunduğu yerde yayımlanan bir gazete ise, ayrıca bir diğer gazete ile ilan yapılmaz.

Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

b) Tebliğ olunacak evrak ve ilan sureti bir ay süreyle tebliği çıkaran mercide herkesin kolayca görebileceği bir yere asılır.

c) Mercî, gerekirse, ikinci defa ilan yapılmasına karar verebilir. İkinci ilan da (a) ve (b) bendi hükümlerine göre yapılır. İki ilan arasındaki süre bir haftadan az olamaz. İkinci ilan, gerekiyorsa yabancı ülke gazeteleriyle de yaptırılabilir.

(2) Adresi yabancı ülkede bulunanlara ilan yoluyla tebliğ yapılmasını gerektiren hallerde, tebliği çıkaran mercî, tebliğ olunacak evrak ile ilan suretlerini yabancı ülkede bulunan kişinin varsa bilinen en son adresine, ayrıca, iadeli taahhütlü mektupla gönderir ve posta makbuzunu dosyasında saklar.

İlanın yaptırılması

Madde 50- (1) İlan, tebliği çıkaran mercî tarafından masrafı 8 inci maddeye göre ilgisinden alınarak 49 uncu madde gereğince yayımlattırılır.

(2) İlan yabancı bir ülke gazetesiyse yayımlanacak ise 38 ilâ 41 inci madde hükümleri de kıyasen uygulanır.

İlanın içeriği

Madde 51- (1) İlanda; ilgililerin ad ve soyadları, işleri, yerleşim yeri veya mesken ya da işyeri adresleri, tebliğ olunacak evrakın içeriğinin özeti, tebliğin anlaşılabilir şekilde konusu, sebebi, ilanın hangi merciden verildiği, ilan daveti gerektiriyorsa nerede ve ne için, hangi gün ve saatte hazır bulunacağı hususlarına yer verilir.

Tebliğ tarihi

Madde 52- (1) İlan yoluyla tebliğ, son ilan tarihinden itibaren yedi gün sonra yapılmış sayılır. İlan yoluyla tebliğ

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
yapılmasına karar veren merci, işin gereğine göre daha uzun
bir süre tayin edebilir. Ancak bu süre onbeş günü geçemez.

ALTINCI BÖLÜM

Usulsüz Tebliğat, Gece ve Tatil Günlerinde Tebliğat

Usulüne aykırı tebliğin hükmü

Madde 53- (1) Tebliğ, usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliği öğrenmiş ise geçerlidir. Aksi takdirde tebliğat yapılmamış sayılır. Muhatap, her ne şekilde olursa olsun tebliğ evrakını veya davetiyeyi alırsa ya da bunların içeriğini öğrenirse tebliği öğrenmiş sayılır.

(2) Muhatabın tebliği öğrendiğini beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi olarak kabul edilir.

(3) Tebliğin usulüne aykırı yapılmış olması halinde, muhatabın tebliği öğrendiğinin ve bunun tarihinin iddia ve ispatı mümkün değildir.

Gece vakti tebliğat

Madde 54- (1) Gece vakti tebliğat yapılabilir.

Tatil günlerinde tebliğat

Madde 55- (1) Resmî ve adli tatil günlerinde de tebliğat yapılabilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kazaî Tebliğat

Kazaî tebliğatın kapsamı

Madde 56- (1) Adli, idari ve askerî kaza mercilerince yapılacak tebliğat işlerinde bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Değiştirilen adresin bildirilmesi zorunluluğu ve yapılacak işlemler

Madde 57- (1) Muhataba veya adresinde bu Yönetmeliğin gösterdiği usullere göre onun yerine tebellüğ edebilecek birine tebligat yapılmasından veya 31 inci madde gereğince işlem yapılmasından sonra muhatap bu adresini değiştirirse, yeni adresini hemen tebliği yaptırmış olan kaza merciine bildirmek zorundadır. Bu takdirde bundan sonraki tebliğler, bildirilen yeni adrese yapılır.

(2) Adresini değiştiren kişi yenisini bildirmediği ve adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, adres araştırması yapılmasına gerek kalmaksızın ek-1'de yer alan (6) numaralı örneğe göre düzenlenecek tebliğ evrakının bir nüshası eski adresin kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır.

(3) Bundan sonra eski adrese çıkarılan tebliğler muhataba yapılmış sayılır.

(4) Daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından ana statü, sicil, tüzük ve kuruluş senedi gibi resmî kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır.

(5) Daha önce yurt dışındaki adresine tebligat yapılmış Türk vatandaşı, yurt dışı adresini değiştirir ve bunu tebliği çıkaran mercie bildirmez, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslğunca 43 üncü maddeye göre gönderilen bildirim adresine ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Celse esnasında veya kalemde tebligat

Madde 58- (1) Celse esnasında veya kalemde soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın; taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana, vekillere veya kanuni temsilcilere tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatasını düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz.

Avukat kâtiplerine ve stajyerlerine tebligat

Madde 59- (1) Celse esnasında kazaî merci tarafından, sıfatları usulen tespit edilen avukat kâtiplerine ve stajyerlerine bir sonraki celse gün ve saatinin bildirilmesi, avukata tebliğ hükmündedir.

Vekillerin birbirlerine tebligat yapması

Madde 60- (1) Vekil vasıtasıyla takip edilen davalarda, vekil, makbuz karşılığında diğer vekile tebligat yapabilir.

Tebliğ mazbatasını tanzim edilmemesi

Madde 61- (1) 59 uncu ve 60 ıncı maddeler gereğince yapılan tebligatta, ayrıca tebliğ mazbatasını tanzim edilmez.

Tebellüğ edecek şahsın hasım olması

Madde 62- (1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre muhatap adına kendilerine tebliğ yapılabilecek kişilerin, o davada hasım olarak ilgileri varsa, muhatap adına kendilerine tebligat yapılamaz.

Tebliğ kararlarının ivediliği

Madde 63- (1) Tebliğe dair kararlar, daha önce belirlenmiş celse günü beklenmeden verilir.

Yargı yerlerinde memur vasıtasıyla tebliğ

Madde 64- (1) Adli, idari ve askerî yargı yerleriyle diğer adalet daireleri, resen veya talep halinde, işin mahiyetine göre, memurları vasıtasıyla tebligat yapılmasına karar verebilirler.

Cumhuriyet başsavcılığına tebligat

Madde 65- (1) Cumhuriyet başsavcılığına yapılacak tebligat, tebliğ olunacak evrak aslının gösterilmesi ya da elektronik ortamda gönderilmesi suretiyle yapılır. Tebligatın belgelendirilmesi için, elektronik ortamda güvenli elektronik imzalı olarak gönderilen evrak hariç olmak üzere Cumhuriyet savcısı tarafından evrak aslına “Görüldü” ibaresi yazılarak imzalanır.

(2) Şu kadar ki, bu Tebliğ bir sürenin başlangıcına esas olacaksa, Cumhuriyet savcısı evrakın gösterildiği günü de evrak aslına yazar ve imzalar.

Askerî kazada tebligat

Madde 66- (1) Askerî kaza makam ve mercilerince askeri şahıslara yapılacak tebligat, yazılı bir emirle ifa olunur ve tebellüğ ilmühaberi, tebligatı talep veya emreden makam veya mercie gönderilir.

(2) Tebellüğ ilmühaberinin;

- a) Tebliği çıkaran merciin adını,
 - b) Tebliği talep veya emreden makam veya merciin adını,
 - c) Tebliğ olunan şahsın, adını, soyadını ve künyesini,
 - ç) Tebliğin konusunu,
 - d) Tebliğin nerede yapıldığını, tarihi ve saatini,
 - e) Tebliğ ve tebellüğ eden şahısların imzalarını,
- içermesi gerekir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
İdari Tebliğat

Kapsamı

Madde 67- (1) Kazaî ve mali tebliğatın dışında kalan tebliğat, idari tebliğattır.

Birden fazla kişinin temsilcisine tebliğat

Madde 68- (1) Birden fazla kişinin temsilcisine, tebliğ olunacak evrakın ancak bir nüshası verilir.

(2) Şu kadar ki, yalnız evrakı tebellüğ için vekalet verilen kişiye temsil ettiği kişilerin sayısı kadar nüsha verilir.

(3) Evrakı tebellüğ için temsilci tayin ederek merciine bildirmiş olan kişiye tebliğat yapılmaz.

Gümrük ve tekel işlerinde tebliğat

Madde 69- (1) Gümrük ve tekel işlerinde, kendi kanunlarının imkân verdiği hallerde, işlemin yapıldığı yerde hazır bulunan ilgiliye tebliğat, bu işle görevli memurlar vasıtasıyla yapılır.

Tapu idarelerince yapılacak tebliğat

Madde 70- (1) Tapuda kayıtlı taşınmazların veya miras, istimlak, cebrî icra veya mahkeme ilâmıyla iktisapta bulunan hak sahipleri, adreslerini ve değiştirdikleri takdirde yenisini buldukları yerin tapu idaresine bildirmeye mecburdur. Kendilerine bu durumu belgeleyen bir makbuz verilir. Davetiye veya tebliğ evrakı, bu suretle bilinen son adrese gönderilir. Hak sahiplerinin adres bildirmemeleri hâlinde adres kayıt sistemindeki adresleri tebliğat adresleri olarak kabul edilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Malî Tebliğat

Sayıştay tarafından yapılacak tebliğat

Madde 71- (1) Sayıştay tarafından yapılacak tebliğat, tebliğ yapılacak kişilerden merkez teşkilatlarında görevli bulunanlara bağlı oldukları daireler, bunların haricinde kalanlara mahalli mülki amiri vasıtasıyla ve memur marifetiyle yaptırılır.

(2) Adresin tespit olunamaması veya tebellüğden kaçınma hallerinde tebliğat, Tebliğat Kanunu ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır.

Diğer mali tebliğat

Madde 72- (1) Özel kanunlarda tebliğata ilişkin bir hüküm bulunmaması halinde mali tebliğler, Tebliğat Kanunu ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır.

ONUNCU BÖLÜM

Tebliğ Evrakının Hazırlanması ve PTT İşletmesine Tevdi

Tebliğ mazbatalı zarfın düzenlenmesi

Madde 73- (1) 2 nci maddede belirtilen mercilerce çıkarılacak tebliğ evrakı, teslim sırasında kolaylıkla ayrılabilir şekilde, ek-1'de yer alan (7) numaralı örneğe göre hazırlanmış olan tebliğ mazbatalı bir zarf içine konulur.

(2) Tebliğ evrakının tebliğ mazbatasını haricindeki kısımları, tebliği çıkaran merci tarafından doldurulur.

Telgrafla tebliğat

Madde 74- (1) Telgrafla tebliğat, normal veya acele işaretli olmak üzere iki tür olarak kabul edilir. Telgraf otomasyon

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
sistemi üzerinden alınacak listenin bir örneği çıkaran mercie verilir.

Liste ile tevdi

Madde 75- (1) Tebliğat çıkarmaya yetkili mercilerce usulüne uygun olarak düzenlenen tebliğ evrakı, ek-1'de yer alan (8) numaralı örneğe uygun olarak tanzim edilen tevdi listesi ile birlikte PTT işyerlerine tevdi edilir.

Tebliğ evrakının tetkiki

Madde 76- (1) PTT İşletmesi, tebliğ evrakının tebliğ mazbatası haricinde kalan kısımlarının tebliği çıkaran merci tarafından tamamen doldurup doldurmadığı, posta pullarının tarifeye göre yapıştırıp yapıştırmadığı, evrakı tevdi edenin huzurunda tetkik eder. Usulüne uygun olmayan evrak, sebebi tevdi listesinde yazılarak iade edilir.

Tebliğ evrakının kabulü

Madde 77- (1) Tebliğ evrakı, barkod numaraları vasıtasıyla kayıtlı posta otomasyon sistemine kaydedilir. Sistem üzerinden kabul listesi düzenlenir. Kabul listesinin bir örneği çıkaran mercie verilir. Kabul edilen tebliğ evrakı, sistem üzerinden takip edilir. Tebliğ evrakının teslimi ile mazbatalarının çıkış merciine iade işlemleri bu Yönetmelik hükümleri kapsamında yapılır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Tebliğin vaktinde yapılmaması

Madde 78- (1) Tebliğ vaktinde yapılmaz veya tebliğ mazbatası belirlenen zamanda gelmezse tebliğatı çıkaran merci durumu mahalli PTT merkezine bildirir.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(2) Mahalli PTT merkezi, şikâyet konusu olan evrakın ne işlem gördüğünü inceler ve gerekirse varış merkezinden araştırır ve takip eder.

(3) Yapılan araştırma ve takip sonucu, mahalli PTT merkezi ve gerektiğinde Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından mümkün olduğu kadar kısa bir zaman içinde tebliğatı çıkaran mercie bildirilir.

Basılı evrak

Madde 79- (1) Ek-1’de yer alan (2) ve (7) numaralı örnek basılı evrağı, Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü, diğerleri ise tebliği çıkaran merciler tarafından temin edilir.

(2) Bu Yönetmeliğe ekli örneklere göre bastırılacak evrakın beyaz renkte olması gerekir. Ancak, 16 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca adres kayıt sistemine göre düzenlenecek tebliğ zarfı açık mavi renkte bastırılır.

Atıflar

Madde 80- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle, mevzuatta, 20/8/1959 tarihli ve 4/12059 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Tebliğat Tüzüğüne yapılan atıflar, bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Yürürlük

Madde 81- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 82- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

ÖRNEKLER

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Ek-1

ÖRNEK 1

Davetiyenin 1 inci sayfası

Örnek No: 1 - Tebliğat Yönetmeliği m. 14	
T. C.	[] []
..... Dosyano	
TAAHHÜTLÜ No.	Adres:
Not: Bu kısma davet edilen şahsın adresi yazılır.	

Davetiyenin 2 nci sayfası (Birinci sayfanın arkası)

DAVETİYE	
Tarafım ve varsa kanuni temsilci ve vekillerimin:	
Adı ve soyadı
Adresi
Adı ve Soyadı
Adresi
Adı ve soyadı
Adresi
Tebliğin konusu
Hazır bulunması gereken	
Yer
Tarih
Gün
Saat
Kanunlara göre derci icap eden sair hususlar	
	Resmi mühür ve imza

Not: Davetiyenin üçüncü sayfası, Örnek No; 3'ün birinci sayfası ile Davetiyenin dördüncü sayfası, Örnek No; 3'ün ikinci sayfası ile aynıdır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

ÖRNEK 2

TEBLİGAT HABER KAĞIDI		TEBLİGAT HABER KAĞIDI	
Muhatabın Adı ve Soyadı:.....	Tebliğ Çıkaran Mercii Adı:.....	Muhatabın Adı ve Soyadı:.....	Tebliğ Çıkaran Mercii Adı:.....
Tebliğ Çıkaran Mercii Adı:.....	Barkod/Dosya no:.....	Barkod/Dosya no:.....	
Barkod/Dosya no:.....	Adınıza olan tebliğ evrakı:.....	Adınıza olan tebliğ evrakı:.....	
	Sebebiyle 'e teslim edilmiştir. Oradan alabileceğiniz duyurulur.	Sebebiyle 'e teslim edilmiştir. Oradan alabileceğiniz duyurulur.	
Tarih: .../.../... Saat: .../....		Tarih: .../.../... Saat: .../....	
Tebliğati teslim alan Muhtarın Adı-Soyadı İmzası ve Mührü	Tebliğ Memurunun Adı-Soyadı İmzası	Tarih: .../.../... Saat: .../....	Tebliğ Memurunun Adı-Soyadı İmzası
(Örnek No:2 – Tebliğat Yönetmeliği m. 31		(Örnek No:2 – Tebliğat Yönetmeliği m. 31	

Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

ÖRNEK 3

Tebliğ Mazbatasının 1 inci sayfası

Muhatabın adı soyadı veya unvanı:	Ornek No:3 – Tebligat Yönetmeliği m. 35
Adresi:	Dosya No:..... Barkod No:.....
Tebliğ isteyenin adı soyadı veya unvanı	Adres:
Tebliğ Konusu:	
Not: Bu kısma tebligatı çıkaran merciin adresi yazılır.	

Tebliğ Mazbatasının 2 nci sayfası

TEBLİG MAZBATASI		
Tebliğ evrakı;		
1 – Adresinde veya	muhatap.....
2 –	sebebiyle muhatap yerine
3 – Tebliğ yapılması	sebebiyle temin edilemediğinden
4 – Muhatabın muvakkaten	tarafından
gittiği.....	bildirildiğinden
5 – (.....) mehil tayin edilip (ikinci defa) tebligat çıkarıldığından keyfiyet	haber verilerek muhatap yerime
6 –	tebellüğden imtina ettiğinden
7 – Adreste kimse bulunmaması üzerine.....	
8 – Tebliğ yapılacak kimse.....	
sebebiyle imtina ettiğinden.....	huzurunda
<u>Tebliğ Tarihi</u>	Tebliğat yapılanın (imza veya parmak izi)	<u>İmza</u>
Tebliğ Memurunun İmzası:		
Muhatab adresini değiştirmişse tebliğ memuru tarafından tespit edilen yeni adresi:		

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

ÖRNEK 4

Örnek No:4 – Tebliğat Yönetmeliği m. 43

TEBLİĞ MAZBATASI

(Yabancı memlekette Türk vatandaşına yapılacak tebliğata mahsustur)

Tebliğatı çıkaran merciin adı :.....
Dosya no :.....
Tebliğ evrakının tarihi :.....

Tebliğ isteyenin :.....
Adı soyadı veya unvanı :.....
Adresi :.....
Muhatabın :.....
Adı soyadı veya unvanı :.....
Adresi :.....
Tebliğin mevzuu :.....
.....

Tebliğ evrakı,
1 – Muhatap sebebiyle muhatap yerine
2 –
3 – tebellüğden imtina ettiğinden
4 – Yukarıdaki (1, 2 ve 3) numaralarda yazılı durumların haricindeki işlemler.....
.....

Tebliğ tarihi

Tebliğat yapılanın
İmzası

Tebliğ memurunun
imzası ve mühür

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Tebliğ Mazbatalı Zarf	
Örnek No:4 – Tebliğat Yönetmeliği m. 43	
T. C. Dışişleri Bakanlığı	
Tebliğ Çıkaran Merciiin Adı:	
Evrakın tarihi:	Adres:
Barkod/Dosya no:

ÖRNEK 5

Örnek no 5 ile birlikte kullanılacak olan tebliğ mazbatasının birinci sayfası

Örnek No:5 – Tebliğat Yönetmeliği m. 44	
(A) T.C. Dışişleri Bakanlığı Tarih: Numara: Tebliğ çıkaran yabancı memleketteki merciin adı: Evrakın tarihi: Numarası: Tebliğ konusu:	Dosya No: TAAHHÜTLÜ No. Adres:
(B) İlgili Bakanlık: Evrakın tarihi: Numarası:	
Not: (A) kısmı Dışişleri Bakanlığı, (B) kısmı ilgili Bakanlık tarafından doldurulur.	Not: Bu kısmı, tebliğatı PTT'ye tevdi eden merci doldurur

Not: Bu tebliğ mazbatasının ikinci sayfası, Örnek No: 3' ün ikinci sayfası ile aynıdır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

ÖRNEK 6

Örnek No: 6'nın 1 inci sayfası

Örnek No: 6 - Tebliğat Yönetmeliği m. 57

T. C.	
.....	<div style="border: 1px solid black; width: 80px; height: 80px;"></div>
.....	
Dosya no:	
TAAHHÜTLÜ No.	
Adres:

Not: Bu kısma muhatabın adresi yazılır.	

Örnek No: 6'nın 2 nci sayfası

TEBLİĞ	
Tebliğ çıkararı	
Merciin adı
Dosya no
Muhatabın	
Adı ve soyadı
Adresi
1 – Tebliğin konusu
2 – Tebliğ edilecek husus
Yapıştırıldığı tarih
	İmza ve mühür
	Tebliğ memurunun imzası
Not: Bu sayfa görülüp okunacak şekilde kapıya yapıştırılır.	

Not: Örnek No: 6'nın üçüncü sayfası, Örnek No: 3'ün birinci sayfası ile Örnek No: 6'nın dördüncü sayfası, Örnek No: 3'ün ikinci sayfası ile aynıdır.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

ÖRNEK 7

Örnek No: 7 - Tebliğat Yönetmeliği m. 73	
Tebliğ Mazbatalı Zarf	
Tebliğ çıkaran	
Merciin adı:	
Dosya no:	
Tebliğ daveti de kapsıyorsa, hazır bulunulması gereken:	
Yer:	
Tarih:	
Gün:	
Saat:	
Bu zarf	
<u>ih̄tiva</u> eder	
İmza ve mühür	
	TAAHHÜTLÜ No.
	Adres:

Not: Bu zarfa Örnek No: 3 eklenecektir.

**YURT DIŞI TEBLİGAT VE İSTİNABE
TALEPLERİNDE UYULMASI GEREKEN
USUL VE ESASLARA DAİR TEBLİĞ**

YURT DIŞI TEBLİGAT VE İSTİNABE TALEPLERİNDE UYULMASI GEREKEN USUL VE ESASLARA DAİR TEBLİĞ

Yabancı ÷lkelerden tebliğ ve istinabe istemi ile ilgili olarak 2017 yılında yapılacak uygulamada:

I. Yurt dışı tebligat ve istinabe işlemlerinde, Bakanlığımızca bu konuda çıkartılan ve 16/11/2011 tarihinde yürürlüğe giren 63/2 ve 63/3 sayılı Genelgelerde belirtilen usul ve esaslar ile açıklanan hususların göz önünde tutulması,

II. Yurt dışı tebligat ve istinabe taleplerinde tebligat mevzuatı uyarınca her tebligat ve istinabe talebi için,

A. Tebligat talebinde;

1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) için 27 TL posta gideri alınması;

a) 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 25/a maddesi gereğince tebliğ talebinde bulunulması halinde, ilgisince Maliye Bakanlığının “Muhtelif Gelirler” hesabına yatırılmasının sağlanması ve buna dair makbuz örneğinin LefkoŐa Büyükelçiliğine gönderilen evraka eklenmesi veya tarih ve sayısının sevk yazısında belirtilmesi,

b) Bunun dışındaki tebliğ taleplerinin KKTC Yüksek Mahkemesi Başkanlığına doğrudan iletilmesi,

c) Tebligat evrakına pul yapıştırılmaması veya eklenmemesi,

2) Diğer ÷lkeler için ise 52 TL posta gideri alınması,

a) İlgilisince Maliye Bakanlığının “Muhtelif Gelirler” hesabına yatırılmasının sağlanması ve buna dair makbuz örneğinin, Tebligat Kanununun 25/a maddesi gereğince tebliğ talebinde bulunulması halinde ilgili ÷lkede bulunan dış

Yurt Dışı Teb. ve İst. Tal. Uyul. Ger. Us. ve Es. Dair Tebliğ
temsilciliğe gönderilen evraka eklenmesi veya tarih ve sayısının sevk yazısında belirtilmesi,

b) Bunun dışındaki tebliğ taleplerinin ilgili ülke yetkili makamlarına doğrudan gönderilmesi,

c) Tebligat evrakına pul yapıştırılmaması veya eklenmemesi,

3) Tebligat Kanununun 25/a maddesi dışındaki tebligat taleplerinde aşağıda belirtilen ülke uygulamaları esas alınarak;

a) Amerika Birleşik Devletleri adlı makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden “Process Forwarding International adına Wells Fargo Bank, S.W.I.F.T. No: WFBIUS6S account no: 2007107119 USA” (ABA routing no: 121000248 belirtilmek suretiyle) 95 ABD Doları tutarındaki masrafın tebligatın yapılacağı kişinin adı ve soyadı ile şirket ise ismi belirtilmek suretiyle ödemesinin yapılp makbuz örneğinin evrak ile birlikte “PROCESS FORWARDING INTERNATIONAL, 633 YESLER WAY, SEATTLE, WA 98104, USA” adresine gönderilmesi,

b) Avustralya adlı makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden tebliğ yapılacak adres, posta kodu 2 ile başlayan New South Wales (NSW) Eyaletinde 65 Avustralya Doları, Australian Capital Territory (ACT) Eyaletinde 331 Avustralya Doları, posta kodu 08 veya 09 (Northern Territory) ile başlıyorsa başkent Darwin’in 20 km uzağındaki Palmerston'a kadar olan yerler ve yapılacak en fazla üç ziyaret için 157.30 Avustralya Doları, posta kodu 4 (Queensland Eyaleti) ile başlıyorsa bir kişi için yapılacak bir saatlik tebligat hizmeti karşılığının 98.65 Avustralya Doları (tebligat yapılacak adresin 8 km’lik alanın ötesinde olması halinde gidilen her ilave km için 3.50 Avustralya Doları, tebligat hizmetinin yerine getirilme süresi bir saati aşıyorsa,

Yurt Dışı Teb. ve İst. Tal. Uyul. Ger. Us. ve Es. Dair Tebliğ

her ilave saat başına 30.95 Avustralya Doları, eğer tebligat hizmeti iki veya daha fazla kişi için yerine getirilecekse 17.75 Avustralya Doları) tutarındaki çekin Sidney Başkonsolosluğumuz adına, diğer posta kodları söz konusu olduğunda ise, Melburn ve yakın çevresi için 110 Avustralya Doları, Viktorya Eyaleti'nde Melburn ve yakın çevresi dışındaki bölgeler için 170 Avustralya Doları, görev bölgesindeki Viktorya dışındaki eyaletlerde (Güney Avustralya, Batı Avustralya ve Tazmanya) başkentlerin merkezlerine 40 km'den uzak olmayan yerler için 200 Avustralya Doları tutarında çekin Melburn Başkonsolosluğumuz adına düzenlenmesinin,

c) Belçika adli makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden 160 Avro'nun veya karşılığı Türk Lirasının mahkeme veznesine peşinen yatırılmasının sağlanması ve evrakın doğrudan "MINISTERE DE LA JUSTICE Boulevard de Waterloo 115 1000 Bruxelles BELGIQUE" adresine gönderilerek, tebliğ işlemi sonucunda Belçika makamlarınca istenilen masrafın ödenmesi,

ç) Fransa adli makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden, "Chambre Nationale des Huissiers de Justice" adına ve muhatabın ismi ile birlikte dosya numarası yazılmak suretiyle "BNP PARIBAS MAINE MONT PARNASSE Agence PARIS MAINE MONT (00274) RIB: 30004 00274 000 10225371 58 IBAN: FR76 3000 4002 7400 0102 2537 158 BIC:BNPAFRPPXV" hesabına, 48,75 Avro yatırılarak makbuzun evrak ile birlikte "Ministère de la Justice Service Civil de l'Entraide Judiciaire Internationale, 13 Place Vendôme, Paris/France" adresine gönderilmesi,

d) Kanada adli makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden, düzenlenecek 100 Kanada Doları

Yurt Dışı Teb. ve İst. Tal. Uyul. Ger. Us. ve Es. Dair Tebliğ tutarında çekin (çeklerin alıcısı kısmına “Ministry of Finance” yazılması, ayrıca “Canada” ifadesinin eklenmemesi) evrak ile birlikte ilgili dış temsilciliğimize gönderilmesi,

e) Kuzey İrlanda adlî makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden 50 GBP'nin veya karşılığı Türk Lirasının mahkeme veznesine peşinen yatırılmasının sağlanması ve tebliğ işlemi sonucunda Kuzey İrlanda makamlarınca istenilen masrafin ödenmesi,

f) Litvanya adlî makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden, “Chamber of Judicial Officers of Lithuania” adına ve muhatabın ismi ile birlikte dosya numarası yazılmak suretiyle “IBAN: LT92 4010 0424 0031 5815, AB "DnB bankas", code of legal entity 126198978” hesabına, 110 Avro yatırılarak makbuzun evrak ile birlikte “Chamber of Judicial Officers of Lithuania, Konstitucijos Ave. 15, LT-09319 Vilnius, Republic of Lithuania” adresine gönderilmesi,

g) Singapur yetkili makamlarınca yerine getirilecek tebliğat işlemlerinde adrese teslim yöntemine göre, 20 ilâ 30 Singapur Doları değişen bir hizmet bedeli ve ilave olarak hizmet sertifikası damga harcı karşılığı 20 Singapur Doları (olmak üzere toplam 50 Singapur Doları) masraf talep edildiğinden, 50 Singapur Dolarının veya karşılığı Türk Lirasının mahkeme veznesine peşinen yatırılmasının sağlanması,

ğ) Yunanistan adlî makamları aracılığıyla yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden, “Hellenic Ministry of Justice, Transparency & Human Rights” adına ve muhatabın ismi ile birlikte dosya numarası yazılmak suretiyle “Bank of Greece, Bank Account Number: 23/2341147896, IBAN: GR9101000230000002341147896, Swift Code: BNGRGRAA”

Yurt Dışı Teb. ve İst. Tal. Uyul. Ger. Us. ve Es. Dair Tebliğ
hesabına, 50 Avro yatırılarak makbuzun evrak ile birlikte
“Hellenic Republic Ministry of Justice Directorate of Pardon
Award and International Judicial Cooperation in Civil Cases, 96
Mesogeion Ave. Athens 11527 GREECE” adresine gönderilmesi,
B. İstinabe talebinde;

1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için 27 TL posta gideri alınması, ilgilisince Maliye Bakanlığının “Muhtelif Gelirler” hesabına yatırılmasının sağlanması, ilgililerin ekonomik ve sosyal durumlarının araştırılmasına yönelik adli yardım taleplerinin, doğrudan Sosyal Hizmetler Dairesinin bağlı olduğu KKTC Çalışma Bakanlığına gönderilmesi, istinabe evrakına pul yapıştırılmaması veya eklenmemesi,

2) Diğer ülkeler için ise 52 TL posta gideri alınması, ilgilisince Maliye Bakanlığının “Muhtelif Gelirler” hesabına yatırılmasının sağlanması ve buna dair makbuz örneğinin, Bakanlığımıza gönderilen evraka eklenmesi veya tarih ve sayısının Bakanlığa yazılan sevk yazısında belirtilmesi, istinabe evrakına pul yapıştırılmaması veya eklenmemesi,

3) Bilirkişi incelemesi gerektiren hesap incelemesi, sağlık raporu alınması gibi taleplerde, istinabe masrafı yabancı adli makam tarafından talep edildiğinde ödenmek üzere, 500 TL'nin mahkeme veznesine avans olarak depo ettirilmesi,

4) Yurt dışında DNA testi istenen hallerde 3.000 TL, kan tahlili yapılması istenen hallerde 1.500 TL, Türkiye’de yapılacak tahlil ve DNA testi işlemlerine esas olmak üzere yurt dışından kan ve doku örneğinin alınması istenen hallerde 500 TL'nin mahkeme veznesine avans olarak depo ettirilerek yabancı mahkemece talep edilecek masrafın ödenmesinden sonra arta kalabilecek meblağın ilgisine iade edilmesi,

Yurt Dışı Teb. ve İst. Tal. Uyul. Ger. Us. ve Es. Dair Tebliğ

5) Almanya ile Kanada'nın Quebec Eyaleti makamlarınca istinabe taleplerimizin yerine getirilmesi için masraf talep edildiğinden tanık dinlenmesine yönelik istinabe taleplerinde dinlenecek her bir tanık için 600 TL avansın ilgisince mahkeme veznesine depo ettirilmesi ve bu hususun Bakanlığa gönderilecek sevk yazısında belirtilmesi,

6) Danimarka makamlarına istinabe talebi kapsamında iletilen DNA testi taleplerinde asgari 8.953 Danimarka Kronu (DKK) (Baba, anne ve çocuk dahil) (40 DKK transfer ücreti dahil), adres tespiti taleplerinde 115 DKK (40 DKK transfer ücreti dahil) ücretin ilgisince mahkeme veznesine avans olarak depo ettirilmesi, kan tahlili ve kan örneği alınması taleplerinde ise talebin içeriğine göre bildirilecek ücretin Kopenhag Büyükelçiliği "Hesap sahibi: Turkish Embassy, Banka adı: Danske Bank-Danimarka, Şube No: 4001, Hesap No: 10409381, IBAN No: DK09 3000 0010 4093 81, SWIFT Kodu: DABADKKK" hesabına yatırılması,

7) Kongo Demokratik Cumhuriyeti yetkili makamlarınca istinabe taleplerinin yerine getirilmesinde masraf talep edildiğinden 100 ABD Doları tutarındaki ücretin mahkeme veznesine avans olarak yatırılması ve ilave ücretlerin de taraflarca karşılanacağı hususunda "Taahhütname" alınması,

8) Bunların dışında kalan istinabe taleplerinde, devletler nadiren masraf talep ettiklerinden, ilgisinden posta gideri dışında avans alınmaması, ancak o devlet adli makami tarafından talep edilmesi halinde ödenmesini teminen ilgisinden masrafın ödeneğine dair bir "Taahhütname" alınması,

III. Uygulamaya 1/1/2017 tarihinde başlanması,
gerektiği tebliğ olunur.

ELEKTRONİK İMZA KANUNU

ELEKTRONİK İMZA KANUNU¹

Kanun No: 5070

Kabul Tarihi: 15/1/2004

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı, elektronik imzanın hukukî ve teknik yönleri ile kullanımına ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun, elektronik imzanın hukukî yapısını, elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerini ve her alanda elektronik imzanın kullanımına ilişkin işlemleri kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunda geçen;

- a) Elektronik veri: Elektronik, optik veya benzeri yollarla üretilen, taşınan veya saklanan kayıtları,
- b) Elektronik imza: Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi,
- c) İmza sahibi: Elektronik imza oluşturmak amacıyla bir imza oluşturma aracını kullanan gerçek kişiyi,

¹ 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 65 inci maddesinin üçüncü fıkrasında “Diğer mevzuatta geçen “Telekomünikasyon Kurumu” ibaresinden “Kurum”; “Telekomünikasyon Kurulu” ibaresinden de “Kurul” anlaşılır.” hükmü yer almaktadır.

d) İmza oluşturma verisi: İmza sahibine ait olan, imza sahibi tarafından elektronik imza oluşturma amacıyla kullanılan ve bir eşi daha olmayan şifreler, kriptografik gizli anahtarlar gibi verileri,

e) İmza oluşturma aracı: Elektronik imza oluşturmak üzere, imza oluşturma verisini kullanan yazılım veya donanım aracını,

f) İmza doğrulama verisi: Elektronik imzayı doğrulamak için kullanılan şifreler, kriptografik açık anahtarlar gibi verileri,

g) İmza doğrulama aracı: Elektronik imzayı doğrulamak amacıyla imza doğrulama verisini kullanan yazılım veya donanım aracını,

h) Zaman damgası: Bir elektronik verinin, üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı ve/veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulan kaydı,

ı) Elektronik sertifika: İmza sahibinin imza doğrulama verisini ve kimlik bilgilerini birbirine bağlayan elektronik kaydı,

j) Kurum: Telekomünikasyon Kurumunu,
İfade eder.

İKİNCİ KISIM

Güvenli Elektronik İmza ve Sertifika Hizmetleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Güvenli Elektronik İmza, Güvenli Elektronik İmza Olulşturma ve Doğrulama Araçları

Güvenli elektronik imza

Madde 4- Güvenli elektronik imza;

Elektronik İmza Kanunu

- a) Mnhasıran imza sahibine bağlı olan,
 - b) Sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan,
 - c) Nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan,
 - d) İmzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişlik yapılıp yapılmadığının tespitini sağlayan,
- Elektronik imzadır.

Güvenli elektronik imzanın hukukî sonucu ve uygulama alanı

Madde 5- Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukukî sonucu doğurur.

Kanunların resmî Şekle veya özel bir merasime tabi tuttuğu hukukî işlemler ile banka teminat mektupları dışındaki teminat sözleşmeleri,² güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilemez.

Güvenli elektronik imza oluşturma araçları

Madde 6- Güvenli elektronik imza oluşturma araçları;

- a) rettiği elektronik imza oluşturma verilerinin kendi aralarında bir eşi daha bulunmamasını,
- b) zerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin araç dışına hiçbir biçimde ıkarılamamasını ve gizliliğini,
- c) zerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin, nc kişilerce elde edilememesini, kullanılamamasını ve elektronik imzanın sahteciliğe karşı korunmasını,

² 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanununun 45 inci maddesiyle, bu fıkıradaki yer alan *“teminat sözleşmeleri,”* ibaresi *“banka teminat mektupları dışındaki teminat sözleşmeleri,”* Şeklinde değiştirilmiştir.

d) İmzalanacak verinin imza sahibi dışında değiştirilememesini ve bu verinin imza sahibi tarafından imzanın oluşturulmasından önce görülebilmesini,
Sağlayan imza oluşturma araçlarıdır.

Güvenli elektronik imza doğrulama araçları

Madde 7- Güvenli elektronik imza doğrulama araçları;

a) İmzanın doğrulanması için kullanılan verileri, değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,

b) İmza doğrulama işlemini güvenilir ve kesin bir biçimde çalıştıran ve doğrulama sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,

c) Gerektiğinde, imzalanmış verinin güvenilir bir biçimde gösterilmesini sağlayan,

d) İmzanın doğrulanması için kullanılan elektronik sertifikanın doğruluğunu ve geçerliliğini güvenilir bir biçimde tespit ederek sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,

e) İmza sahibinin kimliğini değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,

f) İmzanın doğrulanması ile ilgili şartlara etki edecek değişikliklerin tespit edilebilmesini sağlayan,

İmza doğrulama araçlarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı, Nitelikli Elektronik Sertifika ve Yabancı Elektronik Sertifikalar

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı

Madde 8- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzalarla ilgili hizmetleri

Elektronik İmza Kanunu

sağlayan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerdir. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, Kuruma yapacağı bildirimden iki ay sonra faaliyete geçer.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı yapacağı bildirimde;

a) Güvenli ürün ve sistemleri kullanmak,

b) Hizmeti güvenilir bir biçimde yürütmek,

c) Sertifikaların taklit ve tahrif edilmesini önlemekle ilgili her türlü tedbiri almak,

İle ilgili şartları sağladığını ayrıntılı bir biçimde gösterir.

Kurum, yukarıdaki şartlardan birinin eksikliğini veya yerine getirilmediğini tespit ederse, bu eksikliklerin giderilmesi için, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına bir ayı geçmemek üzere bir süre verir, bu süre içinde elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının faaliyetlerini durdurur. Sürenin sonunda eksikliklerin giderilmemesi halinde elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının faaliyetine son verir. Kurumun bu kararlarına karşı 19 uncu maddenin ikinci fıkrası hükümleri gereğince itiraz edilebilir.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerinin devamı sırasında bu maddede gösterilen şartları kaybetmeleri hâlinde de yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları, Kurumun belirleyeceği ücret alt ve üst sınırlarına uymak zorundadır.

Nitelikli elektronik sertifika

Madde 9- Nitelikli elektronik sertifikada;

a) Sertifikanın "nitelikli elektronik sertifika" olduğuna dair bir ibarenin,

b) Sertifika hizmet sağlayıcısının kimlik bilgileri ve kurulduğu ülke adının,

c) İmza sahibinin teşhis edilebileceği kimlik bilgilerinin,

d) Elektronik imza oluşturma verisine karşılık gelen imza doğrulama verisinin,

e) Sertifikanın geçerlilik sũresinin başlangıç ve bitiş tarihlerinin,

f) Sertifikanın seri numarasının,

g) Sertifika sahibi diğer bir kişi adına hareket ediyorsa bu yetkisine ilişkin bilginin,

h) Sertifika sahibi talep ederse meslekĩ veya diğer kişisel bilgilerinin,

ı) Varsa sertifikanın kullanım şartları ve kullanılacağı işlemlerdeki maddĩ sınırlamalara ilişkin bilgilerin,

j) Sertifika hizmet sağlayıcısının sertifikada yer alan bilgileri doğrulayan güvenli elektronik imzasının,

Bulunması zorunludur.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının yũkũmlũlũkleri

Madde 10- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı;

a) Hizmetin gerektirdiği nitelikte personel istihdam etmekle,

b) (**Değişik:14/1/2016-6661/7.md.**) Nitelikli sertifika verdiği kişilerin kimliğini resmĩ belgelere gũre veya Tũrkiye Cumhuriyeti kimlik kartı vasıtasıyla uzaktan güvenilir bir biçimde tespit etmekle,

c) Sertifika sahibinin diğer bir kişi adına hareket edebilme yetkisi, meslekĩ veya diğer kişisel bilgilerinin sertifikada bulunması durumunda, bu bilgileri de resmĩ belgelere dayandırarak güvenilir bir biçimde belirlemekle,

d) İmza oluşturma verisinin sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından veya sertifika talep eden kişi tarafından sertifika hizmet sağlayıcısına ait yerlerde ũretilmesi durumunda bu işlemin gizliliğini sağlamak veya sertifika hizmet sağlayıcısının

Elektronik İmza Kanunu

sağladığı araçlarla üretilmesi durumunda, bu işleyişin güvenliğini sağlamakla,

e) (**Değişik: 14/1/2016-6661/7 md.**) Kanunlarda öngörülen sınırlamalar saklı kalmak üzere sertifikanın kullanımına ilişkin özellikler, uyumsuzlukların çözüm yolları ile ilgili şartlar ve güvenli elektronik imzanın elle atılan imza ile eşdeğer olduğu hakkında talep eden kişiyi sertifikanın tesliminden önce bilgilendirmekle,

f) (**Değişik: 14/1/2016-6661/7 md.**) Sertifikada bulunan imza doğrulama verisine karşılık gelen imza oluşturma verisini başkasına kullandırmaması konusunda, sertifika sahibini bilgilendirmekle,

g) Yaptığı hizmetlere ilişkin tüm kayıtları yönetmelikle belirlenen süreyle saklamakla,

h) Faaliyetine son vereceği tarihten en az üç ay önce durumu Kuruma ve elektronik sertifika sahibine bildirmekle,
Yükümlüdür.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı üretilen imza oluşturma verisinin bir kopyasını alamaz veya bu veriyi saklayamaz.

Nitelikli elektronik sertifikaların iptal edilmesi

Madde 11- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı;

a) Nitelikli elektronik sertifika sahibinin talebi,

b) Sağladığı nitelikli elektronik sertifikaya ilişkin veri tabanında bulunan bilgilerin sahteliğinin veya yanlışlığının ortaya çıkması veya bilgilerin değişmesi,

c) Nitelikli elektronik sertifika sahibinin fiil ehliyetinin sınırlandırıldığı, iflâsının veya gaipliğinin ya da ölümünün öğretilmesi,

Durumunda vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaları derhâl iptal eder.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, nitelikli elektronik sertifikaların iptal edildiği zamanın tam olarak tespit edilmesine imkân veren ve üçüncü kişilerin hızlı ve güvenli bir biçimde ulaşabileceği bir kayıt oluşturur.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, faaliyetine son vermesi ve vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaların başka bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından kullanımının sağlanamaması durumunda vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaları derhâl iptal eder.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının faaliyetine Kurum tarafından son verilmesi halinde Kurum, faaliyetine son verilen elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaların başka bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına devredilmesine karar verir ve durumu ilgililere duyurur.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı geçmişe yönelik olarak nitelikli elektronik sertifika iptal edemez.

Bilgilerin korunması

Madde 12- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı;

a) Elektronik sertifika talep eden kişiden, elektronik sertifika vermek için gerekli bilgiler hariç bilgi talep edemez ve bu bilgileri kişinin rızası dışında elde edemez,

b) Elektronik sertifika sahibinin izni olmaksızın sertifikayı üçüncü kişilerin ulaşabileceği ortamlarda bulunduramaz,

c) Elektronik sertifika talep eden kişinin yazılı rızası olmaksızın üçüncü kişilerin kişisel verileri elde etmesini engeller. Bu bilgileri sertifika sahibinin onayı olmaksızın üçüncü kişilere iletmez ve başka amaçlarla kullanamaz.

Elektronik İmza Kanunu

Hukukî sorumluluk

Madde 13- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının, elektronik sertifika sahibine karşı sorumluluğu genel hükümlere tâbidir.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, bu Kanun veya bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik hükümlerinin ihlâli suretiyle üçüncü kişilere verdiği zararları tazminle yükümlüdür. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı kusursuzluğunu ispat ettiği takdirde tazminat ödeme yükümlülüğü doğmaz.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, söz konusu yükümlülük ihlâlinin istihdam ettiği kişilerin davranışına dayanması hâlinde de zarardan sorumlu olup, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, bu sorumluluğundan, Borçlar Kanununun 55 inci maddesinde öngörülen türden bir kurtuluş kanıtı getirerek kurtulamaz.

Nitelikli elektronik sertifikanın içerdiği kullanım ve maddî kapsamına ilişkin sınırlamalar hariç olmak üzere, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının üçüncü kişilere ve nitelikli elektronik imza sahibine karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlandıran her türlü şart geçersizdir.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, bu Kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu doğan zararların karşılanması amacıyla sertifika malî sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır. Sigortaya ilişkin usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu maddede öngörülen sertifika malî sorumluluk sigortası Türkiye'de ilgili branşta çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından yapılır. Bu sigorta şirketleri sertifika malî sorumluluk sigortasını yapmakla yükümlüdürler. Bu yükümlülüğe uymayan

sigorta şirketlerine Hazine Müsteşarlığınca sekiz milyar lira idarî para cezası verilir. Bu para cezasının tahsilinde ve cezaya itiraz usulünde 18 inci madde hükümleri uygulanır.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, nitelikli elektronik sertifikayı elektronik imza sahibine sigorta ettirerek teslim etmekle yükümlüdür.

Yabancı elektronik sertifikalar

Madde 14- Yabancı bir ülkede kurulu bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen elektronik sertifikaların hukukî sonuçları milletlerarası anlaşmalarla belirlenir.

Yabancı bir ülkede kurulu bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen elektronik sertifikaların, Türkiye'de kurulu bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından kabul edilmesi durumunda, bu elektronik sertifikalar nitelikli elektronik sertifika sayılır. Bu elektronik sertifikaların kullanılması sonucunda doğacak zararlardan, Türkiye'deki elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı da sorumludur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Denetim ve Ceza Hükümleri

Denetim

Madde 15- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının bu Kanunun uygulanmasına ilişkin faaliyet ve işlemlerinin denetimi Kurumca yerine getirilir.

Kurum, gerekli gördüğü zamanlarda elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarını denetleyebilir. Denetleme sırasında, denetleme yapmaya yetkili görevliler tarafından her türlü defter, belge ve kayıtların verilmesi, yönetim yerleri, binalar ve eklentilerine girme, yazılı ve sözlü bilgi alma, örnek alma

Elektronik İmza Kanunu

ve işlem ve hesapları denetleme isteminin elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları ve ilgililer tarafından yerine getirilmesi zorunludur.

İmza oluşturma verilerinin izinsiz kullanımı

Madde 16- (Değişik: 23/1/2008-5728/525 md.) Elektronik imza oluşturma amacı ile ilgili kişinin rızası dışında; imza oluşturma verisi veya imza oluşturma aracını elde eden, veren, kopyalayan ve bu araçları yeniden oluşturanlar ile izinsiz elde edilen imza oluşturma araçlarını kullanarak izinsiz elektronik imza oluşturanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis ve elli günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

Yukarıdaki fıkra da belirtilen suçlar elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı çalışanları tarafından işlenirse bu cezalar yarısına kadar artırılır.

Elektronik sertifikalarda sahtekârlık

Madde 17- (Değişik: 23/1/2008-5728/526 md.) Tamamen veya kısmen sahte elektronik sertifika oluşturanlar veya geçerli olarak oluşturulan elektronik sertifikaları taklit veya tahrif edenler ile bu elektronik sertifikaları bilerek kullananlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkra da belirtilen suçlar elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı çalışanları tarafından işlenirse bu cezalar yarısına kadar artırılır.

İdarî para cezaları

Madde 18- (Değişik: 23/1/2008-5728/527 md.) Bu Kanunun;
a) 10 uncu maddesindeki yükümlülüklerinden herhangi birini yerine getirmeyen elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına onbeşbin Türk Lirasından otuzbin Türk Lirasına kadar,

b) 11 inci maddesindeki yükümlülüklerden herhangi birini yerine getirmeyen elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına onikibin Türk Lirasından yirmibin Türk Lirasına kadar,

c) 12 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında onbeşbin Türk Lirasından otuzbin Türk Lirasına kadar,

d) 13 üncü maddesinin beşinci ve yedinci fıkralarındaki yükümlülükleri yerine getirmeyen elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına onikibin Türk Lirasından yirmibin Türk Lirasına kadar,

e) 15 inci maddesi hükümlerine aykırı hareket eden elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına otuzbin Türk Lirasından ellibin Türk Lirasına kadar,

idarî para cezası Telekomünikasyon Kurulu tarafından verilir. Bu madde hükümlerine göre ilgili tüzel kişi hakkında verilecek olan idarî para cezasının üst sınırı yetmişbeşbin Türk Lirasıdır.

Tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirleri

Madde 19- (Değişik: 23/1/2008-5728/528 md.) Bu Kanunda tanımlanan suçlar dolayısıyla ilgili tüzel kişiler hakkında Türk Ceza Kanununun 60 ıncı maddesi hükmüne göre tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerine³ hükmolunur.

İdarî para cezasını gerektiren eylemlerin işlendikleri tarihten itibaren geriye doğru üç yıl içinde üçüncü kez

³ 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 528 inci maddesiyle bu maddenin “İdarî nitelikteki suçların tekrarı ve kapatma” olan başlığı “Tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirleri” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Elektronik İmza Kanunu

işlenmesi hâlinde Kurum tarafından elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tüzel kişinin faaliyet izninin iptaline karar verilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM **Çeşitli Hükümler**

Yönetmelik

Madde 20- Bu Kanunun 6, 7, 8, 10, 11 ve 14 üncü maddelerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Kamu kurum ve kuruluşları hakkında uygulanmayacak hükümler

Madde 21- Bu Kanunun 8 inci maddesinin dört ve beşinci fıkraları ile 15 ve 19 uncu maddesi hükümleri, elektronik sertifika hizmet sağlama faaliyeti yerine getiren kamu kurum ve kuruluşları hakkında uygulanmaz.

Madde 22- (22.4.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 23- (18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 24- (5.4.1983 tarihli ve 2813 sayılı Telsiz Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Yürürlük

Madde 25- Bu Kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 26- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**5070 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ
TARAFINDAN İPTAL EDİLEN HÜKÜMLERİN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/KHK'nin/ İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5070 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5728	16, 17, 18, 19	8/2/2008
6661	10	27/1/2016
6728	5	9/8/2016

ELEKTRONİK TEBLİGAT YÖNETMELİĞİ

ELEKTRONİK TEBLİGAT YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve İlkeler

Amaç ve kapsam

Madde 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; elektronik ortamda yapılacak tebligatlara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Yönetmelik, kazaî merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükûmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü vasıtasıyla yapılacak elektronik tebligatları kapsar.

Dayanak

Madde 2- (1) Bu Yönetmelik, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 7/a maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Elektronik tebligat: Bu Yönetmelik kapsamına uygun olarak elektronik ortamda yapılan tebligatı,

b) Elektronik tebligat adresi: Muhatap ve tebligatı çıkaran merciye ait olan elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresini,

Elektronik Tebligat Yönetmeliği

c) Elektronik tebligat hizmeti: Bilişim sistemleri vasıtasıyla muhatabın elektronik tebligat adresine iletilmek üzere, tebligatı çıkaran merci tarafından tebligatın gönderilmesini ve bu iletinin muhataba elektronik ortamda delillendirilerek tesliminin sağlanması hizmeti,

ç) Elektronik tebligat mesajı: Tebliğ edilecek içerik veya diğer ekli dokümanlar ile tebliğ için gerekli muhatap bilgilerinden oluşan tebligat mesajının tümünün tebligatı çıkaran merci tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmış halini,

d) Güvenli elektronik imza: 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 4 üncü maddesinde tanımlanan güvenli elektronik imzayı,

e) Hizmet sağlayıcısı: Kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcısını,

f) İdare: Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünü,

g) İşlem sertifikası: İdarenin veya diğer hizmet sağlayıcılarının hizmetlerine ilişkin işlem verilerini imzalamak için kullandığı elektronik sertifikayı,

ğ) Kanun: 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununu,

h) Kayıtlı elektronik posta (KEP): Elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dâhil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şekli,

ı) MERSİS: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulan ve yönetilen Merkezi Sicil Kayıt Sistemini,

i) MERSİS No: MERSİS tarafından verilen tekil numarayı,

j) Muhatap: Elektronik tebligatı alan gerçek veya tüzel kişiyi,

k) Olay kaydı: İdare veya diğer hizmet sağlayıcılar tarafından elektronik tebligat hizmetinin verilmesi esnasında

Elektronik Tebligat Yönetmeliği

meydana gelen ve mevzuat gereği kaydının tutulması zorunlu olan tüm bilişim sistemi işlem kayıtlarını,

l) Tebligatı çıkaran merci: Elektronik tebligat göndermek için İdare tarafından kendilerine elektronik tebligat adresi verilen bu Yönetmeliğin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen kazaî merciler ile diğer kurum ve kuruluşları,

m) Zaman damgası: 5070 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan zaman damgasını, ifade eder.

İlkeler

Madde 4- (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında aşığıdaki ilkeler göz önüne alınır:

- a) Bilgi güvenliğinin sağlanması.
- b) Kişisel verilerin korunması.
- c) Birlikte çalışabilirlik.
- ç) Hizmet kalitesinin sağlanması.
- d) Uluslararası standartların sağlanması.

İKİNCİ BÖLÜM

Elektronik Tebligatla İlgili Genel Hükümler

Elektronik tebligat hizmeti

Madde 5- (1) Elektronik ortamda tebligat yapmaya yetkili kılınmış İdare, elektronik tebligat hizmetini yerine getirir.

Elektronik tebligat adresi edinme

Madde 6- (1) Tebligatı çıkaran merciler, elektronik tebligat adresi almak için İdareye başvurur. Yapılan başvuruda, elektronik tebligat adresinin hangi birim ve personel tarafından kullanılacağı da belirtilir.

(2) Tebligatı çıkaran merciin merkezî yapıda bir bilişim sistemine sahip olması, işlemlerini elektronik ortamda yapması ve talebi halinde, merci bünyesinde bulunan tüm birimler için tek bir elektronik tebligat adresi kullanılır. Elektronik tebligat gönderme işlemi tebligatı çıkaran merciin sistemi ile İdarenin sistemi arasında yapılacak entegrasyonla sağlanır.

(3) Elektronik tebligat hizmetinden yararlanacak muhatap, elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresi edinir.

(4) Gerçek kişi muhataplar, güvenli elektronik imza vasıtasıyla elektronik tebligat adresi almak için hizmet sağlayıcılara başvuru yapabilir.

(5) Muhataplara ait elektronik tebligat adresleri ve bu adreslere ilişkin değişiklikler, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya MERSİS numarasıyla eşleştirilmiş şekilde hizmet sağlayıcılar arasında gerçekleştirilecek entegrasyon kapsamında, tebligat çıkarmaya yetkili mercilerin ve tüm hizmet sağlayıcıların erişimine açık bir şekilde elektronik tebligat hizmeti alanlar listesinde tutulur. Elektronik tebligat hizmetinden isteğe bağlı olarak yararlananların, bu listede yer almaları muvafakatlerine bağlıdır.

Elektronik tebligat hizmetinden yararlanma

Madde 7- (1) Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere, elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Gerçek kişiler ve diğer tüzel kişiler elektronik tebligattan isteğe bağlı olarak yararlanır.

(2) Kendilerine yalnızca elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan muhatapların, tebligat çıkarmaya yetkili merciler

Elektronik Tebligat Yönetmeliği

nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adreslerini bildirmeleri zorunludur.

(3) Kendilerine zorunlu olarak elektronik yolla tebligat yapılması gereken muhataplara, elektronik tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde, Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır. Bu tebligatta ayrıca, müteakip tebligatların elektronik ortamda yapılacağı bildirilir.

(4) Kendilerine elektronik yolla tebligat yapılması isteğe bağlı olan muhatapların, elektronik yolla tebligat almak istemeleri halinde, tebligat çıkarmaya yetkili merciler nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adresini bildirmeleri gerekir. Bu muhatapların, tebliğ çıkaran merciye bildirdiği adresin elektronik tebligata elverişli olmaması halinde, bunlara, Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır. Bu durumda gönderilecek tebligata, muhatabın bildirmiş olduğu adresin, elektronik tebligata elverişli olmadığına ilişkin şerh düşölür.

Tebligatı çıkaran merci tarafından elektronik tebligatın gönderilmesi

Madde 8- (1) Tebligatı çıkaran merci, elektronik tebligat mesajını İdare tarafından verilen elektronik tebligat adresi aracılığıyla İdareye iletir.

İdare tarafından elektronik tebligatın alınması ve muhataba iletilmesi

Madde 9- (1) Kendisine elektronik tebligat mesajı ulaşan İdare, bu mesajı zaman damgasıyla ilişkilendirerek muhatabın elektronik tebligat adresine; muhatap diğer bir hizmet sağlayıcıdan elektronik tebligat adresi almış ise, bu hizmet sağlayıcının sunucusuna iletir. Kendisine elektronik tebligat mesajı ulaşan diğer hizmet sağlayıcıları da bu mesajı zaman

damgasıyla ilişkilendirerek muhatabın elektronik tebligat adresine iletir.

(2) İdare ve hizmet sağlayıcılar, zaman damgası bilgisini ve mesaj özetini muhataba iletmez, sisteminde tutar.

(3) Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

(4) Hizmet sağlayıcılar, muhatabın adresine elektronik tebligatın iletilip iletilmediğine ve gecikme oluşmuşsa bu gecikmeye ilişkin kayıtlar da dahil tüm süreçlerin olay kayıtlarını tutar, bu bilgileri İdarenin sistemi vasıtasıyla tebligatı çıkaran mercie derhal bildirir.

(5) Olay kayıtları günde en az bir defa olmak üzere zaman damgası eklenerek güvenli elektronik imzayla imzalanır ve erişilebilir şekilde arşivlerde otuz yıl süreyle saklanır.

(6) Hizmet sağlayıcılar, talep halinde elektronik tebligata ilişkin delil kayıtlarını yetkili mercilere elektronik ortamda sunmakla ve bu amaçla oluşturacağı sistemi hazır tutmakla yükümlüdür.

Muhatabın diğer usullerle bilgilendirilmesi

Madde 10- (1) Muhatap tarafından hizmet sağlayıcıya iletişim için diğer bir elektronik posta adresi bildirilmişse, elektronik tebligatın ulaştığı anda bu adrese, bilgilendirme mesajı gönderilir.

(2) Muhatap tarafından hizmet sağlayıcıya iletişim için kısa mesaj alma özelliği olan telefon numarası bildirilmişse, talep halinde ve ücreti muhataba ait olmak üzere bu telefon numarasına hizmet sağlayıcı tarafından elektronik tebligat bilgilendirme mesajı gönderilir.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği

(3) Bu madde kapsamındaki bilgilendirmelerin herhangi bir nedenle yapılamamış olması, tebligat süresini ve geçerliliğini etkilemez, hizmet sağlayıcının da ikinci fıkra gereğince muhataptan alacağı ücretin iadesi dışında bu madde kapsamında herhangi bir sorumluluğunu gerektirmez.

(4) Muhatabın bu madde kapsamında bilgilendirilmesine ilişkin olay kayıtları hizmet sağlayıcı tarafından tutulur.

Hizmet sağlayıcılar tarafından kullanılacak işlem sertifikasında bulunması gerekli hususlar

Madde 11- (1) İşlem sertifikasında, hizmet sağlayıcıya ait bilgiler ve hizmet sağlayıcı adına işlem yapmaya kimin yetkili olduğu hususuna yer verilir.

Muhatabın elektronik tebligatı alma usulü

Madde 12- (1) Muhatap elektronik tebligat hesabına, güvenli elektronik imzasını kullanarak veya hizmet sağlayıcı tarafından verilen parola ve şifre ile birlikte telefonuna kısa mesajla gelen tek kullanımlık şifre vasıtasıyla erişir.

(2) Hizmet sağlayıcı, elektronik tebligatı sadece bu tebliği almaya yetkili olan kişiye ulaştırmayı garanti eder. Tebliği almaya yetkili kişinin, kimlik doğrulaması hizmet sağlayıcı tarafından yapılır.

(3) Vekile veya kanuni temsilciye yapılacak elektronik tebligatlarda, Kanun hükümlerine uygun olarak ikinci fıkra hükümleri uyarınca işlem yapılır.

Elektronik tebligat hizmetinin kullanıma kapatılması

Madde 13- (1) İsteğe bağlı olarak elektronik tebligat hizmetinden yararlanan muhataplar yönünden elektronik tebligat hizmetinin kullanıma kapatılmasında, 25/8/2011 tarihli ve 28036 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kayıtlı

Elektronik Tebligat Yönetmeliği

Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin kayıtlı elektronik posta hesabının kullanıma kapatılmasına ilişkin hükümleri uygulanır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları elektronik tebligat alma hizmetinin kullanıma kapatılması başvurusunu İdareye yazılı olarak iletirler. Yapılan başvuruda, elektronik tebligat adresinin hangi birim adına ve hangi yetkili personel tarafından kullanıldığı da belirtilir.

(3) Gerçek kişiler için, hizmetin kullanıma kapatılması başvurusu elektronik imza kullanılarak elektronik ortamda da yapılabilir.

(4) Kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresleri, elektronik tebligat hizmeti alanlar listesinden derhal silinir ve elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatıldığı an, zaman damgasıyla kayıt altına alınır.

(5) Kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresine tebligat gönderimi ve alımı engellenir ancak üç ay süreyle muhatabın erişimine açık tutulur.

(6) Hizmet sağlayıcı, elektronik imza kullanılarak hizmetin kullanıma kapatılması başvurusu yapıldığı hallerde derhal, fiziki başvurularda beş iş günü içinde muhatabın elektronik tebligat adresine elektronik tebligat mesajı gönderilmesini engeller.

(7) Elektronik tebligat yapılması zorunlu olan muhataplar, hizmet sağlayıcılarını değiştirebilirler, ancak elektronik tebligat hizmetinin kullanıma kapatılması için başvuruda bulunamazlar.

(8) Ölüm, ceza infaz kurumuna girme, askerlik hizmeti gibi sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkanı ortadan kalkmış ancak tebligat çıkarmaya yetkili merciler nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adresini bildirmiş

Elektronik Tebligat Yönetmeliği

olan muhatabın, elektronik tebligat adreslerinin kullanıma kapatılması veya askıya alınması işlemleri ilgili kurumlar ile İdarenin sistemi arasında sağlanacak entegrasyon çerçevesinde otomatik olarak yapılabilir. Tüzel kişiliğın sona ermesi ve benzeri sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkanı ortadan kalkmış olan tüzel kişi muhatabın, elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılması konusunda da bu fıkra hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Elektronik Tebligat Hizmetiyle İlgili İdarenin ve Diğer Hizmet Sağlayıcıların Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Elektronik tebligat hizmetiyle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar

Madde 14- (1) İdare, Kanunun elektronik tebligata ilişkin hükümlerine ve bu Yönetmeliğe uygun olarak tebligatı çıkaran merciler tarafından iletilen elektronik tebligatları, kayıtlı elektronik posta sistemi vasıtasıyla muhataba ulaştırır. Ancak, muhatap elektronik tebligat adresini İdare dışında diğer bir hizmet sağlayıcıdan almış ise İdarenin sorumluluğu, kendine ulaşan elektronik tebligat mesajını zaman damgasıyla ilişkilendirerek ilgili hizmet sağlayıcının sunucusuna ilettiği anda sona erer.

(2) İdare ve diğer hizmet sağlayıcılar, elektronik tebligat hizmetine ilişkin olay kayıtlarını mevzuatta belirlenen süreler içinde saklamakla yükümlüdür.

(3) Mevzuatta yer alan istisnalar saklı kalmak kaydıyla tebligat içeriğinin muhatap haricindeki kişilerce görülememesi

için hizmet sağlayıcılar ile tebligat çıkarmaya yetkili merciler tarafından gerekli tedbirler alınır.

(4) İdare ve diğer hizmet sağlayıcılar, elektronik tebligat hizmetini yürütmek için kendilerine bildirilen verileri, elektronik tebligat hizmeti haricinde herhangi bir maksatla kullanamaz ve üçüncü kişilerle paylaşamaz. İdare ve diğer hizmet sağlayıcılar, bu verilerin güvenli bir şekilde saklanmasından münhasıran sorumlu olup, mevzuat gereğince saklanmasına ihtiyaç kalmayan verileri imha eder.

(5) Elektronik tebligat hizmeti sağlama sözleşmesinin yapılması, verilerin üçüncü kişilere nakline muhatabın rıza göstermesi şartına bağlanamaz. Elektronik ortamda tebliğ edilen evrakın aslı veya içeriğinin üçüncü kişilere verilmesi konusunda anlaşma yapılamaz.

(6) İdare ve diğer hizmet sağlayıcılar, elektronik tebligatları muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştırmak üzere teslim almak, istendiğinde saklama süresi içinde erişime hazır halde bulundurmakla yükümlüdür.

(7) İdare ve diğer hizmet sağlayıcılar, elektronik tebligat mesajını, tebligatı çıkaran merci tarafından iletilmesi tarihinden bir gün sonra başlamak üzere iki ay süresince erişime hazır tutar. Muhatap ile hizmet sağlayıcı arasında aksine bir sözleşme yok ise bu sürenin sonunda elektronik tebligata konu içerik silinir.

(8) Elektronik tebligat hizmetinin yerine getirilmesi esnasında görev alan kişilerin sorumluluğuyula ilgili olarak Kanun hükümleri uygulanır.

(9) İdare ve diğer hizmet sağlayıcılar, engelli kişilerin elektronik tebligat hizmetinden yararlanabilmeleri için mümkün olan çalışmaları yapar.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği

(10) Kendisine zorunlu olarak elektronik yolla tebligat yapılması gereken ancak elektronik tebligat adresi edinmeyen muhatapların MERSİS'te kayıtlı olan tebligat adreslerine, elektronik tebligat adresi edinmeleri için başvuruda bulunmaları konusunda MERSİS'ten sorumlu kurum tarafından bildirim yapılır.

Elektronik tebligat hizmetlerinin ücretlendirilmesi

Madde 15- (1) İdare, bu Yönetmelikte sayılan hizmetlerin karşılığında alacağı bedele ilişkin ücret tarifesini Kanun hükümleri çerçevesinde belirleyerek resmî internet sayfasında yayımlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Uygulanacak hükümler

Madde 16- (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde niteliğine uygun düştüğü ölçüde 25/1/2012 tarihli ve 28184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 17- (1) Bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi, ikinci ve üçüncü fıkrası ile 13 üncü maddesinin yedinci fıkrası ve 14 üncü maddesinin onuncu fıkrası 19/1/2013 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.